اَلصَّرف

المُسَهَّل

استاذ الحدیث **حضرت مولانا عبد الحلیم (صاحب حق) صاحب**

خلیفۂ مجاز:

عبدالحلیم

مجاهد ملت حضرت پیر عزیز الرحمٰن هزاروی نوراللہ مرقدہٗ

صاحب حق صاحب

مدرسہ امام اعظم ابو حنیفہ

ملحقہ انغاپور تورورسک بونیر

فهرست

اول سبق

پيژنګلو او اشنايئ- مونږ د علم الصرف نه نا اشنا يو نو اول د علم الصرف پيژنګلوضروری د ځکه چه څوک پيژنينه او ته يئ ګور نو ديته نامعلومه طلب وايئ دا بی فائد د- نوتاته څوک وايئ ته څه وائ ته واي چه څه علم الصرف وايم نو ستا نه به هغو تپوس کوی چه دا کوم علم دی نو تا سره به جواب نه وی نو ځکه اول د علم الصرف پيژنګلو پکار ده-

د علم الصرف پيژنګلو- دا هغه علم د چه په دی علم سره دلفظونوګردان،د صيغوعلم يعنی د کلمه دخاص شکل وصورت علم او د يوی صيغه نه بله صيغه جوړولوطريقه يعنی کلمه د يو صورت او شکل نه بل صورت او شکل جوړولو طريقه معلومه شی- نو د وړومبی سبق خلاصه دا ده چه د دريوۆ خبرو معلومولوته علم الصرف وايئ- اول د صيغو پيژندل، دويم د کلماتو د ګردانولو طريقه او دريم د يوی صيغه نه بله صيغه جوړولو قاعده-

دويم سبق

موضوع او غرض- موضوع د علم پيژندل هم ضروری دی چه مقصدی خبرۀ او ب مقصدۀ خبره معلومه شی- نو مقصدی خبری ته به قصد کو او ب مقصدۀ خبره به پريږد- نو موضوع د علم الصرف کلمه ده چه دا کوم صيغه ده- يعنی کوم يو خاص شکل د او کوم صورت د نو موضوع هغه شی ته وايئ چه د کوم يو شی د احوالو بيان کول کيږی- لکه جلسه د سيرت النبی صلی الله عليه وسلم يعنی دا جلسه د سيرت په موضوع ده- نو

علم الصرف د کلمه په موضوع دې- د کلمه احوال، شکل و صورت پکښ بیانیږی نو خلاصه دری خبری شوی-

اول موضوع څه ته وایئ ؟ دوئم موضوع پیژندل ولی ضروری دی ؟ درئم موضوع د علم الصرف څه ده ؟ جوابونه یئ واضح شو که دویم سبق په غور سره بیا ؤلولې-

دریم سبق:

غرض د علم الصرف- غرض پیژندل ځکه ضروری دی چه عمل ضائع نشی- فضول او عبث کښ مشغول نشی اویا فاسد غرض په نیت کښ رانشی مثلا علم دین څله حاصلوې نو ته جواب کوې چه الله رانه رضا شی نو علم الصرف څله حاصلوې ته جواب کوی چه کلمه غلطه اوخطا اونه لولم یعنی ضَرَبَ چرته ضَرِبَ او یَضرِبُ چرته یُضْرِبُ اونه وائم لکه صحیح اِشْرَبْ دی او ته اِشْرِبْ وایئ-

څلورم سبق

تیر شوی دریواړوسبقونو په عربئ کښ خلاصه او د هغه ترجمه ذکر کیږی دا په یادو یاد کړئ-

تعریف یعنی پیژنګلو د علم الصرف- اَلصَّرْفُ عِلْمٌ بِأُصُوْلٍ یُّعْرَفُ بِهَااَحْوالُ صِیَغِ الْکَلِمِ -اَلصَّرْفُ علم الصرف عِلْمٌ بِأُصُوْلٍ د داسی قوانین پیژندلو نوم دی یُعْرَفُ بِهَااَحْوالُ صِیَغِ الْکَلِمِ چه د دغه قوانین په ذریعه یوه کلمه د بلې کلمه نه د جوړولو طریقه معلومه شی-

موضوع د علم الصرف- مَوْضُوْعُ عِلْمِ الصَرْفِ اَلْکَلِمَةُ مِنْ حَیْثُ الصِیْغَةِ

مَوْضُوْعُ عِلْمِ الصَرْفِ موضوع د علم الصرف اَلْکَلِمَۃُ کلمه ده مِنْ حَیْثُ الصِیْغَۃِ چه د دی کلمه صیغه څه ده یعنی کوم خاص شکل یئ دې-

غرض د علم الصرف- غَرَضُ عِلْمِ الصَّرْفِ صِیَا نَۃُ الذِّهْنِ عَنِ الْخَطَاءِ اللّٰفظِیِّ فِی الصِّیْغَۃِ

غَرَضُ عِلْمِ الصَرْفِ غرض د علم الصرف صِیَا نَۃُ الْذِّهْنِ ذهن بچ کول عَنِ الْخَطَاءِ د خطا کیدو نه اَلْلَفْظِیِّ د لفظ د غلط ویئلونه فِی الصِیْغَۃِ په صیغه کښ-

نکته- زرګر ته صیاغ وایئ دی د زرو نه یو شکل جوړوی هغه ته کالی وایئ د بنګړی، امیل او والئ په شکل کښ – د علم الصرف غرض د کلمه خاص شکل پیژندل دغه خاص شکل وصورت ته صیغه وایئ-

نو معلومه شوه چه صیغه لفظ ته وایئ چه هغه لفظ په یوخاص شکل وصورت کښ جوړ کړې شوې وی-

پنځم سبق

دې سبق کښ یو څو بنیادی اصطلاحات ذکر کیږی-

ضمه ُ پیښ ته وایئ،فتحهزورَ او کسره ِ زیر ته وایئ-

مضموم پیښ والا حرف، مفتوح زوروالا حرف او مکسور زیروالا حرف ته وایئ-

تنوین- دوه زورونه،دوه زیرونه او دوه پیښونو ته وایئ – لکې: (ً ، ٍ ، ٌ)

حرکت- زور،زیر او پیښ ته وایئ-

متحرک- هغه حرف دې چه حرکت والا یئ-

سکون او جزم- د حرکت نیش والی ته وایئ-

ساکن- هغه حرف د چه په هغ حرکت نه وی-

تشدید- یو حرف دوه ویئل لکه رَبٌّ کښ ب لیکلو کښ یوه ده ویئلو کښ دوه رَبْ بُ نْ او دا حرف مشدّد د-علامت د حرف مشدّد (ّ)دا د

نکت:تنوین اصل کښ نون ساکن ته وایئ آوازِ کښ دوه حرکته پیداشی لکه زَیْدٌ زَیْدُنْ ویئل کیږی

حروف علت- واؤ،الف،یا ته حروف علت وایئ مجموعه یئ (وای) ده- علت بیمارئ ته وایئ دا حروف بیمارئ والا دی او بیمار په بیمارئ ګښ وائ وائ کوی-

حروف لین- واؤ ساکن وی مخکښ ترینه زور وی لکه خَوْفٌ او یا ساکن وی مخکښ ترینه زور وی لکه صَیْفٌ یا لکه لاَرَیْبَ / د قسم واؤ او یا ته لین وایئ-

حروف مده- حرف علت ساکن وی مخکښ ترینه حرکت موافق وی یعنی واؤ ساکن مخکښ ترینه پیښ ،الف ساکن مخکښ ترینه زور او یا ساکن مخکښ ترینه زیرِ وی- نو د واؤ ،یا او الف ته مده وایئ لکه سُوْءٌ،جِیْء، شاَء چه مجموعه په نُوْحِیْهَاَ کښ ده – د مجموعه کښ واؤ مده یائ مده او الف مده دریواړه دی-

حرکت موافق- الف سره زور موافق د-

واؤ سره پیښ موافق د-

یاء سره زیر موافق د-

ځکه چه الف د دوؤ زورونو نه جوړ د واؤ د دوؤ پیښونو نه جوړ د او یا د دوؤ زیرونو نه جوړه ده بَ چه زور ولاړ کښ نو با الف

به ترینه جوړ شی- بُ چه پیښ اُلټه کښ بُوواؤ به ترینه جوړ شی- بِ چه زیر ولاړ کښ نو بِي یا ساکن به ترینه جوړ شی-

شپږم سبق

لفظ- چه د انسان د خل نه څه ګفت او وینا راوؤزی هغ ته لفظ وایئ-

مفرد- چه لفظ یووی او معنی ی یوه وی دی ته مفردوایئ- لفظ مفرد ته کلمه وایئ او د د در قسمه دی- اول اسم دویم فعل او دریم حرف-

اسم- اسم هغه مفرد لفظ د چه یوه معنی خایئ او په خپله معنی خودلو کښ بله کلمه ته محتاجه نه وی او په دریوؤ زمانو(ماضی،حال،مستقبل) کښ پکښ یوه هم نه وی- لکه قَلَمٌ، حَامِدٌ، زَیْدٌ، هُوَ، اَنَا، اَنتَ-

فعل- فعل هغه لفظ مفرد د چه د یو کار کولومعنی ترینه فهم شی او په دریوؤ زمانو کښ پکښ یوه زمانه هم وی- لکه سَمِعَ ،حَمِدَ، ضَرَبَ، کَرُمَ، یَسْمَعُ، یَحْمَدُ، یَضْرِبُ، یَکْرُمُ-

حرف- حرف هغه لفظ مفرد د چه هغه په خپله معنی خودلو کښ د بله کلمه ، اسم او یا فعل ملاویدوته محتاجه وی یعنی د اسم یا فعل سره یوځائ راشی نو هله خپله معنی ورکوی- لکه مِنْ چه د ابتداء معنی خایئ خو پخپله څه معنی نشی خودل تر څو چه ورسره هغه ش ذکر نه شی د کوم نه چه ابتداء کیږی- لکه مِنَ الْبَیْت – إلی د انتها معنی خایئ خو چه کوم شی پور چه انتها وی هغه ورسره ذکر شی- لکه إلَی الْمَسْجِدْ –

مِنَ الْبَیْت(د کور نه) إلَی الْمَسْجدِ (جومات ته)

اوؤم سبق

زمانه- زمانه وخت ته وایئ او زمان در دی-

اول ماضی- تیره شوی زمانه

دویم حال- موجوده زمانه

دریم مستقبل- راتلونکې زمانه

فعل- فعل کارته وایئ- فاعل- فاعل کارکونکی ته وایئ-

فعل ماضی- هغه فعل دې چه تیره شوې زمانه خایئ لکه ضَرَبَ (هغه وهل کړیدی) تیره شوې زمانه کښ-

فعل مضارع-هغه فعل دې چه موجوده یا ائینده زمانه خایئ لکه یَضْرِبُ هغه فی الحال وهل کوی یا ایئنده زمانه کښ به وهل کوی-

فعل امر- هغه فعل چه په هغې سره د یو کار حکم اوکړې شی لکه اِضْرِبْ اووهۀ ته –

فعل نهی- هغه فعل دې چه په هغې سره د یو کارنه د منع کولو حکم وی لکه لاَتَضْرِبْ وهل مه کوه ته-

فعل معروف- هغه فعل دې چه فاعل ئې معلوم وی لکه ضَرَبَ زَیْدٌ زید وهل کړیدی-

فعل مجهول- هغه فعل دې چه فاعل ئې معلوم نه وی لکه ضُرِبَ رَیْدٌ زیدوهلې شویدوې-

فعل مثبت- هغه فعل دې چه د کار کولو خبر پکښ وی- لکه ضَرَبَ هغه وهل کړی دی-

فعل منفی- هغه فعل دې چه د کارنه کولو خبروی پکښ لکه مَا ضَرَبَ هغه وهل نه دی کړی-

اتم سبق

اشخاص درې دی غائب ، حاضر او متکلم

غائب- هغه شخص د□ چه د خبره کولو په وخت کښ موجود نه وی-

حاضر- هغه شخص د□ چه د هغه سره خبره کول□ شی ده ته مخاطب هم وایئ-

متکلم- هغه شخص د□ چه خبره کوی او دا اشخاص د شمار په صورت کښ هم در□ دی- واحد، تثنیه او جمع- واحد یو شخص ته تثنیه دوؤ ته او جمع دوؤ نه زیاتو ته وایئ-

اشخاص د جنس په اعتبار:-

اشخاص د جنس/ذات په صورت کښ دوه دی-

۱ مذکر ۲ مؤنث

دماضی او مضارع صیغی- دماضی او مضارع څوارلس صیغی دی- در□ د مذکر غائب، در□ د مؤنث غائب، در□ د مذکرحاضر، در□ د مؤنث حاضراو دوه د متکلم دی-

نهم سبق

دمذکر غائب ړومبئ صیغه واحد دپاره،دوئمه تثنیه د پاره او دریم□ د جمع د پاره دغه شان□ مؤنث غائب،مذکر حاضر اومؤنث حاضر صیغ□ فهم کړه-او دمتکلم ړومبئ صیغه واحد مذکر او واحد مؤنث دواړو دپاره ده او دویمه صیغه د څلورو د پاره ده یعنی تثنیه مذکر،تثنیه مؤنث جمع مذکر او جمع مؤنث د پاره د□-

واحد مذکرغائب	تثنیه مذکرغائب	جمع مذکرغائب	واحد مؤنث غائب	تثنیه مؤنث غائب	جمع مؤنث غائب	واحد مذکرحاضر
تثنیه مذکرحاضر	جمع مذکرحاضر	واحد مؤنث حاضر	تثنیه مؤنث حاضر	جمع مؤنث حاضر	واحد متکلم مذکر و مؤنث	جمع متکلم مذکر و مؤنث

لسم سبق

د ماضی معروف مثبت د غائب شپږ صیغې دا دی-

فَعَلْنَ	فَعَلَتَا	فَعَلَتْ	فَعَلُوْا	فَعَلَا	فَعَلَ

یا

ضَرَبَ	ضَرَبَا	ضَرَبُوْا	ضَرَبَتْ	ضَرَبَتَا	ضَرَبْنَ

یا

نَصَرنَ	نَصَرَتَا	نَصَرَتْ	نَصَرُوا	نَصَرَا	نَصَرَ

د فعل ماضی معروف مثبت صرف کبیر څوارلس صیغې دی – مونږ به یئ په دوؤ سبقونو کښ جدا جدا ذکر کوؤ – دلته شپږ صیغې ذکر شوې- باقی اته صیغې به بل سبق کښ ذکر شی –

صیغه د واحد مذکرغائب	فَعَلَ یا لکه ضَرَبَ یا لکه نَصَرَ	ړومبئ	۱
صیغه د تثنیه مذکرغائب	فَعَلَا یا ضَرَبَا یا نَصَرَا	دوئم	۲
صیغه د جمع مذکرغائب	فَعَلُوْا یا ضَرَبُوْا یا نَصَرُوْا	دریم	۳
صیغه د واحد مؤنث غائب	فَعَلَتْ یا ضَرَبَتْ یا نَصَرَتْ	څلورم	۴
صیغه د تثنیه مؤنث غائب	فَعَلَتَا یا ضَرَبَتَا یا نَصَرَتَا	پنځم	۵
صیغه د جمع مؤنث غائب	فَعَلْنَ یا ضَرَبْنَ یا نَصَرْنَ	شپږم	۶

اول دا شپږ واړه صیغې بغیر ترجمه کلکې یادې کړې شی او بیا د مشق سوالونه حل شی نو یوؤلسم سبق به ؤروستو ویئل شی -

<u>سوالات-</u>

س ۱ - د ماضی معروف مثبت شپږ صیغې ګردان ؤکړئ-

س ۲ – ضَرَبْنَ د څه صیغه ده-   س ۳ – ضَرَبوُا د څه صیغه ده-

س ۴- تثنیه مؤنث غائب صیغه جوړه کئ ؟جواب پنځم نمبر صیغه ده-

س ۵ – هغ دوؤ سړو وهل کړی دی دد عربی جوړه کئ-
جواب ئ د ضرب نه ورکړئ تثنیه مذکرغائب دوئم نمبر صیغه-

س ۶ – هغ یو ښځ مدد کړ د د د عربی جوړه کړئ –
جواب یئ د نَصَرَ د ګردان نه ورکړئ واحد مؤنث غائب څلورم نمبر صیغه –

کَتَبَ- قَتَلَ- شَغَلَ- فَتَحَ- ظَهَرَ- شَکَرَ- ذَکَرَ- دَخَلَ- خَرَجَ- طَلَعَ- مَنَعَ-

دد شپږو صیغو دغائبګردان اوکړئ- (مثلًا کَتَبَ کَتَبَا کَتَبُوا کَتَبَتْ کَتَبَتَا کَتَبْنَ دغ شان ددی نورو هم ګردان وکئ!

هغ یو ښځ قرآن اولوستو- د قَرَءَ نه څلورم نمبر صیغه دد عربی ده-جوړ ئی کړ

هغ دوؤ ښځو خوراک اوکو- د اَکَلَ نه پنځم نمبر صیغه دد عربی ده- جوړ ئی کړ

هغ دوؤسړو لیکل کړیدی - د کَتَبَ نه دوئم نمبر صیغه دد عربی ده- جوړ ئی کړ

هغ ټولو ښځو کهولاؤ کړو - د فَتَحَ نه شپږم نمبر صیغه دد عربی ده- جوړ ئی کړ

یؤلسم سبق

د ماضی معروف مثبت د حاضر شپږ صیغ-

فَعَلْتَ	فَعَلْتُمَا	فَعَلْتُمْ	فَعَلْتِ	فَعَلْتُمَا	فَعَلْتُنَّ

یا

ضَرَبْتُنَّ	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتِ	ضَرَبْتُمْ	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتَ

یا

نَصَرْتَ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتُمْ	نَصَرْتِ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتُنَّ

د فعل ماضی مثبت صرف کبیر څوارلس صیغ دی- شپږ په لسم سبق کښ تیری شوی او شپږ دلته ذکر کول شی

صیغه واحد مذکر حاضر	فَعَلْتَ یا لکه ضَرَبْتَ یا لکه نَصَرْتَ	اوؤم	۷
صیغه تثنیه مذکر حاضر	فَعَلْتُمَا یا لکه ضَرَبْتُمَا یا لکه نَصَرْتُمَا	اتم	۸
صیغه جمع مذکر حاضر	فَعَلْتُمْ یا لکه ضَرَبْتُمْ یا لکه نَصَرْتُمْ	نهم	۹
صیغه واحد مؤنث حاضر	فَعَلْتِ یا لکه ضَرَبْتِ یا لکه نَصَرْتِ	لسم	۱۰
صیغه تثنیه مؤنث حاضر	فَعَلْتُمَا یا لکه ضَرَبْتُما یا لکه نَصَرْتُمَا	یولسم	۱۱
صیغه جمع مؤنث حاضر	فَعَلْتُنَّ یا لکه ضَرَبْتُنَّ یا لکه نَصَرْتُنَّ	دولسم	۱۲

اوس دا شپږ واړه صیغ بغیر ترجم نه یاد کړئ بیا سوالات حل کړئ-

سوالات

س ۱ – دماضی حاضر شپږ صیغ بغیر ترجم گردان کړئ؟

س ۲ – د غائب او حاضر دولس واړه صیغ گردان کړئ؟

س ۳ - فَعَلْتِ یا ضَرَبْتِ یا نَصَرْتِ د څه صیغه ده؟

س ۴- تاسو دوؤ سړو وهل کړیدی – عربی یئ څه ده – جواب یئ د ضَرَبَ نه ورکړئ تثنیه مذکر حاضر اتم نمبر صیغه ده- د فَعَلْتُمَا په شکل کښ-

س۵- فَعَلْتُم یا ضَرَبْتُم یا نَصَرْتُم د څه صیغه ده ؟

س ۶- تا یو ښځ وهل کړیدی – دا عربئ ته نقل کړئ - جواب یئ د ضَرَبَ نه ورکړئ واحد مؤنث حاضر لسم نمبر صیغه ده –

س ۷- ضَرَبْتُنَّ د څه صیغه ده او ترجمه ئئ څه ده ؟ جواب کښ وهل ترجمه کوه – تیره زمانه کښ ټولو زنانؤ مؤنث حاضر ترجمه کښ اووایه – نو جواب دا شو چه تاسو ټولو ښځو وهل کړیدی-

س ۸- تاسو دوؤ ښځو مدد کړید ،عربی یئ څه ده ؟ جواب یئ د نَصَرَ ګردان ن ورکه صیغه تثنیه مؤنث حاضریوؤلسم نمبر صیغه-د فَعَلْتُمَا پ شکل

س ۹- تَرَکَ، وَجَدَ، غَسَلَ، بَلَغَ، کَسَبَ، طَلَبَ، رَفَعَ، خَدَمَ، قَصَدَ، قَطَعَ، ظَلَمَ-

دد ټولو نه د ماضی حاضر شپږصیغ اووایه- جواب یئ مثلاً تَرَکْتَ، تَرَکْتُمَا، تَرَکْتُمْ، تَرَکْتِ، تَرَکْتُمَا، تَرَکْتُنَّ- دغه شان دا نور جوړ کئ-

س ۱۰- د دی جملو عربی جوړه کئ-

۱- تا یو ښځ پریخود د- د تَرَکَ نه واحد مؤنث حاضر صیغه لکه تَرَکْتِ دد عربی ده-د فَعَلْتِ پ شکل

۲- تاسو ټول سړی اورسیدئ- عربئ جواب کښ د بَلَغَ نه جمع مذکر حاضر صیغه-د فَعَلْتُمْ پ شکل

۳- تاسو دواړو ظلم کړید- عربی جواب کښ د ظَلَمَ نه تثنیه مخاطب صیغه-د فَعَلْتُمَا پ شکل

۴- ته یو سړ داخل شو- جواب یئ عربئ کښ فَعَلْتَ د دَخَلَ نه ورکه- فَعَلْتَ په وزن دَخَلْتَ راغ نو دائ عربی شوه چه ته یو سړ داخل شو-

۵- تاسو ټولو سړو قصد کړ□ د□ـ فَعَلْتُم پ□ شکل□ د قَصَدَ نه جواب ورکه دغه بیئ عربی شی یعنی قَصَدْتُم-

دولسم سبق

د متکلم دوه صیغ□ د فعل ماضی معروف مثبت-

یا

ضَرَبْنَاَ	ضَرَبْتُ

یا

نَصَرْتُ	نَصَرْناَ

د فعل ماضی معروف مثبت صرف کبیر څوارلس صیغ□ پوره شو□ -

دیارلسم - فَعَلْتُ یا لکه ضَرَبْتُ یا لکه نَصَرْتُ صیغه واحد متکلم-

څوارلسم – فَعَلْناَ یا لکه ضَرَبْناَ یا لکه نَصَرْناَ صیغه تثنیه ،جمع متکلم-

اوس دا دوه صیغه غور سره یاد□ کړئ-

سوالات

س ۱ د فعل ماضی معروف مثبت څوارلس واړه صیغو ګردان اوکئ ؟

س ۲ د غائب څو صیغ□ دی ؟ د حاضر څو صیغ□ دی؟ د متکلم څو صیغ□ دی ؟

س۳ ما وهل کړیدی د دی عربی جوړه کئ ،جواب یئ د ضَرَبَ نه ور کړئ- د صیغه واحد متکلم د فَعَلْتُ په شکل کښ-

ما یو□ ښځ□ وهل کړیدی د دی عربی جوړه کئ ؟جواب یئ یو
د□-دا هم د فَعَلْتُ پ□ شکل د ضَرَبَ ن□ جوړ ک□□

مونږ دوؤ سړو وهل کړیدی- مونږ دوؤ ښځو وهل کړیدی-

مونږ ډیرو سړو وهل کړیدی- مونږ ډیرو ښځو وهل کړیدی-

جواب یئ یو د□ د ضَرَبَ نه یئ جوړ کئ د فَعَلْنا په شکل- صیغه
تثنیه ،جمع متکلم-

ما یو□ ښځ□ پریخودل کړیدی- ما یو سړِی پریخودل کړیدی- ددی
عربی جوړه کئ- جواب یئ یو د□ د تَرَکَ نه د فَعَلْتُ په شکل
جوړ کئ صیغه واحد متکلم فعل ماضی معروف مثبت-

مونږ ټولو سړو وینځلی دی- مونږ ټولو ښځو وینځلی دی-

مونږ دوؤ سړو وینځلی دي- مونږ ټولوښځو وینځلی دی- جواب
یئ یو د□ د غَسَلَ نه د فَعَلْناَ په شکل جوړ کئ څوارلسمه صیغه
ده-

مونږ دوه سړی خارج شوی یو - مونږ دوه ښځی خارج شوی یو-
مونږ ټول سړی خارج شوی یو - مونږ ټول□ ښځ□ وتلی یو-د د□
عربی څه ده ؟ جواب یئ یو د□ د خَرَجَ نه د فَعَلْناَ په شکل جوړ
که څوارلسمه صیغه ده-

څه یو سړ□ داخل شو□ یم- څه یوه ښځه داخل شو□ یم- د دی
عربی جوړه که؟

جواب یئ یو د□ د دَخَلَ نه د فَعَلْتُ په شکل جوړ که دیارلسمه
صیغه ده-

مونږ مدد کړید□ دوؤ سړو یا دوؤ ښځو یا ډیرو سړو یا ډیرو ښځو
د د□ عربی جوړه که؟ جواب یئ یو د□ د نَصَرَ نه د فَعَلْنَا په شکل
جوړ که څوارلسمه صیغه جمع متکلم-

دیارلسم سبق

ماضی معروف کښ عین دريواړه حرکته َ ، ِ ، ُ راتلې شی – نو د ماضی معروف وزنونه درې دی- فَعَلَ ، فَعِلَ او فَعُلَ لکه نَصَرَ ، سَمِعَ ، کَرُمَ چه په عین زور يئ دغه ګردان تيرشو يعنی د فَعَلَ ، نَصَرَ ، ضَرَبَ وغيره څوارلس صيغې تيرې شوې – اوس فَعِلَ ګردان دا دې-

فَعِلْتَ	فَعِلنَ	فَعِلَتاَ	فَعِلَتْ	فَعِلوُا	فَعِلَا	فَعِلَ
فَعِلْناِ	فَعِلْتُ	فَعِلْتُنَّ	فَعِلْتُمَا	فَعِلْتِ	فَعِلْتُمْ	فَعِلْتُمَا

يا لکه

سَمِعَ	سَمِعَا	سَمِعُوْا	سَمِعَتْ	سَمِعَتاَ	سَمِعْنَ	سَمِعْتَ
سَمِعْتُمَا	سَمِعْتُمْ	سَمِعْتِ	سَمِعْتُمَا	سَمِعْتُنَّ	سَمِعْتُ	سَمِعْناَ

يا لکه

شَرِبْتَ	شَرِبْنَ	شَرِبّتَا	شَرِبَتْ	شَرِبُوْا	شَرِبَا	شَرِبَ
شَرِبْنَا	شَرِبْتُ	شَرِبْتُنَّ	شَرِبْتُمَا	شَرِبْتِ	شَرِبْتُمْ	شَرِبْتُمَا

دغه شان حَفِظَ، رَحِمَ، حَمِدَ، قَرِبَ، عَمِلَ ماضی مکسورالعين دې يعنی عين باندی زير دې د

فَعِلَ په شکل دی-

د فَعِلَ ګردان اوشو اوس د فَعُلَ ګردان-

ماضی معروف مضموم العين چه په عين يئ پيښ وی-

فَعُلْتَ	فَعُلْنَ	فَعُلَتَا	فَعُلَتْ	فَعُلُوْا	فَعُلَا	فَعُلَ
فَعُلْنَا	فَعُلْتُ	فَعُلْتُنَّ	فَعُلْتُمَا	فَعُلْتِ	فَعُلْتُمْ	فَعُلْتُمَا

یا لکه

كَرُمَ	كَرُمَا	كَرُمُوْا	كَرُمَتْ	كَرُمَتَا	كَرُمْنَ	كَرُمْتَ
كَرُمْتُمَا	كَرُمْتُمْ	كَرُمْتِ	كَرُمْتُمَا	كَرُمْتُنَّ	كَرُمْتُ	كَرُمْنَا

یا لکه

شَرُفَ	شَرُفَا	شَرُفُوْا	شَرُفَتْ	شَرُفَتَا	شَرُفْنَ	شَرُفْتَ
شَرُفْتُمَا	شَرُفْتُمْ	شَرُفْتِ	شَرُفْتُمَا	شَرُفْتُنَّ	شَرُفْتُ	شَرُفْنَا

دغه شان كَثُرَ - قَرُبَ – بَعُدَ –عَظُمَ - صَعُبَ - بَصُرَ –

د ماضی معروف عین درې قسمه راغې- فَعَلَ، فَعِلَ، فَعُلَ خو معنی کښې يئ فرق نشته او صيغې يئ هم يوشان دی-

مثلاً اوريدلی هغې يوې ښځې د دې عربی جوړه که نو جواب يئ سَمِعَ نه جوړ که د فَعِلَتْ په شکل-

ځکلی دی تا يو سړی- ددې عربی جوړه که نو جواب يئ شَرِبَ نه جوړ که د فَعِلْتَ په شکل-

نزدې شويدی هغه ټول سړی- ددې عربی جوړه که نو جواب يئ د قَرُبَ نه جوړ که د فَعُلُوْا په شکل-

څوارلسم سبق

د فعل ماضی پوره ګردان د ترجمه او صيغه بيان- صرف کبير فعل ماضی معروف مثبت-

صيغه واحد مذکر غائب	هغه يو سړی کار کړيدې	فَعَلَ	١
صيغه تثنيه مذکر غائب	هغه دوؤ سړو کار کړيدې	فَعَلَا	٢

صیغه جمع مذکرغائب	هغه ټولو سړو کار کړیدې	فَعَلُوا	۳
صیغه واحد مؤنث غائب	هغې یوې ښځې کار کړیدې	فَعَلَتْ	۴
صیغه تثنیه مؤنث غائب	هغې دوؤ ښځو کار کړیدې	فَعَلَتَا	۵
صیغه جمع مؤنث غائب	هغې ټولو ښځو کار کړیدې	فَعَلْنَ	۶
صیغه واحد مذکر حاضر	تا یو سړی کار کړیدې	فَعَلْتَ	۷
صیغه تثنیه مذکرحاضر	تاسودوؤ سړو کار کړیدې	فَعَلْتُمَا	۸
صیغه جمع مذکر حاضر	تاسو ټولو سړو کار کړیدې	فَعَلْتُمْ	۹
صیغه واحد مؤنث حاضر	تا یوې ښځې کار کړیدې	فَعَلْتِ	۱۰
صیغه تثنیه مؤنث حاضر	تاسو دوؤ ښځو کار کړیدې	فَعَلْتُمَا	۱۱
صیغه جمع مؤنث حاضر	تاسو ټولو ښځو کار کړیدې	فَعَلْتُنَّ	۱۲
صیغه واحد متکلم	ما یو سړی او یا ما یوې ښځې کار کړیدې	فَعَلْتُ	۱۳
صیغه جمع متکلم	مونږ دوؤ سړو یا دوؤ ښځو یا مونږ ټولو سړو یا ټولو ښځو کار کړیدې	فَعَلْنَا	۱۴

دغه شان څوارلس صیغې د ضَرَبَ ،ضَرَبَا ،ضَرَبُوْا اخیر پورې – نَصَرَ ،نَصَرَا ،نَصَرُوْا ....

کَتَبَ ،کَتَبَا ، کَتَبُوْا............ حَمِدَ ،حَمِدَا،حَمِدُوْا......... فَعِلَ ،فَعِلَا، فَعِلُوْا .... شَرِبَ ، شَرِبَا ،شَرِبُوْا ....

عَمِلَ ، عَمِلَا ، عَمِلُوْا .... دغه شان څوارلس صیغې د فَعُلَ ، فَعُلَا ،فَعُلُوْا .... شَرُفَ ،شَرُفَا ، شَرُفُوْا ...... تر اخراپورې سره د ترجمه او صیغې اووایه-

ماضی معروف کښ فَعَلْتُمَا صیغه دوه پیرې راغلیده دا شریکه ده صیغه تثنیه مذکر حاضر هم ده او صیغه تثنیه مؤنث حاضر هم ده- که څوک تاته وایئ چه تاسو دوؤ سړو وهل کړیدی او یا تاسو دوؤښځو وهل کړیدی د دې عربی څه ده نوجواب یئ یو دې د فَعَلْتُمَا په شکل – د ضَرَبَ نه یئ جواب ورکه وایه ضَرَبْتُمَا-

تاسو دوؤ سړو حمد کړیدی یا تاسو دوؤ ښځو حمد کړیدی د دې عربی یو شان ده د فَعِلْتُمَا په شکل د عین زیر وایه د حَمِدَ نه یئ عربی جوړه که وایه حَمِدْتُمَا-

تاسو دوه سړی شرافت والا شوی یئ – تاسو دوه ښځې شریفانې شوې یئ- د دې عربی یو شان ده د فَعُلْتُمَا په شکل دشَرُفَ نه جوړه که او عین له پیښ ورکه وایه شَرُفْتُمَا-

تاسو ټولو سړو حفظ کړیدی عربی یئ څه ده ؟ صیغه جمع مذکر حاضر د فَعِلْتُم په شکل د حَفِظَ نه جوړ که وایه حَفِظْتُمْ-

دغه شان تاسو ټولو ښځو حفظ کړیدی- صیغه جمع مؤنث حاضر ماضی معروف د فَعِلْتُنَّ په شکل د حَفِظَ نه جوړ که وایه حَفِظْتُنَّ-

سوالات

س۱- سسَمِعَ نه پوره ګردان اوکئ ؟ س۲- د حَسُنَ نه پوره ګردان اوکئ ؟

س۳- حَسِبْتُمْ د څه صیغه ده ؟ س ۴- د ذَکَرُوْا ترجمه اوکئ ؟

س ۵- رَبِحَتْ د څه صیغه ده ؟ س ۶- د رَبِحُوا ترجمه اوکئ ؟

س ۷- خَسِرُوْا د څه صیغه ده ؟ ترجمه یئ اوکئ – س۸- حَسُنَتْ د څه صیغه ده ؟ س۹- ظَلَمْتُمَا ،ظَلَمْتُمْ ، ظَلَمُوْا د څه صیغې دی ترجمه یئ اوکئ؟

س۱۰- کَسَبَتْ ، کَسَبْتُمْ ، کَسَبْنَا ، قَتَلُوا ، قَتَلْتُمْ ترجمه اوکئ-

س۱۱- عربئ کښ ترجمه اوکئ مونږ ټولو سړو حمد ؤکو- مونږ ټولو ښځو حمد ؤکه - جواب یئ یو دې د فَعِلْنَا په شکل دې-

مونږ دواړو سړو حمد ؤکه- مونږ دواړو ښځو حمد ؤکه- جواب یئ یو دې د فَعِلْنَا په شکل دې- د حَمِدَ نه-

ما یوسړی اوبه اوڅښلې- ما یوې ښځې اوبه اوڅښلې- جواب یئ یو دې د فَعِلْتُ په شکل د شَرِبَ نه-

تاسو ټولو سړو قتل کړیدې- شکل: فَعَلْتُمې

تاسو ټولو ښځو قتل کړیدې-شکل: فَعَلْتُنَّې

هغو دوؤ سړو ظلم کړیدې- شکل :فَعَلَاې

هغو دوؤ ښځو ظلم کړیدې- شکل :فَعَلَتَاې

تاسو دوؤ سړو حفظ کړیدې- شکل :فَعِلْتُماې

تاسو دوؤ ښځو حفظ کړیدې-شکل :فَعِلْتُماې

هغه یوسړې لرې شویدې- شکل :فَعُلَ د بَعُدَ نه

هغه یوه ښځه لرې شوی دې-شکل :فَعُلَتْ د بَعُدَ نه

ته یوسړې لرې شوې یئ-شکل :فَعُلْتَ د بعُدَ نه

ته یوه ښځه لرې شوې یئ- فَعُلْتِ د بعُدَ نه

پنځلسم سبق

د ماضی مجهول جوړولو طریقه – دماضی معروف آخری حرف پخپل حال   پریږده او د

اخر نه مخکښ زیر ورکړه – که زیر نه وؤ باقی حرکت والا حرف که وی هغه له پیښ ورکه نو ماضی مجهول به جوړ شی- لکه ضَرَبَ نه ضُرِبَ سَمِعَ نه سُمِعَ ګردان فعل ماضی مثبت مجهول-

صیغه واحد مذکرغائب فعل ماضی مثبت مجهول	ؤکړ□شوهغه یوسړ□-	فُعِلَ
صیغه تثنیه مذکر غائب فعل ماضی مثبت مجهول	کړی شویدی هغه دوه سړی	فُعِلَا
صیغه جمع مذکر غائب فعل ماضی مثبت مجهول	کړی شویدی هغوی ټول سړی	فُعِلُوْا
صیغه واحد مؤنث غائب فعل ماضی مثبت مجهول	کول□ شویده هغه یوه ښځه	فُعِلَتْ
صیغه تثنیه مؤنث غائب فعل ماضی مثبت مجهول	کول□ شویدی هغه دوه ښځ□	فُعِلَتَا
صیغه جمع مؤنث غائب فعل ماضی مثبت مجهول	کول□ شویدی هغه ټول□ ښځ□	فُعِلْنَ
صیغه واحد مذکر حاضرفعل ماضی مثبت مجهول	ته یوسړ□ کول□ شو□ یئ	فُعِلْتَ
صیغه تثنیه مذکر حاضر فعل ماضی مثبت مجهول	تاسو دوه سړی کول□ شو□ یئ	فُعِلْتُمَا
صیغه جمع مذکر حاضر فعل ماضی مثبت مجهول	تاسو ټول سړی کول□ شو□ یئ	فُعِلْتُمْ
صیغه واحد مؤنث حاض فعل ماضی مثبت مجهول	ته یوه ښځه کول□ شو□ یئ	فُعِلْتِ
صیغه تثنیه مؤنث حاض فعل ماضی مثبت مجهول	تاسو دوه ښځ□ کول□ شو□ یئ	فُعِلْتُنَا
صیغه جمع مؤنث حاضر فعل ماضی مثبت مجهول	تاسو ټول□ ښځ□کول□ شو□ یئ	فُعِلْتُنَّ
صیغه واحد متکلم مذکرومؤنث فعل ماضی مثبت مجهول	څه کول□ شو□ یم یا څه کول□ شوی یمه	فُعِلْتُ
صیغه تثنیه جمع متکلم مذکرومؤنث فعل ماضی مثبت مجهول	مونږ کول□شو□ یو	فُعِلْنَا

نُصِرَ ، ضُرِبَ ، سُمِعَ ،فُتِحَ ،کُتِبَ ،قُتِلَ نه پوره پوره ګردان ،ترجمه او صیغه فعل ماضی مثبت

مجهول لره ذکر کړئ-

مثلاً نُصِرَ مدد کړې شویدې هغه یو سړې - صیغه واحد مذکرغائب - فعل ماضی مثبت مجهول-

نُصِرَا مدد کړېشویدی هغه دوه سړی- صیغه تثنیه مذکر غائب - فعل ماضی مثبت مجهول- دغه شان اخر پورې-

سوالات-

س ۱- فعل ماضی مجهول مثبت گردان ؤکه-

س۲- ته یوسړې وهلې یئ د دې عربی څه ده؟ فُعِلْتَ په شکل یئ د ضُرِبَ نه جواب جوړ کئ-

س۳- ضُرِبْنَ د څه صیغه ده ؟ هغه ډیرې ښځې وهلې شوی دی د دې عربی څه ده ؟جواب یئ د فُعِلْنَ په شکل جوړ که دغه به یئ عربی شی-

س۴- قُتِلَ ،ذُكِرَ،حُمِدَ ،حُفِظَ ،اُمِرَ نه صرف کبیر اووایه د فعل ماضی مجهول مثبت څوارلس صیغې د ټولو گردان اوکئ-

س۵- طَلَبَ ،عَلِمَ ،مُنِعَ ،سُمِعَ، عَرَفَ ، تُرِكَ ،وَجَدَ ،نَصَرَ ، قُرِءَ ،كَتَبَ ،حَفِظَ د دې صیغو که معروف يې مجهول يې جوړ کئ که مجهول یئ معروف یئ جوړ کئ-

س۶-مَنَعْنَ ،مُنِعْنَ د څه صیغې دی کوم معروف کوم مجهول ده؟

س۷- هغه ټولې ښځې منع کړې شوی دی – عربی څه ده ؟ جواب یئ ده فُعِلْنَ په شکل جوړ کئ دغه به یئ عربی شی –

هغه دوه سړی پیژندلې شویدی – عربی یئ څه ده ؟ جواب یئ د فُعِلَا په شکل دې د عُرِفَ نه-

هغه ټولې ښځې پیژندلې شویدی- عربی ده فُعِلْنَ په شکل ده څه ده؟

تاسو دوه سړی طلب کړی شوی یئ- تاسو دوه ښځې طلب
کړی شوی یئ- جواب یئ عربئ کښ یو دې فُعِلْتُمَا په شکل د
طَلَبَ نه څه دې ؟

تاسو ټول سړی مدد کړی شوی ئئ– څه عربی ده؟ فُعِلْتُمْ شکل
دې- د نَصَرَ ن□□

تاسو ټولی ښځې مدد کړی شوی ئئ- څه عربی ده؟ فُعِلْتُنَّ شکل
دې- د نَصَرَ ن□□

مونږ ټول سړی لیکل شوی یو- مونږ ټولې ښځې لیکل شوی یو-

مونږ دوه سړی لیکل شوی یو- مونږ دوه ښځې لیکل شوی یو-
عربی جوړه که جواب ئئ یو دې د فُعِلْنَا شکل دې د کُتِبَ نه-

تاسوسړو وهل کړيدی- تاسو ټول سړی وهلی شوی ئئ- عربی
ئئ یوه ده صرف وزن کښ فرق دې جوړه که-د یَو وزن د فَعَلُوا
دې د بل د فُعِلُوا دې د ضَرَبَ ن□ □

تاسو قتل کړيدې- تاسو وژلی شوی ئئ-

فَعَلْتُمْ د قَتَلَ نه- فُعِلْتُمْ د قُتِلَ نه اووای□ دغ□ ب□ ئی عربی شی □

هغوئ ټولې ښځې وهلې شوی دی- عربی څه ده؟ فُعِلْنَ د ضُرِبَ
نه جوړ□ ک□!

هغوئ ټولو ښځو وهل کړيدی- عربی څه ده؟ فَعَلْنَ د ضَرَبَ نه –
جواب ئې یو دې فرق په معروف او په مجهول کښ دې- صیغه د
جمع مؤنث غائب ده-

هغه دوه ښځې طلب کړی شوی دی-   هغه دوؤ ښځو طلب
کړيدې-

فُعِلَتَا د طُلِبَ نه فَعَلَتَا د طَلَبَ نه د دې عربی یو شان ده فرق په
معروف او په مجهول کښ دې- عربی ئئ جوړکه-

عُرِفَا، عُرِفَتَا، عَرَفَ، عَرَفَتَا ترجمه اوکئ-

سُئِلَتْ ، سُطِحَتْ ، رُفِعَتْ ، نُصِبَتْ ترجمه اوکئ-

ظَلَمْنَا، ظُلِمْنَا، غَفَرَ، غُفِرَ، رُحِمَ، ظَلَمْنَ، ظُلِمْنَ، غَفَرْتُ، غُفِرْتُ، رَحِمَ ترجمه اوکئ-

شپاړسم سبق

فعل ماضی منفی معروف- فعل ماضی منفی مجهول- فعل ماضی منفی جوړولو طریقه دا ده چه د هرې صبغې نه مخکښ مَا اولړوه- دیته مانا فیه وائئ فعل ماضی معروف فعل ماضی مجهول مثبت ټولو صیغو نه مخکښ مانا فیه راشی- فعل ماضی منفی معروف او فعل ماضی منفی مجهول به جوړ شی- ترجمه کی به ئئ ندې لفظ سیواشی- چه کار نه دې شوې- مدد نه دې کړې- یا کار نه دې کړې شوې یا مدد نه دې کړېشوې-

مثلاً فَعَلَ سره مَا اولړی نو مَا فَعَلَ به شی-

فُعِلَ سره مَا اولړی نو مَافُعِلَ به شی-

نَصَرَ سره مَا اولړی نو مَانَصَرَ به شی-

نُصِرَ سره مَا اولړی نو مَانُصِرَ به شی-

دغه شان معلوم څوارلسو او مجهول څوارلسو صیغو کښ به اول مَا اولړی ماضی معروف منفی او ماضی مجهول منفی به جوړ شی – دا خواری د طالب علم ده چی تیر شوی د مثبت گردانونو باندی بیا واپس شی اود هرې صیغې سره مَا نا فیه اولړئ او ترجمه کښ د ندې اضافه اوکړی-

مثلاً فَعَلَ دې ترجمه ئی داده چه هغې یو سړی کار کړیدې – مَافَعَلَ ترجمه هم دغه ده چه هغې یو سړی کارندې کړیدې –صرف د ندې اضافه اوشوه- او بیا بې ئی هم هغه شان وائئ صیغه واحد مذکر غائب فعل ماضی منفی معلوم یعنی اخر کښ بې فعل ماضی مثبت په ځائې منفی وائی -

سوالات-

س١- فعل ماضی منفی معلوم ګردان اوکه؟

س٢- فعل ماضی منفی مجهول ګردان اوکه- جواب ئې اسان دې فَعَلَ ،فَعَلَا ، فَعَلُوْا اخیره پورې- اووایه سره د مَا نه مَافَعَلَ، مَافَعَلَا، مَافَعَلُوْا اخیره پورې-

دوئم جواب هم اسان دې فُعِلَ، فُعِلَا، فُعِلُوْا ټول ګردان اوکئ مخکښ ترینه مَا لږوه مَافُعِلَ، مَافُعِلَا، مَافُعِلُوْا اخیره پورې-

س٣- نَصَرَ ، سَمِعَ ، مَنَعَ ، مَرِضَ ، حَسَدَ ټولو نه منفی معلوم جوړ که- جواب ئې آسان دې- دهرې صیغې نه د ګردان څوارلس صیغې پوره کړئ او دهرې صیغې سره مَانَا فیه وائی -

س۴- هغه حسد ندې کړې- تا حسد نه دې کړې عربی څه ده؟

جواب یئ مَافَعَلَ د حَسَدَ نه - جواب یئ مَافَعَلْتَ د حَسَدَ نه-

ما حسد ندې کړې- مونږ حسد ندې کړې- عربی یئ څه ده ؟

جواب یئ مَافَعَلْتُ د حَسَدَ نه- جواب یئ مَافَعَلْنَا د حَسَدَ نه-جوړ کې!

س۵- هغه سره حسد ندې کړې شوې- عربی څه دsه؟ جواب یئ مَافُعِلَ دې د حُسِدَ نه -
تاسره حسد ندې کړې شوې- عربی څه ده؟ جواب یئ مّافُعِلْتَ دې د مَاحُسِدَ نه-

تاسو ښځو حسد ندېکړې- عربی ئئ د حَسَدَ نه جوړه که مَافَعَلْتُنَّ په شکل-

تاسو ښځو سره حسد ندېکړېشوې - عربی ئئ د حُسِدَ نه مَافُعِلْتُنَّ په شکل جوړه که -

هغه ټولو ښځو سره حسد ندې کړېشوې- عربی یئ مَا فُعِلْنَ د حُسِدَ نه-

هغې ټولو ښځو حسد ندې کړې – عربی یئ مَافَعَلْنَ د حَسَدَ نه-

تاسو دواړه نه ئئ ناجوړه شوی عربی څه ده ؟ جواب یئې
مَافَعِلْتُمَا د مَرِضَ نه یعنی مَامَرِضْتُمَا-

اولسم سبق-

دفعل مضارع معروف مثبت ګردان-

یَفْعَلْنَ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلُ	یَفْعَلُونَ	یَفْعَلَانِ	یَفْعَلُ

دفعل مضارع معروف مثبت لوئې ګردان کښ هم څوارلس صیغی دی خومونږ دلته ړومبئ شپږ صیغېراؤړی او باقی اته صیغې به بل سبق کښ راؤړو-

صيغه	ترجمه	صیغه	شمیره
صيغه واحد مذکرغائب فعل مضارع معلوم	هغه یو سړې اوس کار کوی یا به ایئنده زمانه کښ کوی	یَفْعَلُ	۱
صيغه تثنيه مذکرغائب فعل مضارع معلوم	هغه دوه سړی اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	یَفْعَلَانِ	۲
صيغه جمع مذکرغائب فعل مضارع معلوم	هغه ټول سړی اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	یَفْعَلُونَ	۳
صيغه واحد مؤنث غائب فعل مضارع معلوم	هغه یوه ښځه اوس کار کوی یا به ایئنده زمانه کښ کوی	تَفْعَلُ	۴
صيغه تثنيه مؤنث غائب فعل مضارع معلوم	هغه دوه ښځېاوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	تَفْعَلَانِ	۵
صيغه جمع مؤنث غائب فعل مضارع معلوم	هغه ټولې ښځې اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	یَفْعَلْنَ	۶

دا شپږواړه صیغې اول بغیر ترجمې نه پخې کړه بیا سره د ترجمه اوسره د صیغې د بیان نه په ښه شان سره حل کوئ اوروستو به سوالات حل کړئ-

هم دغه شانِ

یَفْتَحْنَ	تَفْتَحَانِ	تَفْتَحُ	یَفْتَحُوْنَ	یَفْتَحَانِ	یَفْتَحُ
یَمْنَعْنَ	تَمْنَعَانِ	تَمْنَعُ	یَمْنَعُوْنَ	یَمْنَعَانِ	یَمْنَعُ
یَحْمَدْنَ	تَحْمَدَانِ	تَحْمَدُ	یَحْمَدُوْنَ	یَحْمَدَانِ	یَحْمَدُ

سوالات-

س۱-فعل مضارع مثبت معلوم شپږ صیغې بغیر د معنی نه اووایه؟

س۲- د فعل مضارع جمع مذکرغائب صیغه څه ده؟

س۳- یَفْتَحنَ د څه صیغه ده معنی ئې څه ده؟

س۴- د مضارع غائب د کومو صیغو نه مخکښ ی راغلې ده؟

س۵- دکومو صیغو په اول کښ ت راغلې ده ؟

س۶- هغه دوه ښځې اوس مَنَعَ کوی- د دی عربی جوړه که؟
جواب ئې د تَفْعَلَانِ په شکل د منع نه جوړ که-

س۷- یَمْنَعَانِ د څه صیغه ده؟ تَسْمَعُ څه ترجمه ده؟ یَسْمَعُوْنَ ترجمه؟ یَحْمَدْنَ ترجمه ؟

هغه یوه ښځه به قرآن اوری- عربی ئې څه ده ؟ د تَفْعَلُ په وزن د یَسْمَعُ نه جواب جوړکه وایه تَسْمَعُ الْقُرْاَنَ-

هغه یو سړی اوس قرآن اوری عربی ئې څه ده ؟ د یَفْعَلُ په وزن د سَمِعَ نه جواب جوړکه-

هغه ټولې ښځې دروازه کهولاوئ عریی ئی څه ده؟ د یَفْعَلْنَ په وزن د فَتَحَ نه جواب ؤکه وایه یَفْتَحْنَ الْبَابَ-

هغه یو سړی دروازه کهولاوئ - جواب یَفْعَلُ کښ د فَتَحَ نه-

هغه دوه سړی دروازه کهولاوئ - جواب یَفْعَلَانِ کښ د فَتَحَ نه-

هغه ټول سړی دروازه کهولاوئ - جواب یَفْعَلُوْنَ کښ د فَتَحَ نه-

هغه ټولې ښځې مدح کوی- جواب یَفْعَلُنَ کښ د مَدَحَ نه-

هغه دوه ښځې حمد کوی- جواب تَفْعَلَانِ کښ د حَمِدَ نه-

اتلسم سبق

تَفْعَلْنَ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلِيْنَ	تَفْعَلُوْنَ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلُ

د فعل مضارع مثبت معلوم لوئې ګردان کښ ټولې څوارلس صیغې دی- شپږ د غائب تیرې شوې او شپږ د حاضر ذکر دی دا ټولې دولس شوې دوه د متکلم پاتې دی-

٧	تَفْعَلُ	ته یو سړې اوس کار کوی یا به ایئنده زمانه کښ کوی	صیغه واحد مذکرحاضر فعل مضارع معلوم
٨	تَفْعَلَانِ	تاسو دوه سړی اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	صیغه تثنیه مذکرحاضر فعل مضارع معلوم
٩	تَفْعَلُوْنَ	تاسو ټول سړی اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	صیغه جمع مذکرحاضر فعل مضارع معلوم
١٠	تَفْعَلِيْنَ	ته یوه ښځه اوس کار کوی یا به ایئنده زمانه کښ کوی	صیغه واحد مؤنث حاضر فعل مضارع معلوم
١١	تَفْعَلَانِ	تاسو دوه ښځېاوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	صیغه تثنیه مؤنث حاضر فعل مضارع معلوم
١٢	تَفْعَلْنَ	تاسو ټولې ښځې اوس کار کوئ یا به ایئنده زمانه کښ کوئ	صیغه جمع مؤنث حاضر فعل مضارع معلوم

فعل مضارع کښ تَفْعَلُ – تَفْعَلُ دوه ځله راغې –غائب کښ هم تیر شوې دلته هم ذکر شو - دا شریکه شوه د واحد مؤنث غائب د پاره هم راغله اود واحد مذکر د پاره هم راغله – نو ددې عربی یوه ده چه هغه یوه ښځه کارکوی اوته یو سړې کار کوې ددواړو عربی تَفْعَلُ رازی-

دغه شان فعل مضارع کښ تَفْعَلَانِ ، تَفْعَلَانِ ، تَفْعَلَانِ درې ځله راغې یو غائب کښ تثنیه مؤنث غائب ، دوئم حاضرکښ تثنیه مذکر حاضر او دریم حاضرکښ تثنیه مؤنث حاضرنودادرې ځایه شریکه شوه- ځکه تاته څوک وائئ چه هغه دوه ښځې کار کوی- یا تاسو دوه سړی کار کوئ- یا تاسې دوه ښځې کار کوئ- عربی څه ده؟ تَفْعَلَانِ، تَفْعَلَانِ، تَفْعَلَانِ-

سوالات-

س١- د فعل مضارع حاضر شپږ صیغې اووایه؟

س۲- د فعل مضارع غائب،حاضر دولس واړه صيغې اووايه؟

س۳- تَسْمَعُوْنَ د څه صيغه ده ؟ يَسْمَعُوْنَ د څه صيغه ده؟

س۴- د مضارع حاضر په اول کښ ی رازی که ت رازی؟

س۵- يَمْنَعُ نه مضارع جمع حاضر مؤنث جوړ که- يَفْعَلْنَ په شکل ئې جواب دې-

س۶- يَمْنَعُ نه مضارع جمع غائب مؤنث جوړ که- تَفْعَلْنَ په شکل ئې جواب دې-

س۷- ته يوه ښځه حمد کوې- عربی څه ده ؟تَفْعَلِيْنَ ئې جواب دې دحمد نه-

س۸- ته يو سړې اوبه څښې- هغه يوه ښځه اوبه څښی عربی ئی څه ده؟ جواب يې يو دې تَفْعَلُ د شَرِبَ نه تَشْرَبُ الْمَاءَ-

س۹- تاسو دوه سړی قرآن لولئ- تاسو دوه ښځې قرآن لولئ- هغه دوه ښځې قرآن لولی –عربی څه ده جواب ئئ دې تَفْعَلَانِ د قَرَأَ نه-

س۱۰- ته يوه ښځه اوری يا به واؤرې- جواب ئئ دې تَفْعَلِيْنَ د سَمِعَ نه-

س۱۱- تاسو ټول سړی قرآن اورئ- جواب ئئ دې تَفْعَلُوْنَ د سَمِعَ نه-

س۱۲- تاسو ټولې ښځې دروازه کولاؤ وئ- جواب ئئ دې تَفْعَلْنَ د فَتَحَ نه-

س۱۳- تاسو دوه ښځې خبره اورئ- جواب ئئ دې تَفْعَلَانِ د سَمِعَ نه- کَلَامًا خبره-

س۱۴- تاسو دوه سړی قرآن اورئ- جواب ئئ دې تَفْعَلَانِ (دسَمِعَ نې) قُرْاٰنًا-

نولسم سبق

د مضارع متکلم دوه صیغې-

صیغه واحد متکلم مذکر و مؤنث فعل مضارع معلوم	ځه یو سړې یا یوه ښځه کار کؤم یا به کومه	اَفْعَلُ	۱۳
صیغه تثنیه وجمع متکلم مذکر و مؤنث فعل مضارع معلوم	مونږ کار کوؤ یا به اوکو	نَفْعَلُ	۱۴

دغه شان - اَمْنَعُ ، نَمْنَعُ ، اَحْمَدُ ، نَحْمَدُ ، اَشْرَبُ ، نَشْرَبُ

<u>سوالات-</u>

س۱- د غائب ، حاضر او متکلم صیغې یوځائې اووایه؟

س۲- ځه یو سړې مدح کؤم؟

س۳- ځه یوه ښځه مدح کؤم ؟ جواب ئې یو دې اَفْعَلُ د مَدَحَ نه-

س۴- مونږ دوه ښځې حمد کوؤ- مونږ دوه سړی حمد کوؤ-

مونږ ټولې ښځې حمد کوؤ- مونږ ټول سړی حمد کوؤ-

مونږ دوه ښځې به حمد کوؤ- مونږ دوه سړی به حمد کوؤ-

مونږ ټولې ښځې به حمد کوؤ- مونږ ټول سړی به حمد کوؤ- عربی څه ده ؟ جواب یې یو دې – نَفْعَلُ د حَمِدَ نه یعنی نَحْمَدُ –

س۵- مضارع واحد متکلم کښ اول حرف څه دې؟ او جمع متکلم مضارع کښ اول حرف څه دې؟

س۶- د مضارع په اول کښ کم کم حرفونه رازی؟ جواب ی- ت- أ- ن-

أ يوځائ أَفْعَلُ، ن هم يو ځائ نَفْعَلُ، ى ځلور ځايه يَفْعَلُ، يَفْعَلَانِ، يَفْعَلُونَ او يَفْعَلْنَ او تا اته ځايه تَفْعَلُ، تَفْعَلُ، تَفْعَلاَنِ، تَفْعَلاَنِ، تَفْعَلاَنِ، تَفْعَلُوْنَ، تَفْعَلِيْنَ او تَفْعَلْنَ-

واحد متكلم كښ أ- جمع متكلم كښ ن- واحد مذكرغائب كښ ى، تثنيه مذكر غائب كښ ى، تثنيه مؤنث غائب كښ ى او جمع مذكر غائب كښ هم ى-

واحد مذكرحاضر كښ ت، واحد مؤنث غائب كښ ت، تثنيه مذكر حاضرتثنيه مؤنث حاضركښ ت، جمع مذكر حاضر كښ ت، واحد مؤنث حاضر كښ ت او جمع مؤنث حاضر كښ هم ت-

س٧- د مضارع مشتركه صيغ بيان كئ ؟ په يَفْعَلْنَ- تَفْعَلْنَ كښ نون ته نون د جمع مؤنث وائئ- دا دوه ځايه راغل د – باقى صيغو اخر كښ نون ته نون اعرابى وائئ او

نون اعرابۍ اووه ځايه د-

س٨- نون اعرابۍ اووه ځايه بيان كړه؟ جواب ئ آسان د- ځلور ځايه ځلور واړه تثنيه يَفْعَلَانِ – در پير تَفْعَلاَنِ دوه جمع مذكر،غائب حاضركښ يَفْعَلُونَ – تَفْعَلُوْنَ او بل مؤنث حاضر تَفْعَلِينَ كښ دا ټول اووه ځايه نون اعرابى شو-

س٩- نَسْمَعُ، أَشْرَبُ، أَمْنَعُ، نَفْتَحُ ترجمه اوكه-

س١٠- ځه يوه ښځه دروازه كولاؤم - ځه يوسړ دروازه كولاؤم-

ځه يوه ښځه به دروازه كولاؤم - ځه يوسړ به دروازه كولاؤم- جواب ئ يو د- أَفْعَلُ الْبَابَ د فَتَحَ نه د أَفْعَلُ شكل جوړ كه نو د أَفْعَلُ په ځائ أَفْتَحُ اولږوه نو أَفْتَحُ البَابَ شو-

مونږ دوه ښځ قراٰن اورو- مونږ دوه سړى قراٰن اورو-

مونږ ټول ښځ قراٰن اورو- مونږ ټول سړى قراٰن اورو-

مونږ دوه ښځ به قراٰن اورو- مونږ دوه سړى به قراٰن اورو-

مونږ ټولې ښځې به قراٰن اورو- مونږ ټول سړی به قراٰن اورو- ددې عربی څه ده؟ جواب ئې یو دې نَفْعَلُ الْقُرْاٰنَ د نَفْعَلُ په ځائې د سَمِعَ نه د نَفْعَلُ په وزن اولږوه نو نَسْمَعُ الْقُرْاٰنَ-

دفعل مضارع معروف مثبت پوره گردان-

يَفْعَلُ	يَفْعَلَانِ	يَفْعَلُونَ	تَفْعَلُ	تَفْعَلَانِ	يَفْعَلْنَ	تَفْعَلُ
تَفْعَلَانِ	تَفْعَلُوْنَ	تَفْعَلِيْنَ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلْنَ	أَفْعَلُ	نَفْعَلُ

شلم سبق

د فعل مضارع د جوړولو قاعده-_د ماضی معروف شروع کښ علامت د مضارع اولگوه (ی- ت – أ – ن) اخری حرف لې ئې پیښ ورکئ او داوؤې صیغو په آخرکښ نون اعرابۍ اولگوئ او د دوؤ صیغو په آخر کښ نون د جمع مؤنث کوم نون چه په ماضئ کښ په فَعَلْنَ کښ وو هغه به دلته باقی پریږدئ نو د فعل مضارع معروف تمامې صیغې به جوړی شی-

ی- ځلور ځایه لگی واحد مذکر غائب – تثنیه مذکر غائب – جمع مذکر غائب –

جمع مؤنث غائب-

ت- اته ځایه لگی واحد مؤنث غائب- تثنیه مؤنث غائب- او شپږ صیغې د حاضر-

أ-یو ځایې لگی واحد متکلم کښ او ن هم یو ځایې لگی جمع متکلم کښ-

هغه پنځه صیغې چه په اخر کښ پیښ ورکئ هغه دا دی-

۱-واحد مذکرغائب-۲- واحد مؤنث غائب- ۳- واحد مذکرحاضر-۴- واحد متکلم-۵- جمع متکلم- یعنی **<u>يَفْعَلُ - تَفْعَلُ – تَفْعَلُ - أَفْعَلُ – نَفْعَلُ -</u>**

هغه اووه صيغې چه په اخر کښ نون اعرابی رازی - څلور تثنیه صيغې د دوئ نون اعرابی مکسور وی او دوه صيغې د جمع مذکر غائب وحاضر اویوه مؤنث حاضر د دوی نون اعرابی مفتوح وی- يَفْعَلَانِ، درې پيرې تَفْعَلَانِ،يَفْعَلُونَ،تَفْعَلُونَ،تَفْعَلِينَ

هغه دوه صيغې چه په هغه کښ نون د جمع مؤنث (نون فاعلی)باقي دې هغه دا دجمع مؤنث غائب- او جمع مؤنث حاضر ،يَفْعَلْنَ، تَفْعَلْنَ

یویشتم سبق

د مضارع مجهول د جوړولوقاعده- علامت د مضارع له پیښ ورکه که پیښ نه وؤاوداخر نه مخکښ حرف له زور ورکه – که زور پری نه وؤ نو باقی حروف پخپل حال پریږده مضارع مجهول به جوړ شی-

د فعل مضارع مجهول ګردان

تُفْعَلُ	يُفْعَلْنَ	تُفْعَلَانِ	تُفْعَلُ	يُفْعَلُوْنَ	يُفْعَلَانِ	يُفْعَلُ
نُفْعَلُ	أُفْعَلُ	تُفْعَلْنَ	تُفْعَلَانِ	تُفْعَلِيْنَ	تُفْعَلُوْنَ	تُفْعَلَانِ

د فعل مضارع منفی جوړولو قاعده- مضارع مثبت باندی لا شروع کښ راوړه نو مضارع منفی به جوړ شی-

فعل مضارع منفی معلوم-

لاَتَفْعَلُ	لاَيَفْعَلْنَ	لاَتَفْعَلَان	لاَتَفْعَلُ	لاَيَفْعَلُوْنَ	لاَيَفْعَلَان	لاَيَفْعَلُ
لاَنَفْعَلُ	لاَأَفْعَلُ	لاَتَفْعَلْنَ	لاَتَفْعَلَانِ	لاَتَفْعَلِيْنَ	لاَتَفْعَلُوْنَ	لاَتَفْعَلَانِ

فعل مضارع منفی مجهول-

لاَتُفْعَلُ	لاَيُفْعَلْنَ	لاَتُفْعَلَانِ	لاَتُفْعَلُ	لاَيُفْعَلُوْنَ	لاَيُفْعَلَانِ	لاَيُفْعَلُ

لاَنَفْعَلُ	لاَأُفْعَلُ	لاَتُفْعَلْنَ	لاَتُفْعَلَانِ	لاَتُفْعَلِيْنَ	لاَتُفْعَلُوْنَ	لاَتُفْعَلَانِ

منفی معلوم ترجمه نه کئ یا به اونه کی هغه یو سړ□-

منفی مجهول ترجمه نه کول□کیږی یا به اونه کړ□شی هغه یو سړ□-

قاعده- د مضارع معروف عین هم د ماضی د عین په شان در□ قسمه د□- َ ِ ُ -

يَفْعُلُ	يَفْعِلُ	يَفْعَلُ
يَنْصُرُ	يَضْرِبُ	يَفْتَحُ
يَنْقُلُ	يَحْمِلُ	يَشرَبُ
يَكْرُمُ	يَنْزِلُ	يَحْمَدُ
يَحْسُدُ يَشْكُرُ يَكْفُرُ	يَعْدِلُ	يَقْرَبُ يَحْزَنُ

سوالات-

يَضْرِبُ، يَنصُرُ، يَسْمَعُ، يَفْتَحُ، يَأْكُلُ، يَكْتُبُ دمضارع خلور واړه ګردانه دد□ نه جوړ کئ مثلاً يَضْرِبُ، يَضْرِبَانِ، يَضْرِبُوْنَ اخر اپور□-

يُضْرَبُ، يُضْرَبَانِ، يُضْرَبُوْنَ اخر اپور□-

لَايَضْرِبُ، لَايَضْرِبَانِ، لَايَضْرِبُوْنَ اخر اپور□-

لَايُضْرَبُ، لَايُضْرَبَانِ، لَايُضْرَبُوْنَ اخر اپور□- دغه شان د يَسْمَعُ، يَفْتَحُ، يَأْكُلُ، يَكْتُبُ نه جوړ کئ-

دوویشتم سبق

بیان د نفی تاکید به لن- لَنْ چه په فعل مضارع داخل شی نو مضارع منفی جوړه شی-

لفظی تبدیلی- دلَنْ د وجه نه د فعل مضارع هغه پنځه صیغ□ منصوبِ ګرځی په کوم چه پیښ وؤ نو د لَنْ د وجه نه به پری زبر راشی د□ ته لَنْ ناصبه هم وایئ-او د اوؤ صیغو نه نون اعرابی

غورزئ او په دوؤ صيغو کښ يَفْعَلْنَ او تَفْعَلْنَ کوم کښ چه نون د جمع مؤنث د□ لفظ کښ څه عمل نه کوی ديته لفظی تبديلی وائئ-

معنوی تبديلی- معنوی تبديلی داده چه لَن فعل مضارع لره مثبت نه منفی   ته اړوی- او د حال معنی ترینه ختموی صرف مستقبل منفی به وی او په نفی د لَنْ د وجه نه تاکيد پيداکيږی-

ګردان نفی تاکيد به لَنْ در فعل مضارع معروف-

لَنْ تَفْعَلَ	لَنْ يَّفْعَلْنَ	لَنْ تَفْعَلَا	لَنْ تَفْعَلَ	لَنْ يَّفْعَلُوْا	لَنْ يَّفْعَلَا	لَنْ يَّفْعَلَ
لَنْ نَّفْعَلَ	لَنْ اَفْعَلَ	لَنْ تَفْعَلْنَ	لَنْ تَفْعَلَا	لَنْ تَفْعَلِىْ	لَنْ تَفْعَلُوْا	لَنْ تَفْعَلَا

ترجمه- هرګز نه به کئ هغه يو سړ□ - يا هيچرا□ به نکوی هغه يو سړ□-

ګردان نفی تاکيد به لَنْ در فعل مضارع مجهول-

لَنْ تُفْعَلَ	لَنْ يُّفْعَلْنَ	لَنْ تُفْعَلَا	لَنْ تُفْعَلَ	لَنْ يُّفْعَلُوْا	لَنْ يُّفْعَلَا	لَنْ يُّفْعَلَ
لَنْ نُّفْعَلَ	لَنْ اُفْعَلَ	لَنْ تُفْعَلْنَ	لَنْ تُفْعَلَا	لَنْ تُفْعَلِىْ	لَنْ تُفْعَلُوْا	لَنْ تُفْعَلَا

ترجمه- هرګز به ن□کول□کيږی هغه يو سړ□ - يا هيچر□ به نه کول□کيږی هغه يوسړ□-د باقی صيغو ترجم□ د طالب علم پ□ ذم□ د□□

دريشتم سبق

نفی جحد بلم جوړولو قاعده- مضارع مثبت نه منفی جوړولو دریمه طریقه داده چه لَمْ د فعل مضارع نه مخکښ راؤړ نو مضارع منفی به جوړ شی - لَمْ فعل مضارع لفظ کښ هم تبدیلی راولی او معنی کښ هم-

لفظی تبدیلی-لَمْ د مضار ع هغه پنځه صیغو له جزم ورکئ چه په کومو باند پیښ ؤو

او که په دغه پنځؤ صیغو په اخر کښ حرفِ علت ؤو نو بیا به هغه غورزئ او د اوؤ صیغو نه به نون اعرابی غورزئ او دوؤ صیغو کښ په لفظ کښ تبدیلی نه رازی-

معنوی تبدیلی- لَمْ فعل مضارع مثبت له ماضی منفی معنی ته ګرزئ اوس په دی کښ به د حال او استقبال معنی نه وی بلکه په تیره شو زمانه کښ د کار نه کولو خبر ورکئ- یعنی کومه ترجمه چه د مَا فَعَلَ، مَا فَعَلَا، مَافَعَلُوْا ده هم دغه ترجمه د لَمْ يَفْعَلْ، لَمْ يَفْعَلَا، لَمْ يَفْعَلُوْا ده-

ګردان نفی جحد به لَمْ در فعل مضارع معروف-

لَمْ تَفْعَلْ	لَمْ يَفْعَلْنَ	لَمْ تَفْعَلَا	لَمْ تَفْعَلْ	لَمْ يَفْعَلُوْا	لَمْ يَفْعَلَا	لَمْ يَفْعَلْ
لَمْ نَفْعَلْ	لَمْ اَفْعَلْ	لَمْ تَفْعَلْنَ	لَمْ تَفْعَلَا	لَمْ تَفْعَلِىْ	لَمْ تَفْعَلُوْا	لَمْ تَفْعَلَا

ترجمه- کار نه دکړ هغه یو سړی تیره زمانه کښ صیغه فعل مضارع نفی جحد معلوم-

ګردان نفی جحد به لَمْ در فعل مضارع مجهول-

لَمْ تُفْعَلْ	لَمْ يُفْعَلْنَ	لَمْ تُفْعَلَا	لَمْ تُفْعَلْ	لَمْ يُفْعَلُوْا	لَمْ يُفْعَلَا	لَمْ يُفْعَلْ

لَمْ نُفْعَلْ	لَمْ اُفْعَلْ	لَمْ تُفْعَلْنَ	لَمْ تُفْعَلَا	لَمْ تُفْعَلِیْ	لَمْ تُفْعَلُوْا	لَمْ تُفْعَلَا

ترجمه- نه د کړشو هغه یو سړ – صیغه واحد مذکرغائب نفی جحد فعل مضارع مجهول-

څلوریشتم سبق

لام تاکید با نون تاکید ثقیله وخفیفه-دمضارع په معنی کښ تاکید اوکلکوال پیدا کولو دپاره په شروع کښ لام تاکید مفتوح او په اخر کښ نون تاکید ثقیله راؤړه- لَیَفْعَلَنَّ (خوامخوا به کئ هغه یو سړ) – یا په شروع کښ لام تاکید مفتوح او په اخر کښ نون تاکید خفیفه راؤړه لکه لَیَفْعَلَنْ (ضروربالضروربه کوی هغه یو سړ)- نون تاکید ثقیله په ټولو صیغو کښ لګی او نون تاکید خفیفه صرف په اته صیغو کښ لګی - د تثنیه په څلورو واړو صیغو کښ او جمع مؤنث غائب، حاضر په صیغو کښ نه لګی او ده دواړه مضارع له د مستقبل د معنی سره خاص کئ یعنی ترجمه کښ به کئ یا اوبه کی نه وائئ- د حال معنی به ختمه شی-

گردان لام تاکید با نون تاکید ثقیله در فعل مضارع معروف-

لَتَفْعَلَنَّ	لَیَفْعَلْنَانِّ	لَتَفْعَلَانِّ	لَتَفْعَلَنَّ	لَیَفْعَلُنَّ	لَیَفْعَلَانِّ	لَیَفْعَلَنَّ
لَنَفْعَلَنَّ	لَاَفْعَلَنَّ	لَتَفْعَلْنَانِّ	لَتَفْعَلَانِّ	لَتَفْعَلِنَّ	لَتَفْعَلُنَّ	لَتَفْعَلَانِّ

دفعل مضارع کومو پنځه صیغوچه په اخرکښ پیښ وؤ اوس په هغ فتح وی-

گردان لام تاکید با نون تاکید ثقیله در فعل مضارع مجهول-

لَتُفْعَلَنَّ	لَيُفْعَلْنَانِّ	لَتُفْعَلَانِّ	لَتُفْعَلَنَّ	لَيُفْعَلُنَّ	لَيُفْعَلَانِّ	لَيُفْعَلَنَّ
لَنُفْعَلَنَّ	لَأُفْعَلَنَّ	لَتُفْعَلْنَانِّ	لَتُفْعَلَانِّ	لَتُفْعَلِنَّ	لَتُفْعَلُنَّ	لَتُفْعَلَانِّ

قاعده- نون تاكيد او نون اعرابی دواړه نه جمع كيږی-نون اعرابی اووه واړه ځايه اوغورزيدو- واؤ د جمع مذكر غائب حاضر هم اوغورزيدو- ن تاكيد ثقيله نه چه مخكښ الف راشی نو نون به مكسور مشدد وی باقی به نون مفتوح مشدد وی-ګردان لام تاكيد با نون تاكيد خفيفه در فعل مضارع معروف-

لَتَفْعَلَنْ	--------	---------	لَتَفْعَلَنْ	لَيَفْعَلُنْ	-------	لَيَفْعَلَنْ
لَنَفْعَلَنْ	لَاَفْعَلَنْ	--------	--------	لَتَفْعَلِنْ	لَتَفْعَلُنْ	--------

ګردان لام تاكيد . با نون تاكيد خفيفه در فعل مضارع مجهول-

لَتُفْعَلَنْ	--------	---------	لَتُفْعَلَنْ	لَيُفْعَلُنْ	-------	لَيُفْعَلَنْ
لَنُفْعَلَنْ	لَاُفْعَلَنْ	--------	--------	لَتُفْعَلِنْ	لَتُفْعَلُنْ	--------

پنځيشتم سبق

ګردان امر حاضر معروف-

صيغه واحدمذكرحاضر،امرحاضرمعروف	ؤو كه ته يو سړ□	اِفْعَلْ	١
صيغه تثنيه مذكرحاضر،امرحاضرمعروف	ؤو كئ تاسو دوه سړی	اِفْعَلَا	٢
صيغه جمع مذكرحاضر،امرحاضرمعروف	ؤوكئ تاسو ټول سړی	اِفْعَلُوْا	٣
صيغه واحدمؤنث	ؤو كه ته يوه	اِفْعَلِیْ	٤

حاضر،امرحاضرمعروف	ښځه		
صيغه تثنيه مؤنث حاضر،امرحاضرمعروف	ؤو کئ تاسو دوه ښځې	اِفْعَلَا	۵
صيغه جمع مؤنث حاضرې امرحاضرمعروف	ؤوکئ تاسو ټولى ښځې	اِفْعَلْنَ	۶

اِفْعَلَا په کښ دوه پيرې راغې دا صيغه مشترکه ده تثنيه مذکرحاضراو تثنيه مؤنث حاضرکښ-

د امر معروف د جوړولو قاعده- د مضارع صيغه واحدمذکر حاضر نه علامت د مضارع ت لرې کړه بيا اوګوره چه اوس ت پسې حرف ساکن پاتې شو که متحرک - که متحرک وى نو اول کښ هيڅ مه لګوه او که ساکن وى نو عين کلمه حرکت اوګوره چه په هغې فتح يا کسرې وى نو اول کښ همزه مکسور اولګوه او که ضمه وى نو همزه مضموم اولګوه اوکه په اخر کښ حرف علت وى نو هغه اوغورزوه او که نه وى نو اخر ئې ساکن که-

لکه تَضْرِبُ نه اِضْرِبْ – تَسْمَعُ نه اِسْمَعْ – تَنْصُرُ نه اُنْصُرْ – تَعِدُ نه عِدْ –تَرمِىْ نه اِرْمِ - تَدْعُوْا نه اُدْعُ – تَخْشىٰ نه اِخْشَ او تَرْضٰى نه اِرْضَ –

قاعده- په امر کښ نون د جمع مؤنث (نون فاعلى) باقى وى نه غورزيږى او نون اعرابى غورزيږى-

قاعده- په امر کښ چه کوم همزه په اول کښ مکسور يا مضموم سواکولې کيږى ديته همزه وصل وائئ – يعنى د کلام درميان کښ نه ويئل کيږى البته ليکلېشى په اول کښ خو ويئل نه شى-

لکه فَاطْلُبْ - وَادْعُ – فَاضْرِبْ-

<u>سوالات-</u>

س۱- ذيل کلماتو عربى څه ده ؟ ۱- اوليکه ۲- مدد اوکه ۳- اوسښه ۴- دننه شه ۵- ؤوزه ۶- سجده اوکه ۷- رکوع اوکه ۸-

عبادت اوکه ۹- شکر اوکه ۱۰- ذکر اوکه جواب ئئ اسان د
دفعل مضارع حاضر صیغه معلومه که او امر ت جوړ که-

س۲- تَكْتُبُ، تَسْلَمُ، تَحْفَظُ، تَمْنَعُ او تَنْزِلُ نه امر جوړ که-

س۳- تَكْتُبَانِ، تَكْتُبُوْنَ، تَمْنَعْنَ، تَنْصُرَانِ، تَشْكُرُاو تَذْكُرُ نه امر جوړ که-

س۴- تَحْمَدُ نه امر جوړ که او ګردان ئئ اوکه-

شپږیشتم سبق

امر حاضرمجهول او امرغائب، متکلم معروف ومجهول-دد ګردانونه جدا نشته د مضارع ګردانونه هم دد ګردانونه دی- بس صرف دومره تبدیلی غواړی چه د مضارع په شروع کښ لِ مکسور لامِ امر راوړی او په اخر کښ هغه عمل کول شی کوم عمل چه د نفی جحد بلم په ګردان کښ کیدو – یعنی که په اخر کښ حرف علت وی نوغورزول به شی – ورنه اخری حرف له به هم جزم ورکول شی اونون اعرابی به غورزول شی اونون فاعلی به باقی وی-

<u>ګردان امر حاضر مجهول-</u>

لِتُفْعَلْنَ	لِتُفْعَلَا	لِتُفْعَلِىْ	لِتُفْعَلُوْا	لِتُفْعَلَا	لِتُفْعَلْ

ترجمه- پکاردئ چه اوکړ شی ته –

<u>ګردان امر غائب، متکلم معروف-</u>

لِنَفْعَلْ	لِاَفْعَلْ	لِيَفْعَلْنَ	لِتَفْعَلَا	لِتَفْعَلْ	لِيَفْعَلُوْا	لِيَفْعَلَا	لِيَفْعَلْ

ترجمه - پکاردئ چه هغۋو اوکی-

<u>ګردان امر غائب، متکلم مجهول-</u>

لِنُفْعَلْ	لِاُفْعَلْ	لِيُفْعَلْ	لِتُفْعَلَا	لِتُفْعَلْ	لِيُفْعَلُوْ	لِيُفْعَلَا	لِيُفْعَلْ

		نَ		ا			

ترجمه - پکاردئ چه هغه اوکړېشی-

اوویشتم سبق

د امر په معنی کښ تاکید او زور پیداکولو دپاره ددې په اخر کښ هم نون تاکید ثقیله خفیفه لګی- په شروع کښ لام تاکید نه لګی ځکه چه د امر په شروع کښ لام امر مکسور د مخکښ نه لګیدلې دې- او دوه حرفه جمع کیدې نشی او امر حاضر معروف د دواړو لامونونه خالی وی-

ګردان امر حاضر معروف بانون تاکید ثقیله-

أِفْعَلْنَانِّ	أِفْعَلَانِّ	أِفْعَلِنَّ	أِفْعَلُنَّ	أِفْعَلَانِّ	أِفْعَلَنَّ

ترجمه- ضروربالضرور ؤکه-

ګردان امر حاضر مجهول بانون تاکید ثقیله-

لِتُفْعَلْنَانِّ	لِتُفْعَلَانِّ	لِتُفْعَلِنَّ	لِتُفْعَلُنَّ	لِتُفْعَلَانِّ	لِتُفْعَلَنَّ

ترجمه- ضرور پکار دی چه ته اوکړېشی-

ګردان امرغائب ومتکلم معروف بانون تاکید ثقیله-

لِنَفْعَلَنَّ	لِاَفْعَلَنَّ	لِيَفْعَلْنَانِّ	لِتَفْعَلاَنِّ	لِتَفْعَلَنَّ	لِيَفْعَلُنَّ	لِيَفْعَلَانِّ	لِيَفْعَلَنَّ

ترجمه- هغه له پکار دی چه ضرور ؤکی-

ګردان امرغائب و متکلم مجهول بانون تاکید ثقیله-

لِنُفْعَلَنَّ	لِاُفْعَلَنَّ	لِيُفْعَلْنَانِّ	لِتُفْعَلاَنِّ	لِتُفْعَلَنَّ	لِيُفْعَلُنَّ	لِيُفْعَلَانِّ	لِيُفْعَلَنَّ

ګردان امر حاضر معروف بانون تاکید خفیفه-

اِفْعَلِنْ	اِفْعَلُنْ	اِفْعَلَنْ

ګردان امر حاضر مجهول بانون تاکید خفیفه-

لِتُفْعَلِنْ	لِتُفْعَلُنْ	لِتُفْعَلَنْ

ګردان امرغائب ومتکلم معروف بانون تاکید خفیفه-

صیغه واحدمذکرغائب	هغه یو سړی له پکار دی چه ضرور ؤکی	لِیَفْعَلَنْ
صیغه جمع مذکرغائب	هغه ټولو سړو له پکار دی چه ضرور ؤکی	لِیَفْعَلُنْ
صیغه واحدمؤنث غائب	هغی یوی ښځ له پکار دی چه ضرور ؤکی	لِتَفْعَلَنْ
صیغه واحد متکلم	ماله پکار دی چه ضرور ؤکړم	لِاَفْعَلَنْ
صیغه جمع متکلم	مونږ له پکار دی چه ضرور ؤکړو	لِنَفْعَلَنْ

ګردان امرغائب متکلم مجهول بانون تاکید خفیفه-

لِنُفْعَلَنْ	لِاُفْعَلَنْ	لِتُفْعَلَنْ	لِیُفْعَلُنْ	لِیُفْعَلَنْ

ترجمه- پکار ده چه اوکړشی هغه یو سړ-

اتویشتم سبق

دفعل نهی ګردانونه هم نور نه دی دمضارع ګردانونه د نهی هم دی – بس دومره تبدیلی ده چه دمضارع په شروع کښ لائ نهی راؤړه او په اخر د مضارع کښ هغه د نفی جحدبلم والا عمل اوکه- مضارع منفی او مضارع نهی کښ فرق داد چه د مضارع منفی په اخر کښ پیښ وی او نون اعرابی اوحرف علت په اخر کښ باقی وی او د نهی په اخر کښ جزم وی او نون اعرابی اوحرف علت غورزیږی- اونون تاکید ثقیله او خفیفه څنګه چه په مضارع کښ رازی دغه شان نهی کښ هم رازی خو په شروع

کښ لام تاکید نه رازی ځکه چه نهی په شروع کښ د مخکښ نه لانهی موجود وی او دوه حرفه نه جمع کیږی-

گردان فعل نهی معروف-

صیغه واحدمذکرغائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه یو سړ	لَايَفْعَلْ
صیغه تثنیه مذکرغائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه دوه سړی	لَايَفْعَلَا
صیغه جمع مذکرغائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه ټول سړی	لَايَفْعَلُوْا
صیغه واحد مؤنث غائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه یوه ښځه	لَاتَفْعَلْ
صیغه تثنیه مؤنث غائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه دوه ښځ	لَاتَفْعَلَا
صیغه جمع مؤنث غائب فعل نهی معلوم	نه کوی هغه ټول ښځ	لَايَفْعَلْنَ
صیغه واحد مذکرحاضر فعل نهی معلوم	مه کوه ته یو سړ	لَاتَفْعَلْ
صیغه تثنیه مذکر حاضر فعل نهی معلوم	مه کوئ تاسو دوه سړی	لَاتَفْعَلَا
صیغه جمع مذکر حاضر فعل نهی معلوم	مه کوئ تاسو ټول سړی	لَاتَفْعَلُوْا
صیغه واحد مؤنث حاضر فعل نهی معلوم	مه کوه ته یوه ښځه	لَاتَفْعَلِیْ
صیغه تثنیه مؤنث حاضر فعل نهی معلوم	مه کوئ تاسو دوه ښځ	لَاتَفْعَلَا
صیغه جمع مؤنث حاضر فعل نهی معلوم	مه کوئ تاسو ټول ښځ	لَاتَفْعَلْنَ
صیغه واحد متکلم فعل نهی معلوم	ځه دِ اونه کړم	لَاأَفْعَلْ
صیغه جمع متکلم فعل نهی	مونږ دِ اونه کړو	لَانَفْعَ

معلوم		لْ

ګردان فعل نهی مجهول-

لاَيُفْعَلْ، لاَيُفْعَلَا، لاَيُفْعَلُوْا اخره پورې- ؤو نه کړ□ شی هغه یو سړ□-

ګردان فعل نهی معروف بانون ثقیله-

لَا تَفْعَلَنَّ	لَا يَفْعَلْنَانِّ	لَا تَفْعَلَانِّ	لَا تَفْعَلَنَّ	لَا يَفْعَلُنَّ	لَا يَفْعَلَانِّ	لَايَفْعَلَنَّ
لَا نَفْعَلَنَّ	لَا اَفْعَلَنَّ	لَا تَفْعَلْنَانِّ	لَا تَفْعَلَانِّ	لَا تَفْعَلِنَّ	لَا تَفْعَلُنَّ	لَا تَفْعَلَانِّ

ترجمه- هرګز دِ نه کوی هغه یو سړ□-

ګردان فعل نهی مجهول بانون ثقیله-

لَا تُفْعَلَنَّ	لَا يُفْعَلْنَانِّ	لَا تُفْعَلَانِّ	لَا تُفْعَلَنَّ	لَا يُفْعَلُنَّ	لَا يُفْعَلَانِّ	لَايُفْعَلَنَّ
لَا نُفْعَلَنَّ	لَا اُفْعَلَنَّ	لَا تُفْعَلْنَانِّ	لَا تُفْعَلَانِّ	لَا تُفْعَلِنَّ	لَا تُفْعَلُنَّ	لَا تُفْعَلَانِّ

ترجمه- هرګز دِ ؤنه شی هغه یو سړ□-

ګردان فعل نهی معروف بانون خفیفه-

صیغه واحدمذکرغائب	هرګز دی نه کوی هغه یو سړ□	لَايَفْعَلَنْ
صیغه جمع مذکرغائب	هرګز دی نه کوی هغه ټول سړی	لَايَفْعَلُنْ
صیغه واحدمؤنث غائب	هرګز دی نه کوی هغه یوه ښځه	لَاتَفْعَلَنْ
صیغه واحدمذکرحاضر	هرګز مه کوه ته یو سړ□	لَاتَفْعَلَنْ
صیغه جمع مذکرحاضر	هرګز مه کوئ تاسو ټول سړی	لَاتَفْعَلُنْ

صیغه واحدمؤنث حاضر	هرگز مه کوه ته یوه ښځه	لَاتَفْعَلِنْ
صیغه واحد متکلم	هرگز دی نه کؤم ځه	لَاافْعَلَنْ
صیغه جمع متکلم	هرگز دی نه کوؤ مونږ	لَانَفْعَلَنْ

گردان فعل نهی مجهول بانون خفیفه-

لَانُفْعَلَنْ	لَااُفْعَلَنْ	لَاتُفْعَلِنْ	لَاتُفْعَلُنْ	لَاتُفْعَلَنْ	لَاتُفْعَلَنْ	لَايُفْعَلُنْ	لَايُفْعَلَنْ

ترجمه- هرگز دی نه کولشی هغه یو سړ-

یوکم دیرشم سبق

<u>فعل ماضی-</u>

د ماضی قسمونه شپږدی- ۱**- ماضی مطلق -۲- ماضی قریب- ۳- ماضی بعید-۴- ماضی استمراری -۵- ماضی احتمالی-۶- ماضی تمنائئ-**

۱-ماضی مطلق- ماضی مطلق هغه ماضی ده چه د ځه خبر دلر والی یا نزدوالی د قید نه خالی وی- لکه فَعَلَ – جَلَسَ دماضی مطلق گردانونه هم دغه دی چه تیر شو-

۲-ماضی قریب- دا هغه ماضی ده چه په هغه کښ قید د قریب وی یعنی هغه کار اوس اوس تیره زمانه کښ شو وی- لکه مونږ وایو فلان اوس اوس مړ د وخت ډیر نه د شو – د ماضی قریب گردان هم هغه د خو صرف په اول کښ د قَدْ اضافه اوشی – قَدْفَعَلَ – قَدْ سَمِعَ – اخیره پور - قَدْ فُعِلَ – قَدْ مَا فَعَلَ وغیره-

۳- ماضی بعید- دا هغه ماضی ده چه مخکښ زمانه کښ یو کار شو وی– پخوان زمانه –

ماضی مطلق کښِ کَانَ لګولو سره ماضی بعید جوړیږی- کَانَ فَعَلَ- کَانَا فَعَلَا – کَانُوْا فَعَلُوْا

دغه شان اخیره پور□ –

دد□ دپاره د کَانَ ګردان ازده کړئ-

كُنْتَ	كُنَّ	كَانَتَا	كَانَتْ	كَانُوْا	كَانَا	كَانَ
كُنَّا	كُنْتُ	كُنْتُنَّ	كُنْتُمَا	كُنْتِ	كُنْتُمْ	كُنْتُمَا

۴- ماضی استمراری- (ماضی ناتمام) دا هغه ماضی ده د کوم نه چه تیر□ شو□زمانه کښِ د

یو کار مسلسل کیدلو کول معلوم شی مضارع باندی کَانَ راشی ماضی استمراری جوړه شی- لکه ګردان د ماضی استمراری مثبت معروف-

كُنْتَ تَفْعَلُ	كُنَّ يَفْعَلْنَ	كَانَتَا تَفْعَلاَنِ	كَانَتْ تَفْعَلُ	كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ	كَانَا يَفْعَلاَنِ	كَانَ يَفْعَلُ
كُنَّا نَفْعَلُ	كُنْتُ اَفْعَلُ	كُنْتُنَّ تَفْعَلْنَ	كُنْتُمَا تَفْعَلاَنِ	كُنْتِ تَفْعَلِيْنَ	كُنْتُمْ تَفْعَلُوْنَ	كُنْتُمَا تَفْعَلاَنِ

دغه شانِ د ماضی استمراری مثبت مجهول ګردان-

كُنْتَ تُفْعَلُ	كُنَّ يُفْعَلْنَ	كَانَتَا تُفْعَلاَنِ	كَانَتْ تُفْعَلُ	كَانُوْا يُفْعَلُوْنَ	كَانَا يُفْعَلاَنِ	كَانَ يُفْعَلُ
كُنَّا نُفْعَلُ	كُنْتُ اُفْعَلُ	كُنْتُنَّ تُفْعَلْنَ	كُنْتُمَا تُفْعَلاَنِ	كُنْتِ تُفْعَلِيْنَ	كُنْتُمْ تُفْعَلُوْنَ	كُنْتُمَا تُفْعَلاَنِ

دغه شانِ د ماضی استمراری منفی معروف ګردان-

مَاكُنْتَ تَفْعَلُ	مَاكُنَّ يَفْعَلْنَ	مَاكَانَتَا تَفْعَلاَنِ	مَاكَانَتْ تَفْعَلُ	مَاكَانُوْا يَفْعَلُوْنَ	مَاكَانَا يَفْعَلاَنِ	مَاكَانَ يَفْعَلُ
مَاكُنَّا نَفْعَلُ	مَاكُنْتُ اَفْعَلُ	مَاكُنْتُنَّ تَفْعَلْنَ	مَاكُنْتُمَا تَفْعَلاَنِ	مَاكُنْتِ تَفْعَلِيْنَ	مَاكُنْتُمْ تَفْعَلُوْنَ	مَاكُنْتُمَا تَفْعَلاَنِ

دغه شانِ د ماضی استمراری منفی مجهول ګردان-

مَاكُنْتَ	مَاكُنَّ	مَاكَانَتَا	مَاكَانَتْ تُفْعَلُ	مَاكَانُوْا	مَاكَانَا	مَاكَا

تُفْعَلُ	يُفْعَلْنَ	تُفْعَلاَنِ		يُفْعَلُوْنَ	يُفْعَلاَنِ	نَ يُفْعَلُ
مَاكُنَّا نُفْعَلُ	مَاكُنْتُ اُفْعَلُ	مَاكُنْتُنَّ تُفْعَلْنَ	مَاكُنْتُمَا تُفْعَلَانِ	مَاكُنْتِ تُفْعَلِيْنَ	مَاكُنْتُمْ تُفْعَلُوْنَ	مَاكُنْتــُمَا تُفْعَلَانِ

۵- ماضی احتمالی (شکی)- کوم کار کښ چه شک وی تیره زمانه کښ ماضی مطلق باندی لَعَلَّمَا

راشی- ماضی احتمالی ترینه جوړه شی- لَعَلَّمَا فَعَلَ – لَعَلَّمَا فَعَلَا – لَعَلَّمَا فَعَلُوْا اخیره اپور که معروف او که مجهول مثبت وی- او که منفی وی مخکښ ترینه لَعَلَّمَا لګوه لَعَلَّمَا مَا فَعَلَ وغیره-

ګردان د ماضی احتمالی معروف مثبت-

لَعَلَّمَافَعَلَ	لَعَلَّمَافَعَلاَ	لَعَلَّمَافَعَلُوا	لَعَلَّمَافَعَلَتْ	لَعَلَّمَافَعَلَتَا	لَعَلَّمَافَعَلْنَ	لَعَلَّمَافَعَلْتَ
لَعَلَّمَافَعَلْتُمَا	لَعَلَّمَافَعَلْتُم	لَعَلَّمَافَعَلْتِ	لَعَلَّمَافَعَلْتُما	لَعَلَّمَافَعَلْتُنَّ	لَعَلَّمَافَعَلْتُ	لَعَلَّمَافَعَلْنَا

دغه شان د ګردان د ماضی احتمالی مجهول مثبت-

لَعَلَّمَافُعِلَ	لَعَلَّمَافُعِلاَ	لَعَلَّمَافُعِلُوا	لَعَلَّمَافُعِلَتْ	لَعَلَّمَافُعِلَتَا	لَعَلَّمَافُعِلْنَ	لَعَلَّمَافُعِلْتَ
لَعَلَّمَافُعِلْتُما	لَعَلَّمَافُعِلْتُم	لَعَلَّمَافُعِلْتِ	لَعَلَّمَافُعِلْتُما	لَعَلَّمَافُعِلْتُنَّ	لَعَلَّمَافُعِلْتُ	لَعَلَّمَافُعِلْنَا

خو د ماضی احتمالی معروف او ماضی احتمالی مجهول منفی جوړولو کښ د لَعَلَّمَا نه وروستو

مَا لګولو باندی منفی جوړیږی- لکه ماضی احتمالی معروف منفی-

لَعَلَّمَا ما فَعَلُوا	لَعَلَّمَا ما فَعَلَا	لَعَلَّمَا ما فَعَلَ

اخیره اپور-

دغه شان ماضی احتمالی مجهول منفی-

لَعَلَّمَامَا فُعَلُوا	لَعَلَّمَا مَا فُعَلَا	لَعَلَّمَا مَا فُعَلَ

اخیره اپور□-

۶- ماضی تمنائئ- دا هغه ماضی ده چه د هغ□نه تیره زمانه کښ دیو کار آرزو او ارمان ظاهر شی- ماضی مطلق باند لَيْتَمَا راشی ماضی تمنائئ جوړیږی-

لکه ګردان د ماضی تمنائئ معروف مثبت-

لَيْتَمَا فَعَلَ	لَيْتَمَا فَعَلَا	لَيْتَمَا فَعَلُوا	لَيْتَمَا فَعَلَتْ	لَيْتَمَا فَعَلَتَا	لَيْتَمَا فَعَلْنَ	لَيْتَمَا فَعَلْتَ
لَيْتَمَا فَعَلْتُمَا	لَيْتَمَا فَعَلْتُم	لَيْتَمَا فَعَلْتِ	لَيْتَمَا فَعَلْتُما	لَيْتَمَا فَعَلْتُنَّ	لَيْتَمَا فَعَلْتُ	لَيْتَمَا فَعَلْنَا

ترجمه- کاش چه کړ□و□-

دغه شان ګردان د ماضی تمنائئ مجهول مثبت-

لَيْتَمَا فُعِلَ	لَيْتَمَا فُعِلَا	لَيْتَمَا فُعِلُوا	لَيْتَمَا فُعِلَتْ	لَيْتَمَا فُعِلَتَا	لَيْتَمَا فُعِلْنَ	لَيْتَمَا فُعِلْتَ
لَيْتَمَا فُعِلْتُما	لَيْتَمَا فُعِلْتُم	لَيْتَمَا فُعِلْتِ	لَيْتَمَا فُعِلْتُما	لَيْتَمَا فُعِلْتُنَّ	لَيْتَمَا فُعِلْتُ	لَيْتَمَا فُعِلْنَا

ترجمه- کاش چه هغه و□ کړ□- اخیره اپور□-

دغه شان ګردان د ماضی تمنائئ معروف منفی-

لَيْتَمَامَا فَعَلُوا	لَيْتَمَامَا فَعَلَا	لَيْتَمَامَا فَعَلَ

ترجمه- کاش چه هغه نو□ کړ□- اخیره اپور□-

دغه شان ګردان د ماضی تمنائئ مجهول منفی-

لَيْتَمَامَا فُعِلُوا	لَيْتَمَامَافُعِلَا	لَيْتَمَامَافُعِلَ

ترجمه- کاش چه هغه نو□ کړ□ شو□- اخیره اپور□-

دیرشم سبق

د اسم فاعل بیان- اسم فاعل هغه اسم د□ چه کار کؤنک□ خائئ – لکه ضَارِبٌ وخونک□- کَاتِبٌ لیکونک□ – ذَاکِرٌ ذکر کؤنک□ – صَائِمٌ روژتی-

د جوړولو قاعده- چه کله ماضی در□ حرفزی وی د اسم فاعل صیغه به د فاعل په وزن جوړیږی-

ګردان د اسم فاعل-

صیغه واحد مذکر	کؤونک□ یو سړ□	فَاعِلٌ
صیغه تثنیه مذکر	کؤونکی دوه سړی	فَاعِلَانِ
صیغه جمع مذکر	کؤونکی ټول سړی	فَاعِلُوْنَ
صیغه واحد مؤنث	کؤونک□ یوه ښځه	فَاعِلَةٌ
صیغه تثنیه مؤنث	کؤونکی دوه ښځ□	فَاعِلَتَانِ
صیغه جمع مؤنث	کؤونکی ټولی ښځ□	فَاعِلَاتٌ

ضَارِبٌ – کَاتِبٌ – سَاجِدٌ – رَاکِعٌ – نَائِمٌ - تَارِکٌ – صَادِرٌ – وَاعِدٌ – جَابِرٌ – وَافِرٌ – شَاتِمٌ – قَائِمٌ – قَاعِدٌ – نَاصِرٌ – کَاشِفٌ – وَالِدٌ – ګردان اوکئ-

اسم مفعول

اسم مفعول هغه اسم د□ چه هغه شی خائئ چه په هغه باندی کار واقع شو□ ئئ – لکه مَضْرُوْبٌ وهل□ شو□ او مَکْتُوْبٌ لیکل□ شو□-

د جوړولو قاعده- چه کله ماضی در حرفزی وی نو د اسم مفعول صیغه واحد مذکر د مفعول په وزن رازی-

ګردان د اسم مفعول-

صیغه واحد مذکر	کړ شو هغه یو	مَفْعُوْلٌ
صیغه تثنیه مذکر	کړ شوی هغوی دوه	مَفْعُوْلَانِ
صیغه جمع مذکر	کړ شوی هغه ټول	مَفْعُوْلُوْنَ
صیغه واحد مؤنث	کړ شو هغه یوه	مَفْعُوْلَةٌ
صیغه تثنیه مؤنث	کړ شوی هغ دواړه	مَفْعُوْلَتَانِ
صیغه جمع مؤنث	کړ شوی هغ ټولی	مَفْعُوْلَاتٌ

د اسم ظرف بیان-

اسم ظرف هغه اسم د چه د کار ځائ یا وخت خائ- لکه مَکْتَبٌ د لیکلو ځای- مَطْبَخٌ د پخلی ځای – مَطْعَمٌ د خوراک ځای - مَدْرَسَةٌ د درس ځای-

د جوړولو قاعده- د ماضی در حرفیز نه د اسم ظرف دوه وزنونه دی مَفْعَلٌ- مَفْعِلٌ که د مضارع د عین په کلمه باندی پیښ وی یا زیر وی نو اسم ظرف به مَفْعَلٌ رازی- لکه د یَنْصُرُ نه مَنْصَرٌ - یَفْتَحُ نه مَفْتَحٌ – یَسْجُدُ نه مَسْجَدٌ – یَعْبُدُ نه مَعْبَدٌ – یَشْرَبَ نه مَشْرَبٌ – یَطْبَخَ نه مَطْبَخٌ او د یَرْکُزُ نه مَرْکَزٌ وغیره-

او که د مضارع په عین باندیزیروی نو مَفْعِلٌ به رازی – لکه دیَضْرِبُ نه مَضْرِبٌ – یَنْزِلُ نه مَنْزِلٌ او د یَجْلِسُ نه مَجلِسٌ-

خلاف قیاس مشهور مَسْجِدْ د مَسْجَدْ نه وائ او مشهور مَجْلَسْ د مَجْلِسْ څوک نه وائ-

د اسم ظرف ګردان-

صیغه واحد	د کار کولو یو ځای یا یو وخت	مَفْعِلٌ مَفْعَلٌ

صيغه تثنيه	د کار کولو دوه ځايونه يا دوه وختونه	مَفْعِلَانِ مَفْعَلَانِ
صيغه جمع	د کار کولو ټول ځايونه يا ټول وختونه	مَفْاعِلُ

داسم آله بيان-

اسم آله هغه اسم دې چه دکار کولو اوزار، مشين يا آله خائ- لکه مِفْتَاحٌ کُنجی او مِکْنَسٌجارو- د اسم آله درې وزنونه دی- مِفْعَلٌ – مِفْعَلَةٌ – مِفْعَالٌ-

د اسم آله ګردانونه-

صيغه واحد	دکارکولو يوه آله	مِفْعَلٌ
صيغه تثنيه	دکارکولو دوه آلې	مَفْعَلَانِ
صيغه جمع	دکارکولو ټولې آلې	مَفْاعِلُ
صيغه واحد	دکارکولو يوه آله	مِفْعَلَةٌ
صيغه تثنيه	دکارکولو دوه آلې	مِفْعَلَتَانِ
صيغه جمع	دکارکولو ټولې آلې	مَفَاعِلٌ
صيغه واحد	دکارکولو يوه آله	مِفْعَالٌ
صيغه تثنيه	دکارکولو دوه آلې	مِفْعَالاَنِ
صيغه جمع	دکارکولو ټولې آلې	مَفَاعِيْلُ

مَفْاعِلٌ مشترک جمع داسم ظرف او اسم آله دواړوده-

يو ديرشم سبق

د اسم تفضيل بيان-

اسم تفضيل هغې اسم دې چه د بل په مقابله کښ زيات والې خائ- لکه اَکْبَرُ – اَصْغَرُ -

د جوړولو قاعده- ماضی درېحرفيزی نه اسم تفضيل واحد مذکر اَفْعَلُ په وزن او واحد مؤنث د فُعْلٰی په وزن رازی- او په کوم

ماضی کښ چه د دریؤحرفونونه زیات حرفونه وی نو د هغې اسم تفضیل نه رازی-

ګردان د اسم تفضیل-

صیغه واحد مذکر	زیات کوؤنکې یو سړی	أَفْعَلُ
صیغه تثنیه مذکر	زیات کوؤنکې دوه سړی	أَفْعَلَانِ
صیغه جمع مذکر	زیات کوؤنکې ټول سړی	أَفْعَلُوْنَ
صیغه جمع مذکر	زیات کوؤنکې ټول سړی	أَفَاعِلُ
صیغه واحد مؤنث	زیات کوؤنکې یوه ښځه	فُعْلٰی
صیغه تثنیه مؤنث	زیات کوؤنکې دوه ښځې	فُعْلَیَانِ
صیغه جمع مؤنث	زیات کوؤنکې ټولې ښځې	فُعْلَیَاتٌ
صیغه جمع مؤنث	زیات کوؤنکې ټولې ښځې	فُعَلٌ

سوالاتې درج ذیل نې داسم تفضیل ګردان وکړئ!

اَسْمَعُ، اَنصَرُ،اَضْرَبُ،اَعْلَمُ، اَفْضَلُ، اَکْبَرُ، اَشْرَفُې

دوه دیرشم سبق

وزن- د لفظونو تلَلَو (وزن کولو) دپاره علم الصرف ف- ع- ل تله مقرر کړیده چه دیته وزن وائئ-

<u>فا کلمه</u> هغه حرف دې چه د ف په مقابله کښ واقع وی-

<u>عین کلمه</u> هغه حرف دې چه د ع په مقابله کښ واقع وی-

<u>لام کلمه</u> هغه حرف دې چه د ل په مقابله کښ واقع وی- لکه ضَرَبَ د فَعَلَ په وزن دې- ض د **<u>ف</u>** کلمه ،ر د **<u>ع</u>** کلمه او ب د **<u>ل</u>** کلمه- دغه شان سَمِعَ د فَعِلَ په وزن دې- س د **<u>ف</u>** کلمه ،م د **<u>ع</u>** کلمه او ع د **<u>ل</u>** کلمه-

<u>حروف اصلی-</u> هغه حروف دی چه په وزن کولو کښ ف- ع – ل مقابل وی- لکه نَصَرَ د فَعَلَ په وزن نو دی کښ ټول حروف اصلی دی- نون هم اصلی دې د ف مقابل دې- ص هم اصلی دې د ع مقابل دې او ر هم اصلی ده دل مقابل ده-

حروف زائد- هغه حروف دی چه په وزن کولو کښ ف- ع – ل مقابل نه وی- لکه أَکْرَمَ د أَفْعَلَ په وزن دې خو دی کښ أ زائد دې یا لکه اِسْتَغْفَرَ د اِسْتَفْعَلَ په وزن دې خو دی کښ اِس او ت زائد دی او غَفَرَ غ – ف – ر اصلی دی-

د حروف اصلی په اعتبار سره فعل په دوه قسمه دې – ثلاثی او رباعی-

ثلاثی- دا هغه فعل دې چه په هغې کښ اصلی حروف درېوی او دا پته به ئې د ماضی د اولنئ صیغې نه لګی – لکه نَصَرَ – حَمِدَ او غَفَرَ –

رباعی- دا هغه فعل دې چه په هغې کښ اصلی حروف څلوروی- لکه دَحرَجَ- بَعْثَرَ او فَعْلَلَ په وزن-

او بیا د حروف اصلی او حروف زائد په اعتبار سره د ثلاثی او رباعی هر یو دوه دوه قسمه دی-

ثلاثی مجرد- هغه ثلاثی دې چه د ماضئ صیغه واحد مذکر غائب کښ یو حرف هم زائد نه وی- لکه نَصَرَ- سَمِعَ او کَرُمَ-

ثلاثی مزیدٌ فیه- هغه ثلاثی دې چه د هغې د ماضئ صیغه واحد مذکر غائب کښ څه حروف زائد هم وی- لکه اَکْرَمَ د أفْعَلَ په وزن او اِجْتَنَبَ د اِفْتَعَلَ په وزن-

رباعی مجرد- هغه رباعی دې چه د ماضئ صیغه واحد مذکر غائب کښ یو حرف هم زائد نه وی- لکه دَحرَجَ – بَعْثَرَ –

رباعی مزیدٌ فیه- هغه رباعی دې چه د هغې د ماضئ صیغه واحد مذکر غائب کښ څه حروف زائد هم وی- لکه تَدَحرَجَ د تَفْعَلَلَ په وزن دې کښ ت زائده ده-

بیا د ثلاثی مجرد دوه قسمه دی مُطَّرِد او شَاذ-

مُطَّرِد- هغه ثلاثی مجرد دې چه استعمال ئې ډیر وی-

شَاذ - هغه ثلاثی مجرد دې چه استعمال ئئ کم وی-

الحاق- په ثلاثی مجرد یو حرف دی دپاره سیوا کول چه د رباعی هَم وزن شی دیته الحاق وائئ- لکه جَلَبَ نه جَلْبَبَ دا د دَخْرَجَ په وزن شو او دیته ملحق به رباعی وائئ نو جَلْبَبَ ته ملحق وائئ او دَخْرَجَ ته ملحق ب[illegible] وائئ-

درې دیرشم سبق

١- ثلاثی مجرد مطرد- ددی پنځه بابه دی- نَصَرَ – ضَرَبَ – سَمِعَ – فَتَحَ – كَرُمَ-

اَلنَّصْرُ مدد کول	په وزن د فَعَلَ يَفْعُلُ	نَصَرَ يَنْصُرُ	١
اَلضَرْبَ وهل	په وزن د فَعَلَ يَفْعِلُ	ضَرَبَ يَضْرِبُ	٢
اَلسَمْعُ اوریدل	په وزن د فَعِلَ يَفْعَلُ	سَمِعَ يَسْمَعُ	٣
اَلْفَتْحُ کولا ؤل	په وزن د فَعَلَ يَفْعَلُ	فَتَحَ يَفْتَحُ	۴
اَلكَرَامَةُ بزرګ کیدل	په وزن د فَعُلَ يَفْعُلُ	كَرُمَ يَكْرُمُ	۵

٢- ثلاثی مجردشاذ-

ددی دری بابه دی – حَسِبَ – فَضِلَ او كَادَ-

١	حَسِبَ يَحْسِبُ	په وزن د فَعِلَ يَفْعِلُ	الحسب والحسبانُ ګمان کول
٢	فَضِلَ يَفْضُلُ	په وزن د فَعِلَ يَفْعُلُ	الفضلُ زیات کیدل
٣	كَادَ يَكَادُ كَوُدَ يَكْوَدُ	په وزن د فَعُلَ يَفْعَلُ	الكودوالكيدودةُ نزدې کیدل

څلور دیرشم سبق

۳- ثلاثی مزیدٌ فیه باهمزه وصل- ددی نهه بابونه دی-

اِجتِناب است ودیگر اِسْتِنْصَارُ   اِنفِطاَر واِحْمِرَار واِحمِیرَار

باز اِخْشِیْشان است و اِجْلِوَّاذُ   در آخر اِثّاقُلْ و اِطَّهُّرُ ازبردار

اجتناب د او بل استنصار د اِنفِطاَر واِحْمِرَار واِحمِیرَار

بیا اِخْشِیْشان د هم اِجلوّاذ آخر د اثّاقُل و اِطَّهُّرُ شه په لار-

۱	باب اِفْتِعَال	لکه اجتناب	یچ کیدل
۲	باب اِسْتِفْعَال	لکه اَلْاِسْتِنْصَارُ	مدد طلب کول
۳	باب اِنْفِعَال	لکه اَلْاِنفَطاَرُ	شلیدل /خر کیدل
۴	باب اِفْعِلَال	لکه اَلْاِحْمِرَارُ	سرخ کیدل
۵	باب اِفْعِیْلَال	لکه اَلْاِحْمِیرارُ	سرخ کیدل
۶	باب اِفْعِیْعَال	لکه اَلْاِخْشِیْشانُ	سخت زِګ کیدل
۷	باب اِفْعِوَّال	لکه اَلْاِجْلِوَّاذُ	د اُښ منډه وهل
۸	باب اِفَّاعُل	لکه اَلْاِثَّاقُلْ	دروند کیدل
۹	باب اِفَّعُّلْ	لکه اَلْاِطَّهُّرُ	خه پاک کیدل

پنځه دیرشم سبق-

۴- ثلاثی مزیدٌ فیه ب همزه وصل – ددی پنځه بابه دی-

۱	باب اِفْعَال	اَلْاِکْرَام	عرت کول
۲	باب تَفْعِیْل	اَلتَّصْرِیْف	اړول
۳	باب تَفَعُّلْ	اَلتَّقَبُّلْ	قبلول
۴	باب مُفَاعَلة	اَلْمُقَاتَلَةُ	باهم مقابله کول
۵	باب تَفَاعُلْ	اَلتَّعَارُفْ	یو بل پیژندل

۵- رباعی مجرد- دا یو باب د- فَعْلَلَةٌ لکه دَحْرَجَةٌ –

۶- رباعی مزید فیه با همزه وصل- دا دوه بابه دی-

۱-باب اِفْعِنْلَال – لکه اَلْاِبرِنْشَاقُ (خوشحالیدل)-

۲- باب اِفْعِلَّال – لکه اَلْاِقْشِعْرَارُ (ویخته اودریدل)۔

۷- رباعی مزید فیه بې همزه وصل- ددېیو باب دې تَفَعْلُلٌ-

شپږدیرشم سبق

۸- ثلاثی مزید فیه ،ملحق برباعی مجرد- ددې اووه بابه دی-

جَلْبَبَ، قَلنَسَ پس جَوْرَبَ داں

سَرْوَلَ، خَیعَلَ پس شَرْیَفَ خواں

هفتمین باب قَلْساة است بې ګماں-

۱-باب فَعْلَلَةٌ لکه اَلْجَلْبَبَةٌ څادر یا قمیص اغوستل دغه وزن د رباعی مجرد هم دې فرق دادې چه رباعی مجرد کښ دواړه لامونه اصل دی او په دې باب کښ دوئم لام زائد دې-

۲- باب فَعْلَلَةٌ لکه اَلْقَلْنَسَةُ ټوپئ پسرول-

۳- باب فَوْعَلَة لکه اَلْجوْرَبَةُ ګورپا (جورابې)پخپوکول-

۴- باب فَعْوَلة لکه اَلسَّرْوَلَةُ پرتوګ اغوستل-

۵- باب فَیْعَلَۃ لکه اَلْخَیْعَلَةُ بې نستونړو قمیص اغوستل-

۶- باب فعْیَلَة لکه اَلشَّرْیَفَة لوئې شوې فصل سرسر رودل یا ریبل-

۷- باب فَعْلَاة لکه اَلْقَلْسَاة ټوپئ پسرول-

اووه دیرشم سبق

۹- ثلاثی مزید فیه ،ملحق به تدحرج- ددې اته بابونه دی-

اَلتَّجَلْبُب ،تَقَلْنُس ، تَمَسْکُن ،تَعَفْرُت ، تَجَوْرُب تَسَرُوُل تَخَیْعُل ،تَقَلسٍ –

۱-باب تَفَعْلُل لکه اَلتَّجَلْبُبْ څادر یا قمیص اغوستل- مخکښ جلببه تیرشوهغه اغوستؤل ؤو دا اغوستل د-

۲- باب تَفَعْنُل لکه اَلتَّقَلْنُسُ ټوپئ پسرول پخپله- مخکښ قلنسه تیر شو هغه بل ته پسرول-

۳- باب تَمَفْعُل لکه اَلتَّمَسْکُنُ مسکین غریب کیدل-

۴- باب تَفَعلُة لکه اَلتَّعَفْرُ (بهوت) پیر جوړیدل-

۵- باب تَفَوْعُل لکه اَلتَّجَوْرُبُ ګورپا(جوراب) اغوستل-

۶- باب تَفَعْوُل لکه اَلتَّسَرْوُلُ پرتوګ اغوستل-

۷- باب تَفَیْعُل لکه اَلتَّخَیْعُلُ بنستونړو قمیص اغوستل-

۸- باب تَفَعْلٍ لکه تَقَلْسٍ ټوپئ اغوستل-

۱۰- ثلاثی مزید فیه ،ملحق به اِحْرَنْجَمَ- دد دوه بابه دی-

۱-باب اِفْعِنْلَال لکه اَلْاِقْعِنْسَاسُ سینه راوتل او ګیډه دننه ننوتل-

۲- باب اِفْعِنْلَاءٍ لکه اَلْاِسْلِنْقَاءُ ستونی ستغ سملاستل-

قَلْسَاةٌ اصل کښ قَلْسَیَةٌ ؤو- ی متحرک ما قبل فتح وبدل شو په الف سره-

تَقَلْسٍ اصل کښ تَقَلْسُیٌ ؤواو تَفْعْلٍ هم اصل کښ تَفَعْلُیٌ ؤو- ی ما قبل کسره غواړی نو تَقَلْسِیٌ تَفَعْلِیٌ شو- ضمه په ی ثقیله وه لر خو کړه تَقَلْسِیْنٌ پات شو- اجتماع راغله دی ساکن او نون تنوین ساکن کوم چه په یٌ کښ ؤو نو ی ساکن حذف کړه او نْ د تنوین هو سِینْ له ورکو نو تَقَلْسٍ شو-

اِفْعَنْلَلَ اِقْعَنْسَسَ او رباعی مزید فیه با همزه وصل اِبْرَنْشَقَ یو شان دی خو فرق صرف داد چه اِبْرَنْشَقَ کښ دوه حروف زائد دی- همزه وصل اونون برشق اصلی د یعنی دوئم لام اصلی

دې- او اِقْعَنْسَسَ کښ درې حروف زائد دی-۱-همزه وصل -۲-نون -۳- اخرې س او اصلی قَعِسَ دې-

اته دیرشم سبق

د هفت اقسام- د هفت اقسامو اؤوه قسمونه دی- **<u>۱- صحیح -۲- مهموز- ۳- معتل فا(مثال) -۴- معتل عین(اجوف) -۵- معتل لام (ناقص)- ۶- لفیف مفروق، مقرون – ۷- مضاعف ثالثی ورباعی-</u>**

شعر- صحیح است ومثال است ومضاعف   لفیف و ناقص ومهموز واجوف

<u>۱-صحیح</u>- دا هغه کلمه ده چه حروف اصلی ئې د همزه ،حرف علت نه او دوه حرف یوشان کیدلو نه خالی وی- لکه ضَرَبَ ، بَعْثَرَ ، رَجُلٌ ، جَعْفَرٌ- دی کښ همزه هم نشته، حرف علت هم نشته او دوه یو شان هم نشته

<u>۲- مهموز-</u> دا هغه کلمه ده چه په حروفواصلی کښ ئئ همزه راغلې وی- لکه أَمَرَ دیته

مهموزالفاء وائئ – سَأَلَ دیته مهموزالعین وائی – قَرَأَ دیته مهموزاللام وائی-

<u>۳- معتل فا</u> - دا هغه کلمه ده چه حروف اصلی کښ ئی د فاء کلمې پې ځائې حرف علت وی- لکه وَعَدَ دیته معتل الفاء یا مثال وائی یا لکه وَرْدٌ-

<u>۴- معتل عین-</u>دا هغه کلمه ده چه د عین کلمه په ځایې ئئ حرف علت وی- لکه قَالَ ، لَیْلٌ دیته معتل العین یا اجوف وائئ-

<u>۵- معتل لام-</u>دا هغه کلمه ده چه د لام کلمه په ځایې ئئ حرف علت وی- لکه رّمٰی، ظَبیٌ- دیته معتل لام یا ناقص ویئل شی-

۶- لفیف- دا هغه کلمه ده چه دوه حروف علت په کښ ئ‌ئ- او ددی دوه قسمه دی-

لفیف مفروق- داهغه کلمه ده چه دوه حروف علت په کښ وی خو جداجدا ئ‌ئ- لکه وَلْیٍ، وَحْیٌ-

لفیف مقرون- داهغه کلمه ده چه دوه حروف علت په کښ وی خو یو ځای□ وی- لکه طَوٰی ، یَوْمٌ-

۷- مضاعف- دا هغه کلمه ده چه یو حرف پکښ دوه پیر□ راغل□ ئ‌ئ-

مضاعف ثلاثی لکه مَدَّ ، سَبَبٌ –

مضاعف رباعی لکه زَلْزَلَةٌ ، وَسْوَسَ-

یوکم خلویښتم سبق

د اسمائ□ مشتقا تو بیان- دا اسم در□ قسمه د□-۱- مصدر -۲- مشتق -۳- جامد-

اسم مصدر- دا هغه اسم د□ چه د هغ□ نه نور افعال او اسمائ□ مشتقه جوړیږی- لکه ضَرْبٌ نه ضَرَبَ – یَضْرِبُ – ضَارِبٌ – مَضْرُوْبٌ وغیره کلمات جوړیوی نو ضَرْبٌ مصدر شو مصدر اسم ظرف د□ ځائ□ د راوتلو-

۲- اسم مشتق- دا هغه اسم د□ چه د مصدر نه راؤوزی – لکه ضَارِبٌ – مَضْروبٌ وغیره- اشتقاق چولو ته وائ‌ئ چولی شوی اسمونه یعنی ډک□ – لرګ□ ئ‌ئ چول□ د□ دړی ئ‌ئ تری جدا کړی

دی- دهغ شان مصدر ئ‌ئ چول□ د□ دا کلمات تر□ راوستلۍ شوی-

۳- اسم مشتق- دا هغه اسم د□ چه نه پخپله د څه شی نه جوړ وی او نه یو لفظ د ده نه جوړوی- لکه رَجُلٌ – فَرَسٌ وغیره-

طالبان بخیل ته جامد وائئ شوم دې اشتقاق ترینه نه کیږی- کوټلې لرګې چول ګران وی دړه تری نه جدا کیدل مشکل وی- فلانې ګټه ده یعنی شوم دې څه تری جدا کیږی نه-

د اسم مشتق د فعل سره جور تعلق دې- دې ته ضمیمه د فعل وائئ نو ځکه د افعال نه بعد داسم مشتق بیان کولې شی-

مشهور اسمائې مشتقه اته دی- ۱- اسم فاعل -۲- اسم مفعول -۳- اسم ظرف -۴- اسم آله -۵- اسم تفضیل -۶- اسم مبالغه -۷- صفت مشبه -۸- اسم مصدر-

د اسم فاعل بیان-

۱-اسم فاعل- دا هغه اسم مشتق دې چه هغه ذات خائئ چه د هغه نه کوم فعل صادر شوې ئئ –یا په هغه پورې چه کوم فعل قائم وی-

لکه ضَارِبٌ هغه کس خائئ چه د هغه ضَرْبٌ وهل صادر(راَوتی)ئئ- او جَالِسٌ هغه کس خائئ چه د هغه پورې کیناستل قائم وی-

د اسم فاعل د جوړولو قاعده-

۱-ثلاثی مجرد بابونو نه اسم فاعل د فَاعِلٌ په وزن دې-

۲- د کَرُمَ بَاب نه اسم فاعل د فَعِيْلٌ په وزن دې- کَرِيْمٌ –

۳- مزید فیه او رباعی د ټولو بابونونه اسم فاعل هم ددغه باب د مضارع نه جوړ دې- طریقه ئئ دا ده علامت د مضارع حذف که یعنی اوغورزوه او د هغې په ځایې م مضموم راوړه او آخر نه مخکښ حرف له کسره ورکه – که کسره نه وه نو د لام کلمه تنوین ورکه نو اسم فاعل واحد مذکر به جوړ شی-

لکه يَجْتَنِبُ نه مُجْتَنِبٌ – يُقَاتِلُ نه مُقَاتِلٌ – يَسْتَنْصِرُ نه مُسْتَنْصِرٌ- يَسْتَغْفِرُ نه مُسْتَغْفِرٌ-

ګردانونه ئې دادی -

١	فَاعِلٌ	فَا عِلَانِ	فَاعِلُوْنَ

اخر پور□-

٢	فَعِيْلٌ	فَعِيْلَانِ	فَعِيْلُوْنَ	فَعِيْلَةٌ	فَعِيْلَتَانِ	فَعِيْلَاتٌ

٣	مُجْتَنِبٌ	مُجْتَنِبَانِ	مُجْتَنِبُوْنَ	مُجْتَنِبَةٌ	مُجْتَنِبَتَانِ	مُجْتَنِبَاتٌ

غائب حاضر متکلم فرق په اسم فاعل کښ نشته دا فرق به دضمير په ذريعه کول□ شی- لکه هُوَضَارِبٌ – اَنْتَ ضَارِبٌ – اَنَا ضَارِبٌ-

سوالات-

س١-لاندنی افعالو نه اسم فاعل جوړ که او ګردان ئې اوکه-

مَنَعَ يَمْنَعُ مُنْعًا مَانِعٌ	كَبُرَ يَكْبُرُ كِبْرًا وَكُبْرًا كَبِيْرٌ لوي□ مرتب□ والا کيدل
أَمَنَ يَأْمَنُ أَمَانَةً مُوءْمِنٌ	تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلَ تَقَبُّلاً قبولول
اِسْتَنْصَرَ يَسْتَنْصِرَ اِسْتِنْصَارً مدد کول	اِجْتَنِبَ يَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا بچ کيدل
أَكْرَمَ يُكْرِمُ اِكْرَامًا عزت کول	دَحْرَجَ يُدَحْرِجُ دَحْرَجَةً ارغړول

د اسم مفعول بيان-

٢- اسم مفعول- دا هغه اسم مشتق د□ چه هغه څوک خائې چه په چا فعل واقع شو□ئې – لکه مَضْرُوْبٌ وهل□ شو□ هغه څوک خائې چه په چا وهل واقع شوی دی- اسم مفعول دجوړولو قاعده-

۱-ثلاثی مجرد د هر متعدی باب نه د اسم مفعول صیغه واحد مذکر مَفْعُوْلٌ په وزن رازی-

۲- مزید فیه او رباعی د هر متعدی باب نه اسم مفعول د دغه باب د مضارع مجهول نه جوړیږی- طریقه ئې داده- چه علامت د مضارع به حذف کړ د هغه په ځاي به م مضموم راؤړی او داخر نه مخکښ حرف له به فتحه ورکړی که فتحه نه وی او د لام کلمه تنوین ورکه نو اسم مفعول وړومبئ صیغه به جوړه شی- لکه يُكْرَمُ نه مُكْرَمٌ عزت کړ شو—ُجْتَنَبُ

نه مُجْتَنَبٌ بچاؤ شو- يُسْتَنْصَرُ نه مُسْتَنْصَرٌ مدد طلب کړ شو-

فائد-اسم مفعول صرف د فعل متعدی نه جوړیږی- د فعل لازم نه اسم مفعول نه وی- فعل متعدی هغه فعل د چه په فاعل نه تامیږی خو د مفعول تقاضه کوی- لازمی فعل په فاعل تمام شی لکه جَلَسَ ، قَعَدَ ، ذَهَبَ

فائده- اسم مفعول کښ هم د غائب، حاضر، متکلم فرق د ضمیرونو په ذریعه وی- لکه

هُوَ مَضْرُوْبٌ	اَنْت مَضْرُوْبٌ	اَنَا مَضْرُوْبٌ
هُمَا مَضْرُوْبَانِ	اَنْتُمَا مَضْرُوْبَانِ	نَحْنُ مَضْرُوْبَانِ ومَضْرُوْبُوْنَ
هُمْ مَضْرُوْبُوْنَ	اَنْتُمْ مَضْرُوْبُوْنَ	نَحْنُ مَضْرُوْبُوْنَ
هِىَ مَضْرُوْبَةٌ	اَنْتِ مَضْرُوْبَةٌ	أَنَا مَضْرُوْبَةٌ
هُمَا مَضْرُوْبَتَانِ	اَنْتُمَا مَضْرُوْبَتَانِ	نَحْنُ مَضْرُوْبَتَانِ
هُنَّ مَضْرُوْبَاتٌ	أَنْتُنَّ مَضْرُوْبَاتٌ	نَحْنُ مَضْرُوْبَاتٌ

اسم مفعول گردان-

۱-مَفْعُوْلٌ – مَفْعُوْلَانِ – مَفْعُوْلُوْنَ – اخره اپور-

۲- مُجْتَنَبٌ- مُجْتَنَبَانِ- مُجْتَنَبُوْنَ- مُجْتَنَبَةٌ- مُجْتَنَبَتَانِ- مُجْتَنَبَاتٌ-

سوالات-

س۱-افعالِ ذیل یاد کړئ، اسم مفعول تری جوړ کئ او د معنی سره ئئ ګردان اوکئ-

غَسَلَ یَغْسِلُ غَسْلًا وَغُسْلًا وینځل	كَذَبَ یَكْذِبُ كِذْبًا دروغ ویئل
قَتَلَ یَقْتُلُ قَتْلًا وژل فَتَلَ یَفْتُلُ فَتْلًا ؤدل	غَلَبَ یَغْلِبُ غَلْبًا غالب کیدل
فَصَلَ یَفْصِلُ فَصْلًا جدا کول	فَصَّلَ یُفَصِّلُ تَفْصِیْلًا جدا جدا کول
كَسَّرَ یُكَسِّرُ تَكْسِیْرًا ټکړې ټکړې کول	كَذَّبَ یُكَذِّبُ تَكْذِیْبًا دروغژن ګڼړل

س۲- صیغې او معنی اوخایه-

مُكْرَمٌ	مَقْتُوْلَةٌ	مَشْهُوْدَاتٌ	مَنْصُوْرٌ
مَظْلُوْمٌ	مُسْتَنْصَرَاتٌ	مَطْلُوْبَانِ	مَغْلُوْبُوْنَ

داسم ظرف بیان-

۳- اسم ظرف- دا هغه اسم مشتق دې چه د یو کار ځایې یا وخت خائئ- لکه مَكْتَبٌ د لیکلو ځایې ډسک یا تپایئ دیته ظرف مکان وایئ- مَوْعِدٌ نیټه دیته ظرف زمان وایئ-

د اسم ظرف د جوړولو قاعده-

۱-ثلاثی مجرد نه د اسم ظرف د جوړولو طریقه تیره شویده- چه وزن یئ مَفْعَلٌ یا مَفْعِلٌ دې- اول چه دمضارع عین کلمه مفتوح یا مضموم وی او دویم وزن چه دمضارع عین کلمه مکسور وی- مګرمثال نه همیشه مَفْعِلٌ رازی-او د ناقص نه او مضاعف نه مَفْعَلٌ رازی- لکه یَنْصُرُ نه مَنْصَرٌ د مدد کولو ځایې- یَفْتَحُ نه مَفْتَحٌ د کولاؤلو ځایې- یَجْلِسُ نه مَجْلِسٌ د کیناستلو ځایې- یَوْجَلُ نه مَوْجِلُ د یرې او خوف ځایې- یَرْمِیْ نه مَرْمًی د ویشتلو ځایې-یَمُدُّ نه مَمَّدٌ-

۲- د ثلاثی مجرد نه علاوه اسم ظرف د نورو بابونونه د اسم مفعول په طريقه دې- لکه مُجْتَنَبٌ اسم مفعول هم دې او اسم ظرف هم دې-

د اسم ظرف ګردان-

۱-يَدْخُلُ نه مُدْخَلٌ- مُدْخَلَانِ – مُدْخَلُوْنَ-

۲- مَفْعِلٌ – مَفْعِلَانِ- مَفَاعِلٌ-

سوالات-

س۱-افعالِ ذيل ياد کړئ، اسم ظرف ترى جوړ کئ او د معنى سره ئئ ګردان اوکئ-

حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا زبانى يادول	فَهِمَ يَفْهَمُ فَهْمًا پوهيدل
أَكْرَمَ يُكْرِمُ إِكْرَامًا عزت کول	أَفْهَمَ يُفْهِمُ إِفْهَامًا پوهه کول
جَهِلَ يَجْهَلُ جَهْلًا جټ کيدل	عَزَلَ يَعْزِلُ عَزْلًا جدا کول
وَجِلَ يَوْجَلُ وَجْلًا يريدل	تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلَ تَقَبُّلاً قبولول

س۲- صيغې او معنى اوخايه-

مَعْلَمٌ	مَسْمَعَانِ	مَقَاتِلُ	مَحْذَرٌ

داسم آله بيان-

۴- اسم آله- دا هغه اسم مشتق دې چه د کار کولو آله او اوزار خائئ- لکه مِفْتَاحٌ کنجى وغيره-

د اسم آله د جوړولو قاعده-

۱-ثلاثى مجرد نه د اسم آله درې وزنه دى- لکه مِفْعَلٌ- مِفْعَلاً- مِفْعَالٌ-

۲- د ثلاثی مجرد نه علاوه د نورو بابونونه اسم آله نه جوړیږی که چرې د اسم آله معنی ادا کولو ضرورت وي نو دغه باب د مصدر پ شروع کښ مَا بِ راوړی- لکه مَابِهِ الْاِجْتِنَابُ د بچکیدلو آله-

د اسم آله ګردانونه-

۱- مِفْعَلٌ- مِفْعَلَانِ- مَفَاعِلُ-

۲- مِفْعَلَةٌ- مِفْعَلَتَانِ- مَفَاعِلُ –

۳- مِفْعَالٌ – مِفْعَالَانِ- مَفَاعِيْلٌ-

سوالات-

س۱-افعالِ ذیل یاد کړئ، اسم آله تری جوړ کئ او د معنی سره ئئ ګردان اوکئ-

صَبَغَ یَصْبِغُ صَبْغًا رنګ کول	سَلَخَ یَسْلُخُ سَلْخًا ځرمن راخکل
اِقْتَرَبَ یَقْتَرِبُ اِقْتِرَابًا نزد کیدل	اِسْتَمْتَعَ یَسْتَمْتِعُ اِسْتِمْتَاعًا فائده اوچتول
خَافَ یُخَافُ خَوْفًا یریدل	حَمَلَ یَحْمِلُ حَمْلًا اوچتول

س۲- صیغ او معنی اوخایه-

مِحْفَظٌ	مِکْتَبٌ	مَضَارِبُ	مَشَاهِیْدُذ
مِنْصَرَةٌ	مِرْوَحَتَانِ	مَفَاتِیْحُ	مِسْلَخٌ

داسم تفضیل بیان-

۵- اسم تفضیل- دا هغه اسم مشتق د چه د بل په نسبت معنی فاعلی کښ زیادتی خائئ- معنی فاعلی معنی مصدری ته وائئ لکه ضَارِبٌ (وخونک)او أَضْرَبُ (زیات وخونک) دواړوکښْ ضَرْبٌ (وخل) معنی د- البته اسم فاعل مطلق معنی مصدری

باندی دلالت کئ او اسم تفضیل د بل په نسبت معنی مصدری په زیات والی دلالت کئ- معنی فاعلی ته معنی حدثی او معنی وصفی هم وائئ-

أَكْبَرُ (لوي□) أَفْضَلُ (غوره) په هغه کس باندی دلالت کئ چه په هغه کښ د بل په نسبت لوئئ او غوره وال□ زیات وی- اسم تفضیل ته أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ هم وائئ-

د اسم تفضیل د جوړولو قاعده-

۱- اسم تفضیل صرف د ثلاثی مجرد نه جوړیږی په دی شرط چه په هغ□ کښ رنګ،عیب او حلیه په معنی نه وی- اسم تفضیل واحد مذکر وزن اَفْعَلُ د□او د   واحد مؤنث وزن ئئ فُعْلٰی د□- اومذکر جمع مکسر اَفَاعِلُ په وزن رازی او د مؤنث جمع مکسر فُعَلٌ په وزن او د تثنیه او جمع سالم د پاره به د هغ□ علامات لګول□ کیږی-

۲- چه د کوموبابونونه اسم تفضیل نه رازی او د اسم تفضیل معنی ادا کولو اراده وی نو اَشَدُّ- اَکْبَرُ- اَزْیَدُ وغیره راؤړه د هغ□ نه وروستو د دغه باب مصدر منصوب راؤړ□شی د کرُم باب نه چه د اسم تفضیل معنی ظاهر کول مقصود وی- لکه اَشَدُّ سَوَادًا – اَکْثَرُ حُمْرَةً – اَزْیَدُ اِکْرَامًا- اَکْبَرُاِسْتِخْرَاجًا- اَکْثَرُاِسْتِغْفَارًا-

فائده- اسم تفضیل کله د معنی مفعولی په زیات والی هم دلالت کئ- لکه اَشْهَرُ د زیات

مشهور په معنی سره – اَشْغَلُ د زیات مشغول په معنی سره-

فائده- اسم تفضیل کله د بل شی د لحاظ کولو نه بغیر فی نفسه معنی وصفی په زیات والی باندی هم دلالت کئ- لکه صفات باری تعالٰی اَعْلَمُ – اَکْبَرُ- اَرْحَمُ –

د اسم تفضیل ګردانونه-

اَفْعَلُ	اَفْعَلَا	اَفْعَلُوْ	اَفَاعِ	فُعْلٰی	فُعْلَیَا	فُعْلَیَا	فُعَلٌ

	ثٌ	نِ		لُ	نَ	نِ	

سوالات-

س۱-افعالِ ذیل یاد کړئ، اسم آله تری جوړ کئ او د معنی سره ئئ ګردان اوکئ-

طَالَ يَطُوْلُ طُوْلاً اوږدیدل	نَالَ يَنَالُ نَيْلًا حاصلول
بَاعَ يَبِيْعُ بَيْعًا خرڅول	كَثُرَ يَكْثُرُ كَثْرَةً ډیریدل
حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا خکل کیدل	لَطَفَ يَلْطُفُ لُطْفًا مهربانی کول
اِحْتَمَلَ يَحْتَمِلُ اِحْتِمَالًا برداشت کول	اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا غوږکیخودل
ثَقُلَ يَثْقُلُ ثِقْلًا دروند کیدل	طَهُرَ يَطْهُرُ طُهْرًا وَطَهَارَةً پاکیدل

<u>س۲- صیغ او معنی اوخایه-</u>

سُمْعٰى	أَضَارِبُ	أَسْمَعَانِ	ضُرْبٰى
أَعْلَمُوْنَ	أنَاصِرُ	كُرْمَيَاتٌ	سُعَدٌ

د اسم مبالغه بیان-

۴- اسم مبالغه- دا هغه اسم مشتق د چه د د نه فی نفسه معنٰی فاعلی وصفی زیاتیدل معلوم شی- لکه ضَرَّابٌ (ډیر وخونک) په هغه کس دلالت کوی چه معنی مصدری ضَرْبٌ کښ زیات وال اوموندل شی- په اسم مبالغه او په اسم تفضیل کښ فرق دا د چه اسم تفضیل کښ معنی فاعلی د بل په نسبت زیاته وی او داسم مبالغه معنی وصفی فی نفسه د بل د نسبت د لحاظ نه بغیر زیاته وی- دا صرف د ثلاثی مجرد نه جوړیږی او دد اوزان سماعی دی یعنی د دی د جوړولو څه قاعده نشته خو صرف د اهل لسان نه په اوریدلو موقوف دی-

یوڅو ډیر استعمالیدونکی اوزان د اسم مبالغه دادی-

۱	فَعَّالٌ لکه عَلَّامٌ	ډیرو معلومات والا
۲	فَعَّالَةٌ لکه عَلَّامَةٌ	ډیرو معلومات والا
۳	فَعِيْلٌ لکه عَلِيْمٌ	ډیرو معلومات والا
۴	فَعِّيْلٌ لکه صَدِيْقٌ	ډیر زیات رشتینې ډیر تصدیق والا
۵	فَعُّوْلٌ لکه قَيَّوْمٌ	ډیر سنهبالؤنکې ډیره نګرانئ والا
۶	فُعُّوْلٌ لکه قُدُّوسٌ	ډیر پاکیزه
۷	مِفْعَالٌ لکه مِنعَامٌ	ډیر انعام والا
۸	مِفْعِيْلٌ لکه مِنْطِيْقٌ	خبرلوس ،خلَوَر
۹	فَاعُوْلٌ لکه فَارُوْقٌ	ډیر فرق کؤنکې بین الحق ولباطل
۱۰	فَعُوْلٌ لکه أَكُوْلٌ	ډیر خوراکی

د صفت مشبه بیان-

۷- د مشبه معنی ده تشبیه ورکړې شوې- صفت مشبه د اسم فاعل سره تشبیه ورکړې شوې ده- دواړو کښ فرق دا دې چه اسم فاعل کښ معنی مصدری عارضی طور وی اوپه صفت مشبه کښ دائمی طورباندی وی او صفت مشبه همیشه د لازمی فعل نه وی او د اسم فاعل لازمی او متعدی دواړو نه رازی لکه جَالِسٌ او أَكِلٌ-

پس سَامِعٌ او سَمِيْعٌ کښ فرق دا دې چه سَامِعٌ اسم غاعل په داسی ذات دلالت کوی چه بالفصل اوریدو سره موصوف وی دده وروستو مفعول هم راتلې شی – لکه سَامِعٌ كَلَامَكَ-

او سَمِيْعٌ صفت مشبه په داسی ذات دلالت کوی چه د اوریدو صفت سره بطوردوام موصوف وی او د څه شی سره ئئ تعلق ملحوظ نه وی- پس سَمِيْعٌ كَلَامَكَ نه شی ویئلې-

نو صفت مشبه هغه اسم مشتق د□ چه هغه ذات خائئ چه په هغه کښ معنی مصدری دائمی موندل□ شی- لکه شَرِيْفٌ ښه سړ□- حَسَنٌ ښکل□ □

صفت مشبه همیشه لازمی وی-_اګر چه د فعل متعدی نه جوړ شی- د صفت مشبه د جوړولو څه قاعده نشته د د□ ټول اوزان سماعی دی یو څو قاعد□ درجه ذیل دی مګر هغه هم سماعی دی-

۱-ماضی مکسورالعین نه صفت مشبه فَعِلٌ په وزن د□ لکه فَرِحٌ (خوشحاله) په د□ شرط چه په د□ کښ د رنګ، عیب، حلیه معنی نه وی ګنی بیا به صفت مشبه د أَفْعَلُ په وزن رازی- او دا قاعده کلیه د سماعی نه ده- او د د□ مؤنث به د فَعَلَا په وزن رازی- لکه أَحْمَرُ – حَمْرآءُ – اَعْوَرُ(کانا سړ□) – عَوْرَآءُ (کانئ ښځه)- د فَعَلَاء همزه په تثنیه کښ او په جمع کښ په واؤ بدلیږی- لکه حَمْرَاوَانِ حَمْرَاوَاتٌ ویئل شی-

۲- ماضی مضموم العین نه صفت مشبه د فَعِيْلٌ په وزن د□- لکه کَرُمَ نه کَرِيْمٌ-

۳- ماضی مفتوح العین نه صفت مشبه د فَعَلٌ په وزن د□- لکه حَقَّ نه حَقٌّ په اصل کښ حققٌ ؤو-

یو څو سماعی اوزان دا هم دی-

۱	فَعْلٌ لکه صَعْبٌ ګران	۶	فَعُلٌ لکه جُنُبٌ ناپاک
۲	فِعْلٌ لکه صِفْرٌ خالی	۷	فَعِيْلٌ لکه شَرِيْفٌ شائسته
۳	فُعْلٌ لکه صُلْبٌ سخت	۸	فَاعِلٌ لکه جَاهِلٌ نادان
۴	فَعَلٌ لکه حَسَنٌ ښکل□	۹	فَعَالٌ لکه شُجَاعٌ بهادر
۵	فَعِلٌ لکه خَشِنٌ زګ	۱۰	فَعْلَانُ لکه عَطْشَانُ تګ□ سړ□

فَعْلَانُ مؤنث فَعْلٰی د□- لکه عَطْشَانُ نه مؤنث عَطْشٰی تګی ښځه-

د مصدر بیان-

<u>٨- مصدر-</u> دا هغه اسم دې چه د یو کار په کیدویا کولو دلالت کوی- فارسی کښ د دې پر اخر کښ دَن یا تَن رازی، اردو کښ نا رازی، پښتو کښ لام رازی- لکه اَلضَّرْبُ (زدن ، مارنا ،وهل) اَلْقَتْلُ (کشتن ، مار ڈالنا ، وژل)-

د ثلاثی مجرد د مصادر څه قاعده نشته ټول اوزان ئ سماعی دی- یو څو ډیر استعمالدونکی اوزان دادی-

١	فَعْلٌ لکه قَتْلٌ	٢	فِعْلٌ لکه فِسْقٌ	٣	فُعْلٌ لکه شُغْلٌ	۴	فَعْلَةٌ لکه رَحْمَةٌ	۵	فِعْلَةٌ لکه نِشْدَةٌ قسم ورکول
۶	فُعْلَةٌ لکه کُدْرَةٌ	٧	فَعَلٌ لکه طَلَبٌ	٨	فَعِلٌ لکه خَنِقٌ په مرئ زور کول	٩	فَعَلَةٌ لکه غَلَبَةٌ	١٠	فَعِلَةٌ لکه سَرِقَةٌ غلا کول

سوالات-

س١-د اسم څو قسمه دی او څه څه دی؟

س٢- اسمائې مشتقه څو دی او کوم کوم دی؟

س٣- افعالو پسې اسمائې مشتقه ولی بیان شو؟

س۴- د اسم فاعل او اسم مفعول تعریف اوکه؟

س۵- دې کښ به د غائب ، حاضر او متکلم فرق څنګه کوې؟

س۶- د اسم فاعل او اسم مفعول د جوړولو قاعدې څه دی؟

س٧- مزید فیه ابواب اسم فاعل او اسم مفعول کښ څه فرق دې؟

س٨- د اسم ظرف تعریف اوکه ؟ مع مثال-

س٩- د اسم ظرف اوزان څه دی؟

س١٠- ظرف زمان او مکان چاته وائ؟

س۱۱- د اسم آله تعریف اوکه؟ مع مثال-

س۱۲- د اسم آله اوزان څه دی؟ د هر یو ګردان اوکه-

س۱۳- د کوم ابواب نه اسم آله نه رازی نو د اسم آله معنی به څنګه ادا کئ؟

س۱۴- د اسم تفضیل تعریف مع مثال اوکه: اسم تفضیل د کومو بابونو نه جوړیږی- د اسم تفضیل ګردان اوکه ؟

س۱۵- د کومو ابواب نه چه اسم تفضیل نه رازی نو څنګ به ئ ادا کئ؟

س۱۶- د اسم مبالغه تعریف اوکه او د اسم تفضیل نه ئ فرق څه د؟

س۱۷- د اسم مبالغه مشهور اوزان ذکر که؟

س۱۸- صفت مشبه تعریف مع مثال بیان که؟

س۱۹- د مصدر تعریف مع مثال بیان که؟

س۲۰- د مصدر کثیرالاستعمال اوزان څه دی؟

څلوېښتم سبق

د بابونو بیان-

باب- ماضی او مضارع د عین کلمه حرکت د اختلاف نه مختلف وزنونه جوړیږی- دیته بابونه وائئ- د فعل دوه قسمه دی- ۱- ثلاثی او ۲- رباعی فعل خماسی نه شی کید او بیا د هر یو دوه دوه قسمونه دی- مجرد او مزید فیه نو ټول څلور قسمونه شو-

۱-**ثلاثی مجرد**- لکه نَصَرَ او دَخَلَ-

۲- **ثلاثی مزید فیه** لکه أَدْخَلَ-

۳- **رباعی مجرد-** دَحْرَجَ-

۴- **ربا عی مزید فیه** تَدَحْرَجَ-

زائد حروف به د ماضی د ړومبئ صیغ نه پته لګی – که زائد وی نو مزید فیه او که نه وی نو مجرد –

د ثلاثی مجرد دوه قسمه دی- مطرد یعنی کثیرالاستعمال او شاذ یعنی قلیل الاستعمال-

د ثلاثی مجرد مطرد پنځه بابه دی- ۱نَصَرَیَنْصُرُ- ۲ ضَرَبَ یَضْرِبُ- ۳ سَمِعَ یَسْمَعُ- ۴ فَتَحَ یَفْتَحُ- ۵ کَرُمَ یَکْرُمُ-

د ثلاثی مجرد شاذ در بابه دی- ۱ حَسِبَ یَحْسِبُ- ۲ فَضِلَ یَفْضُلُ-۳ کَادَ یَکَادُیا فَعُلَ یَفْعَلُ-

ثلاثی مجرد مطرد پنځه بابه-

باب اول- فَعَلَ یَفْعُلُ ماضی مفتوح العین اومضارع مضموم العین لکه أَلنَّصْرُ وَالنُّصْرَةُ مدد کول أَلطَّلَبُ – أَلْقَتْلُ – أَلدُّخُولُ- اَلْخُرُوْجُ- اَلتَّرْکُ- اَلْفَتْلُ-

صرف صغیر- نَصَرَیَنْصُرُ نَصْرًا فَهُوَ نَاصِرٌ وَنُصِرَ یُنْصَرُ نَصْرًا فَهُوَمَنْصُوْرٌ الامرُ مِنْهُ : أُنْصُرْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَا تَنْصُرْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَنْصَرٌ مَنْصَرَانِ مَنَاصِرُ وَالْآلَةُ مِنْهُ : مِنْصَرٌ مِنْصَرَانِ مَنَاصِرُ وَمِنْصَرَةٌ مِنْصَرَتَانِ مَنَاصِرُ وَمِنْصَارٌ مِنْصَارَانِ مَنَاصِیْرُ أَفْعَلُ التَّفْضِیْلِ مِنْهُ : اَنْصَرُ اَنْصَرَانِ أَنْصَرُوْنَ أَنَاصِرُ وَ نُصْرٰی نُصْرَیَانِ نُصْرَیَاتٌ نُصَرٌ دغه شان ددی نور مثالونه لکه طَلَبَ یَطْلُبُ طَلَبًا فَهُوَ طَالِبٌ اخر اپور-

په صرف صغیر مصدر دوه پیر راغ- وړومب مصدر معلوم دوئم ته مصدرمجهول وائئ- معنی کښ ئی فرق د لفظ کښ ئئ نشته- مصدر معلوم ترجمه کول اومصد مجهول کول کیدل دی-

د نورو بابونو صرف صغیر هم دغه شان د- فرق به کله امر کښ او د ظرف صیغه

کښ رازی- لکه دلته امر اُنْصُرْ دے- ضَرَبَ او سَمِعَ باب کښ به امر اِضْرِبْ او اِسْمَعْ وی او ظرف به ئ‌ئ مَفْعِلٌ وی او دلته مَفْعَلٌ

دویم باب- فَعَلَ يَفْعِلُ ماضی مفتوح العین اومضارع مکسورالعین- أَلضَّرْبُ وَالضَّرْبَةُ یا لکه اَلْغَسْلُ وَالْغُسْلُ او غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا- غَسَلَ يَغْسِلُ غَسْلًا- كَذَبَ يَكْذِبُ كِذْبًا- ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا- فَصَلَ يَفْصِلُ فَصْلًا- جَلَسَ يَجْلِسُ جُلُوْسًا- نَزَلَ يَنْزِلُ نُزُوْلًا- عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلًا اخر اپورے-

صرف صغیر- ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا فَهُوَضَارِبٌ وَضُرِبَ يُضْرَبُ ضَرْبًا فَهُوَ مَضْرُوْبٌ اَلاَمْرُ مِنْهُ : اِضْرِبْ وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَضْرِبْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَضْرِبٌ مَضْرِبَانِ مَضَارِبُ وَالْآلَةُ مِنْهُ : مِضْرَبٌ مِضْرَبَانِ مَضَارِبُ وَمِضْرَبَةٌ مِضْرَبَتَانِ مَضَارِبُ وَمِضْرَابٌ مِضْرَابَانِ مَضَارِيْبُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَضْرَبُ اَضْرَبَانِ اَضْرَبُوْنَ اَضَارِبُ وَ ضُرْبٰى ضُرْبَيَانِ ضُرْبَيَاتٌ ضُرَبٌ-

باب دریم- فَعِلَ يَفْعَلُ ماضی مکسورالعین اومضارع مفتوح العین- لکه اَلسَّمْعُ وَالسَّمَاعُ یا لکه اَلْحِفْظُ - حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا- یا شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً- یا لکه فَهِمَ يَفْهَمَ فَهْمًا- یا لکه حَمِدَ يَحْمَدُ حَمْدًا- عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا- جَهِلَ يَجْهَلُ جَهْلًا- سَلِمَ يَسْلَمُ سَلْمًا- ضَحِكَ يَضْحَكُ ضِحْكًا-بَخِلَ يَبْخَلُ بُخْلًا- حَزِنَ يَحْزَنُ حُزْنًا- شَرِبَ يَشْرَبُ شُرْبًا- دا ټول د بابِ سَمِعَ نه دی-

صرف صغیر- سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًافَهُوَسَامِعٌ سُمِعَ يُسْمَعُ سَمْعًافَهُوَ مَسْمُوْعٌ الامرُ مِنْهُ : اِسْمَعْ وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَسْمَعْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَسْمَعٌ مَسْمَعَانِ مَسَامِعُ وَالْآلَةُ مِنْهُ : مِسْمَعٌ مِسْمَعَانِ مَسَامِعُ وَ: مِسْمَعَةٌ مِسْمَعَتَانِ مَسَامِعُ وَمِسْمَاعٌ مِسْمَاعَانِ مَسَامِيْعُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَسْمَعُ اَسْمَعَانِ اَسْمَعُوْنَ اَسَامِعُ وَسُمْعٰى سُمْعَيَانِ سُمْعَيَاتٌ سُمَعٌ-

ددے باب خصوصیت دادے چه اکثر لازم رازی او ددے باب نه اکثر هغه افعال رازی چه رنج، خوشی، بیماری،رن گ ، عیب یا جسمانی نقص باندی دلالت کوی-

فائده- باب نَصَرَ- ضَرَبَ – سَمِعَ امّهات الابواب دی- اکثر افعال د دی دریو بابونونه رازی-

باب ثلورم- فَعَلَ يَفْعَلُ ماضی اومضارع دواړه مفتوح العين- لکه فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا- مَنَعَ يَمْنَعُ مَنعًا- صَبَغَ يَصْبَغُ صَبْغًا- سَلَخَ يَسْلَخُ سَلْخًا- جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا- ګرزول- رَهَنَ يَرْهَنُ رَهنًا ګانړه کول- اَلْجَحْدُ جَحَدَ يَجْحَدُ جَحدًا- انکار کول- جَهَدَ يَجهَدُ جَهدًا- کوشش کول- جَهَرَ يَجْهَرُ جَهْرًا- ظَهَرَ يَظْهَرُ ظَهْرًا-

صرف صغير- فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا فَهُوَفَاتِحٌ فُتِحَ يُفْتَحُ فَتْحًا فَهُوَمَفْتُوْحٌ اَلاَمْرُ مِنْهُ : اِفْتَحْ وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَفْتَحْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَفْتَحٌ مَفْتَحَانِ مَفَاتِحُ وَالْآلَةُ مِنْهُ : مِفْتَحٌ مِفْتَحَانِ مَفَاتِحُ وَمِفْتَحَةٌ مِفْتَحْتَانِ مَفَاتِحُ وَ مِفْتَاحٌ مِفْتَاحَانِ مَفَاتِيْحُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَفْتَحُ اَفْتَحَانِ اَفْتَحُوْنَ اَفَاتِحُ وَفُتْحٰى فُتْحَيَانِ فُتْحَيَاتٌ فُتَحٌ-

د د باب خصوصيت د چه د د عين يا لام کلمه حرف حلقی وی- حروف حلقی شپږ دی أ ه – ع ح –غ خ - رَكَنَ يَرْكَنُ-اَبیٰ يَأْبیٰ هم د د باب نه راغلی دی اګر چی حرف حلقی پکښ نشته-

پنځم باب- كَرُمَ يَكْرُمُ- فَعُلَ يَفْعُلُ ماضی اومضارع دواړه مضموم العين- لکه قَرُبَ يَقْرُبُ – بَعُدَ يَبْعُدُ دا دوه قَرُبَ يَقْرُبُ- بَعِدَ يَبْعِدُ هم راغلی دی- كَثُرَ يَكْثُرُ – حَسُنَ يَحْسُنُ – لَطَفَ يَلْطُفُ لَطَافَةٌ پاکيدل كَبُرَ يَكْبُرُ كُبْرًا-

<u>صرف صغير</u>- كَرَمَ يَكْرُمُ كَرَمًاوَ كَرَامَةً فَهُوَكَرِيْمٌ اَلاَمْرُ مِنْهُ : اُكْرُمْ، وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَاتَكْرُمْ، اَلظَّرْفُ

مِنْهُ : مَكْرَمٌ مَكْرَمَانِ مَكَارِمُ والالٰ مِنْهُ : مِكْرَمٌ مِكْرَمَانِ مَكَارِمُ وَمِكْرَمَةٌ مِكْرَمَتَانِ مَكَارِمُ وَمِكْرَامٌ مِكْرَامَانِ مَكَارِيْمُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَكْرَمُ اَكْرَمَانِ اَكْرَمُوْنَ اَكَارِمُ وَ كُرْمٰى كُرْمَيَانِ كُرْمَيَاتٌ كُرَمٌ-

دا باب لازم د مجهول ئ‍ئ نه رازی او اسم مفعول ئ‍ئ هم نه رازی-

د ثلاثی مجرد شاذ در بابونه۔

اول باب- فَعِلَ يَفْعِلُ ماضی اومضارع دواړه مکسورالعین- لکه اَلْحِسْبَانِ ګمان کول-

صرف صغیر- حَسِبَ يَحْسِبُ حِسْبَانًا فَهُوَحَاسِبٌ وَحُسِبَ يُحْسَبُ حِسْبَانًا فَهُوَمَحْسُوْبٌ الامرُ مِنْهُ : اِحْسِبْ، وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَحْسِبْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَحْسِبٌ مَحْسِبَانِ مَحَاسِبُ والاٰل مِنْهُ : مِحْسِبٌ مِحْسِبَانِ مَحَاسِبُ وَمِحسَبَةٌ مِحْسَبَتَانِ مَحَاسِبُ وَ مِحْسَابٌ مِحْسَابَانِ مَحَاسِيْبُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَحْسَبُ اَحْسَبَانِ اَحْسَبُوْنَ اَحَاسِبُ وَحُسْبٰى حُسْبَيَانِ حُسْبَيَاتٌ حُسَبٌ-

دویم باب- فَعِلَ يَفْعُلُ ماضی مکسور العین او مضارع مضموم العین – لکه اَلْفَضْلُ زیاتیدل-

صرف صغیر- فَضِلَ يَفْضُلُ فَضْلًا فَهُوَفَاضِلٌ وَ فُضِلَ يُفْضَلُ فَضْلًا فَهُوَمَفْضُوْلٌ الامرُ مِنْهُ : اُفْضُلْ، وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَفْضُلْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَفْضَلٌ مَفْضَلَانِ مَفَاضِلُ والاٰلُ مِنْهُ : مِفْضَلٌ مِفْضَلَانِ مَفَاضِلُ وَ مِفْضَلَةٌ مِفْضَلَتَانِ مَفَاضِلُ وَمِفْضَالٌ مِفْضَالَانِ مَفَاضِيْلُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَفْضَلُ اَفْضَلَانِ اَفْضَلُوْنَ اَفَاضِلُ وَ فُضْلٰى فُضْلَيَانِ فُضْلَيَاتٌ فُضَلٌ-

دریم باب- فَعُلَ يَفْعَلُ ماضی مضموم العین او مضارع مفتوح العین- لکه كَادَ يَكَادُ اصل كښ كَوُدَ يَكْوُدُ-

صرف صغیر- كَادَ يَكَادُ كَوْدًا فَهُوَكَائِدٌ وَكِيْدَ يُكَادُ كَوْدًا فَهُوَ مَكُوْدٌ الامرُ مِنْهُ : كَدْ، وَالنَّهىُ عَنْهُ : لَا تَكَدْ، اَلظَّرْفُ مِنْهُ : مَكَادٌ مَكَادَانِ مَكَاوِدُ والاٰلُ مِنْهُ : مِكْوَدٌ مِكْوَدَانِ مَكَاوِدُ وَ مِكْوَدَةٌ مِكْوَدَتَانِ مَكَاوِدُوَمِكْوَادٌمِكْوَادَانِ مَكَاوِيْدُ أَفْعَلُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ : اَكْوَدُ اَكْوَدَانِ اَكْوَدُوْنَ اَكَاوِدُ وَكُوْدٰيٰكُوْدَيَانِ كُوْدَيَاتٌ كُوَدٌ-

فائده- ظرف يَفْعِلُ مَفْعِلٌ اِلَّا از ناقص ا کمال ، وَز غير يَفْعِلُ مَفْعَلٌ اِلَّا از ابواب مثال-

یعنی مضارع مکسورالعین وی او صحیح یا مهموز یا اجوف نو ظرف به ئې د مَفْعِلٌ په وزن

رازی- لکه مَضْرِبٌ بکسر العین خو ناقص نه چه لام کلما کښ حرف علت وی- او دغه شان لفیف او مضاعف- د دوئ ظرف به همیشه د مَفْعَلٌ په وزن رازی- (بفتح العین) لکه مطویً- مَرْمیً- مَمَدٌّ- مَفَرٌّ- خواه که مضارع مکسورالعین وئ که مضموم العین وی او که مفتوح العین وی-

د شعر دویمې جملې مطلب دادې چه یَفْعِلُ مضارع مکسورالعین نه علاوه وی یَفْعَلُ یا یَفْعُلُ وی نو ظرف به مَفْعَلٌ رازی- لکه مَسْمَعٌ- مَنْصَرٌ- بفتح العین-

خو چه کومې صیغې د مثال وی یعنی په کلمه کښ ئې حرف علت راغلې وی- لکه وَعَدٌ- وَعَظٌ نو ظرف به ئې مَفْعِلٌ رازی لکه مَوْعِدٌ- مَوْعِظٌ-

فائده- د صیغې د معلومولو طریقه-

د کوم لفظ چه صیغه معلومول وینو اول ئې ف- ع – ل سره وزن که او ماده ئې هم معلومه که- لکه اِسْتَخْرَجَ دې وزن ئې اِستَفْعَلَ دې وزن سره معلومه شوه چه مزید دی او اصل حروف ئې معلوم شو چه خَرَجَ دې دیته ماده وائې- بیا ئې علامات سره معلوم که چه اسم دې که فعل-

بیا ئې معلوم که چه ثلاثی دې که رباعی،مجرد او که مزید- بیائې هفت اقسام کښ معلوم که چه صحیح دې که معتل،مهموز دې که لفیف-

نو ان شاءالله په دې طریقه به صیغه معلومول اسان شی- یو څو ورځې مشق کولو نه به اورستو مهارت پیدا شی-

فائده- دعلم الصرف خلاصه درې علوم دی- د افعالو د صیغو علم،د تعلیلات و تخفیفات علم او د ابدال علم او دریم د خاصیات د ابواب علم-

دصحیح صیغ□ کښی تعلیلات نه وی- هغه آسان□ دی هغه ئ□ مخکښ کړ□-

بیا به د حرف علت والا صیغ□ او همزه والا صیغ□ ذکر کویهغ□ چه تعلیلات به حرف علت والا صیغو کښ وی او ابدال او تخفیفات په همزه والا کلمات کښ وی- اهم علم او مشکل علم د خاصیات د□ هغه به آخر کښ ذکر کوی-

د صحیح صیغ□ ختم□ شو□، د مجرد ابواب هم ختم شو، تعلیلات په کښ نشته صرف

خاصیات به ئ□ ذکر کیږی- **<u>(د خاصیات خلاصه داده)</u>**

۱- نَصَرَ مشهور خاصه ئ□ غلب□ ده چه د مفاعله نه بعد راشی- لکه خَاصَمَنِیْ زَیْدٌ فَخَصَمْتُه زید راسره جنګ اوکه څه پر□ زورآور شوم-

۲- ضَرَبَ مشهور خاصه ئ□ مبالغه ده چه مثال یا اجوف یائئ یا ناقص یائئ وی- لکه بَا یَعَنِیْ زَیْدٌ په اغستلو خرخولو کښ څه په زید باندی تیز شومه-

۳- د باب سَمِعَ نه خاصیت لازم اکثر د بیماریٔ، رنج،عیب،خوشحالئ یا په جسمانی عیب دلالت کئ- لکه مَرِضَ- حَزِنَ- فَرِحَ- کَدِرَ-

۴- فَتَحَ حرف حلقی عین کلمه-

۵- کَرُمَ لازمی خلقی فطری صفات لکه حَسُنَ- صَغُرَ- کَبُرَ-

۶- حَسِبَ شاذ- قلیل استعمال-

د ثلاثی مزیدٌ فیه بیان

ثلاثی مزیدٌ فیه هغه فعل د□ چه د هغ□ د ماضی أو ړومبئ صیغه کښ د دریو اصلی حروف نه علاوه څه زاید حرف هم وی- لکه اِسْتَنْصَرَ - ثلاثی مزیدٌ فیه په ثلاثی مجرد کښ یو، دوه ،دری حرفه

سیوا کولو سره جوړیږی- په کوم فعل کښ چه کوم حرف زاید وی هم هغه د دغه باب علامت وی-

حروف زیادت لس دی- چه مجموعه ئ **(الیوم تنساه)** ده- یعنی حرف زاید د د مجموعه نه یو وی- د ثلاثی مزیدٌ فیه دوه قسمه دی-

۱-مُلْحَقَ به رباعی نه وی-

۲- مُلْحَقَ به رباعی وی-

د ثلاثی مزیدٌ فیه غیرمُلْحَقَ به رباعی ښوارلس بابه دی- نهه همزه وصل سره او پنځه بغیر د همزه وصل-

د ثلاثی مزیدٌ فیه غیرمُلْحَقَ به رباعی باهمزه وصل نهه بابونه-

اِخْشِیْشانٌ	۶	اِحْمِیرارٌ	۵	اِسْتِنْصَارٌ	۲	اجتنابٌ	۱
اِثَّاقُلٌ	۸	اِجْلِوَّاذٌ	۷	اِحْمِرَارٌ	۴	اِنفِطاَرٌ	۳
						اِطَّهُّرٌ	۹

اول باب-

ثلاثی مزیدٌ فیه غیرمُلْحَقَ به رباعی باهمزه وصل- اِجْتِنَاب

صرف صغیر- اِجْتَنَبَ یَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا فَهُوَ مُجْتَنِبٌ وَ اُجْتُنِبَ یُجْتَنَبُ اِجْتِنَابًا فَهُوَ مُجْتَنَبٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِجْتَنِبْ، وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَجْتَنِبْ-

لاندی مصادر یاد که او صرف صغیر ئ اوکه-

اَلْاِحْتِمَالُ برداشت کول	اَلْاِعْتِزَالُ یوازی کیدل	اَلْاِقْتِنَاصُ ښکار کول
اَلْاِلْتِمَاسُ طلب کول	اَلْاِقْتِرَابُ نزد کیدل	اَلْاِسْتِمَاعُ غوږ کیخودل
اَلْاِحْتِطَابُ لرګی کول	اَلْاِجْتِمَاعُ جمع کیدل	اَلْاِخْتِطَافُ حمله سره

		رانيول
اِرْتِكَابُ ككړ كيدل،مرتكب كيدل،ذمہ دار گرزيدل	اِنْتِظَامُ نظم كول	اِشْتِمَالُ شامليدل
اِعْتِزَازُ اعزاز والے كيدل	اِنْتِصَارُ بدلے اغيستل	اِفْتِرَاقُ جُدا كيدل
الاجْتِماعُ راغونډيدل		

دويم باب- اِسْتِفْعَالٌ-

صرف صغير- اِسْتَنْصَرَ يَسْتَنْصِرُ اِسْتِنْصَارًا فَهُوَ مُسْتَنْصِرٌ وَاُسْتُنْصِرَ يُسْتَنْصَرُ اِسْتِنْصَارًا فَهُوَ مُسْتَنْصَرٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِسْتَنْصِرْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَا تَسْتَنْصِرْ-

لاندی مصادر ياد كه او صرف صغير ئې اوكه-

اَلْاِسْتِخْلَافُ خليفه جوړول	اَلْاِسْتِمْتَاعُ فائدے اچتول	اَلْاِسْتِفْسَارُ تپوس كول	اَلْاِسْتِغْفَارُ مغفرت طلب كول
اِستِنْصارٌ مدد طلب كول	الاِستِبشَارُ خوشحالے كيدل	اَلْاِسْتِكْبَارُ متكبر كيدل	اَلْاِسْتِنْفَارُ تختيدل

دريم باب- اِنفْعَالٌ- لكه اِنْفِطَارٌ ماتيدل – دا باب لازم دے- مجهول او اسم مفعول ئې نه رازی-

صرف صغير- اِنْفَطَرَ يَنْفَطِرَ اِنْفِطَارًا فَهُوَ مُنْفَطِرٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِنْفَطِرْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتَنْفَطِرْ-

لاندی مصادر ياد كه او صرف صغير ئې اوكه-

اَلْاِنْصِرَافُ منع كيدل| واپس كيدل	اَلْاِنْقِلَابُ اؤختيدل
اَلْاِنْخِفَافُ سپكيدل	اَلْاِنْشِعَابُ خاخ در خاخ كيدل
اَلْاِنْكِسَارُ ماتيدل عاجزئ والے كيدل	اَلْاِنْخِدَاعُ دوكه خوړل

څلورم باب- اِفْعِلَالٌ- لکه اِحْمِرَارٌ سُور کیدل-

صرف صغیر- اِحْمَرَّ یَحْمَرُّ اِحْمِرَارًا فَهُوَمَحْمَرٌّ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِحْمَرَّ اِحْمَرِّ اِحْمَرِرْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَحْمَرَّ لَاتَحْمَرِّ لَاتَحْمَرِرْ-

اِحْمَرّ په اصل کښ اِحْمَرَرَ وه- دوه حرفه یوشان دی اول ئی ساکن کړو او په دویم کښ مدغم کړو اِحْمَرّ شو- دغه شان یَحْمَرُّ یَحْمَرِرُ ؤو- او په امر ونهی کښ د وقف په وجه اجتماع ساکنین رازی نو ځکه دویمه را کله فتحه ورکولې شی او کله کسره او کله فَکِّ ادغام کولې شی-

مَحْمَرٌّ اسم فاعل دې- مَحْمِرٌّ پکار ؤو- جواب یې دا دې چه م د اخری حرف نه مخکښ والا حرف نه دې په کوم چه په اسم فاعل کښ کسره پکار ده- ځکه چه دا په اصل کښ مُحْمَرِرٌ ؤو-

لاندی مصادر یاد که او صرف صغیر ئئ اوکه-

اَلْاِصْفِرَارُ زیړ کیدل	اَلْاِخْضِرَارُ شنه کیدل
اَلْاِغْبِرَارُ دوړجن کیدل	اَلْاِبْیِضَاضُ سپینید ل
اَلْاِسْوِدَادُ توریدل	اَلْاِبْلِقَاقُ سپین تور داغونو والا کیدل برګ کیدل

پنځم باب- اِفْعِیْلَالٌ- لکه اِحْمِیْرَارٌ په قلاره ډیر سُر کیدل-د دې په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ، دهمزه عین کلمه نه ؤروستو، الف او لام کلمه نه ؤروستو دویم لام زاید دې او دا الف مصدر کښ په ی سره بدلیږی-

صرف صغیر- اِحْمَارَّ یَحْمَارُّ اِحْمِیْرَارًا فَهُوَ مُحْمَارٌّ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِحْمَارَّ اِحْمَارِّ اِحْمَارِرْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَحْمَارَّ لَاتَحْمَارِّ لَاتَحْمَارِرْ-

لاندی مصادر یاد که او صرف صغیر ئئ اوکه-

اَلْاِدْهِیْمَامُ سخت توریدل	اَلْاِسْمِیْرَارُ غنم رنګې کیدل
اَلْاِکْمِیْتَاتُ سور رنګ چی د زیات سر والی نه تور ښکاری	اَلْاِصْحِیْرَارُ واخه وچیدل

دا دواړه بابونه لازم دی- د د□ نه زیات هغه افعال رازی په کومو کښ چه درنګ او عیب

معنی وی-

شپږم باب-اِفْعِيْعَالٌ- لکه اِخشِيْشَانٌ سخت زیګ کیدل- د د□ په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ، دهمزه عین کلمه نه ؤروستو واؤ او د لام کلمه نه مخکښ د عین کلمه هم جنس حرف زاید وی- او دا واؤ مصدر کښ ی سره بدلیږی-

صرف صغیر- اِخْشَوْشَنَ يَخشَوْشِنُ اِخْشِيْشَانًا فَهُوَمُخْشَوْشِنٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِخْشَوْشِنْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتَخشَوْشِنْ اَلظَّرْفُ مِنْه : مُخْشَوْشَنٌ-

لاندی مصادر یاد که او صرف صغیر ئئ اوکه-

اَلْاِحْدِيْدَابُ کبړا کیدل	اَلْاِمْلِيْلَاحُ اوبه ترویدل
اَلْاِخْلِيْلَاقُ جام□ زړیدل	اَلْاِخْرِيْرَاقُ جام□ شلیدل

فایده- دا باب اکثر لازم رازی او کله متعدی هم رازی- لکه اِحْلَوْلَيْتُه ما دا ش□ خوږ کړو-

اووم باب-اِفْعِوَّالٌ- لکه اِجْلِوَّاذٌ د اس منډا وهل- د د□ په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ همزه، د لام کلمه نه مخکښْ واؤ مشدد (ډبل و) در□ حرفه زاید دی- دا باب لازم د□ او په قرآن مجید کښ نه د□ راغل□-

صرف صغیر- اِجْلَوَّذَ يَجْلَوِّذُ اِجْلِوَّاذًا فَهُوَمُجْلَوِّذٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِجْلَوِّذْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتَجْلَوِّذْ اَلظَّرْفُ مِنْه : مُجْلَوَّذٌ-

لاندی مصادر یاد که او صرف صغیر ئئ اوکه-

اَلْاِعْلِوَّاطُ اوخ ته د سټ د غاړ□ سوریدل	اَلْاِخْرِوَّاطُ سفر اوږدیدل

باب اتم- اِفَّاعُلٌ- لکه اِثَّاقُلٌ بوجهل کیدل- د د▯ په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ همزه، د

فا کلمه نه مخکښ د فا کلمه ړومب▯ مدغم حرف او د فا کلمه نه روستو الف زاید د▯-

صرف صغير- اِثَّاقَلَ يَثَّاقَلُ اِثَّاقُلًا فَهُوَ مُثَّاَقِلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِثَّاقِلْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَا تَثَّاقُلْ-

لاندى مصادر ياد كه او صرف صغير ئ‌ئ اوكه-

اَلْاِصَّالُحُ باهم روغه كول	اَلْاِشَّابُهُ يوشان كيدل	اَلْاِسَّاقُطُ د ونې نه ميوه غورزيدل

نهم باب- اِفَّعُّلٌ- لكه اِطَّهُّرٌ پاک کيدل- د دې په ماضى كښ د فا كلمه نه مخكښ همزه، د فا

كلمه ړومبۍ مدغم حرف اود عين نه بعد د هغه هم جنس حرف زايد دې-

صرف صغير- اِطَّهَّرَ يَطَّهَّرُ اِطَّهُّرًا فَهُوَ مُطَّهِّرٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِطَّهَّرْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَا تَطَّهَّرْ-

لاندى مصادر ياد كه او صرف صغير ئ‌ئ اوكه-

اَلْاِضَّرُّعُ زارى كول	اَلْاِزَّمُّلُ جامې په سر راښكل
اَلْاِذَّكُّرُ نصيحت قبلول	اَلْاِجَّنُّبُ لرې كيدل

فايده- باب اِفَّاعُلٌ او باب اِفَّعُّلٌ دواړه مستقل بابونه نه دى بلكه د باب تَفَاعُلٌ اوتَفَعُّلٌ فرع دى- د دې وجه نه بعض حضرات د باهمزه وصل اووه بابونه بيانوى-

تَثَاقَلَ- تَطَهَّرَ (ت) ئى فا كلمه سره بدل كړه او ادغام ئى ؤكه او د مدغم ړومبۍ حرف چونكه ساكن دې د دې وجه نه په شروع كښ همزه وصل راؤړو نو دوه بابونه نور جوړ شو-

ثلاثى مزيد فيه غير ملحق برباعى، بې همزه وصل پنځه بابه-

اِكرَام، تَكْرِيْم، تَقَبُّلْ نام مُقَاتَلَه و تَقَابُل شدتمام

اول باب- اِفْعَالٌ لكه اِكْرَامٌ- د دې باب په ماضى كښ د فا كلمه نه مخكښ همزه قطعى زايد دې-

صرف صغير- اَكْرَمَ يُكْرِمُ اِكْرَامًا فَهُوّ مُكْرِمٌ وَاُكْرِمَ يُكْرَمُ اِكْرَامًا فَهُوَ مُكْرَمٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اَكْرِمْ وَالنَّهْىُ

عَنْهُ : لَاتُكْرِمْ-

فائده- د د باب په امر حاضر کښ همزه قطعی د او په مضارع کښ دا همزه غورزيدل د- ځکه چه په واحد متکلم کښ دوه همزه يو ځاي کيږی- چه باعث د ثقل دی په دی وجه ئۍ ړومبۍ د واحد متکلم نه همزه حذف که او بيا ئۍ د باقی صيغو نه هم حذف که چه ټول صيغ يوشان راشی- امر حاضر کښ همزه واپس رازی نو د واحد غائب مضارع اصل کښ يُاَكْرِمُ ؤو او واحد متکلم ي اصل کښ أأَكْرِمُ ووُ-

نور مصادر د دی باب دا دی-

اَلْاِسْلَامُ مسلمان کيدل	اَلْاِذْهَابُ بوؤستل
اَلْاِعْلَانُ ښکاره کول	اَلْاِخْرَاجُ ويستل
اَلْاِطعَامُ خورول	اَلْاِصْلَاحُ سمَول ټيک کول

<u>دويم باب-</u> تَفْعِيْلٌ- لکه تَصْرِيْفٌ اړول- د د باب د ماضی عين کلمه هم جنس حرف زايد د-

صرف صغير- صَرَّفَ يُصَّرِفُ تَصْرِيْفًا فَهُوَ مُصَرِّفٌ وَصُرِّفَ يُصَرَّفُ تَصْرِيْفًا فَهُوَ مُصَرَّفٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : صَرِّفْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتُصَرِّفْ-

<u>فائده- د باب تفعيل مصدر فِعَالٌ، فِعَّالٌ، تَفْعَالٌ اوتَفْعِلَةٌ هم رازی- لکه کِذَابٌ، کِذَّابٌ، تَكْرَارٌ او تَجْرِبَةٌ</u>-

نور مصادر د دی باب دا دی-

اَلتَّكْذِيْبُ دروغژنول	اَلتَّقْدِيمُ مخکښ کول	اَلتَّعْجِيلُ تادی کول
اَلتَّعْظِيمُ عزت کول	اَلتَّبْلِيغُ رسوَل	اَلتَّذْكِيْرُ بل ته يادول

تفسير- تعليم- تدريس- تنظيم- تدبير- تبشير- تکريم- تفعيل- تأويل- تقدير- تقبيل- تنوير- تضحيک-

دريم باب- تَفَعُّلٌ- لکه تَقَبُّلٌ قبلول- د دې باب په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ ت او د عين کلمه نه اوروستود هغې هم جنس حرف زايد وی-

صرف صغير- تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلًا فَهُوَمُتَقَبِّلٌ وَ تُقُبِّلَ يُتَقَبَّلُ تَقَبُّلًا فَهُوَمُتَقَبَّلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ :

تَقَبَّلْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَقَبَّلْ-

فائده- د باب تَفَعُّلٌ،تَفَاعُلٌ، تَفَعْلُلٌ او د دې ملحقات کښ چرته اول کښ دوه ت جمع شی نو يوه حذف کول جائز دی- لکه تَتَقَبَّلُ کښ تَقَبَّلُ وئيل جائز دی- صيغه واحد فعل مضارع مؤنث غائب او مذکرحاضر-

د دې باب نور مصادر لکه

تَبَسُّمٌ مسکې کيدل	تَفَکُّهٌ ميوه خوړل	تَلَبُّثٌ ناوخته کول
تَعَجُّلٌ تادی کول	تَدَبُّرٌ غور کول	تَنَزُّلٌ نازليدل
تَفَکُّرٌ	تَصَرُّفٌ	تَشَکُّرٌ
تَمَدُّنٌ	تَحَفُّظٌ	تَرَنُّمٌ
تَفَهُّمٌ	تَرَدُّدٌ	تَعَلُّمٌ علم حاصلول

او د تفعيل نې تعليم بل ته علم خودل- دې وجه نه استاذ ته معلم او طالب ته متعلم وائئ-

څلورم باب- مُفَاعَلَةٌ- لکه مُقَاتَلَةٌ آپس کښ جنګ کول- د دې په ماضی کښ د فا کلمه نه بعد الف زايد دې-

صرف صغير- قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً وَقِتَالًا فَهُوَمُقَاتِلٌ وَقُوْتِلَ يُقَاتَلُ مُقَاتَلَةً وَقِتَالًا فَهُومُقَاتَلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : قَاتِلْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتُقَاتِلْ-

نور مصادر د دی باب دا دی-

مُقَابَلَةٌ	مُخَادَعَةٌ خِدَاعٌ	مُعَائَنَةٌ	مُذَاكَرَةٌ
مُشَاوَرَةٌ	مُجَادَلَةٌ جِدَالٌ	مُوَازَنَةٌ	مُفَاهَمَةٌ
مُضَارَبَةٌ	اَلْمُعَاقَبَةُ عِقَابُ سزاورکول	مُنَافَقَةٌ نِفَاق	مُفَاخَرَةٌ
مُكَالَمَةٌ	مُلَازَمَةٌ یوبل سره لازم کیدل	مُحَاوَرَةٌ	قرآن کښ دی وَهُوَ يُحَاوِرُه

پنځم باب- تَفَاعُلٌ- لکه تَقَابُلٌ یوبل سره مخامخ کیدل- د د په ماضی کښ د فا کلمه نه

مخکښ ت او د فا کلمه نه اوروستو الف زاید وی-

صرف صغیر-تَقَابَلَ يَتَقَابَلُ تَقَابُلًا فَهُوَمُتَقَابِلٌ وَتُقُوْبِلَ يَتَقَابَلُ تَقَابُلًا فَهُوَمُتَقَابَلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : تَقَابَلْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتَقَابَلْ-

نور مصادر د دی باب دا دی-

تَعَارُفٌ	تَذاكُرٌ	تَفَاخُرٌ	تَخَافُةٌ پټ خبر کول
تَقَاتُلٌ	تدابُرٌ	تناصُرٌ	تَضَارُبٌ
تَقَابُلٌ	تَمَاثُلٌ	تَوَاعُدٌ	تَوَالُدٌ
تَشَاوُرٌ	تَنَاسُلٌ	تَضَاعُفٌ	تَلَازُمٌ
تَجَاهُلٌ	تَبَاعُدٌ	تَقَارُبٌ	

نوټ- ثلاثی مزید فیه ملحق برباعی به د رباعی د بیان نه اورستو رازی-

فائده- همزه قطعی چه په درج کلام کښ نه غورزیږی اوهمزه وصل چه په درج کلام کښ غورزیږی – لکه اِضْرِبْ د وَاضْرِبْ به ږائ- همزه فطعی لکه أَكْرِمْ د نو وَاكْرِمْ به نه وائ وَاَكْرِمْ به وائ-

همزه قطعی اته زایه رازی-١-باب افعال لکه اَکْرَمَ- ٢- د متکلم همزه لکه اَفْعَلُ، اَضْرِبُ، اَفْتَحُ، اَنْصَرُ- ٣- د جمع همزه لکه اَصْحَابٌ، اَقْوَالٌ- ۴- همزه اسم تفضیل لکه اَکْبَرُ، اَکْثَرُ،اَفْضَلُ- ۵- اعلامو همزه لکه ابراهیم، اسحٰق،اسمٰعیل-۶- د مبنی کلماتو همزه لکه اِنْ،اَنْ، اَنْتَ- ٧- فعل تعجب همزه مَا اَحْسَنَه وَاَحْسِنْ بِهِ ٨- همزه استفهام لکه أأنْتَ قُلْتَ لِلْنَّاسْ □

د فعل رباعی بیان

رباعی هغه فعل د□ چه په کوم کښ څلور حرفه اصلی وی- رباعی په دو□ قسمه دی رباعی مجرد او رباعی مزید فیه-

١-رباعی مجرد- دا هغه رباعی د□ چه د هغ□ په ماضی کښ صرف څلور خپل اصلی حروف

وی زاید په کښ نه وی- د رباعی مجرد صرف یو باب د□چه لازم او متعدی دواړه ئځ رازی-

٢- رباعی مزید فیه- دا هغه رباعی د□ چه د هغ□ په ماضی کښ د څلور حروف اصلیؤ نه علاوه یو حرف زاید هم وی- د دی دوه قسمه دی- ١-باهمزه وصل- ٢- ب□ همزه وصل-

١-باهمزه وصل- د د□ دوه بابونه دی او دواړه لازم دی-

٢- ب□ همزه وصل- د د□ صرف یو باب د□ او هغه هم لازم د□-

د رباعی مجرد یو باب د□-رباعی مجرد فَعْلَلَةٌ لکه دَحْرَجَةْ ارغړول- د د□ باب مصدر دفِعْلَالٌ په وزن رازی- لکه زِلْزَالٌ)پخلا کول)- قَهْقَرٰی (پشا تلل)

صرف صغیر- دَحْرَجَ یُدَحْرِجُ دَحْرَجَةً فَهُوَ مُدَحْرِجٌ وَدُحْرِجَ یُدَحْرَجُ دَحْرَجَةً فَهُوَ مُدَحْرَجٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : دَحْرِجْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتُدَحْرِجْ-

د د باب نور مصادر دا دی-

بَعْثَرَةٌ راپورته کول	اَلْعَسْکَرَةُ لښکر جوړول	اَلْقَنْطَرَةُ پل جوړول
اَلزَّعْفَرَةُ زعفران رنګ کول	اَلزَّلْزَلَةُ خوزول	اَلوسْوَسَةُ یوسوس فی صدورالناس
اَلْحَصْحَصَةُ اَلْاٰنَ حَصْحَصَلْ الحَقّ ظاهر کیدل		

د رباعی مزید فیه با همزه وصل دوه بابه دی-

اول باب- اِفْعِنْلَال- لکه اِحْرِنْجَام جمع کیدل- دد باب په ماضی کښ د فا کلمه نه مخکښ همزه وصلی او د عین کلمه نه اوروستو ن زاید وی-

صرف صغیر- اِحْرَنْجَمَ یَحْرَنْجِمُ اِحْرِنْجَامًا فَهُوَ مُحْرَنْجِمٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِحْرَنْجِمْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَحْرَنْجِمْ-

د د باب نور مصادر دا دی-

اَلْاِبْرِنْشَاقُ خوشحالیدل	اَلْاِبْلِنْدَاحُ زائ ارت کیدل
اَلْاِسْلِنْطَاحُ سیدهاسملاستل	اَلْاِعْرِنْکَاسُ ویخته توریدل

دویم باب-اِفْعِلْلَال- لکه اِقْشِعْرَارْ رپیدل- دد باب د ماضی په شروع کښ همزه وصلی او په آخر کښ د دویم لام یوشان حرف زاید وی-

صرف صغیر- اِقْشَعَرَّ یَقْشَعِرُّ اِقْشِعرَارًا فَهُوَ مُقْشَعِرٌّ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : اِقْشَعِرَّ اِقْشَعِرِّ اِقْشَعْرِرْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَقْشَعِرَّ لَاتَقْشَعِرِّ لَاتَقْشَعْرِرْ-

د د باب نور مصادر دا دی-

اَلْاِقْمِطْرَارُ خوریدل	اَلْاِشْتِفْرَارُ تِتَّرِبِتَّر کیدل
اَلْاِزْمِهْرَارُ سترګ سر	اَلْاِشْمِخْرَارُ دنګیدل

کیدل، زوره وره سړزی	

درباعی بے همزه وصل یو باب دے-

رباعی مزید فیه بے همزه وصل تَفَعْلُلٌ- لکه تَدَحْرُجٌ ارغختل- د دے باب د ماضی په اول کښ ت زایده ده-

صرف صغیر- تَدَحْرَجَ یَتَدَحْرَجُ تَدَحرُجًا فَهُوَ مُتَدَحْرِجٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : تَدَحْرَجْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَتَدَحْرَجْ-

د دے باب نور مصادر دا دی-

اَلتَّبَرْقُعُ برقع اچول	تَبَختُرٌ ناز سره تلل	تَزَنْدُقٌ بد دین کیدل

ثلاثی مزید فیه ملحق به رباعی بیان-

ثلاثی مزید فیه ملحق به رباعی هغه ثلاثی مجرد دے چه په هغے کښ یو حرف په دی غرض زائد وی چه رباعی هم وزن شی- لکه جَلَبَ کښ ب زائده کړه جَلْبَبَ چه د دَحْرَجَ په وزن شی- دیته الحاق وائ-

الحاق د پاره شرط دا دے چه د دواړوبابونو مصدر به هم وزن وی- دے وجه نه اَکْرَمَ ته ملحق بر رباعی نه وائ ځکه چه مصدر ئے اِکْرَامٌ دے د رباعی د مصدر هم وزن نه دے او د جَلْبَبَ مصدر جَلْبَبَةٌ د دَحْرَجَةٌ په وزن دے نو دا ملحق بر رباعی دے-

د کوم فعل چه الحاق ؤ شی دیته ملحق وائ او چه د چا سره ئے الحاق ؤشی هغه ته ملحق به وائ- لکه جَلْبَبَ ملحق دے او دَحْرَجَ ملحق ب[illegible] دے-

د الحاق فائده:

دا دے چه په ملحق هم هغه خاصیت پیدا شی چه کوم په ملحق به کښ دے- او د خاصیات بیان به ؤروستو رازی-

د ثلاثی مزید فیه ملحق به رباعی مجرد اووه بابه دی-

١جَلبَبَ، ٢ قَلْنَسَ ٣ جَوْرَبَ دان

۴ سَرْوَلَ، ۵ خَيْعَلَ، ۶شَرْيَفَ خوان

هفتمين باب قَلْسَاة است بے گمان

فائده- دا اووه بابونه متعدی دی نو ځکه به د دی په گردانونو کښ مجهول او اسم مفعول رازی-

اول باب- فَعْلَلَةٌ لكه جَلْبَبَةٌ څادر يا قميص اغوستل- د دے په ماضی کښ دلام کلمه نه ؤروستو د دے هم جنس حرف زائد دے- يعنی دلته دويم لام زائد دے او ملحق به دَحْرَجَ کښ دويم لام اصلی دے-

صرف صغير- جَلْبَبَ يُجَلْبِبُ جَلْبَبَةً فَهُوَ مُجَلْبِبٌ وَجُلْبِبَ يُجَلْبَبُ جَلْبَبَةً فَهُوَ مُجَلْبَبٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : جَلْبِبْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتُجَلْبِبْ-

دويم باب- فَعْنَلَةٌ لكه قَلْنَسَةٌ ټوپئ بل ته پسرول- د دے په ماضی کښ د عين کلمه نه ؤروستو نون زائد دے-

صرف صغير- قَلْنَسَ يُقَلْنِسُ قَلْنَسَةً فَهُوَ مُقَلْنِسٌ وَقُلْنِسَ يُقَلْنَسُ قَلْنَسَةً فَهُوَ مُقَلْنَسٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : قُلْنِسْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتُقُلْنِسْ-

دريم باب- فَوْعَلَةٌ لكه جَوْرَبَةٌ گورگابه اغوستل- د دے په ماضی کښ د ف کلمه نه ؤروستو واؤ زائد دے-

صرف صغير- جَوْرَبَ يُجَوْرِبُ جَوْرَبَةً فَهُوَ مُجَوْرِبٌ وَجُوْرِبَ يُجَوْرَبُ جَوْرَبَةً فَهُوَ مُجَوْرَبٌ اَلْاَمْرُ

مِنْهُ : جَوْرِبْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتُجَوْرِبْ-

څلورم باب- فَعْوَلَةٌ لكه سَرْوَلَةٌ پرتوگ اغستول- د دے په ماضی کښ د عين کلمه نه ؤروستو واؤ زائد دے-

صرف صغير- سَرْوَلَ يُسَرْوِلُ سَرْوَلَةً فَهُوَ مُسَرْوِلٌ وَ سُرْوِلَ يُسَرْوَلُ سَرْوَلَةً فَهُوَ مُسَرْوَلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : سَرْوِلْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتُسَرْوِلْ-

پنځم باب- فَيْعَلَةٌ لکه خَيْعَلَةٌ بې نستونږو کرته اغوستول- د دې په ماضی کښ د ف کلمه نه ؤروستو ی زائده ده- او صرف دا باب په قرآن کښ شته- سورة الغاشيه اية نمبر ۲۲ اَلصَّيْطَرَةُ محافظ کيدل-

صرف صغير- خَيْعَلَ يُخَيْعِلُ خَيْعَلَةً فَهُوَ مُخَيْعِلٌ وَخُوْعِل يُخَيْعَلُ خَيْعَلَةً فَهُوَ مُخَيْعَلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : خَيْعِلْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتُخَيْعِلْ-

خُوْعِلَ په اصل کښ خُيْعِلَ ؤود ی ساکن نه مخکښ پيښ ؤو نو ی په واؤ سره بدله شوه-

شپږم باب- فَعْيَلَةٌ لکه شَرْيَفَةٌ د فصل لوئې شوې پاڼې وړې کول يا ريبل- د دې په ماضی کښ د عين کلمه نه ؤروستو ی زائده ده-

صرف صغير- شَرْيَفَ يُشَرْيِفُ شَرْيَفَةً فَهُوَ مُشَرْيِفٌ وَشُرْيِفَ يُشَرْيَفُ شَرْيَفَةً فَهُوَ مُشَرْيَفٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : شَرْيِفْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتُشَرْيِفْ-

اووم باب- فَعْلَاةٌ لکه قَلْسَاةٌ ټوپئ پسرَوَل بل ته- سر ته ټوپئ پسرول- د دې باب په ماضی کښ د لام کلمه نه ؤروستو الف زائد دې چه په ی سره بدل شوې دې- ځکه چه قَلْسَاةٌ په اصل کښ قَلْسَيَةٌ دې- ی متحرکه ده او مخکښ ترينه زور دې نو په الف سره بدله شوه-

صرف صغير- قَلْسٰی يُقَلْسِیْ قَلْسَاةً فَهُوَ مُقَلْسٍ وَ قُلْسِیَ يُقَلْسٰی قَلْسَاةً فَهُوَ مُقَلْسًا اَلْاَمْرُ مِنْهُ : قَلْسِ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتُقَلْسِ-

د دې باب په اکثرو صيغو کښ تعليل شوې دې بيان به ئئ ؤروستو رازی- اووه بابونه د ثلاثی مزيد فيه ملحق بر رباعی ختم شو-

دثلاثی مزيد فيه ملحق به تَدَحْرَجَ اته بابونه دی

رباعی مزيد فيه سره ملحق بابونه ټول لازمی دی- ځکه چه ملحق به لازم دې يعنی تَدَحْرَجَ چه په ده پورې الحاق کړې شوې دې او دې لازم دې نو ملحق به هم لازم وی- نو بيا به د دی

بابونو نه مجهول او اسم مفعول نه رازی- ملحق به تَدَحْرَجَ په اته واړو بابونو کښ دوه دوه حرفه زائد دی- یوه ت او دویم بل حرف چه په هر باب کښ مختلف د□ او دغه علامت د باب د□دا ټول بابونه په قرآن مجید کښ نه دی راغلی- او د دی په مضارع او نهی کښ چرته چه دوه ت جمع شی نو د یوی ت غورزول جائز دی- دغه اته بابونه دا دی-

اَلتَّجَلبُبْ د ګر تَقَلْنُسْ خوان پس تَمَسْكِنْ دی ګر تَعَفْرُتْ دان

پس تَجَوْرُبْ هم از تَسَروُلْ ګو پس تَخَيْعُلْ، تَقَلْسٍ ا□ خوش خو

د دی اته واړه بابونو صرف صغیر د تَدَحرَجَ په شان د□- د ت نه علاوه چه کوم حرف زائد د□ هغه د دی باب علامت د□-

اول باب- تَفَعْلُلٌ لکه تَجَلْبُبٌ خادر یا قمیص اغوستل- د د□ په ماضی کښ د ت نه علاوه ل ثانی زائد د□-

صرف صغیر- تَجَلْبَبَ يَتَجَلْبَبُ تَجَلْبُبًا فَهُوَ مُتَجَلْبِبٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : تَجَلْبَبْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَجَلْبَبْ-

دویم باب- تَفَعْنُلٌ لکه تَقَلْنُسٌ ټوپئ پسرَوَل- د د□ په ماضی کښ د ت نه علاوه د عین نه ؤروستو ن زائد د□-

صرف صغیر- تَقَلْنَسَ يّتَقَلْنَسُ تَقَلْنُسًا فَهُوَ مُتَقَلْنِسٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَقَلْنَسْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَاتَقَلْنَسْ-

دریم باب- تَمَفْعُلٌ لکه تَمَسْكُنٌ مسکین کیدل- د د□ په ماضی کښ اول کښ ت او م زائد دی-

صاحب میزان دی باب ته شاذ بلکه غلط ویئل□ د□- تفصیل به ئئ راشی-

صرف صغیر- تَمَسْكَنَ يَتَمَسْكَنُ تَمَسْكُنًا فَهُوَ مُتَمَسْكِنٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَمّسْكَنْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَا تَمَسْكَنْ-

ځلورم باب- تَفَعْلُةٌ لکه تَفَعْرُةٌ بهوت جوړيدل، ديو کيدل، خبيث کيدل- د د باب د ماضی په شروع کښ يوه ت او په آخر کښ هم يوه ت زائده ده-

صرف صغير- تَفَعْرَتَ يَتَفَعْرَتُ تَفَعْرُتًا فَهُوَ مُتَفَعْرِتٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَفَعْرَتْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَا تَفَعْرَتْ-

پنځم باب- تَفَوْعُلٌ لکه تَجَوْرُبٌ ګورګابه اغوستل- د د باب په ماضی کښ د ت نه علاوه د عين کلمه نه ؤروستو واؤ زائد د-

صرف صغير- تَجَوْرَبَ يَتَجَوْرَبُ تَجَوْرُبًا فَهُوَ مُتَجَوْرِبٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَجَوْرَبْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ : لَاتَتَجَوْرَبْ-

شپږم باب- تَفَعْوُلٌ لکه تَسَرْوُلٌ پرتوګ اغستول- د د په ماضی کښ د ت نه علاوہ د عين کلمه نه ؤروستو واؤ زائد د-

صرف صغير- تَسَرْوَلَ يَتَسَرْوَلُ تَسَرْوُلًا فَهُوَ مُتَسَرْوِلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَسَرْوَلْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ: لَاتَتَسَرْوَلْ-

اوؤم باب- تَفَيْعُلٌ لکه تَخَيْعُلٌ ب نستونړو کرته اغوستول- د د په ماضی کښ دت او ف کلمه نه ؤروستو ی زائده ده-

صرف صغير- تَخَيْعَلَ يَتَخَيْعَلُ تَخَيْعُلًا فَهُوَ مُتَخَيْعِلٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: تَخَيْعَلْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ: لَاتَتَخَيْعَلْ-

اتم باب- تَفَعلِ لکه تَقَلْسٍ ټوپئ پسرَوَل- د د باب په ماضی کښ د ت او لام کلمه نه ؤروستو ی زائده ده چه په الف سره بدل شوده- تَفَعلِ په اصل کښ تَفَعلُىٌ ؤو لکه تَقَلْسٍ په اصل کښ تَقَلْسُىٌ ؤو ی ما قبل کسره غواړی تَقَلْسِىٌ شو- بيا په ی باندی ضمه درنه وه ضمه حذف شوه تَقَلْسِيْن پاتی شو يعنی ی ساکنه پاتی شوه او نون د تنوين د مخکښ نه ساکن ؤو ىٌ چه وئيل شی يُنْ- د ی نه ضمه لر که يْنْ به پاتی شی ی هم ساکنه او نون هم ساکن نو دوه ساکنين يو ځائ راغله ديته اجتماع د ساکنين وائ نو تَقَلْسِيْن وئيل نه شی نو ی حذف شوه تَقَلْسِنْ شو چه ليکل تَقَلْسٍ شی يعنی نون د تنوين س له راغ-

نو په اصل کښ ضمه منوّنه وه يعنی تنوين والا وه اوس په آخر کښ کسره منوّنه تنوين والا شوه-

يا داسی اووايه چه په اصل کښ په آخره کښ ی زائده باندی تنوين ؤو نو ی زائده حذف شوه او تنوين لام کلمه له ورکړو نو مصدر ئئ تَقَلْسٍ شو-

صرف صغير تَقَلْسٰی دا ماضی ده چه په دی کښ د ت نه علاوه بل په آخر کښ د لام کلمه نه

بعد ی زائده ده تَقَلْسَیَ خو وئيل تَقَلْسٰی شی يا په الف سره بدله شويده لکه بَيَعَ چه بَاعَ وئيل شی-

صرف صغير- تَقَلْسٰی يَتَقَلْسٰی تَقَلْسِيًا فَهُوَ مُتَقَلْسٍ اَلْاَمْرُ مِنْهُ : تَقَلْسَ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَاتَتَقَلْسَ-

فائده- په وزن د فَعَلَ سره د کلماتو د معلومولو طريقه- که په وزن کښ يو لام وی نو ثلاثی، که حروف د وزن سره پوره وی نو ثلاثی مجرد او که يو حرف د وزن نه زائد وی نو ثلاثی مزيد فيه نو اَکْرَمَ ته به رباعی نه شی وئيل اګرچه په ماضی کښ ئئ څلور حروف دی ځکه چه وزن ئئ اَفْعَلَ د او په وزن کښ ئئ يو لام د-

ثلاثی مزيد فيه ملحق به اِحْرَنْجَمَ دوه بابه دی-

اول باب- اِفْعِنْلَالٌ لکه اِقْعِنْسَاسٌ سينه راوتل/ملا ننوتل-(يعنی د اِحدِيْدَابْ ضد د/ملا ټيټ)- د د په ماضی کښ د ف کلمه نه مخکښ همزه، د عين کلمه نه ؤروستو ن او د لام کلمه نه ؤروستو د هغ هم جنس حرف زائد د-

صرف صغير- اِقْعَنْسَسَ يَقْعَنْسِسُ اِقْعِنْسَاسًا فَهُوَ مُقْعَنْسِسٌ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: اِقْعَنْسِسْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَاتَقْعَنْسِسْ-

دويم باب- اِفْعِنْلَاءٌ لکه اِسْلِنْقَاءٌ ستونی ستغ سملاستل- د د په ماضی کښ د ف کلمه نه مخکښ همزه، د عين کلمه نه ؤروستو

ن او د لام کلمه نه ؤروستو ی زائده ده چه په الف سره بدله شویده- او مصدر ئئ په اصل کښ اِفْعِنْلَائٌ یعنی اِسْلِنْقَائٌ ؤو- ی د کلمه په طرف کښ د الف زائد نه ؤروستو واقع دې نو ی په همزه سره بدل کړې شوه- اِسْلَنْقٰی ماضی په اصل کښ دا اِسْلَنْقَیَ ؤو نو ی په الف سره بدل شوه-

صرف صغیر- اِسْلَنْقٰی یَسْلَنْقِیْ اِسْلِنْقَاءً فَهُوَ مُسْلَنْقٍ اَلْاَمْرُ مِنْهُ: اِسْلَنْقِ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَاتَسْلَنْقِ-

نکته- کلمات د عرب د وزن کولو دپاره درې حروف مقرر دی- ف، ع او ل چه مجموعه ئئ فَعَلَ ده- دا ځکه چه اصول د مخارج هم درې دی-

۱ شونډی، ۲ ژبه او ۳ مرئ (حلق)-

ف کلمه د شونډو نه ادا کیږی، ل کلمه د ژبې نه ادا کیږی او ع کلمه چه په مرئ کښ ادا کیږی-

نو د اصول د مخرج نه ئئ یو یو حرف راواخیستو اود کلمات د عرب د پاره ئئ د وزن کولو تله

جوړه کړه-

د ثلاثی مزید فیه خاصیات

اول خو صحیح کلمات او صیغه جات ذکرکیږی پسې تعلیلات د معتل او تخفیفات د مهموز ذکر کیږی او خاصیات په آخر کښ ذکر کیږی- دثلاثی مجرد خاصیات چه څنګه ذکر شو دغه شان د مزیدو د خاصیاتو خلاصه ذکر کولې شی- آخر ته طالب اکثر تختی او د ملا مزغې مات وی نو خاصیات چه اهم دی غیر اهم اوګرزولې شی-

د باب اِفعال خاصیات-

د دې باب خاصیات تر پنځلس پوری دی خو مشهور دوه دی-

۱ تعدیه- متعدی کیدل- کوم باب چه مجرد لازم وی هغه افعال کښ متعدی شی- او که مجرد کښ یو مفعول غواړی نو افعال کښ داسی متعدی شی چه بیا دوه مفعوله غواړی- او ک□ پ□ مجردعو کښی دو□ مفعول□ غواړی نو باب افعال کښ در□ مفعولو ت□ متعدی شی□

لکه خَرَجَ زَیْدٌ زید اووت- دا لازمی د□ په فاعل تام شوید□-

اَخْرَجَ زَیْدٌ عَمْرواً زید عمرو اوو یستو- اوس متعدی شولو مفعول ته-

یا لکه عَلِمْتُ زَیْدًا فَاضِلًا عَلِمْتُ متعدی د□، مجرد د□ او دوه مفعوله غواړی نو اَعْلَمْتُ زَیْدًا وَ عَمْرواً فَاضِلًا اِفعال کښ دریو مفعولو ته متعدی شو- □

۲ سلب ماخذ- یعنی مصدری معنی منفی کول- لکه اَقْسَطَ زَیْدٌ زید د خپل ځان نه ظلم لر□ کړو- یا اَفْلَسَ زَیْدٌ زید د خپل ځان نه فلوس لر□ کړو- (مفلس شو/ غریب شوید□)-

یا لکه شَکٰی زَیْدٌ فَاَشْکَیْتُهُ زید شکایت اوکړو ما د هغه شکایت لر□ کړو- اَشْکَیْتُهُ اِشْکَاءٌ باب اِفعال د□ یعنی شکایت لر□ کول-

۳ صَیْرُوْرَتْ- لکه اَحْمَدَ زَیْدٌ اَیْ صَارَ زَیْدٌ ذَا حَمْدٍ زید کښ صیرورت اوشو حمد والا شو-

د باب تفعیل خاصیات-

د د□ باب دیارلس خاصیتونه دی- ضروری څلور پکښ دا دی-

۱ تعدیه- نَزَلَ لازمی د□ نَزَّلَ متعدی شو نَزَلَ معنی کوزیدل او نَزَّلَ معنی کوزول-

۲ سلب- قَذَّیْتُ عَیْنَهُ ما د هغه د سترګې نه خسنړک□ سلب که- (لر□ کړو خسنړک□)- قَذْیٌ خسنړکی ته وائئ دا ماخذ شولو نو دلته سلب ماخذ د□-

۳ مبالغه- دا خاصه ډیره رازی- د مبالغې درې قسمه دی-

۱ یوه مبالغه په فعل کښ لکه صَرَّحَ ښه ظاهر شو-

۲ دویمه مبالغه په فاعل کښ لکه مَوَّتَ الْاِبِلُ اوخانو کښ مرګ ډیر خور شو-

۳ دریمه مبالغه په مفعول کښ قَطَّعْتُ الثِّیَابَ ما ډیری کپړې کټ کړې-

۴ قَصَرْ- د اوګود کلام نه لنړ تعبیر کول لکه لَااِلَهَ اِلَاالله نه تعبیر په هَلَّلَ سره-

د باب تَفَعُّلْ خاصیات-

ددې باب یوؤلس خاصیتونه دی په دی کښ مشهور پنځه دی-

۱ تَکَلُّفْ- بناؤټ ځان خوؤل- تَمَرُّضْ ځان ناجوړه خوول-

۲ تَحَوُّلْ- لکه تَنَصُّرْ ځان عیسائئ کول- تَبَحُّرْ ځان د دریاب په شان کول-

د یو شی عین جوړیدل یا د هغې مثل جوړیدل دیته تَحَوُّلْ وائئ- بل شی ته بدلیدل یا د بل شی مثل جوړیدل هغه بل شې په د مادې د صیغې نه معلوم وی لکه تَنَصُّرْ ماده نَصْرَانیَتْ او تَبَحُّرْ ماده بحر ده-

۳ صَیْرُوْرَتْ د مادې ماخذ والا کیدل- لکه تَمَوَّلَ زَیْدٌ زید مالدار شو-

۴ تدریج- یو شې په قلاره قلاره لږلږ کول- تَجَرُّعٌ ګوټ ګوټ کول- تَعَلُّمٌ مصدر لږلږ علم حاصلول- متعلم طالب ته وائئ په قلاره قلاره عالم جوړیدونکې وی- تَحَفَّظَ عَمْرٌو عمرو لږ لږ حفظ اوکړو-

۵ تَجَنُّبْ- د مادې د ماخذ نه پرهیز کول- لکه تَحَوُّبٌ د ګناه نه پرهیز کول- حوب ئئ ماده ماخذ دې د حُوْب د ماخذ نه پرهیز

حُوْبًا كَبِيْرًا قرآن کښ دی ګناه کبيره ئ‌ئ ترجمه ده- دا باب لازم رازی-

د باب مُفَاعَلَةٌ خاصيات-

د دې باب اووه خاصيتونه دی- مشهور په کښ دوه دی-

١ مُشَارَکَةْ- دوه کسان کار کوی د يو کار په بل واقع وی يعنی فاعل او مفعول کښ هم واحد هر فاعل جوړيږی او هم مفعول- لکه قَاتَلَ زَيْدٌ عَمْرواً زيد او عمرو د يو بل سره يعنی زيد د عمرو سره او عمرو د زيد سره جنګ وکو-

٢ تَصْيِيْرٌ- د يو شی ماده ماخذ والا جوړول- لکه عَافَا کَ اللهُ يعنی الله پاک د تا عافيت والا جوړ کړی-ګويا کې دا د صيرورې تعدیې دې

د باب تَفَاعُلْ خاصيات-

د دې باب هم اووه خاصيتونه دی- مشهور په کښ دوه دی-

١ تَشَارُکْ- د دې مطلب او مُشَارَکَةْ مطلب يو دې خو فرق په کښ دا دې چه مُفَاعَلاً کښ يو فاعل دويم مفعول راؤړې شی او دلته دواړه په صورت د فاعل کښ ذکر کيږی- لکه تَشَاتَمَ زَيْدٌ عَمْرواً-

٢ تَخْيِيْل- فاعل خپل ځان د ماده ماخذ صورت خائ‌ئ او حقيقت نه وی- لکه تَمَارَضَ زَيْدٌ زيد د خودو د پاره خپل ځان بيمار جوړکړو- دا باب لازمی او متعدی دواړه رازی-

د باب اِنفِعَال خاصيات-

د دې باب اووه خاصيتونه دی- مشهور په کښ دوه دی-

١ لُزُوْم- لُزُوْم معنی د باب متعدی نه رازی هميشه لازم وی-

٢ اِبْتِدَاءْ- د يو فعل ابتداء د دی باب سره کيدل- لکه اِنْطَلَقَ روان شو-

د باب اِفْتِعَال خاصیات-

د دې باب شپږ خاصیتونه دی- مشهور په کښ پنځه دی-

١ تَصَرُّفْ- کوشش صرف کول- اِکْتَسَبَ کسب کښ ئئ کوشش اوکو- اِسْتَمَعَ اوریدلو کښ کوشش کړې دې- سَمِعَ اوریدل ئئ کړی دی-

٢ اِتِّخَاذْ- یعنی ماده او ماخذ نیول / جوړول- اِجْتَحِارْ سوراخ جوړول- اِغْتَذَ الشَّاةَ بیزه ئئ غذا جوړه کړه- اِجْتَنَبَ جانب ډډه ئئ اونیوه- اِعْتَضَدَ هغه ئئ په ترخ کښ اونیوؤ-

٣ تَخْیِیْر- د فاعل خپل ځان له کوشش کول- اِکْتَالَ ځان له ئئ کیل اوکو/ناپ وکو-

۴ طلب- ماخذ او مادې لره طلب کول یعنی غوختل- لکه اِکْتَدَّ د مشقّت طلب ئئ اوکو-

۵ اِبْتِدَاءْ- اِسْتَلَمَ بوسه ئئ ورکړه-

د باب اِسْتِفْعَال خاصیات-

د دې باب لس خاصیتونه دی- مشهور په کښ پنځه دی-

١ طلب- اِسْتَغْفَرَ مغفرت ئئ طلب کړو- ماخذ ئئ طلب کړو-

٢ وِجْدَانْ- اِسْتَکْرَمْتُهُ ما هغه کریم وجدان کړو یعنی اومې موندو-

٣ قَصَرْ- لکه اِنَّا للهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْن نه مختصر تعبیر اِسْتَرْجَعَ هغه دا کلمات اووئیل-

۴ تَکَلُّفْ- لکه اِسْتَجْرَأَ بناؤټ ئئ د جرأت او بهادرئ اوخوؤ-

۵ تَحَوُّلْ- اِسْتَحْجَرَالطِّیْن خټه (ماخذ)یعنی حجر کانړې جوړ شو-

د باب اِفْعِیْعَال خاصیات-

د دې باب څلور خاصیتونه دی- مشهور په کښ دوه دی-

١ لُزُوْمْ- دا باب اکثر لازم رازی او کله متعدی هم رازی- لکه اِحْلَوْلَيْتُهُ د دی شی می خوږ خیال ؤکه-

٢ مبالغه- اِعْشَوْشَبَ الْاَرْضُ زمکه زياته وخو والا شوه-

د باب اِفْعِلَال او اِفْعِيْلَال خاصيات-

د د دواړوبابونو څلورڅلور خاصيتونه دی- مشهور په کښ يويو د-

١ مبالغه- لکه اِسْوَدَّالَّيْلُ شپه تکه توره شوه- اِحْمَارَّالْمَاءُ اوبه تک سر شو- اکثر دا باب د رنګونو او عيبونو د معنی د پاره رازی-

د باب اِفْعِوَّال خاصيت:

د د باب صرف يو خاصيت د- مبالغه- لک: اِجْلِوَّاذ د اس ډيره تيزه منډه کول-

د باب فَعْلَلٌ خاصيات-

د د باب ډير خاصيتونه دی- مشهور په کښ دوه دی-

١ قَصَرْ- لکه بَسْمَلَةٌ د بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ نه مخفف د-

٢ اِلْبَاسْ- د ماد او د ماخذ اغوستل- لکه بَرْقَعْتُهُ ما هغه ته برقعه واغوستوله- برقعه ئئ ماده ده- د د باب نه مضاعف رباعی اکثر رازی-لکه زَلْزَلَ، وَسْوَسَ او حَصْحَصَ-

اَلْحَمْدُلِلّٰه حصه اول د روژ په وؤمه ورځ اختتام ته اورسيده- يوه هفته کښ د د د تکميل توفيق خدائ راکړو-

د الله پاک نه سوال د چه قبوليت ورله ورکړی،نافع ئئ اوګرزوئ او د دويمی حص د تکميل توفيق راکړی- آمين يا رب العا لمين-

۷ رمضان
المبارک یوم الجمعه-

د علم الصرف خلاصه درې مضامین دی- تصریفات، تعلیلات او خاصیات- او دقت او مشکل حل آسانولو دپاره ترتیب هم دا دې-

اسان تر د صحیح ګردانونه دی، د دې نه ګران د هفت اقسام ګردانونه دی او د دې نه ګران بیا په هفت اقسام کښ د تبدیلئ قواعد او د هغه اجراء ده یعنی تعلیلات دی او بیا ډیر ګران د خاصیات علم دې- او د اهمیت په اعتبار سره ترتیب بالعکس دې یعنی د ټولو نه اهم د خاصیات علم دې خو په تعلیم کښ تدریج ضروری دې نو په دې وجه تعلیلاتو او خاصیاتو په دوئم کال کښ لوستلې شې- دلته هم زیات کوشش د دې کیږی چه د تدریج خاطر ۏشی چه د حصول د علم د پاره ضروری دې-

اوله حصه کښ د صحیح ګردانونه ۏو اوس دویمه حصه کښ به د هفت اقسام د ګردانونو کوشش کیږی- ځائې پځائې به لږلږ تعلیلات او قواعد ته اشاره هم کیږی اګرچه تعلیلات او خاصیات علم د دوئم کال سبق دې-

تصریفات ګردانونه- په هفت اقسام کښ اول قسم د صحیح دې د صحیح ګردانونه تیر شوی دی- دویم مهموز دې-

د مهموز بیان

د مهموز په ګردان کښ تبدیلی ډیره کمه وی او کومه تبدیلی چه وی هغه د لاندینو قاعدو تحت وی-

۱-قاعده- په کلمه کښ همزه یا به یو وی یا دوه ړومبی صورت کښ تخفیف د پاره تبدیلی کول جائز دی واجب نه دی- داسی قاعده ته جوازی وائئ- وائئ دا قاعده جوازی ده وجوبی نه ده او که دوه همزه وی په کلمه کښ نو بیا تخفیف کول واجب دی-

۲- قاعده- که چری کلمه کښ یو همزه وی او هغه ساکن وی او د دې ماقبل متحرک وی وی نو دغه همزه په حرف علت سره بدلول جائز وی کوم حرف علت چه د همزه ماقبل حرکت موافق

وی- لکه رَأْسٌ رَاسٌ وئیلې شی (سر)،بُؤْسٌ نه بُوْسٌ (خسته حالی) او ذِئْبٌ ذِیْبٌ (شرمخ) بدلول جائز دی-

۳- قاعده- او کچرې په کلمه کښ دوه همزه وی او ړومبۍ متحرک او دویم ساکن وی نو دویم همزه به د ړومبی همزه حرکت موافق حرف علت سره بدلول واجب دی- لکه أَمِنْ نه چه باب افعال جوړ کئ أَفْعَلَ په وزن أَأْمَنَ جوړیږی خو وئیل أٰمَنْ شی-

مجهول ئې أُأْمِنَ جوړیږی خو وئیل اُوْمِنَ شی او مصدر ئې اِءْمَان جوړیږی خو اِیْمَان وئیل شی- د دغه ۳ نمبر قاعده د وجه نه دا قاعده وجوبی ده-

فائده- کُلْ (اوخره)، خُذْ (واخله) او مُرْ (حکم ورکه) د دې قاعده نه مستثنٰی دی-

یعنی تَأْکُلُ نه امر جوړئ نو د قاعده موافق اُؤْکُلْ پکار دې خو وئیل کُلْ شی-دواړه همزه خلاف قیاس حذف شویدی-

دغه شان تَأْمُرُ نه د امر صیغه جوړئ نو أُأْمُرْ جوړیږی د ۳ نمبر قاعده موافق اُؤْمُرْ پکار دې خو مُرْ وئیل شی- دلته هم دواړه همزه خلاف قیاس حذف دی-

۴- قاعده- او که دواړه همزه متحرک وی او یو پکښ مکسور ؤو نو دویم همزه په ی سره بدلول واجب دی- لکه جَاءٍ

جَاءٍ اسم فاعل اصل کښ جَایِءٌ د دې فعل جَاءَ (جَیَءَ) اجوف یا مهموز لام دې په جَایِءٌ ي د الف زائده نه روستو واقع ده- دا ي په همزه بدل شوه جَاءِءٌ شو- بیا ئې د ځلورمی قاعده په وجه دویم همزه په یا بدل شو جَاءِیٌ شو- بیا ضمه په یا درنه وه لرې شوه ي ساکنه پاتې شوه او نون د تنوین هم ساکن ؤو جَاءِیْ نْ شو ځکه چه جَاءِیٌ لیکل په اصل کښ داسی دی جَاءِیُنْ- ضمه لرې شوه نو جَاءِیْنْ شو نو اجتماع د ساکنین راغله ي ساکنه او نون ساکن د تنوین- نو ي ئئ اوغورزوله چه اجتماع د ساکنین ختمه شی او نون د تنوین د جَاءِ د همزی سره اولګیده نوجَاءِنْ

شو چه لیکلې جَاءٍ شی- (دوئم مثال اَءِمَّةٌ دې چی اصل ئی اَءْمِمٌ دې بیا اَءِمٌّ شو،جمع د امام ده نو د دې قاعدې مطابق به اَیِمَّةٌ وئیلې شی خو ددی قاعدې نې اَءِمَّةٌ مستثنیٰ دې ځکه چه په قرآن پاک کښ اَءِمَّةٌ راغلې دې- سوره توبه آیت نمبر ۱۲-)

۵- قاعده- که دواړه همزه متحرک وی او یو هم مکسور نه ؤو نو دوئم همزه په واؤ بدلول واجب دی- لکه اَءَدِمُ نه أَوَادِمُ د آدم جمع او أَءَمِّلُ نه أُوَمِّلُ (ځه امید لرم صیغه واحد متکلم مضارع)

<u>**فائده-**</u> أُكْرِمُ مضارع صیغه واحد متکلم از باب افعال په اصل کښ أُءَكْرِمُ ؤو، خلاف قیاس

دوئم همزه حذف که نو بیا باقی صیغو نه هم د موافقت د پاره همزه حذف که-

ګردان مهموزالفاء ازباب نَصَرَ: اَلْاَمْرُ حکم ورکول-

صرف صغیر- أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا فَهُوَآمِرٌ اُمِرَ يُؤْمَرُ اَمْرًا فَهُوَمَأْمُوْرٌ اَلْاَمْرُمِنْهُ :مُرْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ :لَا تَأْمُرْ اَلظَّرْفُ مِنْهُ :مَاْمَرٌ وَالْاٰلَةُ مِنْهُ: مِئْمَرٌ وَمِئْمَرَةٌ وَ مِئْمَارٌ وَاِسْمُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ: آمَرُ وَالْمُؤَنَّثُ مِنْهُ: أُمْرٰى-

د دې باب صرف کبیر د صحیح پشان دې-

۱-مضارع معروف و مجهول، اسم مفعول، فعل نهی، اسم ظرف او اسم آله همزه ساکن ماقبل حرکت موافق حرف علت سره بدل کول جائز دی- يَامُرُ يُوْمَرُ مَامُوْرٌ لَا تَامُرُ مَامَرٌ او مِيْمَرٌ وئیل هم جائز دی-

۲- مُرْ خلاف قیاس دواړه همزه حذف شویدی- اَمَرَ او سَأَلَ نه فعل أمر چه کله په شروع د کلام کښ واقع شی نو همزه حذف کولې شی- لکه مُرُوْا اَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ اَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِين- الحديث {سَلْ بَني اِسْرَآءِيْلَ} القران-

او که په درمیان د کلام کښ راشی نو حذف کول د همزه او باقی پاتی کول دواړه جائز دی- لکه قِيْلَ لَهُ: وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ

وَا صْطَبِرْ عَلَيْهَا- القرآن، وَاسْئَلْ- القرآن او فَاسئَلُوْا اَهْلَ الذِّكْرِ- القرآن-

۳- اسم تفضيل أَأْمَرُ كښ دوئم همزه په الف سره بدلول واجب دی- اٰمَرُ به وئيل شی-

تمرين

۱-اَسَرَ يَاْسِرُ اَسْرًا قيد كول باب ضَرَبَ نه ګردان ؤكئ (امر: اِيْسِرْ او نهى لَاتَاْسِرْ)

۲- اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا اجازت وركول/حكم كول- لكه فِىْ بُيُوْتٍ اَذِنَ الله اَنْ تُرْفَعَ- القرآن- دلته اَذِنَ معنى الله پاک حکم کړ د- اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا سَمِعَ يَسْمَعُ نه ګردان ؤكئ-(امر اِيْذَنْ)

۳- اَمُنَ يَاْمُنُ اَمَانَةً امانت دار كيدل باب كَرُمَ نه ګردان ؤكئ-(امر اُوْمُنْ)

۴- اَمِنَ يَاْمَنُ أَمْنًا د باب سَمِعَ نه هم راغل- په امن كيدل-

<u>ګردان مهموزالفاء ازباب أفعال: اَلْاِيْمَانُ يقين كول-</u>

صرف صغير- اٰمَنَ يؤْمِنُ اِيْمَانًا فَهُوَمؤْمِنٌ اُوْمِنَ يُؤْمَنُ اِيْمَانًا فَهُوَمُؤْمَنٌ اَلْاَمْرُمِنْهُ: اٰمِنْ وَالنَّهْىُ عَنْهُ: لَا تُؤْمِنْ اَلظَّرْفُ مِنْهُ: مُؤْمَنٌ وَالْاٰلَةُ مِنْهُ: مَابِهِ الْاِيْمَانُ وَاِسْمُ التَّفْضِيْلِ مِنْهُ: اَشَدُّ اِيْمَانًا-

آمَنَ په اصل كښ اَءْمَنَ اَفْعَلَ په وزن- دوه همزه يو ځائ شو ړومب متحرک دوئم ساكن نو دوئم همزه ئئ د ړومب همزه د حركت موافق حرف علت سره بدل كه- هم دا تعليل ب د د باب په امر اٰمِنْ كښ هم كيږى-

يُوْمِنُ په اصل كښ يُؤْمِنُ ؤو- همزه ساكن ماقبل مضموم نو همزه په واؤ بدل كه-(ماضى مجهول، مضارع مجهول، اسم فاعل، اسم مفعول او نهى كښ ب هم دا تعليل كيږى)-

اِیْمَانًا په اصل کښې اِءْمَانًا ؤو- دوه همزه یوځائ شول ړومبۍ متحرک او دوئم ساکن وو نو دوئم همزه ئې د ړومبی همزه د حرکت موافق حرف علت ی سره بدل کړو-

تمرین

۱-اِیْتَمَرَ یَاْتَمِرُ اِیْتِمَارًا په حکم عمل کول/فرمانبرداری کول- د باب افتعال نه ګردان ؤکه-(اَلْاَمْرُمِنْهُ اِیْتَمِرَ)-

لکه د قصیده بردې شعر دې-

اَمَرْتُکَ الْخَیْرَ وَلٰکِنْ مَاأْ تَمَرْتُ بِهِ   وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِیْ لَکَ اِسْتَقِمي-

ترجمه- تاته د نیکئ حکم کوم او پخپله م پری عمل نه دې کړې ځه پخپله سم نه یم نو ځما د وینا به څه وزن ئې چه تاته وائم چه سم شه-

۲- اِسْتَأْذَنَ یَسْتَأْذِنُ اِسْتِأْذَانًا اجازت غوښتل/طلب کول- د باب استفعال نه ګردان ؤکه-(امر: اِسْتَأْذِنْ)

۳- اَدَّبَ یُؤَدِّبُ تَأْدِیْبًا بل ته ادب خودل- د باب تفعیل نه ګردان ؤکه-(اَلْاَمْرُمِنْهُ اَدِّبْ)

۴- اٰخَذَ یُؤَاخِذُمُؤَاخَذَةً نیول کول- د باب مفاعله نه ګردان ؤکه- (اَلْاَمْرُمِنْهُ اٰخِذْ)

۵- تَأَدَّبَ یَتَأَدَّبُ تَأَدُّبًا ادب حاصلول- د باب تفعُّل نه ګردان ؤکه- (اَلْاَمْرُمِنْهُ تَأَدَّبْ)

ګردان مهموزالعین ازباب فتح:اَلسُّؤَالُ تپوس کول-

صرف صغیر- سَأَلَ یَسْأَلُ سُؤَالًا فَهُوَسَائِلٌ سُئِلَ یُسْأَلُ سُؤَالًا فَهُوَمَسْؤُوْلٌ اَلْاَمْرُمِنْهُ: سَلْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَا تَسْأَلْ اَلظَّرْفُ مِنْهُ: مَسْأَلٌ وَالْاٰلَةُ مِنْهُ: مِسْاَلٌ وَمِسْأَلَةٌ وَمِسْآلٌ وَاِسْمُ التَّفْضِیْلِ مِنْهُ : اَسْأَلُ وَالْمُؤَنَّثُ مِنْهُ: سُؤْلٰی-

تمرین

سَئِمَ یَسْأَمُ سَأْمًا د باب سمع نه ګردان ؤکه سَأَمٌ خفه کیدل (امر اِسْاَمٌ)

ګردان مهموزاللام ازباب فتح: اَلْبَدْءُ(شروع کول)

بَدَأَ یَبْدَأُ بَدْأً فَهُوَ بَادِئٌ بُدِئَ یُبْدَأُ بَدْءًا فَهُوَمَبْدُوْءٌ اَلْاَمْرُمِنْهُ: اِبْدَأْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَا تَبْدَأْ اَلْظَّرْفُ مِنْهُ: مَبْدَأٌ وَالْاَلَةُ مِنْهُ: مِبْدَأٌ وَمِبْدَأَةٌ وَمِبْدَاْءٌ وَاِسْمُ التَّفْضِیْلِ مِنْهُ: اَبْدَأُ وَالْمُؤَنَّثُ مِنْهُ: بُدْئٰ-

مَبْدُوْءٌ اسم مفعول مَبْدُوٌّ هم وئیلې شي-ځکه چه همزه متحرک دې مخکښ ترینه واو ساکن په یوه کلمه کښ جمع شو- همزه په واؤبدلول او واو په واؤ کښ مدغم کولې شی-

<u>تمرین</u>

ددې مصادرو نه ګردان ؤکه

اَلْقِرَاءَةُ لوستل د باب فتح نه	اِقْرَأْ، لَاتَقْرَأْ
اَلْجُرْأَةُ بهادر کیدل د باب کرم نه رازی	جَرِيْءٌ، اُجْرُؤْ، لَاتَجْرُؤْ

ګردان مهموزاللام از باب افتعال: اَلْاِجْتِرَاءُ (زړه ور توب خودل)

صرف صغیر **اِجْتَرَأَ یَجْتَرِئُ اِجْتِرَاءً فَهُوَ مُجْتَرِئٌ اُجْتُرِئَ یُجْتَرَأُ اِجْتِرَاءً فَهُوَ مُجْتَرَئٌ** اَلْاَمْرُمِنْهُ: اِجْتَرِئْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ : لَا تَجْتَرِئْ-

<u>د مهموز بیان ختم شو</u>

مهموزالفا،مهموزالعین، مهموزاللام،ثلاثی مجرد او ثلاثی مزید فیه ذکر شول-

د معتل بیان

په کومه کلمه کښ چه حرف علت وی هغه ته معتل وائی-معتل په دوه قسمه دی- یو حرفی

اودوه حرفی- بیا د یو حرفی در قسمه دی-

۱-معتل الفاء یعنی مثال، ۲- معتل العین یعنی اجوف او ۳-معتل اللام یعنی ناقص-

۱-معتل الفاء یعنی مثال- مثال معتل الفاء ته وائی چه په فا کلمه کښ حرف علت وی-بیا حرف علت که واؤ ؤو فا کلمه کښ مثال واوی، که یا وه نو مثال یائی ورته وائی-

مثال واوی یا معتل الفاء واوی مثال وَعَدَ، وَعَظَ، وَفَرَ او وَجَزَ-

مثال یائی یا معتل الفاء یائی مثال یَسَرَ، یَنَعَ-

او دیته (معتل الفاء) ته مثال ځکه وائی چه ګردان یئ د صحیح پشان د په ماضی کښ څه تعلیل نه د شو البته په مضارع معروف کښ تعلیل شو د-

د مثال د تعلیل قواعد

قاعده ۱- که چرته واؤ د حرف مضارعت (اتین) مفتوح او عین کلمه مکسور درمیان واقع شی نو دا واؤ به حذف کول شی- لکه وَعَدَ یَوْعِدُ نه یَعِدُ ویئل شی او که عین کلمه مکسور نه وی مګر عین یا لام کلمه حرف حلقی وی نو بیا به هم واؤ حذف کیږی- لکه یَوْهَبُ نه یَهَبُ او یَوْضَعُ نه یَضَعُ- خو د د قاعد نه یو څو فعله مستثنٰی دی- لکه وَسِخَ یَوْسَخُ او وَجِعَ یَوْجَعُ-

قاعده ۲- که د مثال واویۀ مصدر فَعَلٌ په وزن یئ او د دی د مضارع نه واؤ حذف کړ شو وی نو دا واؤ به د مصدر نه هم حذف کول شی- بیا به د واؤ په بدل کښ ګول ة په آخر کښی اضافه شی او عین کلمه لره به کسره ورکړ شی د پاره د دی چه ابتداء بالسکون لازم نه شی- لکه وَعْدٌ نه عِدَةٌ-

قاعده ۳- چه کوم واؤ ساکن غیر مدغم وی او د هغه ما قبل مکسور وی نو دغه واؤ به په یا سره بدلیږی- لکه مِوْزَانٌ نه مِیْزَانٌ او مِوْلَادٌ نه مِیْلَادٌ نوپه اِجْلِوَّاذٌ دا قاعده نه جاری کیږی ځکه چه په دی کښ ږومبی واؤ ساکن مدغم دی-

قاعده ۴- کومه یا چه ساکن غیر مدغم وی او ماقبل یئ مضموم وی نو دغه یا به په واؤ سره بدلیږی- لکه مُیْقِنٌ نه مُوْقِنٌ مُیِّزَ کښ دا قاعده نه جاری کیږی ځکه چه ږومبی یا ساکنه مدغمه ده-

قاعده ۵- کله چه د باب اِفْتِعَال فا کلمه په مقابله کښ و یا ی راشی او دا په همزه سره نه وی بدل شوی نو دا *و* او* ی* به په *ت* سره بدلیږی او *ت* به په *ت* کښ مدغم کیږی- لکه اِوْتَقَدَ نه اِتَّقَدَ او اِیْتَسَرَ نه اِتَّسَرَ په اِیْتَمَرَ کښ دا قاعده نه جاری کیږی ځکه چه دا ی دا همزه نه بدله ده- ځکه چه په اصل کښ اِءْتَمَرَ دی-

د مثال واوی بیان

مثال واوی ثلاثی مجرد نه پنځه بابونه رازی- ضَرَبَ، سَمِعَ، فَتَحَ، کَرُمَ او حَسِبَ-

مثال واوی ازباب ضَرَبَ: اَلْوَعْدُ (وعده کول)

صرف صغیر- وَعَدَ یَعِدُ وَعْداً وَعِدَةً فَهُوَ وَاعِدٌ وُعِدَ یُوْعَدُ وَعْداً وَعِدَةً فَهُوَمَوْعُوْدٌ اَلْاَمْرُمِنْهُ: عِدْ وَالنَّهْیُ عَنْهُ: لَا تَعِدْ اَلْظَّرْفُ مِنْهُ: مَوْعِدٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ: مِیْعَدٌ وَمِیْعَدَةٌ وَمِیْعَادٌ وَاِسْمُ التَّفْضِیْلِ مِنْهُ : اَوْعَدُ وَالْمُؤَنَّثُ مِنْهُ: وُعْدٰی-

صرف کبیر

فعل ماضی مثبت معروف

وَعَدَ	وَعَدَا	وَعَدُوْ	وَعَدَتْ	وَعَدَتَا	وَعَدْنَ	وَعَدْتَّ
وَعَدْتُّمَا	وَعَدْتُّمْ	وَعَدْتِّ	وَعَدْتُّمَا	وَعَدْتُّنَّ	وَعَدْتُّ	وَعَدْنَا

فعل ماضی مثبت مجهول

وُعِدَ	وُعِدَا	وُعِدُوْ	وُعِدَتْ	وُعِدَتَا	وُعِدْنَ	وُعِدْتَّ
وُعِدْتُّمَا	وُعِدْتُّمْ	وُعِدْتِّ	وُعِدْتُّمَا	وُعِدْتُّنَّ	وُعِدْتُّ	وُعِدْنَا

فعل ماضی منفی معروف- مَا اولَا وَعَدَ آخر پورے-

فعل ماضی منفی مجهول- مَا اولَا وُعِدَ آخر پورے- ټول گردانونه سره د ترجمه ضروری دی-

ماضی مثبت په ما او لا دواړو سره منفی گرزی خو د لا استعمال ډیر کم دے- لکه په قرآن کښ دی فَلَاصَدَّ+قَ وَلَاصَلّٰی-

فعل مضارع مثبت معروف

يَعِدُ	يَعِدَانِ	يَعِدُوْنَ	تَعِدُ	تَعِدَانِ	يَعِدْنَ	تَعِدُ
تَعِدَانِ	تَعِدُوْنَ	تَعِدِيْنَ	تَعِدَانِ	تَعِدْنَ	اَعِدُ	نَعِدُ

يَعِدُ د وَعَدَ يَعِدُ نه او د ضَرَبَ يَضْرِبُ نه دے نو يَعِدُ په اصل کښ يَوْعِدُ پکار وؤ بروزن يَضْرِبُ و واقع د علامت مضارع مفتوح او د عين کلمه مکسور په مینځ کښ نو حذف شو نو يَعِدُ پاتی شو- دغه تعلیل په باقی صیغو کښ هم شوے دے-

فعل مضارع مثبت مجهول

يُوْعَدُ	يُوْعَدَانِ	يُوْعَدُوْنَ	تُوْعَدُ	تُوْعَدَانِ	يُوْعَدْنَ	تُوْعَدُ
تُوْعَدَانِ	تُوْعَدُوْنَ	تُوْعَدِيْنَ	تُوْعَدَانِ	تُوْعَدْنَ	اُوْعَدُ	نُوْعَدُ

دے کښ څه تعلیل تبدیلی نه ده شوے ټول گردان د يُضْرَبُ په شان اوکه-

فعل مضارع منفی معروف و مجهول

بره دواړو گردانونو شروع کښ لَا لگوه نو فعل مضارع مثبت معروف نه به فعل مضارع منفی معروف جوړ شی او فعل

مضارع مثبت مجهول نه به فعل مضارع منفی مجهول جوړ شی ګردانونه ئی اوکه-

نفی تاکید به لَنْ درفعل مضارع معروف

لَنْ یَّعِدَ	لَنْ یَّعِدَا	لَنْ یَّعِدُوْا	لَنْ تَعِدَ	لَنْ تَعِدَا	لَنْ یَّعِدْنَ	لَنْ تَعِدَ
لَنْ تَعِدَا	لَنْ تَعِدُوْا	لَنْ تَعِدِیْ	لَنْ تَعِدَا	لَنْ تَعِدْنَ	لَنْ اَعِدَ	لَنْ نَّعِدَ

د ټولو صیغو کښ د یَوْعِدُ نه یَعِدُ په شان تعلیل شو د- د لَنْ په وجه پنځه صیغ منصوب ویئل شی- یَعِدَ، تَعِدَ، تَعِدَ، اَعِدَ او نَعِدَ او د اوؤه صیغو نه د لَنْ په وجه نون اعرابی اوغورزیدو،څلورواړه تثنی او یَعِدونَ او تَعِدونَ دو جمع مذکر غائب او حاضر ئ او اوؤم د تَعِدینَ ن واحد مؤنث حاضر ن او دو صیغ یَفْعِلْنَ یَعِدْنَ او تَفعِلْنَ تَعِدْنَ کښی نون فاعلی نون د جمع مؤنث باقی پاتی شو د دا دو صیغ فعل مضارع کښی مبنی دی لَنْ پکښی

څه لفظی تبدیلی پ آخر کښی ند کړی

نفی تاکید بلَنْ در فعل مضارع مجهول:

لَنْ یوعَدَ	لَنْ یوعَدَا	لَنْ یُّوعَدوا	لَنْ توعَدَ	لَنْ توعَدَا	لَنْ یوعَدْنَ	لَنْ توعَدَ
لَنْ توعَدَا	لَنْ توعَدُوا	لَنْ توعَدِی	لَنْ توعَدَا	لَنْ توعَدْنَ	لَنْ اُوْعَدَ	لَنْ نُوْعَدَ

نفی جحد بلمْ درفعل مضارع معروف:

لَمْ یَعِدْ	لَمْ یَعِدَا	لَمْ یَعِدُوا	لَمْ تَعِدْ	لَمْ تَعِدَا	لَمْ یَعِدْنَ	لَمْ تَعِدْ
لَمْ تَعِدَا	لَمْ تَعِدُوا	لَمْ تَعِدِی	لَمْ تَعِدَا	لَمْ تَعِدْنَ	لَمْ اَعِدْ	لَمْ نَعِدْ

دلت هم ټولو صیغو کښی د یَعِدُ پشان تعلیل شو د او د ټولو صیغو ترجم د ما وَعَدَ فعل ماضی منفی معلوم ترجم د

دلَمْ پ□ وج□ پنځه صيغو کښی جزم راغل□ د□ لَمْ يَعِدْ، لَمْ تَعِدْ، لَمْ تَعِدْ، لَمْ اَعِدْ، لَمْ نَعِدْ□

اوؤه صيغو نه د لَمْ په وجه نون اعرابی اوغورزيدو،څلورواړه تثني□ او يَعِدونَ او تَعِدونَ دو□ جمع مذکر غائب او حاضر ن□ او اوؤم د تَعِدِينَ ن□ واحد مؤنث حاضر ن□ او دو□ صيغ□ يَفْعِلْنَ يَعِدْنَ او تَفعِلْنَ تَعِدْنَ کښی نون فاعلی نون د جمع مؤنث باقی پاتی شو□ د□ دا دو□ صيغ□ فعل مضارع کښی مبنی دی لَمْ پکښی څه لفظی تبديلی پ□ آخر کښی ند□ کړی□

نفی جحد بلم فعل مضارع مجهول□ لَمْ يُوعَدْ، لَمْ يُوعَدا، لَمْ يُوعَدُوا الخ د لَمْ يُضرَبُ پشان□

لام تاکيد بانون تاکيد ثقيل□ درفعل مستقبل معروف□

لَيَعِدَنَّ	لَيَعِدَانِّ	لَيَعِدُنَّ	لَتَعِدَنَّ
لَتَعِدَانِّ	لَيَعِدْنَانِّ	لَتَعِدِنَّ	لَتَعِدَانِّ
لَتَعِدُنَّ	لَتَعِدِنَّ	لَتَعِدَانِّ	لَتَعِدْنَانِّ
	لَاَعِدَنَّ	لَنَعِدَنَّ	

لام تاکيد بانون تاکيد ثقيل□ درفعل مستقبل مجهول□

لَيُوعَدَنَّ ، لَيُوعَدَانِّ، لَيُوعَدُنَّ :الخ د لَيُضْرَبَنَّ پشان□

لام تاکيد بانون تاکيد خفيف□ درفعل مستقبل معروف□

لَيَعِدَنْ	لَيَعِدُنْ	لَتَعِدَنْ	لَتَعِدَنْ
لَتَعِدُنْ	لَتَعِدِنْ	لَاَعِدَنْ	لَنَعِدَنْ

لام تاکيد بانون تاکيد خفيف□ درفعل مستقبل مجهول□

لَيُوعَدَنْ لَيُوعَدُنْ الخ دلَيُضْرَبَنْ پشان□

امر حاضر معروف

عِدْ	عِدَا	عِدُوا
عِدِی	عِدَا	عِدْنَ

عِدْ د تَعِدُ نه جوړ ده حرف مضارعت لره شو اول حرف متحرک وو د همزه وصل ضرورت نه وو او آخر مجزوم شو عِدْ شو

امرغائب و متکلم :

لِتَعِدْ	لِیَعِدُوا	لِیَعِدَا	لِیَعِدْ
لِنَعِدْ	لِاَعِدْ	لِیَعِدْنَ	لِتَعِدَا

امر مجهول:

لِیُوعَدْ	لِیُوعَدَا	لِیُوعَدُوا
لِتُوعَدْ	لِتُوعَدَا	لِیُوعَدْنَ
لِتُوعَدْ	لِتُوعَدَا	لِتُوعَدُوا
لِتُوعَدِی	لِتُوعَدَا	لِتُوعَدْنَ
لِاُوعَدْ	لِنُوعَدْ	

فائده:لام امر همیشه مکسور وی .

امر حاضر معروف بانون ثقیله :

عِدَنَّ	عِدَانِّ	عِدُنَّ
عِدِنَّ	عِدَانِّ	عِدْنَانِّ

امرغائب و متکلم بانون ثقیله:

لِتَعِدَنَّ	لِیَعِدُنَّ	لِیَعِدَانِّ	لِیَعِدَنَّ
لِنَعِدَنَّ	لِاَعِدَنَّ	لِیَعِدْنَانِّ	لِتَعِدَانِّ

امر مجهول بانون ثقیله :

لِیُوعَدَنَّ	لِیُوعَدَانِّ	لِیُوعَدُنَّ
لِتُوعَدَنَّ	لِتُوعَدَانِّ	لِیُوعَدْنَانِّ
لِتُوعَدَنَّ	لِتُوعَدَانِّ	لِتُوعَدُنَّ
لِتُوعَدِنَّ	لِتُوعَدَانِّ	لِتُوعَدْنانِّ
لِاُوعَدَنَّ	لِنُوعَدَنَّ	

امر حاضر معروف بانون خفیفه:

عِدَنْ	عِدُنْ	عِدِنْ

امرغائب و متکلم بانون خفیف:

لِتَعِدَنْ	لِیَعِدُنْ		لِیَعِدَنْ
لِنَعِدَنْ	لِاَعِدَنْ		

امر مجهول بانون خفیف :

لِیُوعَدَنْ		لِیُوعَدُنْ
لِتُوعَدَنْ		
لِتُوعَدَنْ		لِتُوعَدُنْ
لِتُوعَدِنْ		
لِاُوعَدَنْ	لِنُوعَدَنْ	

نهی معروف:

لَا یَعِدْ	لَا یَعِدَا	لَا یَعِدُوا	لَا تَعِدْ	لَا تَعِدَا	لَا یَعِدْنَ
لَا تَعِدْ	لَا تَعِدَا	لَا تَعِدُوا	لَا تَعِدِی	لَا تَعِدَا	لَاتَعِدْنَ
		لَا اَعِدْ	لَانَعِدْ		

پ مثل د لَمْ یَعِدْ الخ

نهی مجهول:

لایُوعَدْ لا یُوعَدَا لا یُوعَدوا الخ لا یُضْرَبْ پ مثل

نهی معروف بانون ثقیل :

لا یَعِدَنَّ   لا یَعِدانِّ لا یَعِدُنَّ الخ اخیر پور

نهی مجهول بانون ثقیل :

لایُوعَدَنَّ لا یُوعَدَا نِّ لا یُوعَدُنَّ الخ

نهی معروف بانون خفیف :

لَایَعِدَنْ	لایَعِدُنْ	لَاتَعِدَنْ	لَاتَعِدَنْ
لَاتَعِدُنْ	لَاتَعِدِنْ	لَااَعِدَنْ	لَانَعِدَنْ

نهی مجهول بانون خفیفه :

لَایُوعدَنْ	لایُوعَدُنْ	لا تُوعَدَنْ	لا تُوعَدَنْ
لا تُوعَدُنْ	لا تُوعَدِنْ	لا اُوعَدَنْ	لا نُوعَدَنْ

اسم فاعل :

وَاعِدٌ	وَاعِدانِ	وَاعِدُونَ
وَاعِدٌ	وَاعِدَتانِ	وَاعِدَاتٌ

اسم مفعول :

مَوعُودٌ	مَوعُودَانِ	مَوعُودُونَ
مَوعُودٌ	مَوعُودَتانِ	مَوعُودَاتٌ

اسم ظرف:

مَوْعِدٌ	مَوْعِدَانِ	مَوَاعِدُ

اسم آله :

مِيْعَدٌ	مِيْعَدَانِ	مَواعِدُ
مِيْعَدٌ	مِيْعَدَتانِ	مَوَاعَدُ
مِيعادٌ	مِيعادَانِ	مَواعيْدُ

اسم تفضیل :

اَوْعَدُ	اَوْعَدَانِ	اَوْعَدُونَ	اَوَاعِدُ
وُعْدیٰ	وُعْديانِ	وُعْدياتٌ	وُعَدٌ

فائده: اَوْعَدُونَ جمع مذکر سالم دی اَوَاعِدُ جمع مکسر دی ۔

وُعْدياتٌ جمع مؤنث سالم دی او وُعَدٌ جمع مکسر دی ۔

تمرین:

افعال ذیل ته گردان وکړه !

1۔وَثَبَ یَثِبُ وَثبًا ووَثبَه ټوپ وهل ،دانګل ۔

2۔وَثِقَ یَثِقُ وثوقًا وثقه اعتماد کول بهروسه کول ۔

3 وَجَدَ يَجِدُ وجدًا ووِجدانًا موندل حاصلول

4 وَرَدَ يَرِدُ وَردًا ووُرُودًا راتلل

5 وَصَفَ يَصِفُ وصفًا وصفً ديو شى حالت بيانول تعريف كول

6 وَجَبَ يَجِبُ وُجُوبًا لازم كيدل

7 وَضَحَ يَضِحُ وُضُوحًا واضح كيدل

8 وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا وَ عِظَ نصيحت كول ،انجام مخ ت كول

9 وَقَفَ يَقِفُ وَقْفًا و وُ قُوفًا اودريدل ،بس كول

10 وَلَجَ يَلِجُ وُلُوجًا داخل كيدل دنن كيدل

مثال واوى ازباب سَمِعَ يَسمَعُ : الوَجْلُ يَر راتلل

صرف صغير:

وَجِلَ يَوْجَلُ وَجْلاً، فَهُوَوَاجِلٌ، وَوُجِلَ بِ يُوْجَلُ بِ وَجْلاً، فَذَاکَ مَوْجُوْلٌ بِ، لَمْ يَوْجَلْ لَمْ يُوْجَلْ بِ، لَايَوْجَلُ لَايُوْجَلُ بِ، لَنْ يَّوْجَلَ لَنْ يُّوْجَلَ بِ، لَيَوْجَلَنَّ لَيُوْجَلَنَّ بِ، لَيَوْجَلَنْ لَيُوْجَلَنْ بِ

الامرمن:اِيْجَلْ لِيُوْجَلْ بِکَ، لِيَوْجَلْ لِيُوْجَلْ بِ

والنهى عن:لاتَوْجَلْ لاتُوْجَلْ بِکَ، لايَوْجَلْ لايُوْجَلْ بِ

والظرف من:مَوْجِلٌ مَوْجِلانِ مَوَاجِلُ وَمُوَيْجِلٌ

والالٰ من:مِيْجَلٌ مِيْجَلانِ مَوَاجِلُ وَمُوَيْجِلٌ، مِيْجَلَۃٌ مِيْجَلَتَانِ مَوَاجِلُ وَمُوَيْجِلَۃٌ، مِيْجَالٌ مِيْجَالانِ مَوَاجِيْلُ وَمُوَيْجِيْلٌ وَمُوَيْجِيْلَۃٌ

افعل التفضيل المذكرمن:اَوْجَلُ اَوْجَلانِ اَوْجَلُوْنَ اَوَاجِلُ وَاُوَيْجِلٌ

والمؤنث من:وُجْلٰى وُجْلَيَانِ وُجْلَيَاتٌ وُجَلٌ وَوُجَيْلٰى

فعل التعجب من:مَااَوْجَلَ، وَاَوْجِلْ بِ، وَوَجُلَ

يَوجَلُ کښي د يَوْ عِدُ پشان تعليل ند□ شو□ يعنى واو ند□ غورزيدل□ ،علامت د مضارع اګر چى مفتوح د□ خو عين کلم□ مکسور□ ند□ او عين يا لسم حرف حلقى هم ندى □

سوال: الوجلُ خو لازم د□ د لازم خو مجهول ن□ رازى دلت□ مجهول هم ذکر شو ؟

جواب: دا خبر□ صحيح د□ خو ګردان ددى دپار□ ذکر شو چى ګردان کښى خلل رانشى ، او بل□ داچ□ کل□ د باء پ□ ذريع□ متعدى کول□ شى نو بيا هلت□ مجهول رازى لک□ ذُهِبَ بِ□□ نو دلت□ ب□ وُجِلَ ب□□ وائى □

صرف کبير:

وَجِلَ وَجِلَا وَجِلُوا وَجِلَتْ الخ سَمِعَ پ□ طرز□

يَوْجَلُ يَوْجَلَانِ يَوْجَلُونَ الخ يَسْمَعُ پ□ طرز□

وُجِلَ وُجِلَا وُجِلُوا وُجِلَتْ الخ سُمِعَ پ□ طرز□

يُوْجَلُ يُوْجَلَانِ يُوْجَلُونَ الخ يُسْمَعُ پ□ طرز□

پ□ يو□ صيغ□ کښى تعليلى تبديلى ند□ شوى □

امر حاضر معروف:

اِيْجَلْ اِيْجَلَا اِيْجَلُوا اِيْجَلِى اِيْجَلَا اِيْجَلْنَ□

امر دتَوْجَلُ ن□ جوړد□ اِوْجَلْ وو خو وئيل شى اِيجَلْ □ځکه دا قائد□ تير□ شو□ د□ چى واو ساکن غير مدغم د□ او ماقبل مکسور نو بدل شو پ□ ياء باندى دغ□ شان تعليل اسم آل□ کښ هم شو□ د□ □

اسم آل□ :

مِيْجَلٌ مِيْجَلانِ مَوَاجِلُ وَمُوَيْجِلٌ، مِيْجَلَةٌ مِيْجَلَتَانِ مَوَاجِلُ وَمُوَيْجِلَةٌ، مِيْجَالٌ مِيْجَالاَنِ مَوَاجِيْلُ وَمُوَيْجِيْلٌ وَمُوَيْجِيْلَةٌ

تمرين:

افعال ذيل ګردان ؤكړ!

1ـوَسِعَ يَسَعُ سعةً فراخه كيدلً

2ـوَجِعَ يَوجَعُ وَجَعًا تكليف كيدل ـ

3ـوَبِقَ يَوْبَقُ وَبَقًا هلاكيدلـ

4ـوَلِعَ يَولَعُ وَلَعًا دلداده كيدل،ز ړه وركول،عاشق كيدل

5ـوَسِخَ يَوسَخُ وَسَخًا خيرنيدل

فائده: يَوجَعُ يَولَعُ يَوسَخُ دى كښى ا ګر چى لام كلمه حرف حلقى ده خو بيا هم مضارع نه واو نده غورزيدلے ځكه چى دا دره افعال د قاعده نه مستثنىٰ دى ـ

دده افعالو امر : اِيسَعْ،اِيجَعْ،اِيبَقْ، اِيلَعْ ،اِيسَعْ

مثال واوى ازباب فَتَحَ يَفتَحُ الوهبُ والهِبَۃُ وركول بَخَلهصرف صغير:

وَهَبَ يَهَبُ هِبَۃً، فَهُوَوَاهِبٌ، وَوُهِبَ يُوْهَبُ هِبَۃً، فَذَاكَ مَوْهُوْبٌ، لَمْ يَهَبْ لَمْ يُوْهَبْ، لَايَهَبُ لَايُوْهَبُ، لَنْ يَّهَبَ لَنْ يُّوْهَبَ، لَيَهَبَنَّ لَيُوْهَبَنَّ، لَيَهَبَنْ لَيُوْهَبَنْ

الامرمنه:هَبْ لِتُوْهَبْ، لِيَهَبْ لِيُوْهَبْ

والنهى عنه:لاتَهَبْ لاتُوْهَبْ، لايَهَبْ لايُوْهَبْ

والظرف منه:مَوْهَبٌ مَوْهَبَانِ مَوَاهِبُ وَمُوَيْهِبٌ

والألۃ منه:مِيْهَبٌ مِيْهَبَانِ مَوَاهِبُ وَمُوَيْهِبٌ، مِيْهَبَۃٌ مِيْهَبَتَانِ مَوَاهِبُ وَمُوَيْهِبٌ، مِيْهَابٌ مِيْهَابَانِ مَوَاهِيْبُ وَمُوَيْهِيْبٌ

افعل التفضيل المذكر منه:اَوْهَبُ اَوْهَبَانِ اَوْهَبُوْنَ اَوَاهِبُ وَاُوَيْهِبٌ

والمؤنث منه:وُهْبٰى وُهْبَيَانِ وُهْبَيَاتٌ وُهَبٌ وَوُهَيْبٰىـ

فعل التعجب من□:مَااَوْهَبَ□،، وَاَوْهِبْ بِ □□، وَوَهُبَ□

ددی فعل ماضی د صحیح پشان د□ هیڅ تبدیلی پکښی ند□ شوی ،

او پ□ مضارع کښی یَهَبُ یَوهَبُ وو □واو د علامت مضارع مفتوح او دداسی فعل د فتح□ درمیان راغ□ چی د هغ□ عین کلم□ حرف حلقی د□ ،نو عین اوغورزیدو د مضارع معروف باقی صیغو کښی هم داسی تعلیل شو□ د□،

او مضارع مجهول یُوهَبُ د صحیح پ□ مثل د□□

او امر حاضر معروف هَبْ د تَهَبُ ن□ جوړ د□ ،علامت مضارع حذف ک□ او آخر ساکن ک□ هَبْ شو □

او اسم اٰل□ مِیهَب مِوْ هَب وو د میعد پ□ مثل تعلیل پکښی شو□ د□□

صرف کبیر: ماضی معروف مثبت:

وَهَبَ	وَهَبَا	وَهَبُوا
وَهَبَتْ	وَهَبَتَا	وَهَبْنَ
وَهَبْتَ	وَهَبْتُما	وَهَبْتُم
وَهَبْتِ	وَهَبْتُما	وَهَبْتُنَّ
وَهَبْتُ	وَهَبْنَا	

ماضی مجهول: وُهِبَ وُهِبَا وُهِبُوا الخ (یعنی د آخیر□ پوری)مثل فُتِحَ□

مضارع معروف:

یَهَبُ	یَهَبَانِ	یَهَبُونَ
تَهَبُ	تَهَبَانِ	یَهَبْنَ
تَهَبُ	تَهَبَانِ	تَهَبُونَ
تَهَبِینَ	تَهَبَانِ	تَهَبْنَ
اَهَبُ	نَهَبُ	

مضارع مجهول:

يُوهَبُ يُوهَبَانَ يُوهَبُونَ الخ يُفْتَحُ پشان

نفی تاکید بلن درفعل مستقبل معروف:

لَنْ يَهَبَ	لَنْ يَهَبَا	لَنْ يَهَبُوا
لَنْ تَهَبَ	لَنْ تَهَبَا	لَنْ يَهَبْنَ
لَنْ تَهَبَ	لَنْ تَهَبَا	لَنْ تَهَبُوا
لَنْ تَهَبِی	لَنْ تَهَبَا	لَنْ تَهَبْنَ
لَنْ اَهَبَ	لَنْ نَهَبَ	

نفی تاکید بلن درفعل مستقبل مجهول : لَنْ يُوهَبَ، لَنْ يُوهَبَا، لَنْ يُوهَبُوا الخ لَنْ يُفْتَحَ پشان

نفی جحد بلم معروف :

لَمْ يَهَبْ	لَمْ يَهَبَا	لَمْ يَهَبُو
لَمْ تَهَبْ	لَمْ تَهَبَا	لَمْ يَهَبْنَ
لَمْ تَهَبْ	لَمْ تَهَبَا	لَمْ تَهَبُو
لَمْ تَهَبِی	لَمْ تَهَبَا	لَمْ تَهَبْنَ
لَمْ اَهَبْ	لَمْ نَهَبْ	

نفی جحد بلم مجهول:

لَمْ يُوهَبْ، لَمْ يُوهَبَا، لَمْ يُوهَبُو الخ لَمْ يُفْتَحْ پشان

لام تاکید بانون تاکید ثقیل:

لَيَهَبَنَّ	لَيَهَبَانِّ	لَيَهَبُنَّ
لَتَهَبَنَّ	لَتَهَبَانِّ	لَيَهَبْنَانِّ
لَتَهَبَنَّ	لَتَهَبَانِّ	لَتَهَبُنَّ
لَتَهَبِنَّ	لَتَهَبَانِّ	لَتَهَبْنانِّ
لَاَهَبَنَّ	لَنَهَبَنَّ	

لام تاکید بانون تاکید خفیف:

لَيُوهَبَنَّ	لَيُوهَبَانِّ	لَيُوهَبُنَّ

لَتُوهَبَنَّ	لَتُوهَبَانِّ	لَيُوهَبْنانِّ
لَتُوهَبَنَّ	لَتُوهَبَانِّ	لَتُوهَبُنَّ
لَتُوهَبِنَّ	لَتُوهَبَانِّ	لَتُوهَبْنانِّ
لَأُوهَبَنَّ	لَنُوهَبَنَّ	

لام تاكيد بانون تاكيد خفيف معروف:

لَيَهَبَنْ		لَيَهَبُنْ
لَتَهَبَنْ		
لَتَهَبَنْ		لَتَهَبُنْ
لَتَهَبِنْ		
لَأَهَبَنْ	لَنَهَبَنْ	

لام تاكيد بانون تاكيد خفيف مجهول:

لَيُوهَبَنْ		لَيُوهَبُنْ
لَتُوهَبَنْ		
لَتُوهَبَنْ		لَتُوهَبُنْ
لَتُوهَبِنْ		
لَأُوهَبَنْ	لَنُوهَبَنْ	

امر حاضر معروف:

هَبْ	هَبَا	هَبُوا	هَبِی	هَبَا	هَبْنَ

امر غائب و متكلم معروف:

لِيَهَبْ	لِيَهَبَا	لِيَهَبُوا	لِتَهَبْ
لِتَهَبَا	لِيَهَبْنَ	لِأَهَبْ	لِنَهَبْ

لِيَهَبْ اصل كښي يَوهَبْ وو او هَبْ اصل كښی تَهَبُ وو د يَهَبُ
پشان تعليل پكښی شو د

امر مجهول:

لِيُوهَبْ	لِيُوهَبَا	لِيُوهَبُوا
لِتُوهَبْ	لِتُوهَبَا	لِيُوهَبْنَ
لِتُوهَبْ	لِتُوهَبَا	لِتُوهَبُوا

لِتُوهَبِی	لِتُوهَبا	لِتُوهَبْنَ
لِاُوهَبْ	لِنُوهَبْ	

امر حاضر معروف بانون ثقیلہ:

هَبَنَّ	هَبَانِّ	هَبُنَّ	هَبِنَّ	هَبَانِّ	هَبْنَانِّ

امر غائب و متکلم معروف بانون ثقیلہ:

لِیَهَبَنَّ	لِیَهَبَانِّ	لِیَهَبُنَّ	لِتَهَبَنَّ
لِتَهَبَانِّ	لِیَهَبْنَانِّ	لِاَهَبَنَّ	لِنَهَبَنَّ

امر مجهول بانون ثقیلہ:

لِیُوهَبَنَّ	لِیُوهَبَانِّ	لِیُوهَبُنَّ
لِتُوهَبَنَّ	لِتُوهَبَانِّ	لِیُوهَبْنانِّ
لِتُوهَبَنَّ	لِتُوهَبَانِّ	لِتُوهَبُنَّ
لِتُوهَبِنَّ	لِتُوهَبانِّ	لِتُوهَبْنَانِّ
لِاُوهَبَنَّ	لِنُوهَبَنَّ	

امر حاضر معروف بانون خفیفہ:

هَبَنْ		هَبُنْ	هَبِنْ		

امر غائب و متکلم معروف بانون خفیفہ:

لِیَهَبَنْ		لِیَهَبُنْ	لِتَهَبَنْ
		لِاَهَبَنْ	لِنَهَبَنْ

امر مجهول بانون خفیفہ:

لِیُوهَبَنْ		لِیُوهَبُنْ
لِتُوهَبَنْ		
لِتُوهَبَنْ		لِتُوهَبُنْ
لِتُوهَبِنْ		
لِاُوهَبَنْ	لِنُوهَبَنْ	

نہی حاضر معروف:

لاتهَبْ	لاتهَبَا	لاتهَبُوا	لاتهَبِی	لاتهَبَا	لاتهَبْنَ

نہی غائب و متکلم معروف:

لایَهَبْ	لایَهَبَا	لایَهَبُوا	لاتَهَبْ
لاتَهَبَا	لایَهَبْنَ	لااَهَبْ	لانَهَبْ

نہی مجہول:

لایُوهَبْ	لایُوهَبَا	لایُوهَبُوا
لاتُوهَبْ	لاتُوهَبَا	لایُوهَبْنَ
لاتُوهَبْ	لاتُوهَبَا	لاتُوهَبُوا
لاتُوهَبِی	لاتُوهَبا	لاتُوهَبْنَ
لااُوهَبْ	لانُوهَبْ	

نہی حاضر معروف بانون ثقیلہ:

لاتهَبَنَّ	لاتهَبَانِّ	لاتهَبُنَّ	لاتهَبِنَّ	لاتهَبَانِّ	لاتهَبْنَانِّ

نہی غائب و متکلم معروف بانون ثقیلہ:

لایَهَبَنَّ	لایَهَبَانِّ	لایَهَبُنَّ	لاتَهَبَنَّ
لاتَهَبَانِّ	لایَهَبْنَانِّ	لااَهَبنَّ	لانَهَبَنَّ

نہی مجہول بانون ثقیلہ:

لایُوهَبَنَّ	لایُوهَبَانِّ	لایُوهَبُنَّ
لاتُوهَبَنَّ	لاتُوهَبَانِّ	لایُوهَبْنَانِّ
لاتُوهَبَنَّ	لاتُوهَبَانِّ	لاتُوهَبُنَّ
لاتُوهَبِنَّ	لاتُوهَبانِّ	لاتُوهَبْنَانِّ
لااُوهَبَنَّ	لانُوهَبَنَّ	

نہی حاضر معروف بانون خفیفہ:

لاتهَبَنْ		لاتهَبُنْ	لاتهَبِنْ		

نہی غائب و متکلم معروف بانون خفیفہ:

لایَهَبَنْ		لایَهَبُنْ	لاتَهَبَنْ
		لااَهَبنْ	لانَهَبَنْ

نہی مجہول بانون خفیفہ:

لایُوهَبَنْ		لایُوهَبُنْ
لاتُوهَبَنْ		

لاتُوهَبْنَ		لاتُوهَبُنْ
لاتُوهَبِنْ		
لااُوهَبَنْ	لانُوهَبَنْ	

اسم فاعل:

وَاهِبٌ	وَاهِبَانِ	وَاهِبُونَ
وَاهِبٌِ	وَاهِبَتانِ	وَاهِبَاتٌ

اسم مفعول:

مَوْهُوبٌ	مَوْهُوبَانِ	مَوْهُوبُونَ
مَوْهُوبٌِ	مَوْهُوبَتانِ	مَوْهُوبَاتٌ

اسم تفضيل:

افعل التفضيل المذكر :اَوْهَبُ اَوْهَبَانِ اَوْهَبُوْنَ اَوَاهِبُ وَاُوَيْهِبٌ

والمؤنث :وُهْبٰى وُهْبَيَانِ وُهْبَيَاتٌ وُهَبٌ وَوُهَيْبٰى

تمرين:

افعال ذیل نہ مختلف گردانونہ وکہ:

1۔وَضعَ يَضَعُ وضعًا کیخودل

2۔وَدَعَ يَدَعُ دَعَۃً پریخودلً

3۔وقَعَ يقَعُ وقعًا و وقوعًا واقع کیدل

4۔وَلَغَ يَلَغُ ولوغًا ددرندہ ځناور څټل

مثال واوی از باب كرُمَ یکرُمُ الوسمُ والوسامُ خوبصورت کیدل :

صرف صغير:

وَسُمَ يَوْسُمُ وَسْمًا، فَهُوَ وَاسِمٌ، وَوُسِمَ يُوْسَمُ وَسْمًا، فَذَاکَ مَوْسُوْمٌ، لَمْ يَوْسُمْ لَمْ يُوْسَمْ، لايَوْسُمُ لايُوْسَمُ، لَنْ يَّوْسُمَ لَنْ يُّوْسَمَ، لَيَوْسُمَنَّ لَيُوْسَمَنَّ، لَيَوْسُمَنْ لَيُوْسَمَنْ۔

الامرمن□:اُوْسُمْ لِتُوْسَمْ، لِيَوْسُمْ لِيُوْسَمْ□

والنهى عن□:لاتَوْسُمْ لاتُوْسَمْ، لايَوْسُمْ لايُوْسَمْ□

والظرف من□:مَوْسِمٌ مَوْسِمَانِ مَوَاسِمُ وَمُوَيْسِمٌ□

والاٰل□ من□:مِيْسَمٌ مِيْسَمَانِ مَوَاسِمُ وَمُوَيْسِمٌ، مِيْسَمَةٌ مِيْسَمَتَانِ مَوَاسِمُ وَمُوَيْسِمَ□ٌ، مِيْسَامٌ مِيْسَامَانِ مَوَاسِيْمُ وَمُوَيْسِيْمٌ

افعل التفضيل المذكر من□:اَوْسَمُ اَوْسَمَانِ اَوْسَمُوْنَ اَوَاسِمُ وَاُوَيْسِمٌ□

والمؤنث من□:وُسْمٰى وُسْمَيَانِ وُسْمَيَاتٌ وُسَمٌ وَوُسَيْمٰى□

فعل التعجب من□:مَااَوْسَمَ□،، وَاَوْسِمْ بِ□□، وَوَسُمَ□

ددى صرف كبير د كَرُمَ پ□ مثل د□ تعليل پکښى نشت□ □

مِيْسَمٌ اصلًا مِوْسَمٌ وو واو ساكن غير مدغم ما قبل مكسور وو نو واو پ□ ياء بدل شو□

تمرين:

درج ذيل افعالو ن□ گردانون□ وک□!

1□وَثُقَ يَوثُقُ وثاقَ□ پائيدار ،مضبوط كيدلً

2□وَشُكَ يَوشُكُ وشكًا ووشاكً□ نزد□ كيدلً

مثال واوى ازباب حَسِبَ يَحسَبُ الورمُ (سوجنا) پړسيدل□

صرف صغير:

وَرِمَ يَرِمُ وَرْمًا، فَهُوَ وَارِمٌ، وَوُرِمَ بِ□□ يُوْرَمُ بِ□□ وَرْمًا، فَذَاكَ مَوْرُوْمٌ بِ□□، لَمْ يَرِمْ لَمْ يُوْرَمْ بِ□□، لايَرِمُ لايُوْرَمُ بِ□□، لَنْ يَّرِمَ لَنْ يُّوْرَمَ بِ□□، لَيَرِمَنَّ لَيُوْرَمَنَّ ب□، لِيَرِمَنْ لَيُوْرَمَنْ□

الامرمن□:رِمْ لِتُوْرَمْ بِکَ، لِيَرِمْ لِيُوْرَمْ بِ□□□

والنهی عن:لاتَرِمْ لاتُوْرَمْ بِکَ، لایَرِمْ لایُوْرَمْ بِ

والظرف من:مَوْرِمٌ مَوْرِمَانِ مَوَارِمُ وَمُوَيْرِمٌ

والالٰ من:مِیْرَمٌ مِیْرَمَانِ مَوَارِمُ وَمُوَيْرِمٌ، مِیْرَمَةٌ مِیْرَمَتَانِ مَوَارِمُ وَمُوَيْرِمَةٌ، مِیْرَامٌ مِیْرَامَانِ مَوَارِیْمُ وَمُوَيْرِیْمٌ

افعل التفضیل المذکر من:اَوْرَمُ اَوْرَمَانِ اَوْرَمُوْنَ اَوَارِمُ وَاُوَيْرِمٌ

والمؤنث من:وُرْمٰى وُرْمَيَانِ وُرْمَيَاتٌ وُرَمٌ وَوُرَيْمٰى

فعل التعجب من:مَااَوْرَمَ،، وَاَوْرِمْ بِ، وَوَرُمَ

ددی باب صرف کبیر د وَعَدَ يَعِدُ پ مثل د ، گردان کولو پ وخت د عین کلم د حرکت خیال سات!

يَرِمُ پ اصل کښی یورِمُ وو واو ساکن درمیان علامت مضارع مفتوح او عین کلم مکسور

واقع شو نو واو حذف شو

رِمْ د تَرِمُ ن جوړد علامت مضارع حذف ک او آخر ساکن ک رِمْ شو

مِیْرَمٌ اصلًا مِوْرَمٌ وو واو ساکن غیر مدغم ماقبل مکسور وو واو پ یاء بدل شو

تمرین:

درج ذیل افعالو ن گردانون وک!

1وَبِقَ يَبِقُ وبقًا هلاکیدل

2وَثِقَ يثِقُ ثِقَ پ چا باور کولً

3وَرِثَ يَرِثُ وِرثًا وارث کیدل

4وَرِعَ يَرِعُ ورعًا پرهیز کول

ثلاثی مزید فی□

1□صرف صغیر ثلاثی مزید فی□ مثال واوی از باب اِفْعَالٌ□ جیس□: اِیْعَادٌ (یرول)

اَوْعَدَ یُوْعِدُ اِیْعَادًا، ھُوَ مُوْعِدٌ، وَاُوْعِدَ یُوْعَدُ اِیْعَادًا، فَذَاکَ مُوْعَدٌ، لَمْ یُوْعِدْ لَمْ یُوْعَدْ، لایُوْعِدُ لایُوْعَدُ، لَنْ یُّوْعِدَ لَنْ یُّوْعَدَ، لَیُوْعِدَنَّ لَیُوْعَدَنَّ، لَیُوْعِدَنْ لَیُوْعَدَنْ□

الامرمن□:اَوْعِدْ لِتُوْعَدْ، لِیُوْعِدْ لِیُوْعَدْ□

و الن□ی عن□:لاتُوْعِدْ لاتُوْعَدْ، لایُوْعِدْ لایُوْعَدْ□

الظرف من□:مُوْعَدٌ مُوْعَدَانِ مُوْعَدَاتٌ□ والاٰل□ من□:مَابِ□□ الْاِیْعَادُ□

افعل التفضیل من□:اَشَدُّ اِیْعَاداً□

فعل التعجب من□: مَااَشَدَّ اِیْعَاداً، وَاَشْدِدْ بِاِیْعَادِ□□□

اِیعاد اصلًا اِوعاد وو ،واو ساکن غیر مدغم ماقبل مکسور وو واو پ□ یاء سر□ بدل شو،باقی تعلیل ند□ شو□□

<u>**2□باب تفعیل □التوحیدُ د یو والی عقید□ ساتل□**</u>

صرف صغیر:

وَحَّدَ یُوَحِّدَ تَوحِیدًا فهو مُوَحِّدٌ و وُحِّدَ یُوَحَّدُ تَوحِیدًا مُوَحَّدٌ

الامرُ من□ُ وَحِّدْ والنهی عنُ لاتُوَحِّدْ والظرف منُ مُوَحَّدٌ والاٰلُ منُ ما ب□□ التوحیدُ

اسم التفضیل من□ُ ما اشَدُّ توحیدًاُ

3□باب تفاعُل التوافقُ (باهم متفق کیدل)

صرف صغیر: توافَقَ یَتوافَقُ تَوافُقًا فهو مُتَوافِقٌ و تُوُوفِقَ یُتَوافَقُ تَوافُقًا فذاک مُتَوافَقٌ

الامرُ منہُ تَوافَقْ   النهی عنُ لا تَوافَقْ   الظرف منُ مُتَوافَقٌ

4۔باب مفاعلہ المواظبۃُ (پابندی کول)

وَاظَبَ يُواظِبُ مُواظبۃً فهو مُواظِبٌ و وُوظِبَ يُواظَبُ مواظبۃً فذاکَ   مُواظَبٌ

الامرُ منہُ وَاظِبْ النهی عنُ لا تُواظِبْ والظرف منُ مُواظَبٌ

ددی بابونو گردانونہ د صحیح پہ مثل دی ۔

5۔باب افتعال الاتِّقاد (د اور بلیدل)، الوقدُ وُقُودًا۔

اِتَّقَدَ يَتَّقِدُ اِتَّقادًا فهو مُتَّقِدٌ و اُتُّقِدَ يُتَّقَدُ اِتِّقادًا فذاک مُتَّقَدٌ

الامرُ منہُ اِتَّقِدْ   والنهی عنُ لا تَتَّقِدْ والظرف منُ مُتَّقَدٌ

والاٰلۃُ منہُ مابہٖ الاِتَّقادُ   افعل التفضیل ما اشَدُّ اِتَّقادًاُ

اِتَّقاد اصلًا اِوْتقاد وو واو پہ تاء بدل شوہ او تاء پہ تاء کښی مدغم شوہ۔

قاعدہ : کلہ چی واو د فاء د افتعال پہ مقام راشی نو پہ تاء بدلیږی ۔

6۔باب استفعال الاستيجابُ (د يو شی مستحق کيدل) اصلًا الاستِوجاب مجرد وَجَبَ۔

صرف صغیر:

اِسْتَوْجَبَ يَسْتَوْجِبُ استيجابًا فهو مُسْتَوجِبٌ و اُستُوجِبَ يُستَوجَبُ استيجابًا فذاک مُسْتَوجَبٌ

الامرُ منُ اِسْتَوْجِبْ والنهی عنُ لاتَسْتَوْجِبْ الظرف منُ مُسْتَوجَبٌ
والاٰلۃُ منہُ ما بہٖ الاستيجاب افعلُ التفضيل ما اَشَدُّ استيجابًاُ

دی باب کښي هيڅ تعليل ندې شوې سوا د مصدر نه استيجابًا اصلًا اِستِوجابًا وو واو ساکن غير مدغم ما قبل کسرې دې واو بدل شو په ياء باندې

7 باب تفَعُّل التَّوقُّد (اور بليدل)

صرف صغير:

تَوَقَّدَ يَتَوَقَّدُ تَوَقُّدًا فهو مُتَوَقِّدٌ و تُوُقِّدَ يُتَوَقَّدُ تَوَقُّدًا فهو مُتَوَقَّدٌ

الامرُ منهُ تَوَقَّدْ والنهى عنهُ لاتَتَوَقَّدْ الظرف منهُ مُتَوَقَّدٌ والآلۃُ منهُ مابهِ التَوَقُّد افعل التفضيل اشَدُّ تَوَقُّدًا

درج ذيل نه گردانونه وکړئ!

1 اوجَزَ ايجازًا بليغ اختصار کول — 2 اوقَدَ ايقادًا اور بلوَل

2 ودَّعَ توديعًا رخصت کول — 4 ورَّثَ توريثًا وارث کيدل

5 تواتَرَ تواتُرًا پرله پسې کول — 6 تَوَا صَلَ تَواصُلًا يو بل سره ميلاويدل

7 وافَقَ مُوافَقۃً مَحبت کولً — 8 واعَدَ مُواعَدًۃً وعده کول

9 اِتَّعَظَ اِتِّعاظًا نصيحت کول — 10 اِتَّفَقَ اِتِّفاقًا اتفاق کول

11 اِسْتَوعَبَ استِيعابًا را گيرول — 12 اِستَوهَبَ اِستيهابًا بخشش غوختل

13 تَوَسَّخَ تَوَسُّخًا خيرن کيدل — 14 تَوَجَّدَ تَوَجُّدًا غم گين کيدل

1مثال یایی ازباب ضرب اليسرُ جواری کول

صرف صغیر: يَسَرَ يَيْسِرُ يُسْرًا، فَهُوَ يَاسِرٌ، وَيُسِرَبِ يُوْسَرُبِ يُسْرًا، فَذَاکَ مَيْسُوْرٌ بِ، لَمْ يَيْسِرْ لَمْ يُوْسَرْبِ، لايَيْسِرْ لايُوْسَرْبِ، لَنْ يَّيْسِرَ لَنْ يُّوْسَرَبِ، لَيَيْسِرَنَّ لَيُوْسَرَنَّ بِ، لَيَيْسِرَنْ لَيُوْسَرَنْ بِ

الامرمن:اِيْسِرْ لِتُوْسَرْ بِکَ، لِيَيْسِرْ لِيُوْسَرْ بِ

والنهی عن:لاتَيْسِرْ لاتُوْسَرْبِک

والظرف من مَيسِرٌ والاٰلُ منُ مِيسَرٌ و ميسرُ و ميسارٌ و اسم التفضيل منُ اَيسَرُ اَيسَرَانِ اَيسَرُونَ اياسِرُ والمؤنث منُ يُسرىٰ يُسريانِ يُسرياتٌ يُسَرٌ

دی باب کښی تعلیل ند شو

مثال یایی ازباب سمِعَ يسمَعُ اليُبسُ و اليبوس وچيدلُ

صرف صغیر: ددی باب مجهول مستعمل ند او لک د سمِعَ يسمعُ پشان د تعلیل پکښی ند شو

يَبِسَ يَيْبَسُ يُبسًا و يبوسً الامرُ منُ اِيبَسْ والنهی عنُ لا تَيْبَسْ الظرف من مَيبَسٌ والاٰلُ منُ مِيبَسٌ مِيبَسٌ و مِيبَاسٌ اسم التفضيل اَيبَسُ ولمؤنث من يُبْسىٰ

مثال یایی ازباب فَتَحَ يَفتَحُ اليَنعُ ميو پخيدل چی د شوکَولو قابل شی

صرف صغیر:

يَنَعَ يَيْنَعُ ينعًا فهو يانِعٌ و يُنِعَ يُونَعُ ينعًا فذاک مَينُوعٌ ،اِينَعْ ،لا تَينَعْ ،مَينَعٌ ،مِينَعٌ مِينَعٌ مِينَاعٌ، اَينَعُ يُنعىٰ

مثال یایی ازباب کَرُمَ یَکرُمُ   الیَقْظُ ویخیدل(د خوب نه پاسیدل)

یَقُظَ یَیْقُظُ یُقْظاً، فَهُوَ یَقِیْظٌ، وَیُقِظَ بِهٖ یُوْقَظُ بِهٖ یُقْظاً، فَذَاکَ مَیْقُوْظٌ بِهٖ، لَمْ یَیْقُظْ لَمْ یُوْقَظْ بِهٖ، لایَیْقُظُ لایُوْقَظُ بِهٖ، لَنْ یَّیْقُظَ لَنْ یُّوْقَظَ بِهٖ، لَیَیْقُظَنَّ لَیُوْقَظَنَّ بِهٖ، لَیَیْقُظَنْ لَیُوْقَظَنْ بِهٖ۔

الامر منه:اُوْقُظْ لِتُوْقَظْ بِکَ، لِیَیْقُظْ لِیُوْقَظْ بِهٖ۔

والنهی عنه:لاتَیْقُظْ لاتُوْقَظْ بِکَ، لایَیْقُظْ لایُوْقَظْ بِهٖ۔

الظرف منه:مَیْقِظٌ مَیْقِظَانِ مَیَاقِظُ وَمُیَیْقِظٌ۔

والاٰله منه:مِیْقَظٌ مِیْقَظَانِ مَیَاقِظُ وَمُیَیْقِظٌ، مِیْقَظَةٌ مِیْقَظَتَانِ مَیَاقِظُ وَمُیَیْقِظَةٌ، مِیْقَاظٌ مِیْقَاظَانِ مَیَاقِیْظُ وَمُیَیْقِیْظٌ

افعل التفضیل المذکر منه:اَیْقَظُ اَیْقَظَانِ اَیْقَظُوْنَ اَیَاقِظُ وَاُیَیْقِظٌ۔

والمؤنث منه:یُقْظیٰ یُقْظَیَانِ یُقْظَیَاتٌ یُقَظٌ وَیُقَیْظٰی۔

فعل التعجب منه:مَااَیْقَظَهٗ، وَاَیْقِظْ بِهٖ، وَیَقُظَ۔

اُوْقُظْ اصلًا اُیْقُظ وو یاء ساکن غیر مدغم ما قبل مضموم بدل شوه په واو باندی ۔

مثال یایی از ابواب ثلاثی مزیدٌ فیه

1۔ مثال یایی ازباب افعال الایسارُ   مالداره کیدل۔

صرف صغیر:

اَیْسَرَ یُوسِرُ ایسارًا فهو مُوسِرٌ   و اُوسِرَ یُوسَرُ ایسارًا فهو مُوسَرٌ

الامرُ منُ اَیْسِرْ والنهیُ عنُ لا تُوسِرْ   الظرف منُ مُوسَرٌ ولاٰلۃُ منُ ما بهٖ الایسار

اسم التفضیل اشَدُّ ایسارًا۔

یُوسِرُ یُوسَرُ اصلًا یُیسِرُ او یُیسَرُ وو خو یا ساکن ماقبل مضموم یاء پہ واو بدل شوہ دا تعلیل پہ نورو مشتقاتو کښی هم دہ لکہ نفی تاکید وغیرہ۔

2۔باب تفعیل التیسیرُ اسانول۔

صرف صغیر:

یَسَّرَ یُیَسِّرُ تَیسِیْرًا، فُوَمُیَسِّرٌ، وَیُسِّرَ یُیَسَّرُ تَیسِیْرًا، فَذَاکَ مُیَسَّرٌ، لَمْ یُیَسِّرْ لَمْ یُیَسَّرْ،لایُیَسِّرُلایُیَسَّرُ، لَنْ یُّیَسِّرَ لَنْ یُّیَسَّرَ، لَیُیَسِّرَنَّ لَیُیَسَّرَنَّ، لَیُیَسِّرَنْ لَیُیَسَّرَنْ۔

الامرمنہ:یَسِّرْ لِتُیَسَّرْ، لِیُیَسِّرْ لِیُیَسَّرْ۔

والنہی عنہ:لاتُیَسِّرْ لاتُیَسَّرْ، لایُیَسِّرْ لایُیَسَّرْ۔

الظرف منہ:مُیَسَّرٌ مُیَسَّرَانِ مُیَسَّرَاتٌ۔والاٰلۃ منہ:مَابِہٖ التَّیْسِیْرُ۔

افعل التفضیل منہ:اَشَدُّ تَیْسِیْراً۔

فعل التعجب: مَااَشَدَّ تَیْسِیْراً، وَاَشْدِدْ بِتَیْسِیْرِہٖ۔

3۔ صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مثال یائی از باب اِفْتِعَالٌ: اِتِّسَارٌ(آسان کیدل)

اِتَّسَرَ یَتَّسِرُ اِتِّسَاراً، فَهُوَ مُتَّسِرٌ، وَاُتُّسِرَبِہٖ یُتَّسَرُبِہٖ اِتِّسَاراً، فَذَاکَ مُتَّسَرٌبِہٖ، لَمْ یَتَّسِرْ لَمْ یُتَّسَرْبِہٖ، لایَتَّسِرُ لایُتَّسَرُبِہٖ، لَنْ یَّتَّسِرَ لَنْ یُّتَّسَرَبِہٖ،

لَیَتَّسِرَنَّ لَیُتَّسَرَنَّ بِہٖ، لَیَتَّسِرَنْ لَیُتَّسَرَنْ بِہٖ۔

الامرمنہ:اِتَّسِرْ لِیُتَّسَرْبِکَ، لِیَتَّسِرْ لِیُتَّسَرْبِہٖ۔

والنهی عنہ:لاتَتَّسِرْ لایُتَّسَرْبِکَ، لایَتَّسِرْ لایُتَّسَرْبِہٖ۔

والظرف منہ:مُتَّسَرٌ مُتَّسَرَانِ مُتَّسَرَاتٌ والاٰلہ منہ:مَابِہٖ الْاِتِّسَارُ۔

افعل التفضیل منہ: اَشَدُّ اِتِّسَاراً۔

فعل التعجب: مَااَشَدَّ اِتِّسَاراً، وَاَشْدِدْ بِاِتِّسَارِہٖ۔

اِتَّسَرَ اصلًا اِیْتَسَرَ دہ یاء د باب افتعالہ فاء کلمہ کښی راغلہ نو پہ تاء بدلہ شوہ،بیا د تاء ادغام پہ تاء کښی وشو۔

4۔ صرف صغیر ثلاثی مزیدفیہ مثال یائی از باب اِسْتِفْعَالٌ: اِسْتِیْسَارٌ (آسانی طلب کول)

اِسْتَیْسَرَ یَسْتَیْسِرُ اِسْتِیْسَارًا، فَهُوَ مُسْتَیْسِرٌ، وَاُسْتُوْسِرَ یُسْتَیْسَرُ اِسْتِیْسَارًا، فَذَاکَ مُسْتَیْسَرٌ، لَمْ یَسْتَیْسِرْ لَمْ یُسْتَیْسَرْ، لایَسْتَیْسِرُ لایُسْتَیْسَرُ، لَنْ یَّسْتَیْسِرَ لَنْ یُّسْتَیْسَرَ، لَیَسْتَیْسِرَنَّ لَیُسْتَیْسَرَنَّ، لَیَسْتَیْسِرَنْ لَیُسْتَیْسَرَنْ۔

الامرمنہ:اِسْتَیْسِرْ لِتُسْتَیْسَرْ، لِیَسْتَیْسِرْ لِیُسْتَیْسَرْ۔

والنهی عنہ:لاتَسْتَیْسِرْ لاتُسْتَیْسَرْ، لایَسْتَیْسِرْ لایُسْتَیْسَرْ۔

والظرف منہ:مُسْتَیْسَرٌ مُسْتَیْسَرَانِ مُسْتَیْسَرَاتٌ والاٰلہ منہ:مَابِہٖ الْاِسْتِیْسَارُ۔

افعل التفضیل منہ:اَشَدُّ اِسْتِیْسَاراً۔

فعل التعجب منہ: مَااَشَدَّ اِسْتِیْسَاراً، وَاَشْدِدْ بِاِسْتِیْسَارِہٖ۔

اُسْتُوْسِرَ اصلًا اُستُیْسِرَ وو یاء ساکن غیر مدغم ماقبل ضمہ وہ پہ واو بدل شوہ۔

5۔باب تَفَعُّل تَیَسُّرٌ اسان کیدل۔

تَیَسَّرَ یَتَیَسَّرُ تَیَسُّرًا فهو مُتَیَسِّرٌ و تُیُسِّرَ یُتَیَسَّرُ تَیَسُّرًا فهو مُتَیَسَّرٌ الامر منہ تَیَسَّرَ والنهی عنہ لاتَتَیَسَّرَ الظرف منہ مُتَیَسَّرٌ

تمرین :

افعال ذیل ن گردان وک!

1 اَیقَظَ ائقاظًا   بیدارول

2تَیَقَّظَ تَیَقُّظًا بیداریدل

3تَیَمَّمَ تَیَمُّمًا   تیمم کول

4اِسْتَیسَرَ اِستِیسارًا   آسانیدل

د مثال بحث ختم شو

د اجوف بیان

اجوف یعنی معتل العین چی پ عین کلم کښی یی حرف علت راغل وی :اجوف یایی او اجوف واوی اجوف الفی اصلی نشت

اجوف پ لغت کښی ډَډْ والی ت وایی او ددی ن هم کل کل د مینځ حرف اوغورزیږی نو کلمډډه پاتی شی

داجوف د تعلیل قاعد:

<u>**قاعد 1:**</u>کوم واو او یاء چی متحرک وی او ماقبل تری فتح وی نو پ الف سر ب دغ واو او یاء بدلیږی لک: قَوَلَ ن قَالَ او بَیَعَ ن بَاعَ خو ک واو یا ساکن وی نو هغ ب ن بدلیږی لک :یَوْمٌ لَیْلٌ، قومٌ، بَیعٌ

دغ شان ک دواړه متحرک وی خو ماقبل تری فتح نوی نو بیا ب هم ن بدلیږیلک :صُوَرٌ

او ددی قاعد جاری کیدو دپار نه شرطون دی پ علم الصیغ کښی ب راشی

<u>**قاعد 2**</u>کچر د ثلاثی مجرد عین کلم واو وی او دغ واو پ الف بدل شی او بیا د اجتماع ساکنین د وج ن حذف شی او

ماقبل یی مکسور العین ن□ وی نو فاء کلم□ ل□ ب□ ضم□ ورکول□ شی لک□: قَوَلْنَ ن□ قُلْنَ شو□

او ک□ ماضی مکسور العین وی نو فاء کلم□ ل□ ب□ کسر□ ورکول□ شی لک□: خَوِفْنَ ن□ خِفْنَ□

قَوَلْنَ کښی واو متحرک ماقبل فتح□ پ□ الف سر□ بدل شو قَالْنَ شو بیا الف د التقاء ساکنین د وج□ حذف شو قَلْنَ شو بیا قاف ل□ ضم□ ورکړ□ چی دلالت وکی پ□ حذف د واو نو قُلْنَ شو□

خَوِفْنَ واو متحرک ماقبل مفتوح واو پ□ الف باندی بدل شو خَافْنَ شو بیا الف د التقاء ساکنین د وج□ حذف شو نو خَفْنَ شو بیا خ ل□ کسر□ ورکړه چی دلالت وکی چی عین کلم□ مکسور و□ نو خِفْنَ شو،

قاعد□ 3: کچیر□ ثلاثی مجرد عین کلم□ یاء وی او پ□ الف سر□ بدل وی او الف د التقاء ساکنین د وج□ حذف شی نو فاء کلم□ ل□ ب□ کسر□ ورکول□ شی لک□: بَیَعْنَ ن□ بِعْنَ□

دلت□ یاء متحرک ما قبل مفتوح بدل شو□ پ□ الف بَاعْنَ شو،بیا الف د التقاء ساکنین د وج□ ن□ حذف شو بَعْنَ شو ،بیا یی باء ل□ کسر□ ورکړ□ چی دلالت وکی پ□ حذف د یاء باندی بِعْنَ شو□

قاعد□ 4: اجوف واوی او یایی ک□ چیر□ د ماضی مجهول عین کلم□ کښی واو یا یاء وی مکسور وی او ماضی معروف کښی تعلیل شو□ وی نو د دواړو کسر□ ماقبل ل□ ورکول□ شی یعنی د ماقبل حرکت لر□ کولو ن□ بعد بیا پ□ اجوف واوی کښی واو پ□ یاء باندی بدلوی لک□: قُوِلَ ن□ قِیْلَ او اجوف یایی کښی یاء قائم وی لک□: بُیِعَ ن□ بِیْعَ□

قاعد□ 5: پ□ واو کلم□ کښی واو یا یاء متحرک وی او ماقبل حرف صحیح ساکن وی نو د واو او یاء حرکت ماقبل ل□ ورکوی لک□: یَقْوُلُ ن□ یَقُولُ،یَبْیِعُ ن□ یَبِیْعُ□

قاعد 6: کچر واو او یاء مفتوح وی او ماقبل حرف صحیح ساکن وی نو د هغ فتح ماقبل ل ورکی او دا پ الف سر بدل کی یُقْوَلُ ن یُقَالُ یُبْیَعُ ن یُبَاعُ

قاعد 7: کوم واو او یاء چی د الف زائد یعنی د اسم فاعل د الف ن روستو راشی نو دی واو او یاء لر ب پ همز سر بدلوی لک: بَایِعٌ ن بائِعٌ او قاوِلٌ ن قَائِلٌ

قاعد 8: مصدر کښی واو د کسر ن بعد راشی او د هغ پ فعل کښی تعلیل شو وی نو داواو پ یاء سر بدلوی لک: د قَامَ مصدر قِوَامًا ن قِیَامًا وئیل

قاعد 9: د باب افعال یا استفعال پ عین کلم کښی کچر واو یا یاء وی نو پ مصدر کښی دا پ الف سر بدل کړی او الف حذف کړی او ددی پ بدل کښی پ آخر کښی د تاء زیادت وکړی لک: اِقوَامٌ ن اِقامَۃٌ او اِستِقْوامٌ ن اِستِقَامۃٌ

نوټ: یاد ساتل پکار دی کل کل د یو لفظ پ تعلیل کښی متعدد قاعد هم جمع کیږی مثلًا: مَبِیعٌ اصلًا مَبْیُوعٌ وو

پدی کښی ی متحرک او ماقبل ساکن وؤ نو ی حرکت ئ ماقبل ل ورکو اوس دو ساکنان جمع شو مَبُیْوْعٌ بیا ی حذف شو نو بیا مَبُوعٌ شو

بیا د ب ضم ئی پ کسر سر بدل کړه تاک پ حذف یاء باندی دلالت وکی نو مَبِوْعٌ شو

بیا واو ساکن ماقبل مکسور شو نو واو پ یاء سر بدل شو مَبِیعٌ شو

د اجوف واوی بیان

اجوف واوی ثلاثی مجرد د دریو بابونو ن رازی ،نَصَرَ ،ضَرَبَ ، سَمِعَ

اجوف واوی ازباب نصر :القولُ وئیل ہ

صرف صغیر (وړوکے گردان)

قَالَ يَقُولُ قَولًا فهو قَائِلٌ و قِيلَ يُقَالُ قَولًا فذاکَ مَقُولٌ الامر منُ قُلْ والنهی عنُ لاتَقُلْ الظرف منُ مَقَالٌ والاُلُ منُ مِقْوَلٌ مِقْوَلَۃٌ مِقْوالٌ اسم التفضیل اَقْوَلُ والمؤنث منٌ قُولیٰ

صرف کبیر:

قَالَ قَالَا قَالُوا قَالَتْ قَالَتَا قُلْنَ قُلْتَ قُلْتُما قُلْتُم قُلْتِ قُلْتُما قُلْتُنَّ قُلْتُ قُلْناہ

قال پہ اصل کښی قَوَلَ بروزن نَصَرَ وؤ ،واو ما قبل مفتوح وو بدل شو پہ الف باندی د قالتا پورے دغہ تعلیل شوے دے

قُلْنَ پہ اصل کښی قَوَلْنَ وو بروزن نَصرنَ واؤ ماقبل مفتوح بدل شو پہ الف سرہ قَالْنَ شو الف التقاء ساکنین د وجے نہ حذف شو نو قَلْنَ شو ،بیا ئی فتحہ پہ ضمہ سرہ بدل کړو تاکہ پہ واو محذوف باندی دلالت وکی قُلْنَ شو ،

هم دغہ تعلیل د قُلْنا پورے شویدے

ماضی مثبت مجهول:

قِيلَ قِيلا قِيلُوا قِيلَتْ قِيلَتا قُلْنَ قُلْتَ قُلْتُما قُلْتُم قُلْتِ قُلْتُما قُلْتُنَّ قُلْتُ قُلْناہ

قِيلَ پہ اصل کښی قُوِلَ وؤ بروزن نُصِرَ دواو کسرہ نقل کہ ماقبل لہ ئی ورکہ د ماقبل دحرکت لرے کولو نہ بعد قِوْلَ شو ، اُس واو ساکن ماقبل مکسور شو نو واو پہ یاء بدل شو قِيْلَ شو ہ

هم دغہ تعلیل د قِيْلَتا پورے دے

قُلْنَ پہ اصل کښی قُوِلْنَ وؤ د نْصِرْنَ پہ وزن دواو کسرې نقل کې ماقبل ته ئی ورکې د ماقبل دحرکت لرې کولو نہ بعد قِوْلْنَ شو ۔

بیا واو ساکن ماقبل کسرې پہ وجې واو پہ یاء بدل شو قِیْلْنَ شو بیا دوہ ساکنہ جمع شول نو یاء حذف شو قِلْنَ شو ۔

بیا ئی د ق کسرې پہ ضمې سرہ بدل کړو تاکې پہ واو محذوف باندی دلالت وکی قُلْنَ شو ، هم دغې تعلیل د قُلْنا پورې شویدہ ۔

(او پہ دی دوؤ ګردانونو کښی د قُلْنَ نہ تر آخرہ پوری د معرف او مجهول صیغې ظاهرًا یوشان دی د ما ضی مثبت معروف او مجهول پہ شروع کښی ما لګوې او د منفی ګردانونہ تری وکې!۔

مضارع مثبت معروف:

یَقُوْلُ	یَقُوْلانِ	یَقُوْلُونَ
تَقُوْل	تَقُوْلانِ	یَقُلْنَ
تَقُوْلُ	تَقُوْلانِ	تَقُوْلونَ
تَقُوْلِینَ	تَقُوْلانِ	تَقُلْنَ
اَقُوْلُ	نَقُـــوْلُ	

یَقُولُ پہ اصل کښی یَقْوُلُ وؤ بروزن یَنْصُرُ واو متحرک ما قبل حرف صحیح ساکن نو د واو حرکت ماقبل ته ورکو یَقُولُ شو ،

دا تعلیل د دوؤ(یَقُلْنَ ، تَقُلْنَ)صیغو نہ علاوہ پہ ټولو صیغو کښی دہ ۔

یَقُلْنَ پہ اصل کښی یَقْوُلْنَ بروزن یَنْصُرْنَ وؤ ،واو متحرک ما قبل حرف صحیح ساکن نو د واو حرکت ماقپل ته ورکو،یَقُوْلْنَ شو دوہ ساکنان جمع شو واو حذف شو یَقُلْنَ پاتی شو ۔هم دغہ تعلیل پہ تَقُلْنَ کښی دہ ۔

مضارع مثبت مجهول:

يُقَالُ	يُقَالانِ	يُقَالُونَ
تُقَالُ	تُقَالانِ	يُقَلْنَ
تُقَالُ	تُقَالانِ	تُقَالُونَ
تُقَالِينَ	تُقَالانِ	تُقَلْنَ
اُقَالُ	نُقَالُ	

يُقَالُ په اصل کښی يُقْوَلُ وو بروزن يُنْصَرُ واو متحرک ما قبل حرف صحيح ساکن نو د واو حرکت ماقبل له ورکو يُقَوْلُ شو نو بله قاعدې مخامخ شوه ،چی واو اصلاً متحرک وو او ماقبل ئی متحرک شو نو واو په الف سره بدل شو يُقَالُ شو هم دغه تعليل د دوؤ صيغو(يُقَلْنَ،تُقَلْنَ) نه علاوه په ټولو کښی شوی دی
يُقَلْنَ په اصل کښی يُقْوَلنَ وو ، واو متحرک ما قبل حرف صحيح ساکن نو د واو حرکت ماقبل له ورکو ، نو بله قاعدې مخامخ شوه ،چی واو اصلاً متحرک وو او ماقبل ئی متحرک شو نو واو په الف سره بدل شو نو يُقالْنَ شو ،

دوه ساکنين جمع شول نو الف وغرزيدو يُقَلْنَ شو ،هم دغه تعليل په تُقَلْنَ کښی شوی دی

نفی تاکيد بلَن معروف :

لَنْ يَقُوْلَ	لَنْ يَقُوْلا	لَنْ يَقُوْلُوا
لَنْ تَقُوْلَ	لَنْ تَقُوْلا	لَنْ يَقُلْنَ
لَنْ تَقُوْلَ	لَنْ تَقُوْلا	لَنْ تَقُوْلوا
لَنْ تَقُوْلِی	لَنْ تَقُوْلا	لَنْ تَقُلْنَ
لَنْ اَقُوْلَ	لَنْ نَقُـــــــوْلَ	

نفی تاکيد بلَن مجهول:

لَنْ يُقَالَ	لَنْ يُقَالا	لَنْ يُقَالُوا
لَنْ تُقَالَ	لَنْ تُقَالا	لَنْ يُقَلْنَ
لَنْ تُقَالَ	لَنْ تُقَالا	لَنْ تُقَالُوا

لَنْ تُقَالی	لَنْ تُقَالا	لَنْ تُقَلْنَ
لَنْ اُقَالَ	لَنْ نُقَالَ	

پدی دوؤ ګردانونو کښی د مضارع معروف او مجهول پشان تعلیل شو□ د□ □د لَنْ عمل یاد ساتئ!□

نفی جحد بَلَمْ معروف:

لَمْ یَقُلْ	لَمْ یَقُوْلا	لَمْ یَقُوْلُو
لَمْ تَقُلْ	لَمْ تَقُوْلا	لَمْ یَقُلْنَ
لَمْ تَقُلْ	لَمْ تَقُوْلا	لَمْ تَقُوْلوا
لَمْ تَقُوْلِی	لَمْ تَقُوْلا	لَمْ تَقُلْنَ
لَمْ اَقُلْ	لَمْ نَقُـــــــــلْ	

پ□ کومو صیغو کښی چی د عین کلم□ ن□ واو حذف شو□ د□ پ□ هغوی کښی د یَقُلنَ پشان تعلیل شو□ د□ او پ□ کومو صیغو کښی چی واو موجود د□ پ□ هغوی کښی د یَقُولُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□ □

نفی جحد بَلَمْ مجهول:

لَمْ یُقَلْ	لَمْ یُقَالا	لَمْ یُقَالُوا
لَمْ تُقَلْ	لَمْ تُقَالا	لَمْ یُقَلْنَ
لَمْ تُقَلْ	لَمْ تُقَالا	لَمْ تُقَالُوا
لَمْ تُقَالی	لَمْ تُقَالا	لَمْ تُقَلْنَ
لَمْ اُقَلْ	لَمْ نُقَلْ	

پ□ کومو صیغو کښی چی الف حذف شو□ د□ پ□ هغوی کښی د یُقَلنَ پشان تعلیل شو□ د□ ،

او پ□ کومو صیغو کښی چی الف موجود د□ پ□ هغوی کښی د یُقَالُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□

لام تاکید بانون تاکید ثقیل□ معروف:

لَيَقُوْلَنَّ	لَيَقُوْلانِّ	لَيَقُوْلُنَّ
لَتَقُوْلَنَّ	لَتَقُوْلانِّ	لَيَقُلْنَانِّ
لَتَقُوْلَنَّ	لَتَقُوْلانِّ	لَتَقُوْلُنَّ
لَتَقُوْلِنَّ	لَتَقُوْلانِّ	لَتَقُلْنَانِّ
لَاَقُوْلَنَّ	لَنَقُــــــــــــــــوْلَنَّ	

لام تاکید بانون تاکید ثقیل مجہول:

لَيُقَالَنَّ	لَيُقَالانِّ	لَيُقَالُنَّ
لَتُقَالَنَّ	لَتُقَالانِّ	لَيُقَلْنَانِّ
لَتُقَالَنَّ	لَتُقَالانِّ	لَتُقَالُنَّ
لَتُقَالِنَّ	لَتُقَالانِّ	لَتُقَلْنَانِّ
لَاُقَالَنَّ	لَنُقَالَنَّ	

لام تاکید بانون تاکید خفیف معروف:

لَيَقُوْلَنْ		لَيَقُوْلُنْ
لَتَقُوْلَنْ		
لَتَقُوْلَنْ		لَتَقُوْلُنْ
لَتَقُوْلِنْ		
لَاَقُوْلَنْ	لَنَقُــــــــــــــــوْلَنْ	

لام تاکید بانون تاکید خفیف مجہول:

لَيُقَالَنْ		لَيُقَالُنْ
لَتُقَالَنْ		
لَتُقَالَنْ		لَتُقَالُنْ
لَتُقَالِنْ		
لَاُقَالَنْ	لَنُقَالَنْ	

امر معروف:

لِيَقُلْ	لِيَقُوْلا	لِيَقُوْلُو
لِتَقُلْ	لِتَقُوْلا	لِيَقُلْنَ

قُلْ	قُوْلا	قُوْلوا
قُوْلِی	قُوْلا	قُلْنَ
لِاَقُلْ	لِنَقُـــــــــــــــــــــــــــــــــــلْ	

پ□ کومو صیغو کښی چی د عین کلم□ ن□ واو حذف شو□ د□ پ□ هغوی کښی د یَقُلنَ پشان تعلیل شو□ د□ او پ□ کومو صیغو کښی چی واو موجود د□ پ□ هغوی کښی د یَقُولُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□ □

قُلْ پ□ اصل کښی اُقْوُلْ وو د اُنْصُرْ پشان د یَقُلْنَ پ□ مثل تعلیل ن□ بعد ق□ کلم□ متحرک شو□ نو د همز□ وصل ضرورت راغ□

امر مجهول:

لِیُقَلْ	لِیُقَالا	لِیُقَالُوا
لِتُقَلْ	لِتُقَالا	لِیُقَلْنَ
لِتُقَلْ	لِتُقَالا	لِتُقَالُوا
لِتُقَالی	لِتُقَالا	لِتُقَلْنَ
لِاُقَلْ	لِنُقَلْ	

پ□ کومو صیغو کښی چی الف حذف شو□ د□ پ□ هغوی کښی د یُقَلنَ پشان تعلیل شو□ د□ ،

او پ□ کومو صیغو کښی چی الف موجود د□ پ□ هغوی کښی د یُقَالُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□

امر معروف بانون ثقیل□:

لِیَقُوْلَنَّ	لِیقُوْلانِّ	لِیَقُوْلُونَّ
لِتَقُوْلنَّ	لِتَقُوْلانِّ	لِیَقُلْنَانِّ
قُوْلَنَّ	قُوْلانِّ	قُوْلُنَّ
قُوْلِنَّ	قُوْلانِّ	قُلْنَانِّ
لِاَقُوْلَنَّ	لِنَقُـــــــــــــــــــــــــــــــــــوْلَنَّ	

فائد□: قُولَنَّ اصل کښی اُقْوُلْنَّ وؤ د یَقُولُ پ□ مثل تعلیل سر□ دهمز□ وصل ضرورت پات□ ن□ شو

قُلنانِّ پ□ اصل کښی قُوْلْنانِّ وو واو د اجتماع ساکنین د وج□ ن□ حذف شو□

امر مجهول بانون ثقيل□ :

لِيُقَالَنَّ	لِيُقَالانِّ	لِيُقَالُنَّ
لِتُقَالَنَّ	لِتُقَالانِّ	لِيُقَلْنَانِّ
لِتُقَالَنَّ	لِتُقَالانِّ	لِتُقَالُنَّ
لِتُقَالِنَّ	لِتُقَالانِّ	لِتُقَلْنَانِّ
لِاُقَالَنَّ	لِنُقَالَنَّ	

لِيَقُوْلَنْ		لِيَقُوْلُنْ
لِتَقُوْلنْ		
قُوْلَنْ		قُوْلُنْ
قُوْلِنْ		
لِاَقُوْلَنْ	لِنَقُـــــوْلَنْ	

لِيُقَالَنْ		لِيُقَالُنْ
لِتُقَالَنْ		
لِتُقَالَنْ		لِتُقَالُنْ
لِتُقَالِنْ		
لِاُقَالَنْ	لِنُقَالَنْ	

لَايَقُلْ	لَا يَقُوْلا	لَا يَقُوْلُو
لَا تَقُلْ	لَا تَقُوْلا	لَايَقُلْنَ
لَا تَقُلْ	لَا تَقُوْلا	لَاتَقُوْلوا
لَاتَقُوْلِى	لَاتَقُوْلا	لَا تَقُلْنَ
لَا اَقُلْ	لَا نَقُـــــ	

	ـــــــــــــلْ

پدی کښی د نفی جحد بلم پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

نهی مجهول:

لَا یُقَلْ	لَا یُقَالا	لَا یُقَالُوا
لَا تُقَلْ	لَا تُقَالا	لَایُقَلْنَ
لَا تُقَلْ	لَاتُقَالا	لَا تُقَالُوا
لَا تُقَالِی	لَا تُقَالا	لَا تُقَلْنَ
لَااُقَلْ	لَا نُقَلْ	

نهی بانون تاکید ثقیل□ معروف:

لَایَقُوْلَنَّ	لَایَقُوْلانّ	لَایَقُوْلُنَّ
لَاتَقُوْلَنَّ	لَاتَقُوْلانَّ	لَایَقُلْنَانّ
لَاتَقُوْلَنَّ	لَاتَقُوْلانَّ	لَاتَقُوْلُنَّ
لَاتَقُوْلِنَّ	لاتَقُوْلانِّ	لَاتَقُلْنَانِّ
لَااَقُوْلَنَّ	لَانَقُـــوْلَنَّ	

پدی گردان کښی د لام بانون ثقیل□ معروف پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

نهی بانون تاکید ثقیل□ مجهول:

لَایُقَالَنَّ	لَایُقَالانّ	لَایُقَالُنَّ
لَاتُقَالَنَّ	لَاتُقَالانَّ	لَایُقَلْنَانِّ
لَاتُقَالَنَّ	لاتُقَالانَّ	لَاتُقَالُنَّ
لَاتُقَالِنَّ	لَاتُقَالانَّ	لَاتُقَلْنَانِّ
لَااُقَالَنَّ	لَانُقَالَنَّ	

نهی بانون تاکید خفیف□ معروف:

لَایَقُوْلَنْ		لَایَقُوْلُنْ
لَاتَقُوْلَنْ		
لَاتَقُوْلَنْ		لَاتَقُوْلُنْ

لَاتَقُوْلِنْ		
لَااَقُوْلَنْ	لَانَقُـــــوْلَنْ	

نهی بانون تاکید خفیفه مجهول:

لَایُقَالَنْ		لَایُقَالُنْ
لَاتُقَالَنْ		
لَاتُقَالَنْ		لَاتُقَالُنْ
لَاتُقَالِنْ		
لَااُقَالَنْ	لَانُقَالَنْ	

اسم فاعل :

قائِلونَ	قائِلانِ	قَائِلٌ
قائِلاتٌ	قائِلتانِ	قَائِلَةٌ

قائِلٌ اصل کښی قاوِلٌ وو ،واو د الف زائد نه بعد راغه په همزه بدل شوې

اسم مفعول :

مَقُولونَ	مَقُولانِ	مَقُولٌ
مَقُولَاتٌ	مَقُولَتانِ	مَقُولَةٌ

مَقُولٌ اصل کښی مَقْوُولٌ وو ،د یَقولُ پشان تعلیل پکښی وشو بیادوې ساکنان جمع شول د وجې نه یو واو حذف شو ې

اسم آله:

مَقَاوِلُ	مِقْوَلانِ	مِقْوَلٌ
مَقَاوِلُ	مِقْوَلَتانِ	مِقْوَلَةٌ
مَقاوِيلُ	مِقوالانِ	مِقْوالٌ

اسم تفضیل :

اَقاوِلُ	اَقْوَلُونَ	اَقْوَلانِ	اَقْوَلُ
قُوَلٌ	قُولَیاتٌ	قُولَیانِ	قُولَی

تمرین:

درج ذیل مصادرو نه گردانونه وکئی!

1: البولُ بول کول: بائِلٌ بُلْ لاتَبُلْ

2:التوبۃُ توبہ کول تائبٌ تُبْ لاتَتُبْ

3:الجُوعُ وګي کيدل جائعٌ جُعْ لاتَجُعْ

4: الذوقُ څکنه کول ذائقٌ ذُقْ لاتذُقْ

5: العودُ واپس کیدل عائدٌ عُدْ لاتَعُد

6: القيامُ ودريدل قائمٌ قُمْ لاتَقُم ۔

اجوف واوی د باب نصرَ نه ختم شو ،وس اجوف واوی د باب ضربَ نه شروع کیږی ۔

طَاحَ يَطِيحُ ضَرَ بَ يضرِبُ:

طَاحَ د الطوح نه ماضی ده طَوَحَ وو واؤ متحرک ماقبل مفتوح واؤ په الف سره بدل شو د قالَ پشانه

طَاحَ يَطِيحُ طوحًا فهو طائحٌ و طِيحَ يُطاحُ طوحًا فهو مطوحٌ الامر منُ طِحْ

والنهیُ عنُ لاتَطِحْ والظرف منُ مَطِيحٌ مَطيحانِ مطاوِحُ والاُلۃ منُ مِطْوَحٌ مِطوَحانِ مَطاوِحُ مِطوحٌ مِطوَحتانِ مَطاوِحُ مِطواحٌ مِطواحانِ مَطاوِيحُ۔

اسم التفضيل منُ اَطْوَحُ اطوَحانِ اطاوِحُ و المؤنث منُ طُوحیٰ طوحيانِ طُوحياتٌ طُوَحٌ۔

يَطِيحُ اصل کښی يَطْوِحُ وؤ د يضربُ په وزن باندی واو متحرک ما قبل حرف صحيح ساکن نو د واو حرکت ماقبل له ورکو ،نو وس واو ساکن ماقبل مکسور شو واو په ياء سره بدل شو ۔

طائحٌ : در اصل طاوِحٌ وو ، واو د الف زائد ن□ بعد راغ□ پ□ همز□ بدل شو □

طِيحَ: دراصل طُوِحَ وو بروزن ضُرِبَ دواو كسر□ نقل ك□ ماقبل ل□ ئى ورك□ د ماقبل دحركت لر□ كولو ن□ بعد طِوحَ شو ، اُس واو ساكن ماقبل مكسور شو نو واو پ□ ياء بدل شو □

مطوحٌ: دراصل مَطوُوحٌ وؤ بروزن مضروبٌ ۂومب□ واو متحرک ماقبل حرف صحيح ساكن حركت دواو ماقبل ل□ وركو نو وس دو□ ساكنان جمع شول نو يو واو حذف شو □

طِحْ: دراصل اطْوَحْ بروزن اِضْرِبْ وو ،د واو حركت ماقبل ل□ وركو نو وس دو□ ساكن□ جمع شول واو حذف شو او دهمز□ وصل ضرورت پاتى نشو هغ□ هم حذف شو طِحْ شو□

لَا تَطِحْ : دراصل لا تَطوِح وؤ بروزنِ لا تَضْرِبْ واو حركت ماقبل ل□ وركو بيا دو□ ساكنان جمع شول واو حذف شو□

مَطِيحٌ: دراصل مَطوِحٌ وو بروزنِ مَضْرِبٌ پ□ دى كښى د يَطِيحُ پ□ مثل تعليل شو□ د□□

صرف كبير:

<u>ماضى مثبت معروف:</u>

طَاحَ	طَاحَا	طَاحُوا
طَاحَتْ	طَاحَتا	طُحْنَ
طُحْتَ	طُحْتُما	طُحْتُم
طُحْتِ	طُحْتُما	طُحْتُنَّ
طُحْتُ	طُحْنا	

طَاحَ د الطوح ن□ ماضى د□ طَوَحَ وو واؤ متحرک ماقبل مفتوح واؤ پ□ الف سر□ بدل شو د قالَ پشان□

طُحْنَ دراصل طَوَحْنَ وو بروزن ضَرَبْنَ وؤ، واو متحرک ماقبل مفتوح واو پ□ الف بدل شو ،بيا دوى ساكن□ جمع شول ،اكف

حذف شو ط ل ئی ضم ورک چی دلالت وکی د واو پطاحذف باندی هم دغ تعلیل تر آخر پور د

ماضی مجهول:

طِيحَ	طِيحَا	طِيحُوا	طِيحَتْ	طِيحَتَا	طُحْنَ	طُحْتَ
طُحْتُما	طُحْتُم	طُحْتِ	طُحْتُما	طُحْتُنَّ	طُحْتُ	طُحْنا

پدی گردانکښی هم د قِیلَ او قُلنَ پشان تعلیل شو د دلت هم طُحنَ ن تر آخر پور د معروف او مجهول صیغ یو شان دی

مضارع مثبت معروف:

يَطِيحُ	يَطيحانِ	يَطيحونَ	تَطِيحُ	تَطِيحَانَ	يَطِحنَ	تَطِيحُ
تَطِيحَانِ	تَطِيحُونَ	تَطِيحِينَ	تَطِيحانِ	تَطِحنَ	اَطِيحُ	نَطِيحُ

يَطِحنَ دراصل يَطْوِحنَ وو بروزن یضربنَ دواو حرکت ما قبل ت ورکو او بیا واو پ ی سر بدل شو بیا د اجتماع ساکنین د وجہ ن ی حذف شو

مضارع مجهول :

يُطَاحُ	يُطَاحَانِ	يُطَاحُونَ	تُطَاحُ	تُطَاحَانِ	يُطَحنَ	تُطَاحُ
تُطَاحانِ	تُطَاحُونَ	تُطَاحِينَ	تُطَاحَانِ	تُطَحْنَ	اُطَاحُ	نُطَاحُ

نفی تاکید بلَنْ معروف:

لَنْ يَطِيحَ	لَنْ يَطيحا	لَنْ يَطيحوا	لَنْ تَطِيحَ	لَنْ تَطِيحَا	لَنْ يَطِحْنَ	لَنْ تَطِيحَ
لَنْ تَطِيحَا	لَنْ تَطِيحُوا	لَنْ تَطِيحِی	لَنْ تَطِيحا	لَنْ تَطِحنَ	لَنْ اَطِيحَ	لَنْ نَطِيحَ

نفی تاکید بلَنْ مجهول :

لَنْ يُطَاحَ	لَنْ يُطَاحَا	لَنْ يُطَاحُوا	لَنْ تُطَاحَ	لَنْ تُطَاحَا	لَنْ يُطَحنَ	لَنْ تُطَاحَ
لَنْ تُطَاحا	لَنْ تُطَاحُوا	تُطَاحِی	لَنْ تُطَاحَا	لَنْ تُطَحنَ	لَنْ اُطَاحَ	لَنْ نُطَاحَ

نفی جحد بلَمْ معروف:

لمْ يَطِحْ	لمْ يَطيحا	لمْ يَطيحوا	لمْ تَطِحْ	لمْ تَطِيحَا	لمْ يَطِحنَ	لمْ تَطِحْ
لمْ تَطِيحَا	لمْ تَطِيحُوا	لمْ تَطِيحِی	لمْ تَطِيحا	لمْ تَطِحنَ	لمْ اَطِحْ	لمْ نَطِحْ

نفی جحد بلَمْ مجهول :

لمْ يُطَحْ	لمْ يُطَاحَا	لمْ يُطَاحُوا	لمْ تُطَحْ	لمْ تُطَاحَا	لمْ يُطَحنَ	لمْ تُطَحْ
لمْ تُطَاحا	لمْ تُطَاحُوا	لمْ تُطَاحِی	لمْ تُطَاحَا	لمْ تُطَحنَ	لمْ اُطَحْ	لمْ نُطَحْ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ معروف:

ليَطِيحَنَّ	لَيَطيحانِّ	لَيَطيحُنَّ	لَتَطِيحَنَّ	لَتَطِيحَانِّ	لَيَطِحنَانِّ	لَتَطِيحَنَّ
لَتَطِيحَانِّ	لَتَطِيحُنَّ	لَتَطِيحِنَّ	لَتَطِيحانِّ	لَتَطِحنَانِّ	لَاَطِيحَنَّ	لَنَطِيحَنَّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ مجهول :

ليُطَاحَنَّ	ليُطَاحَانِّ	ليُطَاحُنَّ	لتُطَاحَنَّ	لتُطَاحَانِّ	ليُطَحنَانِّ	لتُطَاحَنَّ
لتُطَاحانِّ	لتُطَاحُنَّ	لتُطَاحِنَّ	لتُطَاحَانِّ	لتُطَحنَانِّ	لاُطَاحَنَّ	لنُطَاحَنَّ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ معروف:

ليَطِيحَ		لَيَطيحُ	لَتَطِيحَ			لَتَطِيحَ

نْ		نْ	نْ			نْ
	لَتَطِيحُنَّ	لَتَطِيحِنْ			لَاَطِيحَنْ	لَنَطِيحَنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ مجهول :

لیُطَاحَنْ		لیُطَاحُنْ	لتُطَاحَنْ			لتُطَاحَنْ
	لتُطَاحُنْ	لتُطَاحِنَ			لأُطَاحَنْ	لنُطَاحَنْ

امر معروف:

لِيَطِحْ	لِيَطيحا	لِيَطيحوا	لِتَطِحْ	لِتَطِيحَا	لِيَطِحنَ	طِحْ
طِيحَا	طِيحُوا	طِيحِى	طِيحا	طِحنَ	لِاَطِحْ	لِنَطِحْ

امر مجهول :

لِيُطَحْ	لِيُطَاحَا	لِيُطَاحُوا	لِتُطَحْ	لِتُطَاحَا	لِيُطَحنَ	لِتُطَحْ
لِتُطَاحا	لِتُطَاحُوا	لِتُطَاحِى	لِتُطَاحَا	لِتُطَحنَ	لِأُطَحْ	لِنُطَحْ

امر معروف بانون ثقیلہ:

لِيَطِيحَنَّ	لِيَطيحانِّ	لِيَطيحُنَّ	لِتَطِيحَنَّ	لِتَطِيحَانِّ	لِيَطِحنَانِّ	طِيحَنَّ
طِيحَانِّ	طِيحُنَّ	طِيحِنَّ	طِيحانِّ	طِحنَانِّ	لِاَطِيحَنَّ	لِنَطِيحَنَّ

امر مجهول بانون ثقیلہ:

لِيُطَاحَنَّ	لِيُطَاحَانِّ	لِيُطَاحُنَّ	لِتُطَاحَنَّ	لِتُطَاحَانِّ	لِيُطَحنَانِّ	لِتُطَاحَنَّ
لِتُطَاحانِّ	لِتُطَاحُنَّ	لِتُطَاحِنَّ	لِتُطَاحَانِّ	لِتُطَحنَانِّ	لِأُطَاحَنَّ	لِنُطَاحَنَّ

امر معروف بانون خفیفہ:

لِيَطِيحَنْ		لِيَطِيحُنْ	لِتَطِيحَنْ			طِيحَنْ
	طِيحُنْ	طِيحِنْ			لِاَطِيحَنْ	لِنَطِيحَنْ

امر مجهول بانون خفيفہ:

لِيُطَاحَنْ		لِيُطَاحُنْ	لِتُطَاحَنْ			لِتُطَاحَنْ
	لِتُطَاحُنْ	لِتُطَاحِنْ			لِاُطَاحَنْ	لِنُطَاحَنْ

نهى معروف:

لايَطِحْ	لايَطيحا	لايَطيحوا	لاتَطِحْ	لاتَطِيحَا	لايَطِحنَ	لاتَطِحْ
لاتطِيحَا	لاتطِيحُوا	لاتطِيحِى	لاتطِيحا	لاتطِحنَ	لااَطِحْ	لانَطِحْ

نهى مجهول :

لايُطَحْ	لايُطَاحَا	لايُطَاحُوا	لاتُطَحْ	لاتُطَاحَا	لايُطَحنَ	لاتُطَحْ
لاتُطَاحا	لاتُطَاحُوا	لاتُطَاحِى	لاتُطَاحَا	لاتُطَحنَ	لااُطَحْ	لانُطَحْ

نهى معروف بانون ثقيلہ:

لايَطِيحَنَّ	لايَطيحانِّ	لايَطيحُنَّ	لاتَطِيحَنَّ	لاتَطِيحَانِّ	لايَطِحنَانِّ	لاتطِيحَنَّ
لاتطِيحَانِّ	لاَتطِيحُنَّ	لاتطِيحِنَّ	لاتطِيحانِّ	لاَتطِحنَانِّ	لااَطِيحَنَّ	لانَطِيحَنَّ

نهى مجهول بانون ثقيلہ:

لايُطَاحَنَّ	لايُطَاحَانِّ	لايُطَاحُنَّ	لاتُطَاحَنَّ	لاتُطَاحَانِّ	لايُطَحنَانِّ	لاتُطَاحَنَّ
لاتُطَاحا	لاَتُطَاحُ	لاتُطَاحِ	لاتُطَاحَا	لاَتُطَحنَا	لااُطَاحَ	لانُطَاحَ

نَّ	نَّ	نِّ	نِّ	نَّ	نَّ	نِّ

نهی معروف بانون خفيف□:

لاتطِيحَنْ			لاتَطِيحَنْ	لايَطيحُنْ		لايَطِيحَنْ
لانَطِيحَنْ	لااَطِيحَنْ			لاتطِيحِنْ	لاتطِيحُنْ	

نهی مجهول بانون خفيف□:

لاتُطَاحَنْ			لاتُطَاحَنْ	لايُطَاحُنْ		لايُطَاحَنْ
لانُطَاحَنْ	لااُطَاحَنْ			لاتُطَاحِنْ	لاتُطَاحُنْ	

اجوف واوی از نصر ختم شو □

تمرين

درج ذيل مصادرو ن□ صرف كبير گردان وكئ!

1□عاد يعودُ عودًا عُدْ لا تعُدْ واپس كيدل□

2□طافَ يطوفُ طوافًا طُفْ لا تطفْ چاپير□ گرزيدل□

3□ذاقَ يذوقُ ذوقًا ذُقْ لا تَذُقْ ثكه كول□

4□قالَ يقولُ قولًا قُلْ لاتقُل وينا كول□

5□بال يبولُ بولًا بُلْ لاتبُلْ بول كول□

6□دام يدومُ دوامًا دُم لاتدُمْ دوام كول□

7□قامَ يقومُ قِيامًا قُمْ لاتقُمْ قيام كول□

8□صامَ يصومُ صومًا صُمْ لا تصُمْ روژ□ نيول□

9□فاز يفوز فوزًا فُزْ لاتفُز كامياب كيدل□

10□عاذ يعوذُ   عوذًا   عُذْ   لا تعُذْ   پنا□ غوختل□

11□کان يکونُ   کونًا   کُنْ لاتکُنْ   کيدل□

12□ذابَ يذوبُ   ذوبًا   ذُبْ لاتذبْ   ويلی کيدل□

13□ساقَ يسوقُ   سوقًا   سُقْ لاتسُقْ   شړل□

14□تَابَ يتوبُ توب□ً   تُبْ لاتَتُبْ   رجوع کولً

اجوف واوی از سَمِعَ شروع شو□ لک□: الخَوفُ يريدل:

خَوِفَ يَخْوَفُ خو وئيل خَافَ يَخافُ شی□

صرف صغير :

خَافَ يَخَافُ خَوفًا فهو خَائِفٌ و خِيفَ يُخافُ خوفًا فهو مخوفٌ
الامر منُ خَفْ والنهی عنُ لاتَخَفْ الظرف منُ مَخَافٌ مخافانِ
مَخاوِفُ والاٰل□ منُ مِخوَفٌ مِخوَفانِ مَخاوِفُ مِخوفٌ مِخوفتانِ
مَخاوفُ مِخوافٌ مِخوافانِ مَخاوِيفُ و اسم التفضيل منُ اَخوَفُ
اخوفانِ اخوفونَ اَخاوِفُ والمؤنث منُ خُوفیٰ خُوفيانِ خُوفياتٌ
خُوَفٌ □

<u>خافَ</u> دراصل خَوِفَ وو بروزن سَمِعَ واؤ متحرک ماقبل مفتوح نو
بدل شو پ□ الف باندی □

<u>يَخَافُ</u> دراصل يَخْوَفُ وو بر وزن يَسمَعُ واؤ متحرک ما قبل حرف
صحيح ساکن وؤ نو د واؤ حرکت ماقبل ل□ ورکو ،نو وس بل□
قاعد□ رال□ :چی واؤ دراصل متحرک وو او وس ئی ماقبل مفتوح
شو نو بدل شو پ□ الف باندی □

<u>خِيفَ</u> دراصل خُوِفَ وو بروزن سُمِعَ، کسر□ پ□ واو ثقيل□ و□ نو
ماقبل ل□ ئی ورک□ نو خِوْفَ شو ،وس واؤ ساکن ماقبل مکسور
شو نو پ□ ياء سر□ بدل شو ،خِيفَ شو □

<u>خائفٌ</u> کښی د قائلٌ تعليل شو□ د□ □

مَخوفٌ کښی د مَقولٌ تعلیل شو□ د□□

خَفْ دراصل اِخْوَفْ بروزن اِسْمَعْ وو، واؤ متحرک ما قبل حرف صحیح ساکن وؤ نو د واؤ حرکت ماقبل ل□ ورکو نو اِخَوْفْ پاتی شو واو د التقائ□ ساکنین د وج□ ن□ حذف شو او د همز□ وصل ضرورت پاتی ن□ شو□

مَخَافٌ د مقالٌ پشان د□□

صرف کبیر :

فعل ماضی معروف:

خَافَ	خَافَا	خَافُوا	خَافَتْ	خَافَتا	خِفْنَ	خِفْتَ
خِفْتُما	خِفْتُم	خِفْتِ	خِفْتُما	خِفْتُنَّ	خِفْتُ	خِفْنَا

خِفْنَ دراصل خَوِفنَ وو، بروزن سَمِعنَ د قَالَ پ□ مثل تعلیل ن□ بعد الف د اجتماَع ساکنین د وج□ حذف شو خَفْنَ پاتی شو خ□خ مو کسر□ ورکړ□ چی دلالت وکی چی عین کلم□ مکسور□ و□□ سَمِعَ وو□

فعل ماضی مجهول:

خِیفَ	خِیفَا	خِیفُوا	خِیفَتْ	خِیفَتَا	خِفْنَ	خِفْتَ
خِفْتُما	خِفْتُم	خِفْتِ	خِفْتُما	خِفْتُنَّ	خِفْتُ	خِفْنَا

دلت□ خِفْنَ بروزن سُمِعنَ وو ،دی کښی هم دغ□ تعلیل شو□ د□ کوم چی پ□ معروف کښیشو□ د□□

مضارع معروف:

یَخافُ	یَخافانِ	یَخافُونَ	تَخافُ	تَخافانِ	یَخفْنَ	تَخافُ
تَخافَانِ	تَخافُونِ	تَخافِینَ	تَخافَانِ	تَخفْنَ	اَخافُ	نَخافُ

یَخفْنَ دراصل یَخْوَفْنَ وو بروزن یَسمَعنَ ، د یُقَالُ پ□ مثل تعلیل وشو نو بیا الف د التقائ□ ساکنین د وج□ ن□ حذف شو □او یَخَافُ او یُخافُ کښی د یُقالُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

مضارع مجهول:

يُخافُ	يُخافانِ	يُخافُونَ	تُخافُ	تُخافانِ	يُخفْنَ	تُخافُ
تُخافَانِ	تُخافُونَ	تُخافِينَ	تُخافَانِ	تُخفْنَ	اُخافُ	نُخافُ

نفی تاکید بَلن معروف:

لَنْ يَخافَ	لَنْ يَخافا	لَنْ يَخافُوا	لَنْ تَخافَ	لَنْ تَخافا	لَنْ يَخفْنَ	لَنْ تَخافَ
لَنْ تَخافَا	لَنْ تَخافُوا	لَنْ تَخافِی	لَنْ تَخافَا	لَنْ تَخفْنَ	لَنْ اَخافَ	لَنْ نَخافَ

نفی تاکید بَلن مجهول:

لَنْ يُخافَ	لَنْ يُخافا	لَنْ يُخافُوا	لَنْ تُخافَ	لَنْ تُخافا	لَنْ يُخفْنَ	لَنْ تُخافَ
لَنْ تُخافَا	لَنْ تُخافُوا	لَنْ تُخافِی	لَنْ تُخافَا	لَنْ تُخفْنَ	لَنْ اُخافَ	لَنْ نُخافَ

نفی جحد بلمْ معروف:

لَمْ يَخفْ	لَمْ يَخافا	لَمْ يَخافُوا	لَمْ تَخفْ	لَمْ تَخافا	لَمْ يَخفْنَ	لَمْ تَخفْ
لَمْ تَخافَا	لَمْ تَخافُوا	لَمْ تَخافِی	لَمْ تَخافَا	لَمْ تَخفْنَ	لَمْ اَخفْ	لَمْ نَخفْ

نفی جحد بلمْ مجهول:

لَمْ يُخفْ	لَمْ يُخافا	لَمْ يُخافُوا	لَمْ تُخفْ	لَمْ تُخافا	لَمْ يُخفْنَ	لَمْ تُخفْ
لَمْ تُخافَا	لَمْ تُخافُوا	لَمْ تُخافِی	لَمْ تُخافَا	لَمْ تُخفْنَ	لَمْ اُخفْ	لَمْ نُخفْ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لَيَخافَنَّ	لَيَخافانِّ	لَيَخافُنَّ	لَتَخافَنَّ	لَتَخافانِّ	لَيَخفْنَانِّ	لَتَخافَنَّ
لَتَخافَا	لَتَخافُنَّ	لَتَخافِنَّ	لَتَخافَا	لَتَخفْنَا	لَاَخافنَّ	لَنَخافنَّ

نِّ			نِّ	نِّ		

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لَیُخافَنَّ	لَیُخافانِّ	لَیُخافُنَّ	لَتُخافَنَّ	لَتُخافانِّ	لَیُخفْنَانِّ	لَتُخافَنَّ
لَتُخافانِّ	لَتُخافُنَّ	لَتُخافِنَّ	لَتُخافانِّ	لَتُخفْنَانِّ	لَاُخافَنَّ	لَنُخافَنَّ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ معروف:

لَیَخافَنْ		لَیَخافُنْ	لَتَخافَنْ			لَتَخافَنْ
	لَتَخافُنْ	لَتَخافِنْ			لَاَخافنْ	لَنَخافنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ مجہول:

لَیُخافَنْ		لَیُخافُنْ	لَتُخافَنْ			لَتُخافَنْ
	لَتُخافُنْ	لَتُخافِنْ			لَاُخافَنْ	لَنُخافَنْ

امر معروف:

لِیَخفْ	لِیَخافا	لِیَخافُوا	لِتَخفْ	لِتَخافا	لِیَخفْنَ	خَفْ
خافَا	خافُوا	خافِی	خافَا	خَفْنَ	لِاَخفْ	لِنَخفْ

امر مجہول:

لِیُخفْ	لِیُخافا	لِیُخافُوا	لِتُخفْ	لِتُخافا	لِیُخفْنَ	لِتُخفْ
لِتُخافَا	لِتُخافُوا	لِتُخافِی	لِتُخافَا	لِتُخفْنَ	لِاُخفْ	لِنُخفْ

امر بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لِیَخافَنَّ	لِیَخافانِّ	لِیَخافُنَّ	لِتَخافَنَّ	لِتَخافانِّ	لِیَخفْنَانِّ	خافَنَّ
خافَانِّ	خافُنَّ	خافِنَّ	خافَانِّ	خَفْنَانِّ	لِاَخافنَّ	لِنَخافنَّ

امر بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لِیُخافَنَّ	لِیُخافانِّ	لِیُخافُنَّ	لِتُخافَنَّ	لِتُخافانِّ	لِیُخفْنَانِّ	لِتُخافَنَّ
لِتُخافَانِّ	لِتُخافُنَّ	لِتُخافِنَّ	لِتُخافَانِّ	لِتُخفْنَانِّ	لِاُخافَنَّ	لِنُخافَنَّ

امر بانون تاکید خفیفہ معروف:

لِیَخافَنْ		لِیَخافُنْ	لِتَخافَنْ			لِتَخافَنْ
	لِتَخافُنْ	لِتَخافِنْ			لِاَخافنْ	لِنَخافنْ

امر بانون تاکید خفیفہ مجہول:

لِیُخافَنْ		لِیُخافُنْ	لِتُخافَنْ			لِتُخافَنْ
	لِتُخافُنْ	لِتُخافِنْ			لِاُخافَنْ	لِنُخافَنْ

نہی معروف:

لایَخفْ	لایَخافا	لایَخافُوا	لاتَخفْ	لاتَخافا	لایَخفْنَ	لاتخَفْ
لاتخافَا	لاتخافُوا	لاتخافِی	لاتخافَا	لاتخَفْنَ	لااَخفْ	لانَخفْ

نہی مجہول:

لایُخفْ	لایُخافا	لایُخافُوا	لاتُخفْ	لاتُخافا	لایُخفْنَ	لاتُخفْ
لاتُخافَا	لاتُخافُوا	لاتُخافِی	لاتُخافَا	لاتُخفْنَ	لااُخفْ	لانُخفْ

نہی بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لایَخافَنَّ	لایَخافانِّ	لایَخافُنَّ	لاتَخافَنَّ	لاتَخافانِّ	لایَخفْنَانِّ	لاتخافَنَّ
لاتخافَانِّ	لاتَخافُنَّ	لاتَخافِنَّ	لاتَخافَانِّ	لاتَخَفْنَانِّ	لااَخافَنَّ	لانَخافَنَّ

نہی بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لایُخافَنَّ	لایُخافانِّ	لایُخافُنَّ	لاتُخافَنَّ	لاتُخافانِّ	لایُخفْنَانِّ	لاتُخافَنَّ
لاتُخافَانِّ	لاتُخافُنَّ	لاتُخافِنَّ	لاتُخافَانِّ	لاتُخفْنَانِّ	لااُخافَنَّ	لانُخافَنَّ

نہی بانون تاکید خفیفہ معروف:

لایَخافَنْ		لایَخافُنْ	لاتَخافَنْ			لاتَخافَنْ
	لاتَخافُنْ	لاتَخافِنْ			لااَخافنْ	لانَخافنْ

نهی بانون تاکید خفیفه مجهول:

لاتُخافَنْ			لاتُخافَنْ	لايُخافُنْ		لايُخافَنْ
لانُخافَنْ	لااُخافَنْ			لاتُخافِنْ	لاتُخافُنْ	

اجوف واوی معتل العین از باب سَمِعَ ختم شول ه

تمرین:

صرف کبیر وکئی!

1ـ نَامَ ینامُ نومًا اوده کیدل ـ

اجوف واوی از ثلاثی مزیدٌ فیه:

1ـ باب افعال: الاقامة ودریدل ـ

اَقَامَ یُقِیمُ اِقَامةً فهو مُقیمٌ و اُقِیمَ یُقَامُ اِقامةً فذاکَ مُقامٌ الامر منه اَقِمْ والنهی عنهُ لاتُقِمْ والظرف منه مُقامٌ

اَقَامَ دراصل اقوَمَ وؤ بروزن اَفعَلَ، د یُقَالُ تعلیل پکښی شوی دی

یُقِیمُ دراصل یُقْوِمُ وو بروزن یُفعِلُ ،واو حرکت ماقبل له ورکو نو واو ساکن ما قبل مکسور واو په یاء سره بدل شو

اِقامةٌ دراصل اِقوامٌ وو بروزن اِفعالٌ ،دواو حرکت ماقبل لهٌ ورکو بیا واو الف سره بدل شو بیا یو الف حذف شو د هغه په عوض آخر کښی ته راوړه شوه اِقامةٌ شوٌ

اُقِیمَ دراصل اُقْوِمُ وؤ اُکْرِمَ په مثل پدی کښی د یُقِیمُ تعلیل شوی دی

یُقَامُ دراصل یُقوَمُ وؤ بروزن یُکرَمُ دلته هم د یُقالُ تعلیل شوی دی

مُقامٌ دراصل مُقوَمٌ وؤ بروزن مُکرَمٌ ، دلته هم د یُقالُ تعلیل شوی دی

اَقِمْ د امر صیغ□ د□ دراصل اَقْوِمْ وو د یُقِیمُ پ□ مثل تعلیل کولو ن□ بعد ی□ د التقائ□ ساکنین د وج□ حذف شوہ

لاتُقِمْ دراصل لاتُقوِمْ وو بروزن لاتُکرِمْ دی کښی د یُقِیمُ پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

2□باب تفعیل التصویر (صورت جوړول)یا لک□: تکویر راغونډول:

صرف صغیر:

صَوَّرَ یُصَوِّرُ تصویرًا فهو مصوِّرٌ و صُوِّر یُصَوَّرُ تصویرًا فهو مصَوَّرٌ الامر منُ صَوِّرْ والنهی عنُ لاتُصَوِّر والظرف منُ مصَوَّرٌ □

دلت□ چرت□ تعلیل ند□ شو□ ،د صحیح پ□ مثل د□□

3□باب افتعال الاِجتیابُ (صحراء ځنګل کښي لار وهل سفر کول)

اِجتابَ یَجتَابُ اجتیابًا فهو مُجتَابٌ و اُجتِیْبَ یُجتابُ اجتیابًا فهو مُجتَابٌ الامر منُ اِجْتَبْ والنهی عنُ لاتَجتَبْ والظرف منُ مُجتَابٌ□

اِجتابَ اصلًا اِجتَوَبَ وؤ بروزن اجتَنَبَ د قال پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

یَجتَابُ دراصل یَجْتَوِبُ وؤ بروزن یَجتَنِبُ دلت□ هم د قال پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

اجتیابًا دراصل اجتوابٌ وو مصدر کښی واو د کسر□ ن□ بعد واقع شو او پ□ فعل کښي ئی تعلیل شو□ د□ نو واو ئ□ پ□ یاء سر□ بدل کو□

مُجتَابٌ اسم فاعل دراصل مُجتَوِبٌ او اسم مفعول مُجْتَوَبٌ وو دواړو کښي د قالَ پ□ مثل تعلیل وشو□

یعنی واو متحرک ماقبل مفتوح واو په الف سره بدل شو ،او دواړه اسم فاعل او اسم مفعول هَم شکل شوله

اُجتِیْبَ دراصل اُجْتُوِبَ وؤ په دی کښی د قِیْلَ په مثل تعلیل شوی دی

اِجْتَبْ دراصل اِجتَوِبْ وو د قالَ په مثل تعلیل نه بعد الف التقائه ساکنین د وجه نه حذف شو

لاتَجْتَبْ دراصل لاتَجْتَوِبْ وو ،پدی کښی هم د امر یعنی اجْتوِبْ پشان تعلیل شوی دی

4باب استفعال الاستقامُ (سیدها کیدل)

صرف صغیر:

اِسْتَقَامَ یَسْتَقِیمُ اِستِقامً فهو مستَقِیمٌ و اُسْتُقِیمَ یُستَقامُ اِستِقامً فهو مُستَقامٌ الامر منهُ اِسْتَقِمْ والنهی عنهُ لا تَسْتَقِمْ والالهُ منه مابهِ الاستِقامُ و اسم التفضیل اَشَدُّ استِقامً

اِسْتَقَامَ دراصل اِسْتَقْوَمَ وؤ د یُقَالُ په مثل تعلیل پکښی وشو

یَسْتَقِیمُ دراصل یَستَقْوِمُ وؤ دواو حرکت ما قبل له ورکو بیا واؤ ماقبل کسره شو نو واؤ په یاء سره بدل شو

اِستِقامه دراصل اِسْتِقْوامٌ د یُقالُ په مثل تعلیل کولو نه بعد کوم واو چی په الف سره بدل کړه وؤ هغه ئی حذف کو او د هغه په عوض کښی آخر کښی ه زیاته شوه

مستَقِیمٌ دراصل مُسْتَقْوِمٌ وؤ دواو حرکت ماقبل ته ورکړه مُسْتَقِوْمٌ شو ،بیا واو ما قبل کسره واو په یاء سره بدل که

اُسْتُقِیمَ دراصل اُسْتُقْوِمَ وؤ د د مُستَقِیمٌ په مثل تعلیل دلته هم شوی دی

یُسْتقَامُ دراصل یُسْتَقْوَمُ وؤ او مُستَقامٌ دراصل مُسْتَقْوَمٌ وؤ ،دی دواړو کښی د یُقالُ په مثل تعلیل شوی دی

5□باب انفعال الاِنقِیاد فرمانبر دار کیدل:

صرف صغیر: اِنقادَ یَنقادُ انقیادًا فهوَ مُنقادٌ   اُنقِیدَ یُنقادُ انقیادًا
فذاک مُنقادٌ الامر منُ اِنقَدْ والنهی عنُ لاتَنقِدْ والظرف منُ مُنقادٌ
والاٰلۃ منۃ ما بُ الانقیاد اسم التفضیل اَشَدُّ انقیادًاُ

اِنقَادَ دراصل اِنْقَوَدَ وو یَنقادُ دراصل یَنقَوِدُ وو،مُنقادٌ اسم فاعلل
دراصل مُنقَوِدٌوو،مُنقادٌ اسم مفعول دراصل مُنقَوَدٌ وو□ پ□ تمامو
کښی د قالَ پ□ مثل تعلیل شو□ د□□

یعنی واو متحرک ما قبل مفتوح واو پ□ الف سر□ بدل شو □

اُنْقِیدَ دراصل اُنْقُوِدَ وو د قیلَ پ□ مثل تعلیل پکښی شو□ د□□

اِنْقِیاد دراصل اِنقِوَاد وو ،مصدر کښی واو د کسر□ ن□ بعد واقع
شو ،او پ□ فعل کښی ئی تعلیل شو□ د□ نو واو ئی پ□ یاء سر□
بدل شو□

اِنْقَدْ دراصل اِنقَوِدْ وو د قالَ پ□ مثل تعلیل ن□ بعد الف کوم چی د
واو ن□ بدل کښی راغل□ وو دغ□ الف د اجتماع ساکنین د وج□ ن□
حذف شو□

هم دغ□ تعلیل ب□ پ□ لاتَنْقَدْ فعل نهی کښی وی چی اصل ئی
لاتَنْقَوِدْ وؤ□

6□باب مفاعل□ المطاوع□ همنوا کیدل/ اطاعت کولُ

صرف صغیر: طاوَعَ یُطاوِعُ مطاوَعً فهو مطاوِعٌ و طووِعَ
یُطاوَعُ مطاوعً فهو مطاوَعٌ الامر منُ طاوِعْ والنهی عنُ لا تُطاوِعْ
الظرف منۃ مطاوَعٌ

7□باب تفاعُل التَّشاوُرُ   باهم مشور□ کول□

صرف صغیر:تَشاوَرَ یَتَشاوَرُ تشاوُرًا فهو مُتَشاوِرٌ و تُشوورَ
یُتشاوَرُ تشاوُرًا فهو مُتَشاوَرٌ الامر منُ تَشاوَرْ والنهی عنُ لَا
تَتَشاوَرْ الظرف منۃ مُتَشاوَرٌ

8باب تفَعُّل التَّزوُّج نکاح کول

صرف صغیر:تزوَّجَ یَتَزوَّجُ تزوَّجًا فهو متزوّجٌ تُزوِّجَ یُتَزوَّجُ تزوَّجًا فهو متزوَّجٌ الامر منُ تزوَّجْ والنهی عنُ لاتتزَوَّجْ الظرف منُ مُتَزَوَّجٌ

آخری در بابونو صرف صغیر د صحیح پ مثل د

د اجوف یائی بیان:

کچر د عین کلم پ ځائ یاء وی نو دیت اجوف یائی وائی ،اجوف یائی د دریو بابونو ن رازی (ضَرَبَ، نصرَ، سَمِعَ)

1اجوف یائی ازباب ضرَبَ البَیعُ (خرڅول)

صرف صغیر:باعَ یَبِیعُ بَیعًا فهو بائعٌ و بِیعَ یُباعُ بَیعًا فذاکَ مَبِیعٌ الامر منُ بِعْ والنهی عنُ لاتَبِعْ الظرف منُ مَبِیعٌ مَبِیعَانَ مَبایعُ ،والاُلُ منُ مِبْیَعٌ مِبْیَعانِ مَبَایِعُ مِبْیَعٌ مِبْیَعتانِ مَبَایِعُ مِبْیاعٌ مِبْیاعانِ مَبَایِیْعُ، اَبیَعُ اَبیَعانِ اَبیَعونَ اَبایِعُ بُوعیٰ بُوعیانِ بُوعیاتٌ بُیَعٌ

بَاعَ دراصل بَیَعَ وؤ بروزن ضَرَبَ یاء متحرک ما قبل مفتوح یاء پ الف باندی بدل شو

یَبِیعُ دراصل یَبْیِعُ وؤ بروزن یَضْرِبُ یاء متحرک ماقبل حرف صحیح ساکن وؤ د یاء حرکت ماقبل ل ورکو

بَائِعٌ دراصل بایِعٌ وؤ ی د الف زائد ن بعد واقع شو پ همز سر بدل شو

بِیعَ دراصل بُیِعَ وؤ بروزن ضُرِبَ یاء کسر ماقبل ل ورک بِیعَ شد

یُباعُ دراصل یُبْیَعُ وؤ بروزن یُضْرَبُ یاء متحرک ماقبل حرف صحیح ساکن وؤ د یاء حرکت ماقبل ل ورکو نو وس بل قاعد رال :چی یاء دراصل متحرک و او وس ئی ماقبل مفتوح شو نو بدل شو پ الف باندی

مَبِیعٌ دراصل مَبْیُوعٌ وؤ د مضروبٌ په وزن یاء متحرک ماقبل حرف صحیح ساکن وؤ د یاء حرکت ماقبل لہ ورکو بیله د اجتماع ساکنین د وجه نه حذف شوه مَبُوعٌ شو ،بیا ضمه په کسره سره بدله شوه تاکه دلالت وکی په حذف د یاء باندی ،مَبِوعٌ شو بیا واو ما قبل کسره راغله یاء سره بدل شو مَبِیعٌ شوه

بِعْ دراصل اِبْیِعْ وو د اِضْرِبْ په وزن باندی یَبِیعُ په مثل تعلیل کولو نه بعد همزه وصل ته ضرورت پاتی نه شوه او یاء د اجتماع ساکنین د وجه نه حذف شوه ۔

لَاتَبِعْ دراصل لاتَبْیِعْ وو د لاتَضرِبْ په وزن د یاء حرکت باء له ورکو بیا یاء د اجتماع ساکنین د وجه نه حذف شوه ۔

مَبِیعٌ دراصل مَبْیِعٌ وؤ د یَبِیعُ په مثل تعلیل وشو او په جمع کښی تعلیل نده شوی ۔

اسم اٰله او اسم تفضیل مذکر کښی تعلیل نده شوی ۔

بُوعیٰ دراصل بُیْعیٰ وؤ یاء ساکن غیر مدغم ماقبل مضموم وو یاء په واو سره بدل شوه۔

صرف کبیر:

ماضی مثبت معروف:

بَاعَ	بَاعَا	بَاعُوا	بَاعَتْ	بَاعَتا	بِعْنَ	بِعْتَ
بِعْتُما	بِعْتُم	بِعْتِ	بِعْتُما	بِعْتُنَّ	بِعْتُ	بِعْنا

ماضی مثبت مجهول:

بِیعَ	بِیعَا	بِیعُوا	بِیعَتْ	بِیعَتا	بِعْنَ	بِعْتَ
بِعْتُما	بِعْتُم	بِعْتِ	بِعْتُما	بِعْتُنَّ	بِعْتُ	بِعْنا

مضارع مثبت معروف:

یَبِیعُ	یَبِیعَانِ	یَبِیعُونَ	تَبِیعُ	تَبِیعانِ	یَبِعنَ	تَبِیعُ

تَبِیعانِ	تَبِیعونَ	تَبِیعینَ	تَبِیعانِ	تَبِعنَ	اَبِیع	نَبِیعُ

مضارع مثبت مجهول:

یُباعُ	یُباعَانِ	یُباعُونَ	تُباعُ	تُباعانِ	یُبَعنَ	تُباعُ
تُباعانِ	تُباعونَ	تُباعینَ	تُباعانِ	تُبَعنَ	اُباعُ	نُبَاعُ

نفی تاکید بَلن معروف:

لَنْ یَبِیعَ	لَنْ یَبِیعَا	لَنْ یَبِیعُوا	لَنْ تَبِیعَ	لَنْ تَبِیعا	لَنْ یَبِعنَ	لَنْ تَبِیعَ
لَنْ تَبِیعا	لَنْ تَبِیعو	لَنْ تَبِیعی	لَنْ تَبِیعا	لَنْ تَبِعنَ	لَنْ اَبِیعَ	لَنْ نَبِیعَ

نفی تاکید بَلن مجهول:

لَنْ یُباعَ	لَنْ یُباعَا	لَنْ یُباعُوا	لَنْ تُباعَ	لَنْ تُباعا	لَنْ یُبَعنَ	لَنْ تُباعَ
لَنْ تُباعا	لَنْ تُباعو	لَنْ تُباعی	لَنْ تُباعا	لَنْ تُبَعنَ	لَنْ اُباعَ	لَنْ نُبَاعَ

نفی جحد بَلمْ معروف:

لَمْ یَبِعْ	لَمْ یَبِیعَا	لَمْ یَبِیعُوا	لَمْ تَبِعْ	لَمْ تَبِیعا	لَمْ یَبِعنَ	لَمْ تَبِعْ
لَمْ تَبِیعا	لَمْ تَبِیعو	لَمْ تَبِیعی	لَمْ تَبِیعا	لَمْ تَبِعنَ	لَمْ اَبِعْ	لَمْ نَبِعْ

نفی جحد بَلمْ مجهول:

لَمْ یُبعْ	لَمْ یُباعَا	لَمْ یُباعُوا	لَمْ تُبعْ	لَمْ تُباعا	لَمْ یُبَعنَ	لَمْ تُبعْ
لَمْ تُباعا	لَمْ تُباعو	لَمْ تُباعی	لَمْ تُباعا	لَمْ تُبَعنَ	لَمْ اُبَعْ	لَمْ نُبَعْ

لام تاکید بانون تاکید ثقیل معروف:

لَیَبِیعَنَّ	لَیَبِیعَانِّ	لَیَبِیعُنَّ	لَتَبِیعَنَّ	لَتَبِیعانِّ	لَیَبِعنَانِّ	لَتَبِیعَنَّ

لَتَبِیعانِّ	لَتَبِیعنَّ	لَتَبِیعِنَّ	لَتَبِیعانِّ	لَتَبِعنَانِّ	لَاَبِیعنَّ	لَنَبِیعَنَّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لَیُباعَنَّ	لَیُباعَانِّ	لَیُباعُنَّ	لَتُباعَنَّ	لَتُباعانِّ	لَیُبَعنَانِّ	لَتُباعَنَّ
لَتُباعانِّ	لَتُباعُنَّ	لَتُباعِنَّ	لَتُباعانِّ	لَتُبَعنَانِّ	لَاُباعَنَّ	لَنُبَاعَنَّ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ معروف:

لَیَبِیعَنْ		لَیَبِیعُنْ	لَتَبِیعَنَّ			لَتَبِیعَنْ
	لَتَبِیعُنْ	لَتَبِیعِنَّ			لَاَبِیعنْ	لَنَبِیعَنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ مجہول:

لَیُباعَنْ		لَیُباعُنَّ	لَتُباعَنْ			لَتُباعَنْ
	لَتُباعُنْ	لَتُباعِنْ			لَاُباعَنْ	لَنُبَاعَنْ

امر معروف:

لِیَبِعْ	لِیَبِیعَا	لَیَبِیعُوا	لِتَبِعْ	لِتَبِیعا	لِیَبِعنَ	بِعْ
بِیعا	بِیعوا	بِیعی	بِیعا	بِعنَ	لِاَبِعْ	لِنَبِعْ

امر مجہول:

لِیُبَعْ	لِیُباعَا	لِیُباعُوا	لِتُبعْ	لِتُباعا	لِیُبَعنَ	لِتُبعْ
لِتُباعا	لِتُباعو	لِتُباعی	لِتُباعا	لِتُبَعنَ	لِاُبَعْ	لِنُبَعْ

امر بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لِیَبِیعَنَّ	لِیَبِیعَانِّ	لِیَبِیعُنَّ	لِتَبِیعَنَّ	لِتَبِیعانِّ	لِیَبِعنَانِّ	بِیعَنَّ
بِیعانِّ	بِیعَنَّ	بِیعِنَّ	بِیعانِّ	بِعنَانِّ	لِاَبِیعنَّ	لِنَبِیعَنَّ

امر بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لِیُباعَنَّ	لِیُباعَانِّ	لِیُباعُنَّ	لِتُباعَنَّ	لِتُباعانِّ	لِیُبَعنَانِّ	لِتُباعَنَّ
لِتُباعانِّ	لِتُباعُنَّ	لِتُباعِنَّ	لِتُباعانِّ	لِتُبَعنَانِّ	لِاُباعَنَّ	لِنُبَاعَنَّ

امر بانون تاکید خفیفہ معروف:

لِیَبِیعَنْ		لِیَبِیعُنْ	لِتَبِیعَنْ			بِیعَنْ
	بِیعُنْ	بِیعِنْ			لِاَبِیعنْ	لِنَبِیعَنْ

امر بانون تاکید خفیفہ مجہول:

لِیُباعَنْ		لِیُباعُنْ	لِتُباعَنْ			لِتُباعَنْ
	لِتُباعُنْ	لِتُباعِنْ			لِاُباعَنْ	لِنُبَاعَنْ

نهی معروف:

لایَبِعْ	لایَبِیعَا	لایَبِیعُوا	لاتَبِعْ	لاتَبِیعا	لایَبِعنَ	لاتبِعْ
لاتبِیعا	لاتبِیعوا	لاتبِیعی	لاتبِیعا	لاتبِعنَ	لااَبِعْ	لانَبِعْ

نهی مجهول:

لایُبَعْ	لایُباعَا	لایُباعُوا	لاتُبعْ	لاتُباعا	لایُبَعنَ	لاتُبعْ
لاتُباعا	لاتُباعوا	لاتُباعی	لاتُباعا	لاتُبَعنَ	لااُبَعْ	لانُبَعْ

نهی بانون تاکید ثقیلۀ معروف:

لایَبِیعَنَّ	لایَبِیعَانِّ	لایَبِیعُنَّ	لاتَبِیعَنَّ	لاتَبِیعانِّ	لایَبِعنَانِّ	لاتبِیعَنَّ
لاتبِیعانِّ	لاتبِیعنَّ	لاتبِیعِنَّ	لاتبِیعانِّ	لاتبِعنَانِّ	لااَبِیعنَّ	لانَبِیعَنَّ

نهی بانون تاکید ثقیلۀ مجهول:

لایُباعَنَّ	لایُباعَانِّ	لایُباعُنَّ	لاتُباعَنَّ	لاتُباعانِّ	لایُبَعنَانِّ	لاتُباعَنَّ
لاتُباعانِّ	لاتُباعُنَّ	لاتُباعِنَّ	لاتُباعانِّ	لاتُبَعنَانِّ	لااُباعَنَّ	لانُبَاعَنَّ

نهی بانون تاکید خفیفۀ معروف:

لایَبِیعَنْ		لایَبِیعُنْ	لاتَبِیعَنْ			لاتبِیعَنْ
	لاتبِیعُنْ	لاتبِیعِنْ			لااَبِیعنْ	لااَبِیعَنْ

نهی بانون تاکید خفیفۀ مجهول:

لایُباعَنْ		لایُباعُنَّ	لاتُباعَنْ			لاتُباعَنْ
	لاتُباعُنْ	لاتُباعِنْ			لااُباعَنْ	لانُبَاعَنْ

تمرین:

درج ذیل مصادرو نۀ گردانونۀ وکئ!

1۔البیوتۃ شپۀ تیرول بائتٌ بِتْ لاتبِتٌ

2۔الخِیاطۃ خائطٌ مَخِیطٌ خِط لاتَخِطٌ

3۔السیر مزل کول سائرٌ سِرْ لاتَسِرْ۔

4۔العیشُ ژوند کول عائشٌ عِشْ لاتعِشْ۔

5 ۔الغیبُ غائبٌ غِبْ لاتغِبْ۔

6۔المیلُ مائلې کیدل مائلٌ مِلْ لاتَمِلْ۔

اجوف یائی ازباب سَمِعَ النَیلُ حاصلول:

صرف صغیر: نَالَ یَنالُ نَیلًا فهو نائلٌ نِیلَ یُنَالُ نَیلًا فهو مَنِیلٌ الامر منُ نَلْ والانهی عنُ لاتَنَلْ الظرف منُ مَنالٌ مَنالانِ مَنائلُ ولاُلُ منُ مِنْیَلٌ مِنیلانِ مَنائلُ مِنْیَلٌ مِنیَلتانِ مَنائلُ مِنْیَالٌ مِنیالانِ مَناییلُ اسم التفضیل منُ اَنیَلُ انیلانِ انیلونَ انائلُ والمؤنث منهٌ نُولیٰ نولیانِ نولَیاتٌ نُیَلٌ

تمرین: ګردان وکئ!

الهیبَۃٌ خوفزدُ کیدل هائِبٌ هَبْ لاتَهَبْ

ماضی معروف او مجهول صرف کبیر باعَ او بِیعَ په مثل دی۔

او باقی ګردانونه د سَمِعَ یَسمَعُ د اجوف واوی خافَ یخافُ په مثل دی او تعلیل هم یو ده ۔فرق صرف داده چی اجوف واوی کښی واو ، او یائی کښی په یاء کښی تعلیل شوې ده۔

نُولیٰ دراصل نُیلیٰ وو یاء ساکن ما قبل مضموم وو ی۔ې واو بدل شوه ۔

اجوف یائی از باب نصرَ الغَیطُ جَوَری ته کوزیدل:

صرف صغیر: غَاطَ یَغُوطُ غَیطًا فهو غائِطٌ و غِیطَ یُغَاطُ غَیطًا فهو مَغِیطٌ الامر منُ غُطْ والنهی عنُ لاتَغُطْ الظرف منُ مَغَاطٌ مَغاطانِ مغائطُ الاُلُ منُ مِغْیَطٌ مِغطٌ مِغیاطٌ اسم التفضیل اَغْیَطُ غُوطیٰ۔

غَاطَ دراصل غَیَطَ وو بروزن نَصَرَ د بَاعَ تعلیل دلته هم شوې ده۔

يَغُوطُ دراصل يَغْيُطُ وو بروزن يَنصُرُ د ياءحركت ماقبل ل□ وركو او ،اس ياء ساكن ماقبل ضم□ شو□ ياء پ□ واو بدل شو□□

غِيطَ دراصل غُيِطَ وو بروزن نُصِرَ د بُيِعَ تعليل كښى شو□ د□□

يُغَاطُ دراصل يُغْيَطُ بروزن يُنصَرُ وو د يُبَاعُ تعليل پ□ كښى شو□ د□□

مَغِيطٌ اسم مفعول دراصل مَغْيُوطٌ وو د مَبِيعٌ تعليل شو□ د□ □

غُطْ دراصل اُغْيُطْ بروزن اُنصُرْ وو د ى□ حركت ماقبل ت□ وركړې ى□ د اجتماع ساكنين د وج□ ن□ حذف ك□ اودهمز□ ضرورت پات□ نشو□

لاتَغُطْ دراصل لاتَغْيُطْ وو بروزن لاتَنْصُرْ د يَغُوطُ پ□ مثل تعليل وشو□بيا واو د اجتماع ساكنين د وج□ حذف شو□

مَغَاطٌ دراصل مَغْيَطٌ وو د مضارع مجهول تعليل شو□ د □□

غُوطىٰ دراصل غُيْطىٰ وو بروزن نُصرىٰ د بُوعىٰ پ□ مثل تعليل شو□ د□□

د ماضى ګردان غَاطَ د باعَ پ□ مثل د□،او د مضارع (يَغُوطُ) ن□ تر اسم ظرف پور□ د قَالَ (اجوف واوى از نَصَرَ)پ□ وزن د□ فرق صرف داد□ چى اجوف واوى كښى واو ، او يائى كښى پ□ ياء كښى تعليل شو□ د□□

اجوف يائى از ثلاثى مزيد في□□

1□باب افعال الاطار□ الوزول □وائى كولُصرف صغير:اَطارَ يُطِيرُ اِطارً مُطِيرٌ اُطِيرَ يُطارُ اِطارً فذاكَ مُطارٌ الامر من□ اَطِرْ والنهى لاتُطِرْ الظرف مُطارٌ

اطارَ دراصل اَطْيَرَ وو صرف ئى د اَقامَ پ□ مثل د□ □ فرق صرف داد□ چى اجوف واوى كښى واو ، او يائى كښى پ□ ياء كښى تعليل شو□ د□□

مُطارٌ د الوَتَکۍ د الوَتو ځائې تہ مُطار وائی او د مجردو نہ مَطارٌ رازی ۔

(مجرد ئی طارَ یَطیرُ دے د ضربَ نہ فهو طائرٌ مرغۍ تہ طایرٌ وائی او جهاز تہ طیّارہ /طائرہ وائی ۔

2۔باب تفعیل   التقیید پابند کول،قید کول،بندول۔

صرف صغیر:قَیَّدَ یُقَیِّدُ تقییدًا فهو مقَیِّدٌ قُیِّدَ یُقَیَّدُ تقییدًا فذاک مُقَیَّدٌ الامر منہٗ قَیِّدْ   والنهی عنُ لاتُقَیِّدْ والظرف منُ مُقَیَّدٌ

ددی باب صرف کبیر د صحیح پہ مثل دے۔

3۔باب مفاعلہ المُطایَرۃٌ   الوزولُ

طَایَرَ یُطایِرُ مُطایَرً فهو مُطایِرٌ طُویِرَ یُطایَرُ مطایَرً فذاکَ مطایَرٌ الامر منہٗ طَایِرْ والنهی عنُ لاتُطایِرْ الظرف منُ مُطایَرٌ

4۔باب تَفَعُّل   التَّخَیُّر

صرف صغیر: تَخَیَّرَ یَتَخَیَّرُ تَخَیُّرًا فهو متَخَیِّرٌ   تُخُیِّرَ یُتَخَیَّرُ تَخَیُّرًا فذاک مُتَخَیَّرٌ الامر منُ تَخَیَّرْ والنهی عنُ لاتتَخَیَّرْ الظرف منُ مُتَخَیَّرٌ۔

5۔تَفاعُلٌ   تَمایُزٌ دیو بل نہ جدا کول۔

صرف صغیر: تَمَایَزَ یَتَمَایَزُ تَمَایُزًا فهو مُتَمَایِزٌ تُمُویِزَ یُتَمَایَزُ تَمَایُزًا فذاک مُتَمَایَزٌ الامر منُ تَمَایَزْ والنهی عنُ لاتَتَمَایَزْ الظرف منُ مُتَمَایَزٌ۔

6۔باب افتعال الاختیار پسند کول۔صرف صغیر:اِختَارَ یَختارُ اختیارًا فهو مُختارٌ اُخْتیرَ یُختارُ اختیارًا فذاکَ مُختارٌ الامر منہٗ اِخْتَرْ والنهی لاتَخْتَرْ الظرف منُ مُختارٌ

اِختارَ دراصل اختَیَرَ وو بروزن افتعل، یَختارُ دراصل یَختَیِرُ وو بروزن یَفتعِلُ ،مُختارٌ اسم فاعل دراصل مُخْتَیِرٌ وو بروزن

مُفتعِلٌ ،يُختارُ دراصل يُخْتَيَرُ وو بروزن يُفتعَلُ ،مُختارٌ دراصل مُخْتَيَرٌ وو بروزن مُفتعَلٌ

تمامو کښی د ی متحرک ماقبل مفتوح ی الف سره بدل شو

اِختَرْ دراصل اِخْتَيِرْ وو بروزن اِفتعِل ،او لاتَختَرْ لاتَخْتَيِرْ ی متحرک ماقبل مفتوح ی پ الف سر بدل شو بیا الف التقاء ساکنین دوج ن حذف شو

7باب استفعال الاستخارُ خیر طلب کولُ

صرف صغیر: اِسْتَخارَ يَسْخِيرُ اِستِخارً فهو مُستَخِيرٌ اُسْتُخِيرَ يُستَخارُ اِستِخار فهو مُسْتَخارٌ اِسْتَخِرْ لا تَسْتَخِرً

اِسْتَخارَ اِسْتَخْيَرَ يَسْتَخْيِرُ مُستَخْيِرٌ وؤ تمامو کښی د يبيع پشان تعليل شو د

اِسْتِخَارً دراصل اِسْتِخيارٌ وؤ د ياء حرکت ئی ماقبل ت ورکٌ بيا ی اصلاً متحرک و پ الف سر بدل شو،بیا الف حذف شو او د هغ پ بدل کښی آخر ل راغل

مُستَخارٍ دراصل مُستَخْيَرٌ وو د ياء حرکت ئی ماقبل ت ورک بيا ی اصلاً متحرک و پ الف سر بدل شو

8باب انفعال الانقِياض ديوال غورزيدل

صرف صغير:اِنقاضَ يَنقَاضَ اِنقِياضًا فهو مُنقاضٌ اِنقَضْ لاتَنْقَضْ

د اِنْقَاضَ او اختارَ اعلال يوشان د

د ناقص(معتل اللام) بيان

ک چر دلام کلم پ ځائ حرف علت راغل وى نو ديت ناقص وائى معنیٰ ئى د نيمګړ چى کميدو وال وى چونک حرف علت

د آخر نه اکثر حذف شی نو کلمه کمه شی ،نو داسې کلمې ته ناقص وائی ۔بیا ناقص واوی او یائی ۔

دناقص د تعلیل قاعده :

1۔کوم واو چی په آخر کښی وی او ماقبل ئی مکسور وی نو دغه واو په یاء سره بدل کې۔لکه: دُعِوَ نه دُعِیَ رَضِوَ نه رَضِیَ۔

2۔کوم واو چی په ماضی کښی په دریم ځا ئه وی چی کله څلورم ځا ئه ته شی یا ددی نه هم زیات مخکښی لاړشی او ماقبل حرکت ئی د هغه نه مخالف وی نو دغه واو په یاء سره بدلیږی بیا یاء د ماقبل فتحه په وجه په الف سره بدل شی ۔لکه یُدعَوُ یُدعَیُ او بیا یُدعیٰ ،یَرضَوُ نه یَرضَیُ او بیا یرضیٰ۔

3۔په ناقص کښی حرف علت د جزم په حالت کښی حذف کیږی۔یَخشیٰ نه لم یخشَ،لم یرمِ ، لم یَدعُ ۔

4۔کوم واو چی د کلمه په آخر کښی وی او مخکښی تری کسره وی ،نو دغه واو د قاعده نمبر1 په وجه اول په یې سره بدل شی ،بیا په یاء ضمه بهاری وی نو ساکن شی ،بیا د اجتماع ساکنین (یاء او نون تنوین) په وجه یاء حذف شی او تنوین ماقبل حرف له ورکی۔لکه: داعِوٌ نه داعِیٌ بیا داعین بیا داعٍ شو۔

5۔چی کله واو او یاء یوځائه شی او اول ساکن وی نو واو به په یاء سره بدل شی او یاء به په یاء کښی مدغم شی او د یاء ماقبل په مکسور شی د یاء د مناسبت د پاره ۔لکه: مَرْموىٌ نه مَرمُی یٌ بیا مَرمُیٌّ بیا مَرمِیٌّ ۔

6۔چی کوم الف زائده د تثنیه او جمع د الف نه مخکښی راشی نو هغه په یاء سره بدل شی ۔لکه: فُعلیٰ فُعلیانِ فُعلیاتٌ۔

7۔کوم واو چی د اسم په آخر کښی د الف زائده نه بعد راشی نو هغه به په همزه سره بدل شی لکه:دعاوٌ نه دعاءٌ۔

ناقص واوی ثلاثی مجرد پنځه بابونو نه
رازی ،نصر،سمع،فتح،کرُمَ، او ضرب خو د ضربَ

نه کم رازی ی

از باب نَصَرَ ۔ الدعاءُ والدعوُ (رابلل)(بلنه)

دَعا یدعُو دُعاءً فهو داعٍ دُعِیَ یُدعیٰ دُعاءً فذاکَ مَدعوٌّ اُدعُ لاتَدْعُ مَدعًی مَدعیانِ مَداعٍ مِدعًا مِدعَیانِ مَداعٍ مِدعاٌ مِدعاتانِ مِداعٍ مِدعاءٌ مِدعاءانِ مَداعِیٌّ اَدعیٰ ادعیانِ اَدعَونَ اَداعٍ والمؤنث دُعْیٰ دُعیَیَانِ دُعیَیَاتٌ دُعیً ۔

دَعا دراصل دَعَوَ وو بروزن نصر واؤ متحرک ماقبل مفتوح بدل شو په الف باندی ۔

یَدْعُو دراصل یدْعُوُ وو ضمه په واو بهاری (بوجھ) وه ساکن شو۔

دُعاءً دراصل دعاوًا وو ،واو د اسم په اخر کښی د الف زائده نه بعد راغه په همزه بدل شو۔

داعٍ دراصل داعِوٌ وو واو په آخر کښی راغه ماقبل مکسور وو بدلَ شو په یاء باندی ،داعِیٌ شو بیا ضمه په یاء بوجھ وه یاء ساکنه شو ،بیا نون تنوین او یاء ساکن جمع شول یعنی(داعِیْنْ) شو ،یاء د اجتماع ساکنین د وجه نه حذف شوه داعِنْ شو چی لیکله داعٍ شی ۔

دُعِیَ دراصل دُعِوَ واو په طرف کښی راغه ماقبل تری کسره وه په ی ه بدل شو

یُدعیٰ دراصل یُدْعَوُ وو،واو په ماضی کښی په دریم ځائه وو اوس څلورم ځائه ته شو او ماقبل حرکت ئی مخالف وو نو واو په یاء سره بدل شو۔یُدْعَیُ شو ،بیا ی ه متحرک ماقبل مفتوح په الف سره بدل شوه ۔

مَدْعُوٌّ دراصل مَدْعُوْوٌ وو واو په واو کښی مدغَم شو ۔

اُدعُ دراصل اُدْعُوْ وو د امر صیغ کښی اخر ت جزم وی او پ جزم سر د ناقص ن اخری حرف حذف کیږی دغ شان نهی لاتَدْعُ لاتدعُوْ وو

مَدعىً دراصل مَدعَوٌ وو ، واو اوس څلورم ځائ ت شو او ماقبل حرکت ئی مخالف وو نو واو پ یاء سر بدل شو، بیا ی متحرک ماقبل مفتوح پ الف سر بدل شو،بیا الف

ساکن او نون تنوین ساکن جمع شول نو الف حذف شومَدْعَنْ شو مَدعًی لیکل شی

مَداعٍ دراصل مَداعِوٌ وو د داعٍ پ مثل تعلیل شو د

مِدعًی مِدعَوٌ وو د مَدعًی پ مثل تعلیل شو د

مِدعاٌ دراصل مِدعَوٌ وو ،واو متحرک ماقبل مفتوح بدل شو پ الف سر

مِدعاءٌ دراصل مِدعاوٌ وو واو د الف زائد ن بعد راغ پ همز سر بدل شو

مَداعِیٌّ دراصل مداعِیوٌ وو واو او یاء جمع شول نو واو یاء شو او یاء پ یاء کښی مدغم شو

اَدْعیٰ دراصل اَدْعَوُ وو دیُدعیٰ پ مثل تعلیل شو د

اَداعٍ دراصل اداعِوُ وو واو پ طرف کښی راغ بعد الکسر نو پ یاء سر بدل شو ،اداعِیُ شو بیا ضم پ یاء بوجه و ساکن شو او حذف شو او عوض کښی ئی تنوین راغ نو اداعٍ شو

دُعًی دراصل دُعَوٌ وو فُعَلٌ وو واو متحرک ماقبل مفتوح بدل شو پ الف سر نو دُعَانْ شو اجتماع ساکنین د وج ن الف حذف شو دُعَنْ شو لیکل دُعًی شی

صرف کبیر: ماضی مثبت معروف:

دَعَا	دَعَوَا	دَعَوْا	دَعَتْ	دَعَتَا	دَعَونَ	دَعَوتَ

دَعَوتُما	دَعَوتُم	دَعَوتِ	دَعَوتُما	دَعَوتُنَّ	دَعَوتُ	دَعَونَا

دَعا دراصل دَعَوَ وو بروزن نَصَرَ واو متحرک ما قبل فتح پ الف بدل شو

دعوا دلت د قالَ باعَ قاعد ند جاری شوی شرط ئی نشت، هغ داد چی واو د الف د تثنئی ن مخکښی ن وی او دلت د الف د تثنی ن مخکښی راغل دی

دعَوْا دَعَوُوْا وو مثل نَصَرُوا واو متحرک ما قبل فتح پ الف بدل شو دَعاوْ شو الف د اجتماع ساکنین د وج ن حذف شو دَعَو پاتی شو

دَعَتْ دَعَوَتْ نَصَرَتْ وو او دَعَتا نصرَتا وؤ واو الف سر بدل شو بیا الف د مؤنث تائ ساکن سر یو ځائ شو نو حذف شو(کوم الف چی د قالَ پ قاعد سر د واو یا ی ن بدل راغلی وی ددغ ن روستو چی تائ تانیث راشی نو الف غورزیږی

دَعَونَ نَصَرنَ تر آخر پور تمامی صیغ پ خپل حال دی

ماضی مثبت مجهول:

دُعِیَ	دُعِیا	دُعُوا	دُعِیَتْ	دُعِیَتا	دُعِینَ	دُعِیتَ
دُعِیتُما	دُعِیتُم	دُعِیتِ	دُعِیتُما	دُعِیتُنَّ	دُعِیتُ	دُعِینا

دُعِیَ دُعِوَ نُصِرَ وو کوم واو چی لام کلم کښی راشی هغ د کسر ن بعد یاء سر بدل شی دغ تعلیل پ ټولو صیغو کښی شو دی

دُعُوا دُعِوُوا نُصِرُوا وو ړومب واو مذکور قاعد پ وج یاء شو ،بیا د هغ حرکت ماقبل ل ورکو یعنی د ماقبل حرکت لر کولو ن بعد ،بیا یاء د اجتماع ساکنین د وج وغورزید

مضارع مثبت معروف:

یَدعُو	یَدعُوانِ	یَدْعُونَ	تَدْعُو	تَدعُوانِ	یَدْعونَ	تدْعو
تَدعوانَ	تَدْعونَ	تدعِینَ	تَدعوانِ	تدعونَ	اَدعُو	نَدْعو

يَدعُو يَدعُوُ وو يَنصُرُ ضم□ پ□ واو دشوار□ و□ واو ساکن شو□

يَدعُونَ جمع مذکر غائب يَدعُوُونَ يَنصُرونَ وو،اولن□ واو ساکن شو بيا يو واو د اجتماع ساکنين دوج□ حذف شو□دغ□ تعليل تَدعُونَ جمع مذکر حاضر کښی هم د□□

يَدْعُونَ جمع مؤنث غائب يَنْصُرنَ او تَدْعُونَ جمع مؤنث حاضر تَنْصُرنَ پديکښي څه تعليل نشت□□

پدی گردان کښی د جمع مؤنث او مذکر حاضر او غائب صيغ□ يوشان دی □

تَدْعِينَ تَدْعُوِينَ وو تَنْصُرِينَ واو کسر□ ماقبل ل□ ورک□ يعنی ماقبل حرکت لر□ کولو ن□ روستو ،ځکه چی کسر□ پ□ واو بوجھ وی،بيا واو ساکن ماقبل مکسور واو پ□ ياء سر□ بدل شو،تَدعِيْيْنَ شو اجتماع ساکنين د وج□ يو□ ياء حذف شو□□

مضارع مثبت مجهول:

يُدعىٰ	يُدعيانِ	يُدعَونَ	تُدعىٰ	تُدعَيانِ	يُدْعَينَ	تُدعىٰ
تُدعيانِ	تُدعَونَ	تُدعَينَ	تُدعَيانِ	تُدعَينَ	اُدعىٰ	نُدعىٰ

يُدْعىٰ يُدْعَوُ يُنْصَرُ وو واو پ□ خلورم ځائ□ راغ□ او ماقبل حرکت ئی مخالف وو پ□ ياء بدل شو يُدعَیُ شو اُس ياء متحرک ماقبل مفتوح پ□ الف سر□ بدل شو□□

واحد مذکر حاضر او واحد مؤنث غائب تُدعىٰ تُدعىٰ کښی او د متکلم دواړو صيغو کښی هم دغ□ تعليل جاری د□ □

يُدعيانِ يُدعوانِ وو يُنصرانِ د يُدعىٰ پ □ مثل تعليل وشو،او ئی پ□ الف بدل نکړ□ ماقبل ئی مفتوح د□ ،ځکه چی روستو ترين□ الف د تثنيئ□ د□ □

تُدعَيَانِ تُدعَيَانِ تثني□ مذکر حاضر او تثني□ مؤنث غائب و حاضر دغ□ تعلَيل د□□

يُدعَونَ يُدعَوُونَ وو يُنصَرونَ د يُدعىٰ پ□ مثل تعليل وشو،بيا الف د اجتماع ساكنين د وج□ ن□ حذف شو□تُدعَونَ هم دغ□ تعليل د□□

يُدعَينَ يُدعَونَ وؤ يُنصَرنَ جمع مؤنث غائب د يُدعىٰ پ□ مثل تعليل وشو،البت□ ى□ چى كوم□ د واو ن□ بدل راغليد□ هغ□ ساكن□ نو ځكه ئى پ□ الف سر□ بدل نكړه،تُدعَينَ جمع مؤنث حاضر هم دغ□ تعليل د□□

نفی تاکید بَلنْ معروف:

لَنْ یَدعُوَ	لَنْ یَدعُوا	لَنْ یَدْعُو	لَنْ تَدْعُوَ	لَنْ تَدعُوَا	لَنْ یَدْعُوْنَ	لَنْ تدْعوَ
لَنْ تَدعُوَا	لَنْ تَدْعُوْ	لَنْ تَدعِی	لَنْ تَدعُوَا	لَنْ تدعُوْنَ	لَنْ اَدعُوَ	لَنْ نَدْعوَ

لَنْ یَدعُوا جمع مذکر غائب لَنْ یدعُوُوا وو لن یَنصُرُوا پشان ضمه پهٔ واو دشواره وه ،واو ساکن شو دوه ساکنان جمع شول دې وجې نه یو واو لرې شو

لَن تَدعُوا جمع مذکر حاضر هم دغه تعلیل دے

لَنْ تَدعِیْ واحد مؤنث حاضر لَنْ تَدعُوی لَن تَنصُری وو تَدعِینَ پهٔ مثل تعلیل شوے دے

نفی تاکید بَلنْ مجهول:

لَنْ یُدعیٰ	لَنْ یُدعیا	لَنْ یُدعَو	لَنْ تُدعیٰ	لَنْ تُدعَیا	لَنْ یُدْعَینَ	لَنْ تُدعیٰ
لَنْ تُدعیا	لَنْ تُدعَو	لَنْ تُدعَی	لَنْ تُدعَیا	لَنْ تُدعَینَ	لَنْ اُدعیٰ	لَنْ نُدعیٰ

پدی ګردان کښی د مضارع مجهول پهٔ مثل تعلیل شوے دے

نفی جحد بلَمْ معروف:

لَمْ یَدعُ	لَمْ یَدعُوَا	لَمْ یَدْعُوا	لَمْ تَدْعُ	لَمْ تَدعُوَا	لَمْ یَدْعونَ	لَمْ تدْع
تَدعُوَا	لَمْ تَدْعُوْا	لَمْ تدعِی	لَمْ تَدعُوَا	لَمْ تدعُونَ	لَمْ اَدعُ	لَمْ نَدْعُ

نفی جحد بلَمْ مجهول:

لَمْ یُدعَ	لَمْ یُدعَیَا	لَمْ یُدعَوَا	لَمْ تُدعَ	لَمْ تُدعَیَا	لَمْ یُدْعَینَ	لَمْ تُدعَ
لَمْ	لَمْ	لَمْ	لَمْ	لَمْ	لَمْ اُدعَ	لَمْ نُدعَ

تُدعَيَا	تُدعَوْا	تُدعَی	تُدعَيَا	تُدعَينَ		

پنځه صيغو کښی د اخر نه حرف علت واو حذف شوې دې،ددې نه علاوه هغه تبديلئ هم شويدی کومی چی د لَمْ په وجه په فعل مضارع کښی کيږی۔

د مضارع مجهول او نفی جحد بلَمْ تعليل يو شان دې ،او د لَمْ په وجه پنځه صيغو کښی د اخر نه حرف علت واو حذف شوې دی۔

<u>لام تاکيد بانون تاکيد ثقيله معروف:</u>

لَيَدعُوَنَّ	لَيَدعُوَانّ	لَيَدْعُنَّ	لَتَدْعُوَنَّ	لَتَدعُوَانّ	لَيَدْعُونَانّ	لَتدْعُوَنَّ
لَتدعُوَانّ	لَتَدْعُنَّ	لَتَدْعِنَّ	لَتدعُوَانِّ	لَتَدْعُوْنَانِّ	لَأَدعُوَنَّ	لَنَدْعُوَنَّ

لَيَدْعُنَّ دراصل لَيدْعُوُنَّ وو بروزن لَيَنصُرُنَّ ضمه په واو بوجه وه واو ساکن شو،نو دوه ساکنان جمع شول واو ساکن او دنون مشدد اول نون واو حذف شوه دغه تعليل په لَتَدعُنَّ کښی شوې دې ۔

لَتَدعِنَّ دراصل لَتَدعُوِنَّ وو لَتَنصُرِنَّ وؤ دتَدعِينَ واحد مؤنث حاضر په مثل تعليل شوې دې ۔

<u>لام تاکيد بانون تاکيد ثقيله مجهول:</u>

لَيُدعيَنَّ	لَيُدعَيَانّ	لَيُدعَوُنَّ	لَتُدعَيَنَّ	لَتُدعَيَانِّ	لَيُدْعَيْنَانّ	لَتُدعَيَنَّ
لَتُدْعَيَانِّ	لَتُدعَوُنَّ	لَتُدعَيِنَّ	لَتُدعَيَانِّ	لَتُدْعَيْنَانِّ	لَأُدْعَيَنَّ	لَنُدْعَيَنَّ

لَيُدعَيَنَّ(واحد مذکر غائب) دراصل لَيُدعیٰ وو چی کله نون ثقيله ولګوو نو هغه خپل ماقبل له فتحه غوختله دی وجه نه ی د الف اصل وه واپس راغله ،دغه تعليل لَتُدعَيَنَّ لَأُدعَيَنَّ لَنُدعَيَنَّ کښی هم دې،باقی صيغو کښی د مضارع مجهول په مثل تعليل شوې دې ۔

لام تاکید بانون تاکیدخفیفہ معروف:

لَیَدعُوَنْ		لَیَدْعُنْ	لَتَدْعُوَنْ			لَتدْعُوَنْ
	لَتَدْعُنْ	لَتدعِنْ			لَاَدْعُوَنْ	لَنَدْعُوَنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ مجهول:

لَیُدعَیَنْ		لَیُدْعَوُنْ	لَتُدْعَیَنْ			لَتُدْعَیَنْ
	لَتُدعَوُنْ	لَتُدعَینْ			لَاُدعَیَنْ	لَنُدعَیَنْ

لَیَدْعُنْ دراصل لَیَدعُوُنْ وو لَیَنصُرُنْ جمع مذکر معلوم ضمہ واو باندی بوجھ وہ ساکن شو،دوہ ساکنہ جمع شول پس واو حذف شو،هم دغہ تعلیل پہ لَتَدعُنْ جمع مذکر حاضر کښی شوہ دہ ۔

لَتَدعِنْ دراصل لَتَدعُوِنْ وو لَتَنصُرِنْ واحد مؤنث غائب معلوم واو باندی کسرہ بوجھ وہ ماقبل لہ ئی ورکہ وس واو ساکن ماقبل مکسور واو پہ یاء باندی بدل شو،لَتَدعِینْ شو ،دوہ ساکنہ جمع شول ی ہ حزف شوہ لَتَدعِنْ شو باقی نورو صیغو کښی تعلیل ندہ شوی۔

امر معروف:

لِیَدْعُ	لِیَدعُوَا	لِیَدْعُوْا	لِتَدْعُ	لِتَدْعُوَا	لِیَدْعُوْنَ	اُدْعُ
اُدْعُوْا	اُدْعُوْا	اُدْعِی	اُدْعُوْا	اُدْعُونَ	لِاَدْعُ	لِنَدْعُ

امر مجهول:

لِیُدْعَ	لِیُدْعَیَا	لِیُدْعَوْا	لِتُدْعَ	لِتُدعَیَا	لِیُدْعَیْنَ	لِتُدْعَ
لِتُدعَیَا	لِتُدعَوْا	لِتُدعَی	لِتُدعَیَا	لِتُدْعَیْنَ	لِاُدْعَ	لِنُدْعَ

د غائب او د متکلم صیغو کښی د نفی جحد بَلَمْ پہ مثل عمل شوی دی۔

اُدْعُ دآخر نہ واو حذف شوی دی ۔

اُدعِی اُدعُوِی وو ،دواو کسرہ ماقبل لہ ورکہ بیا واو ساکن ماقبل مکسور شو نو واو ئی پہ یاء بدل کہ بیا دو ی جمع شوی اولنئ حذف کہ ۔

لِنُدعَ کښی د د نفی جحد بَلَمْ پ□ مثل عمل شو□ د□ □

امر بانون تاکید ثقیل□ معروف:

لِیَدعُوَنَّ	لِیَدعُوَانِّ	لِیَدْعُنَّ	لِتَدْعُوَنَّ	لِتَدعُوانِّ	لِیَدْعونَانِّ	اُدْعوَنَّ
اُدعوانِّ	اُدْعُنَّ	اُدعِنَّ	اُدعوَانِّ	اُدعُوْنَانِّ	لِاَدعُوَنَّ	لِنَدْعُوَنَّ

امر بانون تاکید ثقیل□ مجهول:

لِیُدعیَنَّ	لِیُدعَیَانِّ	لِیُدعَوُنَّ	لِتُدْعَیَنَّ	لِتُدعَیانِّ	لِیُدْعَینَانِّ	لِتُدعیَنَّ
لِتُدعیانِّ	لِتُدعَوُنَّ	لِتُدعَیِنَّ	لِتُدعَیانِّ	لِتُدعَینَانِّ	لِاُدعَیَنَّ	لِنُدعَیَنَّ

اُدْعُنّ دراصل اُدعُوُنَّ وو ضم□ پ□ واو بوجه و□ ساکن شو بیا واو د اجتماع ساکنین دوج□ اغورزیدو□

اُدْعِنَّ واحد مؤنث حاضر دراصل اُدعُوِنَّ اُنصُرِنَّ وو واو کسر□ ماقبل ت□ نقل ک□ بیا واو ساکن ماقبل مکسور شو واو پ□ یاء بدل شو،بیا د اجتماع ساکنین پ□ وج□ ی□ لر□ شو

غائب متکلم پ□ صیغو کښی د لام تاکید بانون ثقیل□ پ□ مثل تعلیل شوید□□

لِنُدعَینَّ کښی د لام تاکید بانون ثقیل□ پ□ مثل تعلیل شوید□،

امر بانون تاکیدخفیف□ معروف:

لِیَدعُوَنْ		لِیَدْعُنْ	لِتَدْعُوَنْ			اُدْعوَنْ
	اُدْعُنْ	اُدعِنْ			لِاَدعُوَنْ	لِنَدْعونْ

لِیَدْعُنْ دراصل لِیَدعُوُنْ وو لَیَنصُرُنْ پشان ضم□ پ□ واو بوجه و□ ساکن شو بیا واو د اجتماع ساکنین دوج□ اغورزیدو□

اُدعُنْ دراصل اُدعُوُنْ وو اُنصُرُنْ دغ□ تعلیل د□□

اُدْعِنْ اُدعُونْ وو اُنصُرِنْ دواو کسر□ ماقبل ل□ ورک□ بیا واو ساکن ماقبل مکسور شو نو واو ئی پ□ یاء بدل ک□ بیا دو □ی جمع شوی اولنئ حذف ک□ □

امر بانون تاکید خفیف□ مجهول:

لِیُدعیَنْ		لِیُدعَوُنْ	لِتُدعیَنْ			لِتُدعیَنْ
	لِتُدعَوُنْ	لِتُدعَیَنْ			لِاُدعیَنْ	لِنُدعیَنْ

لایَدعُ	لایَدعُوَا	لایَدْعُوْا	لاتَدْعُ	لاتَدعُوَا	لایَدْعُوْنَ	لاتدْعُ
لاتدعُوَا	لاتدْعُوْا	لاتدعِی	لاتَدْعُوَا	لاتَدْعُوْنَ	لااَدْعُ	لَانَدْعُ

لایُدعَ	لایُدعَیَا	لایُدعَوْا	لاتُدعَ	لاتُدعَیَا	لایُدْعَینَ	لاتُدْعَ
لاتُدعَیَا	لاتُدْعَوْا	لاتُدعَی	لاتُدعَیَا	لاتُدعَیْنَ	لااُدْعَ	لانُدْعَ

نهی بانون تاکید ثقیل□ معروف:

لایَدعُوَنَّ	لایَدعُوانِّ	لایَدْعُنَّ	لاتَدْعُوَنَّ	لاتَدعُوانِّ	لایَدْعونَانِّ	لاتدْعوَنَّ
لاتدعوانِّ	لَاتدْعُنَّ	لاتدعِنَّ	لاتدعوانِّ	لَاتدعونَانِّ	لَااَدعُوَنَّ	لانَدْعونَّ

دلام تاکید بانون تاکید ثقیل□ معروف پشان تعلیل شو□ د□□

نهی بانون تاکید ثقیل□ مجهول:

لایُدعیَنَّ	لایُدعیانِّ	لایُدعَوُنَّ	لاتُدعیَنَّ	لاتُدعَیانِّ	لایُدْعَینَانِّ	لاتُدعیَنَّ
لاتُدعیانِّ	لاتُدعَوُنَّ	لاتُدعَیِنَّ	لاتُدعَیانِّ	لاتُدعَینَانِّ	لَااُدعیَنَّ	لانُدعیَنَّ

دلام تاکید بانون تاکید ثقیل□ معروف پشان تعلیل شو□ د□□

نهی بانون تاکیدخفیف معروف:

لایَدعُوَنْ		لایَدْعُنْ	لاتَدْعُوَنْ			لاتدْعوَنْ
	لاتدْعُنْ	لاتدعِنْ			لااَدعُوَنْ	لانَدْعونْ

دلام تاکید بانون تاکید خفیف معروف پشان تعلیل شو د

نهی بانون تاکید خفیف مجهول:

لایُدعیَنْ		لایُدعَوُنْ	لاتُدعیَنْ			لاتُدعیَنْ
	لاتُدعَوُنْ	لاتُدعَیِنْ			لااُدعیَنْ	لانُدعیَنْ

دلام تاکید بانون تاکید خفیف مجهول پشان تعلیل شو د

اسم فاعل:

داعٍ	داعِیانِ	داعُوْنَ
داعِیُۃٌ	داعِیَتانِ	داعِیاتٌ

داعِیٌ داعِوَٗ وو داعٍ پ مثل تعلیل ۃٌبعد داعِیٌۃ شوٌ

داعُوْنَ داعِوُونَ وو د داعٍ د تعلیل ن بعد داعیُونَ شو ضم پ یاء دشوار
و ماقبل ت ئی نقل کڑہ اوس دو ساکن جمع شول نو یاء حذف شو

اسم مفعول:

مَدعُوٌّ	مَدعُوَّانِ	مَدعُوُّونَ
مَدْعُوٌّ	مَدْعُوَّتانِ	مَدعُوَّاتٌ

دلت د مَدْعُوٌّ چی کوم تعلیل تیر شو د هغ دلت هم د

تمرین

ذیل مصادرو ن گردانون وکئی !

1 الرجآءُ امید ساتل راجٍ اُرجُ لاتَرجُ

2 السهوُ هیریدل ساهٍ اُسُ لاتسُ

3 العدوُ منډ وهل عادٍ اُعدُ لاتَعدُ

4 العفوُ معاف کول عافٍ اُعفُ لاتَعفُ

5۔النجاۃُ خلاصے موندل ناجٍ اُنجُ لاتَنجُ

6۔المحوُ ورانول ماحٍ اُمحُ لاتَمحُ۔

ناقص واوی از سَمِعَ الرضوان خوش کیدل ۔

صرف صغیر:رَضِیَ یَرضیٰ رِضوانًا فھو راضٍ و رُضِیَ یُرضیٰ رضوانًا فذاکَ مَرضیٌّ اِرضَ لاتَرْضَ مَرضًی مِرضًی مرضً مِرضاۃً اَرضیٰ رُضیٰ رُضیانِ رُضَیاتٌ رُضیً

رَضِیَ رَضِوَ وو واو پہ طرف کښی راغے او ماقبل ئی مکسور وو پہ یاء سرہ بدل شو۔

یَرضیٰ د یُدعٰی تعلیل شوے دے۔

راضٍ د داعٍ تعلیل شوے دے۔

مَرضیٌّ مَرضویٌ وو اول واو څلورم ځائے کښی راغے پہ یاء سرہ بدل شو مَرضُیْیٌ شو بیا یاء او واو یوځائے راغلل او یو پکښی ساکن وو نو واو پہ یاء بدل شو او د یاء پہ یاء کښی ادغام وشو ،بیا د یاء د مناسبت د وجے نہ د ضمے ضمہ پہ یاء بدل شوہ مَرضِیٌّ شو۔

اِرْضَ اِرضوْ وو بروزن اِسمَعْ واو حرف علت د امر دوجے نہ حذف شو،لاترضَ ھم دغے شان دے۔

مَرضیً مَرضَوٌ وو اول واو یاء شو۔ بیا یاء متحرک ماقبل مفتوح بدل شو پہ الف باندی بیاد اجماع ساکنین د وجے نہ الف حذف شو او تنوین ئی ضاد لہ ورکړو

اَرضیٰ اَرضَوُ وو واو پہ یاء بدل شو بیا یاء پہ الف بدل شو۔ ۔

<u>فعل ماضی معروف:</u>

رَضِیَ	رَضِیَا	رَضُوا	رَضِیَتْ	رَضِیَتا	رَضِینَ	رَضِیتَ
رَضِیتُما	رَضِیتُم	رَضِیتِ	رَضِیتُما	رَضِیتُنَّ	رَضِیتُ	رَضِینـَ

						ا

فعل ماضی مجہول:

رُضِیَ	رُضِیَا	رُضُوا	رُضِیَتْ	رُضِیَتا	رُضِینَ	رُضِیْتَ
رُضِیْتُما	رُضِیْتُم	رُضِیْتِ	رُضِیْتُما	رُضِیْتُنَّ	رُضِیْتُ	رُضِیْنَا

فعل مضارع معروف:

یَرْضیٰ	یَرْضَیانِ	یَرضَونَ	ترضیٰ	تَرضَیانِ	یَرضَینَ	تَرضیٰ
تَرضَیانِ	تَرضَونَ	تَرضَینَ	ترضَیانِ	تَرضَینَ	اَرضیٰ	نَرضیٰ

فعل مضارع مجہول:

یُرْضیٰ	یُرْضَیانِ	یُرضَونَ	تُرضیٰ	تُرضَیانِ	یُرضَینَ	تُرضیٰ
تُرضَیانِ	تُرضَونَ	تُرضَینَ	تُرضَیانِ	تُرضَینَ	اُرضیٰ	نُرضیٰ

نفی تاکید بلَنْ معروف:

لَنْ یَرْضیٰ	لَنْ یَرْضَیا	لَنْ یَرضَوا	لَنْ ترضیٰ	لَنْ تَرضَیا	لَنْ یَرضَینَ	لَنْ تَرضیٰ
لَنْ تَرضَیا	لَنْ تَرضَو	لَنْ تَرضَی	لَنْ ترضَیا	لَنْ تَرضَینَ	لَنْ اَرضیٰ	لَنْ نَرضیٰ

نفی تاکید بلَنْ مجہول:

لَنْ یُرْضیٰ	لَنْ یُرْضَیا	لَنْ یُرضَو	لَنْ تُرضیٰ	لَنْ تُرضَیا	لَنْ یُرضَینَ	لَنْ تُرضیٰ
لَنْ	لَنْ	لَنْ	لَنْ	لَنْ	لَنْ	لَنْ

تُرضَیا	تُرضَو	تُرضَی	تُرضَیا	تُرضَینَ	اُرضیٰ	نُرضیٰ

نفی جحد بَلَمْ معروف:

لَم یَرْضَ	لَم یَرْضَیا	لَم یَرضَوا	لَمْ ترضَ	لَمْ تَرضَیا	لَمْ یَرضَینَ	لَمْ تَرضَ
لَمْ تَرضَیا	لَمْ تَرضَو	لَمْ تَرضَ	لَمْ ترضَیا	لَمْ تَرضَینَ	لَمْ اَرضَ	لَمْ نَرضَ

نفی جحد بَلَمْ مجہول:

لَمْ یُرْضَ	لَمْ یُرْضَیا	لَمْ یُرضَو	لَمْ تُرضَ	لَم تُرضَیا	لَمْ یُرضَینَ	لَمْ تُرضَ
لَمْ تُرضَیا	لَمْ تُرضَو	لمْ تُرضَ	لَمْ تُرضَیا	لَمْ تُرضَینَ	لَمْ اُرضَ	لَمْ نُرضَ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لَیَرْضیَنَّ	لَیَرْضَیانِّ	لَیَرضَوُنَّ	لَترضیَنَّ	لَتَرضَیانِّ	لَیَرضَینَانِّ	لَتَرضَیَنَّ
لَتَرضَیانِّ	لَتَرضَوُنَّ	لَتَرضَیِنَّ	لَترضَیانِّ	لَتَرضَینَانِّ	لَاَرضَیَنَّ	لَنَرضَیَنَّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لَیُرْضیَنَّ	لَیُرْضَیانِّ	لَیُرضَوُنَّ	لَتُرضیَنَّ	لَتُرضَیانِّ	لَیُرضَینَانِّ	لَتُرضَیَنَّ
لَتُرضَیانِّ	لَتُرضَوُنَّ	لَتُرضَینَّ	لَتُرضَیانِّ	لَتُرضَینَانِّ	لَاُرضَیَنَّ	لَنُرضینَّ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ معروف:

لَیَرْضیَنْ		لَیَرضَوُ	لَترضیَنْ			لَتَرض

		نْ				يَنْ
	لَتَرضَوُنْ	لَتَرضَيِنْ			لَاَرضَيَنْ	لَنَرضَيَنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیفہ مجهول:

لَيُرْضَيَنْ		لَيُرضَوُنْ	لَتُرضيَنْ			لَتُرضَيَنْ
	لَتُرضَوُنْ	لَتُرضَينْ			لَاُرضَينْ	لَنُرضَينْ

امر معروف:

لِيَرْضَ	لِيَرْضَيا	لِيَرضَوا	لِترضَ	لِتَرضَيا	لِيَرضَينَ	اِرضَ
اِرضَيا	اِرضَو	اِرضَىْ	اِرضَيا	اِرضَينَ	لِاَرضَ	لِنَرضَ

امر مجهول:

لِيُرْضَ	لِيُرْضَيا	لِيُرضَو	لِتُرضَ	لِتُرضَيَا	لِيُرضَينَ	لِتُرضَ
لِتُرضَيا	لِتُرضَو	لِتُرضَ	لِتُرضَيا	لِتُرضَينَ	لِاُرضَ	لِنُرضَ

امر بانون تاکید ثقیلہ معروف:

لِيَرْضيَنَّ	لِيَرْضَيانِّ	لِيَرضَوُنَّ	لِترضيَنَّ	لِتَرضَيانِّ	لِيَرضَيْنَانِّ	اِرضيَنَّ
اِرضَيانِّ	اِرضَوُنَّ	اِرضَيِنَّ	اِرضَيانِّ	اِرضَينَانِّ	لِاَرضَيَنَّ	لِنَرضَيَنَّ

امر بانون تاکید ثقیلہ مجهول:

لِيُرْضيَنَّ	لِيُرْضَيانِّ	لِيُرضَوُنَّ	لِتُرضيَنَّ	لِتُرضَيانِّ	لِيُرضَينَانِّ	لِتُرضَيَنَّ
لِتُرضَيانِّ	لِتُرضَوُنَّ	لِتُرضَينَّ	لِتُرضَيانِّ	لِتُرضَينَانِّ	لِاُرضَينَّ	لِنُرضَينَّ

امر بانون تاکید خفیف□ معروف:

لِيَرْضيَنْ		لِيَرضَوُنْ	لِترضيَنْ			اِرضَيَنْ
	اِرضَوُنْ	اِرضَيِنْ			لِاَرْضَيَنْ	لِنَرضَيَنْ

امر بانون تاکید خفیف□ مجهول:

لِيُرْضيَنْ		لِيُرضَوُنْ	لِتُرضيَنْ			اِرضيَنْ
	اِرضَوُنْ	اِرضَينْ			لِاُرضَيَنْ	لِنُرضيَنْ

لِيَرضَ لِيَرضَوْ وو واو پ□ ثلورم ثائ□ شو پ□ ياء بدل شو بيا امر پ□ اخر کښی حرف علت حذف کو□

اِرْضَينَ اِرضَونَ وو واو پ□ ثلورم ثائ□ شو پ□ ياء بدل شو□

نهی معروف:

لايَرْضَ	لايَرْضَيا	لايَرضَوا	لاترضَ	لاتَرضَيا	لايَرضَيَنَ	لاترضَ
لاترضَيا	لاترضَو	لاترضَى	لاترضَيا	لاترضَيـنَ	لااَرضَ	لانَرضَ

لايُرْضَ	لايُرْضَيا	لايُرضَو	لاتُرضَ	لاتُرضَيا	لايُرضَيَنَ	لاتُرضَ
لاتُرضَيا	لاتُرضَو	لاتُرضـَى	لاتُرضَيا	لاتُرضَيـنَ	لااُرضَ	لانُرضَ

نهی بانون تاکید ثقیل□ معروف:

لايَرْضيَنَّ	لايَرْضَيانِّ	لايَرضَوُنَّ	لاترضيَنَّ	لاتَرضَيانِّ	لايَرضَينَانِّ	لاترضيَنَّ
لاترضَيانِّ	لَاترضَوُنَّ	لاترضَيِنَّ	لاترضَيانِّ	لَاترضَينَانِّ	لَااَرضَيَنَّ	لانَرضيَنَّ

نہی بانون تاکید ثقیلہ مجہول:

لایُرْضَیَنَّ	لایُرْضَیانِّ	لایُرضَوُنَّ	لاتُرضیَنَّ	لاتُرضَیانِّ	لایُرضَینَانِّ	لاتُرضیَنَّ
لاتُرضَیانِّ	لاتُرضَوُنَّ	لاتُرضَینَّ	لاتُرضَیانِّ	لاتُرضَینَانِّ	لااُرضَینَّ	لانُرضینَّ

نہی بانون تاکید خفیفہ معروف:

لایَرْضیَنْ		لایَرضَوُنْ	لاترضَیَنْ			لاترضَیَنْ
	لاترضَوُنْ	لاترضَیِنْ			لااَرضیَنْ	لانَرضیَنْ

نہی بانون تاکید خفیفہ مجہول:

لایُرْضیَنْ		لایُرضَوُنْ	لاتُرضیَنْ			لاترضیَنْ
	لاترضَوُنْ	لاترضَینْ			لااُرضَیَنْ	لانُرضیَنْ

اسم فاعل:

راضٍ	راضِیانِ	راضُونَ
راضِیۃٌ	راضِیَتانِ	راضِیاتٌ

اسم مفعول:

مَرضِیٌّ	مَرضِیَانِ	مَرضِیُّونَ
مَرضِیَّۃٌ	مَرضِیّتَانِ	مَرضِیَّاتٌ

اسم تفضیل:

اَرضیٰ	اَرضیانِ	اَرضَونَ	اراضٍ
رُضیٰ	رُضیَیَانِ	رُضییاتٌ	رُضیً

اسم آلہ:

مِرضیً	مِرضیَانِ	مَراضٍ
مِرضۃٌ	مِرضتانِ	مَراضٍ

مِرضاءٌ	مِرضاءَانِ	مَراضِیُّ

راضُونَ راضِوُونَ وو جمع اسم فاعل فاعلونَ وزن ده د راضٍ په مثل تعلیل وشو نو واو یاء شوه او ضمه په یاء دشواره وه ماقبل ته ئی ورکړه، بیا یه د اجتماع ساکنین د وجې حذف شوه

راضِیٌّ راضِوٌّ وو اسم فاعل واحد مؤنث فاعلٌ وزن وو ،دراضٍ په مثل تعلیل وشو واو په یاء بدل شوه ۔

مَرْضِیٌّ اسم مفعول مَرضُووٌ وو بروزن مفعولٌ ړومبۍ واو په څلورم ځائې راغله نو په یاء باندی بدل شو ،مَرضُی وٌ شو ،بیا یاء او واو جمع شول او اوّل ساکن وو ،نو واو یاء شوه او یاء په یاء کښی مدغم شوه ،او ضمه لرې مو کسره ور کړه ځکه یاء ماقبل د کسرې تقاضا کوی ۔

مَرضیً اسم ظرف مسمَعٌ په وزن مَرضَوٌ وو واو یاء شوه ،بیا یه متحرک ماقبل مفتوح په الف بدل شو بیا الف حذف شو د اجتماع ساکنین په وجه (الف او تنوین) او تنوین ضمه له ورکړو او په تثنیه کښی واو یاء شوه خو یه بیاپه الف نده بدل شوه

مَراضٍ مَراضِوٌ وو د داعٍ په مثل تعلیل شوی ده ۔

مِرضًی د اسم آله تعلیل دَعا یَدعُوا د اسم آله تعلیل په مثل ده ۔

اَرضَونَ د اسم تفضیل اَسمَعونَ په وزن اَرْضَوُونَ وو ،د اَرضیٰ په مثل تعلیل شوی ده،بیا الف د اجتماع ساکنین په وجه حذف شوه

اَراضٍ اراضِوٌ وو اَداعٍ په مثل تعلیل وشوه

رُضْیٰ رُضویٰ وو بروزن سُمعیٰ د باب د مناسبت په وجه واو یاء شوه۔

رُضیً رُضَوٌ وؤ د باب د موافقت په وجه واو یاء شوه بیا یاء متحرک ماقبل مفتوح په الف بدل شوه ،بیا دوه ساکنه (الف ،تنوین) جمع شول الف حذف شو ،تنوین ضمه له ورکړه

ناقص واوی ازباب افتعال الاجتباءُ انتخاب کول،اېرول

صرف صغیر: اِجْتبیٰ یَجْتَبِی اِجْتِباءً فهو مُجتَبٍ اُجْتُبِیَ یُجتَبیٰ اِجتِباءً فهو مُجْتَبیً الامر منهٗ اِجْتَبِ لاتَجْتَبٍ

اِجْتبیٰ اِجتَبَوَ وو بروزن اِجتَنبَ وو،واو څلورم ځائ نه بعد واقع شو ،او ماقبل حرکت ئی مخالف ده ،واو په ی بدل شو اِجتَبَیَ شو اس یاء متحرک ماقبل مفتوح یه په ه الف بدل شو ،او یې لیکلو کښی باقی پاتی شوه ه

یَجْتَبِی یَجتِبِوُ وو بروزن یَجتَنِبُ واو یاء شوه بیا ضمه په ی بوجه ده ساکن شوه ه

اِجْتِباءً اِجتِباوٌ وو ،واو الف زائده نه بعد واقع شو په همزه بدل شو ه

مُجتَبٍ مُجتَبِوٌ وو د مضارع په مثل تعلیل وشو دوه ساکنه (یاء او تنوین) جمع شول ،پس یاء ئی حذف کړه

اُجْتُبِیَ اُجتُبِوَ وو حسب قاعده واو یاء شوه ه

یُجتَبیٰ یُجتَبَوُ وو واو ئې کړه بیا ی ه متحرک ماقبل مفتوح یې الف سره بدل شوه ه

مُجْتَبیً اسم مفعول د یُجتَبیٰ په مثل تعلیل کولو نه بعد الف د اجتماع ساکنین د وجه نه ساقط شو تنوین ب ه له راغۍ

اِجْتَبِ اِجتَبِو وو بروزن اجتَنِبْ واو یاء شوه د امر د وجه نه حذف شوه ه

لاتَجْتَبِ د امر تعلیل پکښی شوه ده ه

دناقص یائی بیان

ناقص یائی از ضرَبَ الرَّمیُ غشه ویشتله

صرف صغیر: رَمیٰ یَرمِی رَمیًا فهو رَامٍ و رُمِیَ یُرمیٰ رَمیًا فذاک مَرمِیٌّ اِرْمِ لاتَرْمِ مَرْمًی و مِرْمیً مِرماٌ مِرماءٌ   ارمیٰ رُمیٰ

رَمیٰ رَمَیَ وو یٰ متحرک ماقبل مفتوح په الف بدل شوی

یَرمِی یَرمِیُ وو ضمه په یاء ثقیله وه ساکنه شوه

رامٍ رامِیٌ وو ضمه په یاء ثقیله وه ساکنه شوه بیا یاء د اجتماع ساکنین د وجه نه حذف شوه ،تنوین ورله راغلم

یُرمیٰ یُرمَیُ وو یاء متحرک ماقبل مفتوح په الف بدل شوه

مَرْمِیٌّ مَرمُویٌ وو واو او یاء جمع شول یو پکښی ساکن وو واو په یاء بدل شو او دیاء په یاء کښی ادغام وشو ما قبل له ئی کسره ورکړه د یاء د مناسبت دوجه

اِرْمِ اِرمِیْ وو یاء حرف علت د امر د جزم په وجه حذف شوه

مَرمیً مَرمَیٌ وو ی متحرک ماقبل مفتوح الف شو بیا د اجتماع ساکنینو د وجه نه الف ساقط شو تنوین ورله راغلم

مِرمًی اسم آله مِرمَیٌ وو د اسم ظرف تعلیل دلته هم شوی ده

مِرماٌ مِرمَیٌ ووٌ ی متحرک ماقبل مفتوح الف شو

مَرماءٌ مِرمَایٌ وو یٰ د الف زائده نه روستو راغله په همزه بدل شوه

اَرمیٰ اسم تفضیل اَرمَیُ وو ی متحرک ماقبل مفتوح الف شوه

صرف کبیر:

ماضی مثبت معروف :

رَمیٰ رَمَیا رَمَوْا □□□□پدی ګر دان کښی رَمَوْا پ□ اصل باندی رَمَیُوا وو د رَمیٰ تعلیل وشو بیا الف د اجتماع ساکنین پ□ وج□ حذف شو رَمَینَ ن□ تر آخر□ پور□ تعلیل ند□ شو□ □

ماضی مثبت مجهول:

رُمِیَ رُمِیا رُمُوا □□□□رُمُوا رُمِیُوا وو ضم□ پ□ یاء دشوار□ و□ نقل شو□ ماقبل ت□ بیا د اجتماع ساکنین پ□ وج□ ی□ ساقط شو□ ،بل پ□ یو□ صیغ□ کښی هم تعلیل ند□

شو□□

مضارع مثبت معروف:

یَرمِی یَرمِیانِ یَرمُونَ□□□□دلت□ یَرمُی یَرمِیُ وو ضم□ پ□ یاء دشوار□ و□ یَرمِی شو□یَرمُوا یَرمِیُونَ وو د رُمُوا پ□ مثل تعلیل شو□ د□،تَرمِینَ تَرمِیِینَ وو کسر□ پ□ یاء سخت□ و□ بیا یاء د اجتماع ساکنین د وج□ ن□ حزف شو□ □

مضارع مثبت مجهول:

یُرمیٰ یُرمَیانِ یُرمَونَ □□□□یُرمیٰ یُرمَیُ وو ی□ی الف بدل شو□،یُرمَونَ یُرمَیُونَ وو یاء الف شو او الف حزف شو،تُرمَینَ تُرمَیِینَ وو ی متحرک ماقبل مفتوح الف شو او الف حذف شو،یُرمَینَ کښی تعلیل ند□ شو□ لک□ چی تَرمِینَ معروف کښی تعلیل ند□ شو□ □

نفی تاکید بَلن معروف: لَنْ یَرمِیَ لَنْ یَرمِیا لَنْ یَرمُوا □□□□

نفی تاکید بَلن معروف: لَنْ یُرمیٰ لَنْ یُرمَیا لَنْ یُرمَوا□□□□□

نفی جحد بلَم معروف:لَمْ یَرمِ لَمْ یَرمِیا لَمْ یَرمُوا□□□□□ دلت□ لَم یَرمِ لَمْ یَرمِیْ وو ،ی□ پ□ جزم سر□ حذف شو□ ،ده باقی نظائر کښی هم دغ□ تعلیل شو□ د□،د تثنی□ او جمع مؤنث غائب او حاضر پ□ صیغو کښی تعلیل ند□ شو□ □جمع مذکر غائب او

حاضر او واحد مؤنث حاضر کښی د مضارع معروف پ مثل تعلیل شو د

نفی جحد بلَم مجهول: لَمْ یُرمَ لَمْ یُرمَیا لَمْ یُرمَوا لَمْ یُرمَ لَم یُرمَیْ د لَم یضرِبْ پشان وو ی د لَمْ پ وج حذف شوو دد باقی نظائر کښی هم دغ تعلیل شو د باقی نورو صیغو کښی د مضارع مجهول تعلیل شو د

لام تاکید بانون تاکید ثقیل معروف: لَیَرمِیَنَّ لَیَرمِیَانِّ لَیَر مِیُنَّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیل مجهول: لَیُرمَیَنَّ لَیُرمَیانِّ لَیُرمَوُنَّ دلتہ لَیُرْمَوُنَّ دراصل لَیُرْمَیُونَّ وو ی متحرک ماقبل مفتوح ی پ الف بدل شوو ،بیا الف د اجتماع ساکنین د وج ن حذف شو، بیا د واو او نون درمیان اجتماع ساکنین راغل او واو غیر مدّ زائد د نو د اجتماع ساکنین ختم کولو دپار واو ل ضم ورک لَیُرمَوُنَّ شو

لام تاکید بانون تاکید خفیف معروف: لَیَرمِیَنْ لَیَرمُن لَتَرمِیَنْ لَتَرمِیَنْ لَتَرمُنْ لَتَرمِنْ لَاَرمِیَنْ لَنَرمِیَنْ

لام تاکید بانون تاکید خفیف مجهول:لَیُرمَیَنْ لَیُرمَوُنْ دلت د مضارع پ مثل تعلیل شو د پ معروف کښی د معروف او پ مجهول کښی د مجهول

امر معروف: لِیَرمِ لِیَرمِیا لِیَرمُوا

امر مجهول: لِیُرمَ لِیُرمَیَا دلت د نفی جحد بلم پ مثل تعلیل شو د

امر معروف بانون تاکید ثقیل: لِیَرمِیَنَّ لِیرمِیانِّ

امر مجهول بانون تاکید ثقیل: لِیُرمَیَنَّ لِیُرمَیانِّ

امر معروف بانون تاکید خفیف: لِیَرمِیَنْ لِیَرمُنْ

امر مجهول بانون تاکید خفیف□:لِیُرمَیَنْ   لِیُرمَوُنْ□□□دلت□ د لام تاکید بانون تاکید ثقیل□ /خفیف□ پ□ مثل تعلیل شو□ د□ □

نهی معروف: لایَرمِ لایَر مِیا لا یَرمُوا □□□

نهی مجهول : لایُرمَ لایُرمَیا لا یُرمَوا□□□ دلت□ دنفی جحدبلم پ□ مثل تعلیل شو□د□□

نهی معروف بانون تاکید ثقیل□:لایَرمِیَنَّ لا یَرمِیانِّ لایَرمُنَّ□□□

نهی مجهول بانون تاکید ثقیل□:لا یُرمَیَنَّ لایُرمَیانِّ لایُرمَوُنَّ□□□

نهی معروف بانون تاکید خفیف□:لایَرمِیَنْ لایَرمُنْ □□□□

<u>نهی مجهول بانون تاکید خفیفہ:</u> لایُرمَیَنْ لایُرمَوُنْ

اسم فاعل :

رامٍ	رامِیانِ	رامُونَ	رامِیٌ	رامِیَتانِ	رامِیاتٌ

رامُونَ رامِیُونَ وو د مضارع جمع مذکر پہ مثل تعلیل شوے دے

<u>اسم مفعول:</u>

مِرمِیٌّ	مِرمِیانِ	مَرمِیُّونَ	مَرمِیَّۃٌ	مَرمِیَّتانِ	مَرمِیَّاتٌ

اسم ظرف:مَرمیً مَرمَیانِ مَرامٍ ، مَرامٍ دراصل مَرامِیٌ وو ضمہ پہ یاء ثقیلہ وہ حذف شوہ بیا د اجتماعٍ پہ وجہ حذف شوہ او تنوین د میم سرہ شوہ

<u>اسم آلہ:</u>

مِرمیً	مِرمَیانِ	مَرامٍ
مِرماٌ	مِرماتانِ	مرامٍ
مِرماء	مِرماءانِ	مَرامِیٌّ

مِرمًی اسم آلہ مِرمَیٌ وو د اسم ظرف تعلیل دلتہ هم شوے دے

مِرماۃٌ مِرمَیۃٌ ووٌ متحرک ماقبل مفتوح الف شوی

مَرماءٌ مِرمَایٌ وو ی د الف زائدہ نہ روستو راغلہ پہ همزہ بدل شوہ

<u>اسم تفضیل :</u>

اَرمیٰ	اَرمَیانِ	اَرمَونَ	اَرامٍ
رُمْیٰ	رُمیَتانِ	رُمْیَیَاتٌ	رُمیً

اَرمَونہ ارمَیُونَ وو د اَرمیٰ پہ مثل تعلیل نہ بعد الف د اجماع ساکنین دوجہ نہ حذف شوہ اَرامٍ اَرامِیٌ وو د رامٍ پہ مثل تعلیل شوے دے

<u>تمرین</u>

درج ذیل مصادرو نہ گردانونہ وکئی!

1۔البکاءُ ژړل باکٍ اِبکِ لاتَبکِ ۔

2۔الثناءُ تعریف کول ثانٍ اِثنِ لاتَثنِ۔

3۔الحکایۃ خبرہ نقل کول حاکٍ اِحکِ لاتحکِ۔

4۔الشفاءُ شفاء ورکول شافٍ اِشفِ لاتشفِ ۔

5۔المَشئُ گرزیدل ماشٍ اِمشِ لاتَمشِ ۔

6۔المعصیۃ نافرمانی کول عاصٍ اِعصِ لاتعصِ۔

ناقص یائی ازسَمِعَ الخشئُ والخشیّۃٌ یرُ کول

صرف صغیر: خَشِیَ یَخْشیٰ خشیًا و خشیً فهو خاشٍ خُشِیَ یُخْشٰی خشیًا و خشیً فذاکَ مَخشِیٌّ اِخشَ لاتَخشَ مَخشًی مِخشًی مِخشاۃً اَخشٰی خُشیً

یَخشیٰ یَخشَیُ وو بروزن یَسْمَعُ یاء متحرک ماقبل مفتوح پہ الف بدل شوہ ۔

خاشٍ کښی د رامٍ تعلیل شوی دی ۔

مَخشِیٌّ کښی د مَرمِیٌّ تعلیل شوی دی ۔

مَخشًی کښی د مَرمًی تعلیل شوی دی ۔

او پہ اسم اٰلہ او اسم تفضیل کښی د الرمئُ د اسم اٰلہ او اسم تفضیل هغہ تعلیل دی ۔

صرف کبیر:

خَشِیَ خَشِیَا خَشُوا ۔۔۔خَشُوا خَشِیُوا وو ضمہ پہ یاء درنہ وہ ماقبل تہ نقل شوہ یہ د اجتماع ساکنین د وجہ حذف شوی دغہ تعلیل پہ خُشُوا کښی هم دی ۔

خُشِیَ خُشِیَا خُشُوا۔۔۔

يَخشىٰ يَخشَيانِ يَخشَونَ □□□يَخشَونَ يَخشَيُونَ وو الف شو
الف د اجتماع ساكنين دوج□ حذف شو،تَخشَينَ تَخشَيِيْنَ وو د
يَخشونَ تعليل د□ □

لَنْ يَخشىٰ□□□لَنْ يُخشىٰ□□□لَمْ يَخشَ□□□□لَمْ يُخشَ□□□
لَيَخشَيَنَّ□□□لَيُخشَيَنَّ□□□لَيَخشَيَنْ□□□□لَيُخشَيَنْ□□□لِيَخشَ□□□□
اِخشَ□□□اِخشَىْ□□□لِيُخشَ□□□لِيَخشَيَنَّ□□□□لِيُخشَيَنَّ□□□
لِيَخشَيَنْ□□□لِيُخشَيَنْ□□□لايَخشَ□□□□لايُخشَ□□□لايَخيَنَّ□□□
لايُخشَيَنَّ□□□لايَخشَيَنْ □□□□لايُخشَيَنْ□□□□خاشٍ□□□□□
مَخشِىٌّ□□□□ مَخشىً□□□□مِخشىً□□□□اَخشىٰ□□□□□

د لفيف بيان

پ□ كلم□ كښى چى دو□ حرف علت□ وى ديت□ لفيف وائى□دادو□
قسم□ دى :

1□**لفيف مقرون**: چى دو□ حرف علت□ پ□ كلم□ كښى پيوست
وى لك□ وَحْىٌ□

2□ **لفيف مفروق** : چى دو□ حرف علت□ پ□ كلم□ كښى جدا
جدا وى لك□ :رَوَىٰ□

لفيف مفروق كښى د فاء كلم□ تعليل د وَعَدَ يَعِدُ پشان د□ او لام
كلم□ تعليل ئى د رَمىٰ يَرمِى پشان د□ د ضربَ او د رَضِىَ يَرضىٰ
پشان د□ د سَمِعَ ن□ □

او پ□ لفيف مقرون كښى پ□ عين كلم□ كښى تعليل ن□ وى، او پ□
لام كلم□ كښى ناقص پ□ مثل تعليل وى □

**<u>لفيف مفروق ازباب ضرَبَ□ الوقايُ حفاظت كول
تكليف ن□ بچ كول□</u>**

صرف صغير:وَقىٰ يَقِى وِقايً فهو واقٍ وُقِىَ يُوقىٰ وِقايً فذاک
مَوقِىٌّ الامر من□ قِ لاتَقِ مَوقىً مَوقَيانِ مَواقٍ اَلْ مِيقىً

مِیقیانِ مواقٍ مِیقاٌ مِیقاتانِ مَواقٍ مِیقاءٌ مِیقاءانِ مَواقِیٌّ
اوقیٰ اَوقیانِ اوقَونَ اَواقٍ وُقیٰ وُقیَیانِ وُقییاتٌ وُقیً

وَقیٰ مثل رَمیٰ وُقِیَ مثل رُمِیَ

یَقِی دراصل یَوقِیُ وو واو د علامت مضارع مفتوح او کسر درمیان راغ اوغورزیدو یَقِیُ شو،بیا ضم پ یاء بهاری وی ساکن شو یَقِی شو

دغ شان پ تمامو صیغو کښی واو حذف د پ اخر کښی ی د لام کلم د پ تمامو کښی د یَرمِی تعلیل د

او مضارع مجهول یُوقیٰ د یُرمیٰ پ مثل تعلیل د البت دلت ب فاء کلم ن حذف کیږی

امر قِ دراصل اِوْقِیْ وو تَقِی ن واو حذف شو نو دلت هم حذف شو بیا د همز وصل ضرورت پاتی نشو قِی شو یاء د امر دوج ن حذف شو

ګردان: قِ قِیا قُوا قِی قِیا قِینَ

تمرین

ګردان وکئی!

1 الوفاءُ وعد پور کول وافٍ فِ لاتَفِ

2 الوعیُ یادوَل واعٍ عِ لاتَعِ

لفیف مفروق ازباب حسِبَ الولیُ نزد کیدل

صرف صغیر:وَلِیَ یَلِی وَلیًا وَالٍ وُلِیَ یُولٰی وَلیًا فهو مَولِیٌّ الامر منہٗ لِ ولاتَلِ ظرف مَولیً مَولَیانِ مَوالٍ اٰلۃٌ مِیلیً مِیلیانِ مَوالٍ مِیلاٌ مِیلاتانِ مَوالٍ مِیلاءٌ مِیلاءانِ مَوالِیٌّ اَولٰی اَولَیانِ اولَونَ اوالٍ وُلیٰ وُلیَیَانِ وُلیَیَاتٌ وُلیً

دد تمامو ګردانون تعليل د وقئ يقِى پشان د ،البت ماضى معروف کښى ب عين کلم مکسور وى

لفيف مفروق ازباب استفعال الاستيفاءُ د پور حق حصول کول

اِستَوفئ يَستَوفِى اِستِيفاءً فهو مُستَوفٍ اُستُوفِئَ يُستَوفئ اِستِيفاءً فذاکَ مُستَوفىً اِستَوفِ لاتَستَوفِ

لفيف مقرون ازباب ضربَ الروايۃ خبر نقل کولُ

صرف صغير: رَوئ يَرْوِى رِوايۃً فهو راوٍ و رُوِىَ يُروئ رِوايۃً فذاکَ مَروِىٌّ اِروِ لاتَروِ مَروًى مَروَيَانِ مَراوٍ آل مِروىً مِروَيانِ مَراوٍ مِروًا مِرواتانِ مِراوٍ مِرواءٌ مِرواءانِ

مَراوِىُّ اَروئ اروَيانِ اَروَونَ رُىّ رُويَيَانِ رويَيَاتٌ رُوىً

نوټ رَوِىَ يَروٰى د سَمِعَ ن تند ختميدو /خړوبيدو ت وائى

تمرين

ګردان وکئى!

1الغَىُّ/الغوايۃ ګمراُ کيدل باب ضَرَبَ غاوٍ مَغوىٌّ اِغوِ لاتغوِ

2الطىُّ انغختل باب ضربَ طاوٍ مَطوِىٌّ اِطوِ لاتَطوِ

3القوۃ قوى کيدل باب سَمِعَ قَوِىٌّ اِقوَ لاتَقوُ

4 الايحاءُ وحى کول باب افعال مُوحٍ مُوحىً اَوحِ لاتَوحِ

5التسويۃ برابرُ راوستل باب تفعيل مُسَوٍّ مُسَوىً سَوِّ لاتُسَوِّ

6الاستواءُ برابر راتلل سم راتلل باب افتعال مُستَوٍ اِستَوِ لاتَستَوِ

7الالتواء تاؤ راتاؤُ کیدل پیچید کیدل مُلتَوٍ مُلتَویً

8تَسلیً تسلّی ورکول باب تفعیل مُسَلٍّ سَلِّ لاتُسَلِّ

9 تصلی مُونځ کول ،درود شروف وئیل مُصَلٍّ صَلِّ لاتُصَلِّ

د مُضاعف بیان از باب نَصَرَ المَدُّ راخکل

مُضاعف هغ کلم ت وائی چی یو حرف پکښی دو ځله راغل
وی او دواړ حرفون اصلی وی

بیا مضاعف پ دو قسم د :1ثلاثی 2رباعی

1مضاعف ثلاثی هغ کلم د چی عین کلم او لام کلم کښی
یو شان حرفون وی جنس ئی یو وی لک سَرَّ مَدَّ مَدَدَ
سَبَبٌ

د مضاعف ثلاثی آسان تعریف مضاعف مقرون د دو حرفون
یو شان پ یو ځائ وی پیوست راغلی وی

2مضاعف رباعی :هغ کلم چی یو حرف پکښی دو پیر
راغل وی خو پیوست ن ویمفروق وی دیت مضاعف مفروق
هم وائی یعنی یو حرف ف کلم کښی وی دویم اول
کلم کښی وی،او بیا بل حرف هم د ع کلم کښی وی دویم
ثانی ل کلم کښی وی لک مَضْمَضَ، زَلْزَلَ

قاعد 1چرت چی دو حرف د یو جنس وی یا دواړ هَم مخرج
وی یا قریبُ المخرج وی او مقرون وی (یعنی)مضاعف ثلاثی وی
او دواړ حرفون متحرک وی اول ساکن ک دویم متحرک
کښی ئی دنن (جُخت)مُشدد اُوای

اول حرف ت مدغم او دویم ت مُدغم فی وائی

قاعد 2کچرت ادغام ن بعد پ دویم حرف باندی وقف کوی ،یا د
حرف جازم یا د امر نهی د وج ن نو دویم حرف ل فتح او

کسرې جائز دی او فک ادغام هم جائز دې چی ادغام نکوی لکه: فِرَّ فِرِّ اِفرِرْ

او که ماقبل مضموم وی نو موافقت دپاره دویم حرف مُدغم فیه باندی ضمه وئیل هم جائز دی لکه: مُدَّ مُدِّ مُدُّ اُمدُدْ ۔

صرف صغیر: مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا فهو مادٌّ مُدَّ يُمَدُّ مَدًّا فذاک ممدودٌ الامر منهٗ مُدَّ مُدِّ مُدُّ اُمْدُدْ نهی لاتَمُدَّ لاتمُدِّ لاتمُدُّ لاتمْدُدْ ظرف مَمَدٌّ مَمَدَّانِ مَمَادٌّ اله مِمَدٌّ مِمَدّانِ مَمَادٌّ مِمَدَّةٌ مِمَدَّتانِ مَمَادٌّ مِمْدادٌ مِمدادانِ مَماديدُ اسم تفضيل اَمَدُّ اَمَدّانِ اَمَدُّونَ اَمادٌّ مُدّىٰ مُدَّيانِ مُدَّياتٌ مُدَدٌ ۔

مَدَّ مَدَدَ وو دوه حرفونه یو جنس راغلل او متحرک دی نو اول ساکن که او ساکن لره په دوئم کښی ادغام وکه ۔

يَمُدُّ يَمْدُدُ وو دلته هم ادغام وشو۔

مادٌّ مادِدٌ وو دلته هم ادغام وشو۔

مُدَّ مُدِدَ وو دلته هم ادغام وشو۔

يُمَدُّ يُمْدَدُ وو دلته هم ادغام وشو۔

مُدَّ فعل امر اُمدُدْ وو اخر کښی د امر په وجه جزم ده نو ادغام په صورت کښی مُدَّ مُدِّ زبر زیر پیش درېواړه جائز دی او که ادغام نه کئ نو هم جائز دی فکّ ادغام اُمْدُدْ وئیل ۔

مَمَدٌّ مَمْدَدٌ وو دلته هم ادغام وشو۔

مَمَادٌّ مَمَادِدٌ وو دلته هم ادغام وشو۔

مُدّىٰ مُدْدىٰ وو دلته هم ادغام وشو۔

مَدَدْتُّ مَدَدْتُ وو دال او تاء قریب المخرج دی دال په تاء کښی مُدغم شو۔

ماضی مثبت معروف:

مَدَّ مَدَّا مَدُّوا مَدَّتْ مَدَدنَ مَدَدْتَّ مَدَدْنا

مَدَدْنا دلت دویم دال ساکن د ادغام ونشو

ماضی مثبت مجهول:

مُدَّ مُدَّا مُدُّوا مُدَّتْ مُدِدْنَ مُدِدْتَّ مُدِدْنا

مضارع مثبت معروف:

يَمُدُّ يَمُدَّانِ يَمُدُّانَ يَمْدُدْنَ تَمُدُّونَ تَمُدِّينَ تَمدُدْنَ اَمُدُّ نَمُدُّ

مضارع مثبت مجهول:

يُمَدُّ يُمَدَّانِ

نفی تاکید بَلن معروف:

لَن يَمُدَّ لَنْ يَمُدّا لَن يَمُدُّوا

نفی تاکید بَلن مجهول:

لَنْ يُمَدَّ لن يُمَدّا

نفی جحد بلم معروف:

لَم يَمُدَّ(لم يَمُدُّ لم يَمُدِّ لم يَمدُدْ) لم يَمُدّا لم يَمُدُّوا

نفی جحد بلم مجهول:

لم يُمَدَّ (لم يُمَدِّ لم يُمَدُّ لم يُمْدَدْ)لم يُمَدّا لم يُمدّوا

لام تاکید بانون تاکید ثقیل معروف:

لَيَمُدَّنَّ لَيَمُدّانِّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیل مجهول:

لِيُمَدَنَّ لَيُمَدَّانِّ

لام تاکید بانون تاکید خفیف معروف:

لَیَمُدَّنْ لَیَمُدُّنْ

لام تاکید بانون تاکید ثقیل مجھول:

لَیُمَدَّنْ لَیُمَدُّنْ

امر حاضر معروف:

مُدَّ مُدِّ مُدُّ اُمْدُدْ مُدّا مُدّوا مُدِّی مُدّا اُمْدُدْنَ

امر بانون تاکید ثقیل معروف:

مُدَّنَّ مُدّانِّ مُدُّنَّ

امر بانون تاکید خفیف معروف:

مُدَّنْ مُدُّنْ مُدِّنْ

نھی معروف:

لایَمُدُّ لایَمُدِّ لایَمُدَّ لایَمدُدْ لایَمُدَّا لایَمُدُّوا الخ

نھی مجھول:

لایُمَدَّ لایُمَدِّ لایُمَدُّ لایُمْدَدْ الخ

نھی معروف بانون ثقیل :

لایَمُدَّنَّ لایَمُدّانِّ الخ

نھی مجھول بانون ثقیل :

لایُمَدَّنَّ لایُمَدَّانِّ

نھی معروف بانون خفیف :

لایَمُدَّنْ لایَمُدُّنْ الخ

نهی ممجهول بانون خفیف:

لایُمَدَّنْ لایُمَدُّنْ الخ

اسم فاعل :

مادٌّ	مادَّانِ	مادُّونَ	مادٌّ	مادَّتانِ	مادَّاتٌ

اسم مفعول :

ممدُودٌ	مَمدودانِ	مَمدودونَ	ممدودٌ	ممدودتانِ	ممدوداتٌ

تمرین

گردان وکئی !

1 الجرُّ راخکل جارٌّ مجرورٌ جُرَّ لاتَجُرَّ

2 الذمُّ بدی وئیل ذامٌّ مذمُومٌ ذُمَّ لاتَذُمَّ

3 الردُّ واپس کیدل رادٌّ مَردودٌ رُدَّ لاترُدَّ

4 الظنُّ گمان کول ظانٌّ مَظنونٌ ظُنَّ لاتَظُنَّ

5 العدُّ شمارل عادٌّ معدودٌ عُدَّ لاتَعُدَّ

6 الکفُّ کافٌّ مکفوفٌ کُفَّ لاتکُفَّ

7 الدلالۃ خودل دالٌّ مَدلولٌ دُلَّ لاتَدُلَّ

مضاعف ازباب ضَرَبَ الفرارُ تیختہ کول

فَرَّ یَفِرُّ فِرَّ فِرِّ اِفرِرْ

جِفَّ جافٌّ مجفوفٌ جِفَّ لاتجِفَّ

مضاعف از سَمِعَ المَسُ بَلَسیدل ٹچ کول

مَسَّ یَمَسُّ ماسٌّ ممسوسٌ مَسَّ مَسِّ اِمْسَسْ

تمرین

1 البرُّ نیک کیدل   بارٌّ   مبرورٌ   بَرَّ   لاتَبَرَّ

2 الوَدُّ دوست نیول   وادٌّ   مودودٌ   وَدَّ   لاتوَدَّ

3 المصُّ چوسل ماصٌّ ممصوصٌ   مَصَّ   لاتمصَّ

مضاعف ثلاثی مزیدٌ فی از افتعال الاضطرار لاچار کیدل

اِضطرَّ یَضطِرُّ اِضطِرارًا مُضطَرٌّ اسم فاعل اسم مفعول ظاهرًا یو دی

امر اِضطَرَّ اِضطَرِّ اِضطَرِرْ

د مرکباتو بیان

<u>کلمه کښی همزه،حرف علت ،یوقسم دوه حرفه او صحیح جمع کیدو کښی ډیر صورتونه جوړیږی. په دیکښی یو ګردان یاد کئی!</u>

مهموز العین او ناقص یائی از باب فَتَحَ الرَاْئُ لیدل

صرف صغیر: رَاٰی یَریٰ رَاْیًا وَرُؤْیًۃ فهو راءٍ رُاِیَ یُریٰ رَاْیًا وَرُؤْیًۃ فذاک مَرئِیٌّ الامر منُ رَ نهی لاتَرَ الظرف مَرئًی مَرئیانِ مَراءٍ ولاٰلۃ مِرئًی مَرئَیانِ مَراءٍ مِرءٍ مِرئَتانِ مَراءِیٌّ اسم تفضیل اَریٰ اَرئَیانِ اَرْاَونَ اَراءٍ رُؤْیا رُؤیبانِ رُؤْییاتٌ رُئًی

صرف کبیر:

<u>ماضی مثبت معروف:</u>

رَاٰی	رَاَیَا	رَاَوْا	رَاَتْ	رَاَتَا	رَاَیْنَ	رَاَیْتَ
رَاَیْتُما	رَاَیْتُم	رَاَیْتِ	رَاَیْتُما	رَاَیْتُنَّ	رَاَیْتُ	رَاَیْنَا

<u>ماضی مثبت جهول:</u>

رُءِیَ	رُءِیا	رُؤُوْا	رُءِیَتْ	رُاِیَتَا	رُاِیْنَ	رُاِیتَ
رُاِیتُما	رُاِیتُم	رُاِیتِ	رُاِیتُما	رُاِیتُنَّ	رُاِیتُ	رُاِینَا

مضارع مثبت معروف:

یَریٰ	یَرَیانِ	یَرَوْنَ	تَریٰ	تَرَیَانِ	یَرَیْنَ	تَریٰ
تَرَیَانِ	تَرَوْنَ	تَرَیْنَ	تَرَیَانِ	تَرَیْنَ	اَریٰ	نَریٰ

مضارع مثبت جہول:

یُریٰ	یُرَیانِ	یُرَونَ	تُریٰ	تُرَیَانِ	یُرَینَ	تُریٰ
تُرَیانِ	تُرَونَ	تُرَینَ	تُرَیَانِ	تُرَینَ	اُریٰ	نُریٰ

نفی تاکید بَلَنْ معروف:

لَنْ یَریٰ	لَنْ یَرَیا	لَنْ یَرَوْا	لَنْ تَریٰ	لَنْ تَرَیَا	لَنْ یَرَیْنَ	لَنْ تَریٰ
لَنْ تَرَیَا	لَنْ تَرَوْا	لَنْ تَرَیْ	لَنْ تَرَیَا	لَنْ تَرَیْنَ	لَنْ اَریٰ	لَنْ نَریٰ

نفی تاکید بَلَنْ مجہول:

لَنْ یُریٰ	لَنْ یُرَیا	لَنْ یُرَوا	لَنْ تُریٰ	لَنْ تُرَیَا	لَنْ یُرَینَ	لَنْ تُریٰ
لَنْ تُرَیا	لَنْ تُرَوا	لَنْ تُرَی	لَنْ تُرَیَا	لَنْ تُرَینَ	لَنْ اُریٰ	لَنْ نُریٰ

نفی جحد بَلَمْ معروف:

لمْ یَرَ	لمْ یَرَیا	لمْ یَرَوْا	لمْ تَرَ	لمْ تَرَیَا	لمْ یَرَیْنَ	لمْ تَرَ
لمْ تَرَیَا	لمْ تَرَوْا	لمْ تَرَیْ	لمْ تَرَیَا	لمْ تَرَیْنَ	لمْ اَرَ	لمْ نَرَ

نفی جحد بَلَمْ مجہول:

لمْ یُرَ	لمْ یُرَیا	لمْ یُرَوا	لمْ تُرَ	لمْ تُرَیَا	لمْ یُرَینَ	لمْ تُرَ
لمْ تُرَیا	لمْ	لمْ تُرَیْ	لمْ تُرَیَا	لمْ	لمْ اُرَ	لمْ نُرَ

	تُرَوا			تُرَینَ		

لام تاکید بانون تاکید ثقیل معروف:

لَیَرَیَنَّ	لَیَرَیانِّ	لَیَرَوُنَّ	لَترینَّ	لَتَرَیَانِّ	لَیَرَیْنَانِّ	لَترِیَنَّ
لَتَرَیَانِّ	لَتَرَوُنَ	لَتَرِینَّ	لَتَرَیَانِّ	لَتَرَیْنَانِّ	لَاَرَیَنَّ	لَنَرِینَّ

لام تاکید بانون تاکید ثقیل مجہول:

لَیُرَیَنَّ	لَیُرَیانِّ	لَیُرَوُنَّ	لَتُرینَّ	لَتُرَیَانِّ	لَیُرَینَانِّ	لَتُریَنَّ
لَتُرَیانِّ	لَتُرَوُنَّ	لَتُرَینَّ	لَتُرَیَانِّ	لَتُرَینَانِّ	لَاُرَیَنَّ	لَنُریَنَّ

لام تاکید بانون تاکید خفیف معروف:

لَیَرَیَنْ		لَیَرَوُنْ	لَترِیَنْ			لَترِیَنْ
	لَترَوُنْ	لَتَرَینْ			لَاَرِیَنْ	لَنَرینْ

لام تاکید بانون تاکید خفیف مجہول:

لَیُرَیَنْ		لَیُرَوُنْ	لَتُرِیَنْ			لَتُرِیَنْ
	لَتُرَوُنْ	لَتُرَینْ			لَاُرِیَنْ	لَنُرِیَنْ

امر معروف:

لِیَرَ	لِیَرَیا	لِیَرَوْا	لِتَرَ	لِتَرَیَا	لِیَرَیْنَ	رَ
رَیَا	رَوْا	رَیْ	رَیَا	رَیْنَ	لِاَرَ	لِنَرَ

امر مجہول:

لِیُرَ	لِیُرَیا	لِیُرَوا	لِتُرَ	لِتُرَیَا	لِیُرَینَ	لِتُرَ
لِتُرَیا	لِتُرَوا	لِتُرَیْ	لِتُرَیَا	لِتُرَینَ	لِاُرَ	لِنُرَ

امر بانون تاکید ثقیل معروف:

لِیَرَیَنَّ	لِیَرَیانِّ	لِیَرَوُنَّ	لِترینَّ	لِتَرَیَانِّ	لِیَرَیْنَانِّ	لِترِیَنَّ
لِتَرَیَانِّ	لِتَرَوُنَ	لِتَرِینَّ	لِتَرَیَانِّ	لِتَرَیْنَانِّ	لِاَرَیَنَّ	لِنَرِینَّ

امر بانون تاکید ثقیل مجہول:

لِیُرَیَنَّ	لِیُرَیانِّ	لِیُرَوُنَّ	لِتُرینَّ	لِتُرَیَانِّ	لِیُرَینَانِّ	لِتُریَنَّ
لِتُرَیانِّ	لِتُرَوُنَّ	لِتُرَینَّ	لِتُرَیَانِّ	لِتُرَینَانِّ	لِاُرَیَنَّ	لِنُریَنَّ

امر بانون تاکید خفیف معروف:

لِیَرَیَنْ		لِیَرَوُنْ	لِتَریَنْ			لِتَریَنْ
	رَوُنْ	رَیِنْ			لِاَرِیَنْ	لِنَرِینْ

امر بانون تاکید خفیف مجهول:

لِیُرَیَنْ		لِیُرَوُنْ	لِتُریَنْ			لِتُریَنْ
	لِتُرَوُنْ	لِتُرَیِنْ			لِاُرِیَنْ	لِنُریَنْ

نهی معروف:

لایَرَ	لایَرَیا	لایَرَوْا	لاتَرَ	لاتَرَیَا	لایَرَیْنَ	لاتَرَ
لاتَرَیَا	لاتَرَوْا	لاتَرَیْ	لاتَرَیَا	لاتَرَیْنَ	لااَرَ	لانَرَ

نهی مجهول:

لایُرَ	لایُرَیا	لایُرَوا	لاتُرَ	لاتُرَیَا	لایُرَینَ	لاتُرَ
لَاتُرَیا	لاتُرَوا	لَاتُرَیْ	لاتُرَیَا	لاتُرَینَ	لااُرَ	لانُرَ

نهی بانون تاکید ثقیل معروف:

لایَرَیَنَّ	لایَرَیانِّ	لایَرَوُنَّ	لاتَریَنَّ	لاتَرَیَانِّ	لایَرَیْنَانِّ	لاتَریَنَّ
لاتَرَیَانِّ	لاتَرَوُنَ	لاتَرَیِنَّ	لاتَرَیَانِّ	لاتَرَیْنَانِّ	لااَرِیَنَّ	لانَرِینَّ

نهی بانون تاکید ثقیل مجهول:

لایُرَیَنَّ	لایُرَیانِّ	لایُرَوُنَّ	لاتُریَنَّ	لاتُرَیَانِّ	لایُرَینَانِّ	لاتُریَنَّ
لاتُرَیانِّ	لاتُرَوُنَّ	لاتُرَیِنَّ	لاتُرَیَانِّ	لاتُرَینَانِّ	لااُرِیَنَّ	لانُرِیَنَّ

نهی بانون تاکید خفیف معروف:

لایَرَیَنْ		لایَرَوُنْ	لاتَریَنْ			لاتَریَنْ
	لَاتَرَوُنْ	لَاتَرَیِنْ			لااَرِیَنْ	لانَرِینْ

نهی بانون تاکید خفیف مجهول:

لایُرَیَنْ		لایُرَوُنْ	لاتُریَنْ			لاتُریَنْ
	لَاتُرَوُنْ	لاتُرَیِنْ			لااُرِیَنْ	لانُرِیَنْ

اسم فاعل :

راءٍ	رَائِیَانِ	رَائُونَ	رَائِیَةٌ	رَائِیَتَانِ	رَائِیَاتٌ

اسم مفعول :

مَرْئِيَّاتٌ	مَرْئِيَّتَانِ	مَرْئِيَّةٌ	مَرْئِيُّونَ	مَرْئِيَّانِ	مَرءِیٌّ

رَءیٰ د رمیٰ پشان د او رُءِیَ د رُمِیَ پشان د

یَریٰ یَرْءَیُ وو د همز حرکت ماقبل ت نقل شو همز حذف شو، یَرَیُ شو بیا یاء متحرک ماقبل مفتوح یاء پ الف بدل شو

او د تثنیو پ صیغو کښی یاء پ الف ند بدل شو،ځکه چی هغ د الف تثنی ن مخکښی وی او د مانع د د تبدیلئ دپار

یَرَوْنَ تَرَونَ کښی د واو سر التقاء ساکنین پ وج او پ تَرَیْنَ کښی د ی سر د التقاء ساکنین پ وج الف حذف شو دی

لَم یَرَ لَم یُرَ دلت الف د جزم پ وج حذف د ،باقی صیغو کښی لَم هغ عمل کړ د کوم چی پ صحیح کښی کوی

باقی ګردانون کښی د یَریٰ پ شروع کښی لام تاکید او پ آخر کښی نون ثقیل او خفیف راغ چی د ځان ن مخکښی فتح غواړی او الف قابل د حرکت ن وو نو دد وج ن هغ یاء واپس راغل کوم چی د الف اصل و

لَیَرَوُنَّ یَرَوْنَ وو نون خفیف او ثقیل راتلو سر نون اعرابی حذف شو،او د واو او نون اوّل درمیان اجتماع ساکنین شو واو متحرک شو ځکه چی غیر مد د

لَتَرَیِنَّ واحد مؤنث حاضر کښی نون اعرابی حذف کولو ن بعد ی لر کسر ورکړ

رَ امر حاضر معروف اصل کښي تَریٰ وو علامت مضارع حذف کولو ن بعد حرف متحرک وو همز وصل ضرورت ن وو ،او پ اخر کښی جزم پ وج الف حذف شو،باقی صیغو کښي نون اعرابی حذف شو د

رَیْنَ کښی څه تغیر ند شو ،

رَيَنَّ رَ وو

لِيَرَ تعليل د لَمْ يَرَ پشان د

رَءَوُنَّ او رَيِنَّ كښي واو او ياء د اجتماع پ وج حركت د ضم او كسر وركړه

اختتامي

خاصيات ابواب: خاصيات د خاصيَت جمع د معنىٰ ئى خصوصيت د يو خاص خبر چى پ يو شى كښى اومونډل شى

پ عربئ كښى د خاصّ جمع خواصٌّ او پ اردو كښي خاصيات استعماليږى

د مجرد او مزيد في ابوابو څه خاصيات دى چى هم پ دغ باب كښى مندل شى ،او دامشكل علم د زبان عربئ باندى عبور (مهارت)ن بعد پدى پوه رازى دلت يو څو خصوصيات ذكر دى :

1سَمِعَ اكثر لازم وى،او ددى ن هغ افعال رازى چى رنج ،خوشى ،بيمارى ،رنګ ،عيب،جسمانى نقصان باندى دلالت كوى

2نَصَرَ، ضَرَبَ،سَمِعَ اُمهات الابواب دى ځكه چى بكثرت افعال هم ددى ابوابو ن رازۍ

3۔فَتَحَ عین یا لام کلمې به ئی حرف حلقی وی خو رَکَنَ یَرکَنُ او اَبَی یَأْبیٰ ددی نه مستثنیٰ دی ۔ دا مطلب ئی نده چی حرف حلقی ئی په عین یا لام کښی وی نو هغه به د فَتَحَ نه وی ۔

4۔کَرُمَ لازم وی اسم فاعل ئی د فَعِیلٌ په وزن وی ،دی باب والا افعال اکثر طبعی ،خلقی صفات باندی دلالت کوی لکه حَسُنَ، صَغُرَ، کَبُرَ۔

5۔کله فعل لازم متعدی کول وی نو باب افعال یا تفعیل ته نقل شی لکه:د قَامَ نه اَقَامَ او فَرِحَ نه فَرَّحَ، او په مجرد کښی کوم فاعل وو هغه به باب افعال او تفعیل له مفعول جوړشی لکه: فَرِحَ زیدٌ کښی زید فاعل ده خو فَرَّحَ زیدًا کښی زید مفعول به ده۔

6۔کچرې د فعل په معنیٰ کښی زیادتی او مُبالغه کولو ارادۀ وی نو دغه فعل باب تفعیل،افتعالِ ،افعلالکښي حاصلوله شی ۔لکه: جالَ زیدٌ زید چکر اوخو جَوَّلَ ډیر وګرزیدو ،اِقتَدَرَ زیدٌ زید پوره قابو ومووندو،اِبیَضَّ الثوبُ جامه ډیره خه سپینه شوه۔

7۔کچرې د چا نسبت اصلِ فعل طرفتۀ کول مقصود وی نو دا هم باب تفعیل ته وړی ،لکه:کَفَرَ زیدٌ نه کَفَّرْتُ زیدًا۔

زید انکار وکو ماهغه ته نسبت د کفر وکو۔

8۔کچرې جمله مختصر کول وی نو هم باب تفعیل او استفعال سره مختصر کیږی۔لکه: سَبَّحَ،هلَّلَ،کَبَّرَ زیدٌ، استَرجَعَ زیدٌ۔

9۔کچرې ددؤو یا زیاتو کسانو په مینځ کښی یو کار خودل وی نو باب مُفاعله ،تفاعُل ته ئی وړ ی ۔لکه:ضاربَ زیدٌ و عَمروٌ۔ تخاصَمَ زیدٌ وعمروٌ زید او عمرو جنګ وکو۔

10۔ انفعال همیشه لازم وی او په داسی معنیٰ باندی دلالت کوی چی د هغه تعلق د ظاهری اندامونو ،بدن سره وی ۔لکه: اِنفطار اِنقِیاد۔

خو چی د فعل فہ کلمہ نہ وی نو ددی باب نہ فبن
رازی ،بلکہ باب افتعال تہ بہ زی ہلکہ:نَفَعَ اِنْتَفَعَہ

11ہباب اِفعِلال ہمیشہ لازم وی او د رنگ او یا عیب پہ معنیٰ
دلالت کوی لکہ: اِعوَرَّ الرجلُہ

12ہ چی یو کار پہ محنت او خوارئ سرہ کړہ شوہ وی نو باب
تفعُّل نہ استعمالیږیہلکہ: تَعَلَّمتُ العلمَہ

13ہتکلف ،بناوټ د اظهار دپارہ باب تفاعُل رازی ہلکہ:تَجاهَلَ
زیدٌ زید ځان نا نګارہ کو، تَنَاوَمَ زیدٌ زید ځان اودہ کوہ

14ہدیو شی د طلب دپارہ باب استفعال استعمالیږیہلکہ:
اِستَغْفَرتُ اللہَ ما د اللہ نہ مغفرت طلب کوَ

(تمَّت بالخیر)

والحمدُ لِلہِ ربِّ العٰلمینَ والصلوٰۃِ والسلامُ علیٰ سیدِالمُرسلینَ
وعلیٰ اٰلہٖ واصحابہٖ الطیِّبینَ الطاهرینَہ

د رمضان المبارک دوئمہ هفتہ کښی دنہہ(من ګل،پنځمه) ورځ
دوئمہ

حصہ ددی کتاب پورہ شوہ ،او نن شپہ پہ تراویح کښی

دقُرآن پاک د ختم شپہ هم دہ ،د شمنال

حافظ صاحب پہ صحبت کښی

داسعادت نصیب شوہ

اللہ پاک دی معافی اوکړی (اٰمین)

۶/۵/ ۲۰۲۰ ۱۳

رمضان ۱۴۴۱

یو التماس:دکتاب کاتب او مولف پہ خپلہ دعا کښی ضرور یادوئ